

De Bijbel en zijn Boodschap

Onder redactie van

Ds. H. Veldkamp en Dr. H.J. Langman

De Geschriften van Johannes

Ds. H. Veldkamp

www.christelikemedia.org

Inhoud

Ten Geleide	9
Het Evangelie Naar Johannes	10
JOHANNES 1	10
1:1-5.....	10
1:6-10.....	10
1:11-13.....	11
1:14-18.....	12
1:19-24.....	13
1:25-28.....	13
1:29-30.....	14
1:31-34.....	14
1:35-39.....	15
1:40-42.....	16
1:43-46.....	16
1:47-52.....	17
JOHANNES 2	19
2:1-5.....	19
2:6-11.....	19
2:12-17.....	20
2:18-22.....	21
2:23-25.....	22
JOHANNES 3	23
3:1-3.....	23
3:4-8.....	23
3:9-12.....	25
3:13-17.....	26
3:18-21.....	26
3:22-30.....	27
3:31-36.....	28
JOHANNES 4	29
4:1-6.....	29
4:7-10.....	29
4:11-14.....	30
4:15-18.....	31
4:19-24.....	31
4:25-30.....	32
4:31-34.....	33
4:35-38.....	33
4:39-42.....	34
4:43-45.....	34
4:46-54.....	35
JOHANNES 5	37
5:1-4.....	37
5:5-9.....	37
5:10-13.....	38
5:14-18.....	39
5:19-24.....	39
5:25-30.....	40
5:31-38.....	41

5:39-47.....	41
JOHANNES 6	43
6:1-7.....	43
6:8-13.....	43
6:14-15.....	44
6:16-21.....	45
6:22-27.....	45
6:28-31.....	46
6:32-35.....	47
6:36-40.....	47
6:41-46.....	48
6:47-51.....	48
6:52-58.....	49
6:59-65.....	50
6:66-68.....	50
6:69-71.....	51
JOHANNES 7	52
7:1-5.....	52
7:6-13.....	52
7:14-19.....	53
7:20-24.....	54
7:25-29.....	54
7:30-36.....	55
7:37-39.....	55
7:40-52.....	56
JOHANNES 7/8	58
7:53-8:7.....	58
8:8-11.....	58
8:12-20.....	59
8:21-29.....	60
8:30-36.....	61
8:37-41.....	61
8:42-47.....	62
8:48-59.....	63
JOHANNES 9	65
9:1-7.....	65
9:8-12.....	65
9:13-23.....	66
9:24-34.....	67
9:35-41.....	68
JOHANNES 10	69
10:1-6.....	69
10:7-15.....	69
10:16-22.....	70
10:23-30.....	71
10:31-39.....	72
10:40-42.....	72
JOHANNES 11	74
11:1-4.....	74
11:5-11.....	74
11:12-16.....	75
11:17-22.....	76
11:23-28.....	76

11:29-33.....	77
11:34-44.....	78
11:45-57.....	78
JOHANNES 12	80
12:1-3.....	80
12:4-8.....	80
12:9-11.....	81
12:12-19.....	81
12:20-22.....	82
12:23-28.....	83
12:29-33.....	83
12:34-36.....	84
12:37-43.....	85
12:44-50.....	85
JOHANNES 13	87
13:1-11.....	87
13:12-20.....	88
13:21-26.....	88
13:27-30.....	89
13:31-35.....	90
13:36-38.....	90
JOHANNES 14	92
14:1-7.....	92
14:8-14.....	92
14:15-24.....	93
14:25-31.....	94
JOHANNES 15	95
15:1-8.....	95
15:9-17.....	95
15:18-27.....	96
JOHANNES 16	98
16:1-4.....	98
16:5-11.....	98
16:12-15.....	99
16:16-24.....	99
16:25-28.....	100
16:29-33.....	101
JOHANNES 17	102
17:1-5.....	102
17:6-12.....	102
17:13-19.....	103
17:20-26.....	104
JOHANNES 18	105
18:1-6.....	105
18:7-11.....	105
18:12-18.....	106
18:19-27.....	107
18:28-32.....	107
18:33-38.....	108
18:39-40.....	109
JOHANNES 19	110
19:1-7.....	110

19:8-16a	110
19:16b-22	111
19:23-27	112
19:28-37	112
19:38-42	113
JOHANNES 20	115
20:1-10	115
20:11-18	115
20:19-23	116
20:24-31	117
JOHANNES 21	118
21:1-14	118
21:15-17	118
21:18-25	119
De Eerste Brief van Johannes	121
1 JOHANNES 1	121
1:1-4	121
1:5-7	121
1:8-10	122
1 JOHANNES 2	123
2:1-2	123
2:3-6	123
2:7-11	124
2:12-17	124
2:18-21	125
2:22-25	126
2:26-29	126
1 JOHANNES 3	128
3:1-3	128
3:4-8a	128
3:8b-12	129
3:13-16	129
3:17-18	130
3:19-24	130
1 JOHANNES 4	132
4:1-6	132
4:7-12	132
4:13-21	133
1 JOHANNES 5	134
5:1-13	134
5:14-21	135
De Tweede Brief van Johannes	136
2 JOHANNES	136
vs 1-4	136
vs 5-8	136
vs 9-13	137
De Derde Brief van Johannes.....	138
3 JOHANNES	138
vs 1-8	138

vs 9-15	138
De Openbaring van Johannes	140
OPENBARING 1	140
1:1-3.....	140
1:4-8.....	140
1:9-11.....	141
1:12-16.....	142
1:17-20.....	142
OPENBARING 2	144
2:1-7	144
2:8-11.....	144
2:12-17.....	145
2:18-23.....	145
2:24-29.....	146
OPENBARING 3	148
3:1-6.....	148
3:7-9.....	148
3:10-13.....	149
3:14-19.....	150
3:20-22.....	150
OPENBARING 4	152
4:1-6.....	152
4:7-11.....	152
OPENBARING 5	154
5:1-5.....	154
5:6-10.....	154
5:11-14.....	155
OPENBARING 6	157
6:1-4.....	157
6:5-8.....	157
6:9-11.....	158
6:12-17.....	159
OPENBARING 7	160
7:1-3.....	160
7:4-8.....	160
7:9-12.....	161
7:13-17.....	162
OPENBARING 8	163
8:1-5.....	163
8:6-9.....	163
8:10-13.....	164
OPENBARING 9	166
9:1-6.....	166
9:7-12.....	166
9:13-16.....	167
9:17-21.....	168
OPENBARING 10	169
10:1-4.....	169
10:5-7.....	169
10:8-11.....	170

OPENBARING 11	172
11:1-6.....	172
11:7-10.....	173
11:11-14.....	173
OPENBARING 12	176
12:1-6.....	176
12:7-12.....	176
12:13-18.....	177
OPENBARING 13	179
13:1-4.....	179
13:5-10.....	179
13:11-14.....	180
13:15-18.....	181
OPENBARING 14	182
14:1-5.....	182
14:6-7.....	182
14:8-12.....	183
14:13.....	184
14:14-16.....	184
14:17-20.....	185
OPENBARING15	186
15:1-4.....	186
15:5-8.....	186
OPENBARING 16	188
16:1-4.....	188
16:5-9.....	188
16:10-12.....	189
16:13-16.....	190
16:17-21.....	190
OPENBARING 17	192
17:1-5.....	192
17:6-8.....	192
17:9-10.....	193
17:11-14.....	194
17:15-18.....	194
OPENBARING 18	196
18:1-3.....	196
18:4-8.....	196
18:9-16.....	197
18:17-20.....	198
18:21-24.....	199
OPENBARING 19	200
19:1-5.....	200
19:6-10.....	200
19:11-14.....	201
19:15-16.....	202
19:17-21.....	203
OPENBARING 20	204
20:1-3.....	204
20:4-6.....	204
20:7-10.....	205
20:11-15.....	206

OPENBARING 21	207
21:1-4.....	207
21:5-8.....	207
21:9-14.....	208
21:15-18.....	209
21:19-22.....	210
21:23-27	210
OPENBARING 22	212
2:1-5.....	212
22:6-9.....	212
22:10-13.....	213
22:14-16.....	214
22:17-21.....	214

Ten Geleide

De titel van dit werk: "de Bijbel en Zijn boodschap" bevat een program. De uitgever en de auteurs van deze serie zijn namelijk van oordeel, dat de totstandkoming van de nieuwe Bijbelvertaling, verzorgd door het Ned. Bijbelgenootschap, wel van geweldige betekenis is voor heel ons volk, maar dat alles gedaan moet worden om de "boodschap" van de Bijbel nog nader tot het volk te brengen.

Vandaar dat in de ondertitel staat: "voor dagelijks gebruik". In zeer veel gezinnen wordt gelukkig nog dagelijks de Bijbel gelezen. De vraag mag echter gesteld worden, of dit goed gebeurt. Weet ieder lid van het gezin ook wat er gelezen is, als de Bijbel dicht gaat? Heeft hij of zij duidelijk vernomen wat de Here te zeggen had in het hoofdstuk of gedeelte daarvan, dat aan de orde was? Het is onze uitgesproken bedoeling geweest mee te helpen aan het verbreken van de sleur, dat het allang goed is als er plichtmatig uit de Bijbel gelezen is. Door velen is het onbevredigende van deze gewoonte-lectuur gevoeld. Niet allen zijn er echter in geslaagd een bevredigende oplossing te vinden. De in dit werk gevolgde methode heeft enkele belangrijke voordelen in vergelijking met andere hulpmiddelen zoals bijvoorbeeld bijbelse dagboeken. Men krijgt niet enkele geselecteerde Bijbelgedeelten voor zich, maar heel de Bijbel. Men hoeft ook niet te vrezen, dat de Bijbel door het dagboek wordt verdrongen. Evenmin is het nodig, naast de Bijbel iets anders op te slaan: alles is overzichtelijk in één band samengebracht. Wij hebben niet naar hoge dingen gestaan, maar een eenvoudig antwoord willen geven op de vraag: wat zegt de Schrift? Aan ons vurigst verlangen zou voldaan zijn, indien mee hierdoor de dagelijkse Bijbellectuur meer aan haar doel beantwoordde. En dat ieder deze deeltjes ter hand neemt met het gebed in het hart: spreek Heer, uw knecht hoort.

Ds H. VELDKAMP

Dr H. J. LANGMAN

Het Evangelie Naar Johannes

JOHANNES 1

1:1-5

- 1 In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God.
- 2 Dit was in den beginne bij God.
- 3 Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is.
- 4 In het Woord was leven en het leven was het licht der mensen;
- 5 en het licht schijnt in de duisternis en de duisternis¹ heeft het niet gegrepen.

¹ In de St. Vert. staat: de duisternis heeft het niet *begrepen*. Beter is de nieuwe vertaling: de duisternis heeft het niet *gegrepen* of *overweldigd*. Verondersteld wordt dus, dat de duisternis het wel heeft geprobeerd, en dat *nóg* doet.

SAMENVATTINGEN

1:1-5

Als Johannes in dit evangelie over Christus gaat schrijven, dan gaat hij verder terug dan een der andere evangelisten. Marcus begon bij Jezus' openlijk optreden, Matthéüs ging in zijn geslachtsregister tot Abraham terug, en Lucas tot Adam, maar Johannes is de machtige adelaar, die tot de "eeuwigheid" opstijgt: Christus het eeuwige, ongeschapen Woord!

Hiermee is tegelijk de universele betekenis van Christus aangewezen. Het valt terstond op, hoe in deze enkele versregels zo enorm veel van Christus gezegd wordt. Johannes struikelt bijna over z'n woorden, en dan voelt hij zelf, dat hij nog niet de helft gezegd heeft. Hij is het eeuwige Woord, en Zelf God. Hij is de Middelaar der schepping. Hij is leven (niet maar het leven, maar) een volheid van leven, en tegelijk het licht der mensen!

Het mag ons niet ontgaan, dat "Woord" hier met een hoofdletter staat. Christus *sprekt* niet slechts Gods Woord, om ons God te openbaren, maar Hij is het persoonlijke Woord van God. Wie Hem hoort en ziet, hoort en ziet de Vader!

Een der schoonste dingen, die hier van Christus worden gezegd is, dat Hij het "licht" is. Men zou verwachten, dat de mens in z'n duisternis het licht genietend zou groeten. Het tegendeel is het geval. Wij dwaze mensen hebben ons door de zonde niet alleen in duisternis gehuld, maar proberen ook nog het licht uit te draaien¹.

¹ Met de duisternis is in eerste instantie de vorst der duisternis, Satan, bedoeld, maar met hem collaboreert de mens!

1:6-10

- 6 Er trad een mens op, van God gezonden, wiens naam was Johannes;
- 7 deze kwam als getuige om van het licht te getuigen, opdat allen door hem geloven zouden.
- 8 Hij was het licht niet, maar was om te getuigen van het licht.
- 9 Het waarachtige licht, dat iederen mens verlicht, was komende in de wereld².
- 10 Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem geworden, en de wereld heeft Hem niet

gekend.

² Men ziet dus, dat het "komende in de wereld" niet behoort bij "ieder mens", maar bij Christus. Toen Johannes de Doper optrad was het "licht" nog komende. Christus was Zelf nog niet opgetreden, maar de Zon was aan het opgaan.

SAMENVATTINGEN

1:6-10

Met grote nadruk wordt voorop gesteld, dat Johannes (de Doper) slechts "getuige" van het licht was, en niet het licht zelf, voorloper en geen Messias. Ten allen tijde (het is Johannes zelf ook overkomen) heeft men de aandacht van Christus willen overhevelen op mensen. Er zijn ook veel dwaallichten ontstoken, waardoor onnoemelijk velen verdwaald zijn, en nog verdwalen. Vandaar, dat het evangelie met klem verkondigt, dat alleen Christus het "waarachtige" licht is, d.w.z. het is alleen door Hem, dat wij *onszelf* en *God* kunnen leren kennen. Als dat licht doordringt in de schuilhoeken van ons leven, blijft er niets van onszelf over, maar dat licht wijst tegelijk op God, Die wel rechtvaardig, maar ook barmhartig is. In het kruis van Christus vallen die twee samen. Het schijnt tegenstrijdig, dat Johannes eerst verklaart, dat Christus "iedere mens" verlicht, en even later, dat de wereld Hem niet gekend heeft. Deze tegenspraak is slechts schijnbaar. Bedoeld is natuurlijk dat "iedere mens" die zichzelf als zondaar en Christus als zijn Behouder heeft leren kennen, dat niet aan zichzelf, maar aan de verlichting van Christus te danken heeft. Maar ondanks het feit, dat Christus midden in de wereld staat, is Hij voor de wereld de grote onbekende! Alléén voor de "wereld"? Dat zullen we morgen anders zien!

1:11-13

- 11 Hij kwam tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen.
- 12 Doch allen, die Hem aangenomen hebben, hun heeft Hij macht¹ gegeven om kinderen Gods te worden², hun, die in zijn naam geloven;
- 13 die niet uit bloed, noch uit den wil des vlezes, noch uit den wil eens mans, doch uit God geboren zijn³.

¹ "Macht" betekent hier het recht of de bevoegdheid.

² "Worden" heeft hier de zin van "zich als zodanig openbaren". Anders zou men de indruk kunnen krijgen, dat het aannemen (door het geloof) aan het "kind Gods zijn" voorafgaat. Het omgekeerde is het geval. Het geloof is een *vrucht* van de wedergeboorte, en geen voorwaarde.

³ Om alle misverstand af te snijden, zegt Johannes nog eens met grote nadruk, dat het "kind Gods" zijn niet ónze daad, maar Gods werk is.

SAMENVATTINGEN

1:11-13

Wij hebben gisteren de vraag gesteld, of het alleen de "wereld" was, die Christus voorbijloopt. Johannes geeft ons nu het beschamende antwoord! Het verbijsterende en onbegrijpelijke feit heeft zich voorgedaan (en doet zich nog steeds voor) dat Hij komt tot het *zijne*, en dat de zijnen Hem niet aannemen! Met "het zijne" is in de eerste plaats Israël bedoeld, het "uitverkoren" volk, het speciale eigendom Gods. Nu komt Christus niet tot vreemden, maar tot Zijn eigendom. Hij komt niet bedelen om hun gunst, maar Hij komt Zijn *recht* op hen (en op ons) laten gelden. Maar zij willen den Eigenaar niet in Zijn eigen huis ontvangen!

Gelukkig is dat niet met allen zo!

Er zijn er velen, die Hem "aangenomen" hebben, en waarlijk niet alleen uit de Joden. De

heidene namen de opengevallen plaatsen in. Niemand make zich voor ledige plaatsen *in het Vaderhuis* bezorgd. Als de een niet wil, roept God de ander. God wacht er dus niet op, dat wij Hem aannemen! Hij heeft ons reeds als kinderen aangenomen bij onze doop! God zegt eerst "ja" tot ons, alvorens wij "ja" zeggen tegen Hem! Verder: het *privilege* om kind van God te zijn, gaat gepaard met de kinderlijke gehoorzaamheid. Godsdienst is steeds combinatie van gunst en opdracht.

1:14-18

- 14 Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond¹ en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van den eniggeborene des Vaders, vol van genade en waarheid.
- 15 Johannes heeft van Hem getuigd en heeft geroepen, zeggende: Deze was het, van Wien ik zeide: Die na mij komt, is vóór mij geweest², want Hij was eer dan ik.
- 16 Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade;
- 17 want de wet is door Mozes ge-gevende genade en de waarheid zijn door Jezus Christus gekomen.
- 18 Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, die aan den boezem des Vaders is, die heeft Hem doen kennen.

¹ Het oorspronkelijke woord doet aan tabernakel denken. God woonde "schaduwachtig" onder Zijn volk in de tabernakel. Christus is de ware tabernakel, en bij de voleinding is de inwoning permanent: God alles in allen; de tabernakel Gods is bij de mensen (Openb. 21:3).

² Dus niet met de St. Vert.: is vóór mij gekomen. De bedoeling is: voorbijstreven. Als Christus komt, treedt Johannes op de achtergrond. Hij moet wassen, en ik minder worden.

SAMENVATTINGEN

1:14-18

Er is eens door het "vlees" een stoutmoedige poging gedaan "als God" te worden. De sprong was te groot, en de mens viel. Hiertegenover jubelt Johannes nu van de liefdedaad Gods, dat het Woord vlees wordt. God zoekt de gevallen mensen niet alleen even op, maar komt onder hen "wonen". Voor het natuurlijk oog was er in Christus geen "gedaante of heerlijkheid, dat wij Hem zouden begeerd hebben". Het was een en al schamelheid, vlees.' Maar *het* open geloofsoog heeft zijn "heerlijkheid" aanschouwd. Het is niet uit te spreken, welke heerlijkheden er zo al niet in Christus verborgen zijn. Johannes gebruikt tot tweemaal toe het woord "vol". Hij is "vol" van genade en waarheid, en uit Zijn "volheid" hebben wij ontvangen genade op genade. Christus is als een springende fontein, en de ene genade buitelt als 't ware over de andere heen. Als Hij maar onder ons "woont". Sommigen willen Christus hoogstens toelaten als Zondagse gast, en dan merkt men van die "genade" natuurlijk niets.

Johannes trekt een vergelijking tussen Mozes en Christus. Mozes die God laat zien als eisend Rechter, Christus die Hem ons doet kennen als gevend en vergevend Vader. Het evangelie wil niet zeggen, dat nu de wet van Mozes heeft afgedaan. Christus heeft die vervuld, en de kinderen bidden nu: Gun door 't geloof in Christus krachten om die te doen uit *dankbaarheid*.

1:19-24

- 19 En dit was het getuigenis van Johannes, toen de Joden uit Jeruzalem priesters en Levieten tot hem zonden om hem te vragen: Wie zijt gij?
- 20 En hij beleed en ontkende het niet; en hij beleed: Ik ben de Christus niet.
- 21 En zij vroegen hem: Wat dan? Zijt gij Elia? En hij zeide: Ik ben het niet. Zijt gij de profeet? En hij antwoordde: Neen.
- 22 Zij zeiden dan tot hem: Wie zijt gij ? Wij moeten toch antwoord geven aan hen, die ons gezonden hebben; wat zegt gij van uzelf?
- 23 Hij zeide: Ik ben de stem van een die roept in de woestijn: Maakt recht den weg des Heren, gelijk de profeet Jesaja gesproken heeft.
- 24 En er waren sommigen afgezonden uit de Farizeeën.

SAMENVATTINGEN

1:19-24

Het gerucht van Johannes drong al spoedig tot Jeruzalem door. Daar zetelde het Sanhedrin, en dit college had o.a. tot taak, te waken voor valse profeten. De leden van het Sanhedrin doen dus niets minder dan hun plicht, als zij een deputatie afzenden naar Johannes, om te informeren naar zijn geloofsbrieven. Immers, Johannes "getuigde" niet alleen, maar doopte ook, en deze bevoegdheid kwam naar hun mening uitsluitend aan de verwachte Messias of Zijn voorloper toe. Dat hij die Messias zou zijn, wijst de Doper terstond af. Eveneens rekent hij af met de verkeerde Joodse voorstelling van een Elia redivivus. Evenmin was hij *de* profeet. Hij was wel *een* profeet, maar "de" profeet was naar Deut. 18:15 Christus zelf, en die was Johannes ook niet. Wie dan wel?

Laten zij de Schriften lezen, en ze weten het meteen: de door Jesaja voorzegde voorloper, die de weg tot Christus recht maken, d.i. begaanbaar maken moet. De stenen moeten opgeruimd. Er lagen veel stenen op die weg. Vooral de stenen van de hoogmoed. Er is niets wat zo massief staat tussen Christus en de zondaar als de zelfingenomenheid. Al wie door ootmoed wordt herboren, is van het hemelse geslacht!

1:25-28

- 25 En zij vroegen hem en zeiden tot hem: Waarom doopt gij dan, indien gij de Christus niet zijt, noch Elia, noch de profeet?
- 26 Johannes antwoordde hun en zeide: Ik doop met water; midden onder u staat Hij, van Wien gij niet weet.
- 27 Hij, die na mij komt, wien ik niet waardig ben den schoenriem los te maken¹.
- 28 Dit geschiedde te Bethanië² over den Jordaen, waar Johannes doopte.

¹ Het losmaken van de schoenriem was de taak van de geringste slaaf.

² Bethanië waarschijnlijk beter dan Beth-abara (St. V.), maar niet hetzelfde Bethanië van Joh. 11:18.

SAMENVATTINGEN

1:25-28

Over de *persoon* van Johannes de Doper heeft de deputatie waarschijnlijk nog geen klare

voorstelling, maar de vragers stappen spoedig van dit punt af, om te komen op wat hen veel heviger interesseert, of wellicht beter: wat hen het meeste ergert.... de doop. De reinigende doop was tot nog toe alleen maar voor de "onreinen" gereserveerd, heidenen en zo, en nu komt die Johannes zo maar hén roepen tot de doop en verklaren, dat *zij* ook "onrein" zijn. Dat was voor de brave Farizeeën te veel!

Johannes antwoordt, dat hij zich heus niet het recht van de Messias aanmatigt, want de afstand tussen hem en Christus is nog groter dan tussen een "heer" en z'n geringste slaaf. *Zijn* taak was alleen maar aandacht voor Christus te vragen, en een van de meest "ontdekkende" methoden is o.a. het strenge woord: "Midden onder u staat Die gij *niet kent*." Dat is in veel opzichten nog zo. Christus staat midden onder ons, en velen kennen Hem niet. Zelfs degenen, die het dichtst bij Hem staan, blijken Hem vaak het minst te kennen. Men bedenke daarbij, dat de Schrift het woord "kennen" meer in morele dan in intellectuele zin bedoelt. Het nadert het begrip "liefhebben". De ware kennis des Heren krijgt gestalte in de liefde tot Hem en Zijn dienst.

1:29-30

- 29 Den volgenden dag zag hij Jezus tot zich komen en zeide: Zie, het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.
- 30 Deze is het, van Wien ik zeide: Na mij komt een man, die vóór mij geweest is, want Hij was eer dan ik.

SAMENVATTINGEN

1:29-30

Het is maar een kort gedeelte van de Schrift, dat we nu gelezen hebben, maar het is zo rijk van inhoud, dat het de moeite waard is, er afzonderlijk bij stil te staan. Het bevat feitelijk de kern van heel het evangelie. Als Jezus om een ons overigens onbekende reden tot Johannes komt, wijst de Doper Hem voor aller oog aan als de Messias, van Wie hij reeds een en andermaal gesproken had. Hij doet dat met de woorden: "Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld op Zich neemt" (zoals men ook vertalen kan). Dit was voor de Joodse hoorders duidelijke en verstaanbare taal, omdat zij allen bekend waren met het "Paaslam", welks bloed in die vreselijke nacht in Egypte aan de deurposten moest gestreken (een rite, die op elk paasfeest herhaald werd) en dat een teken was, dat de verderfengel die huizen zou voorbijgaan¹. Dat bloed met z'n reddende kracht was profetie van Christus' bloed - "het Lam Gods dat de zonde der wereld op zich neemt". Deze uitdrukking is sterker dan de vertaling: dat de zonde der wereld wegneemt. Het wordt nog duidelijker en sterker door Paulus gezegd: Hij is zonde voor ons gemaakt. Zoals het blanke vloeipapier de zwarte inkt in zich opneemt, zo heeft Christus zich als 't ware met onze zonde vereenzelvigd. Zijn ook wij en onze kinderen met dit bewarende bloedteken gemerkt?

¹ Pascha betekent ook letterlijk: voorbijgang. Het verderf gaat ieder voorbij die in Christus gelooft. Ook de apostel Paulus herinnert hieraan als hu zegt. ook ons Pascha is voor ons gesiacnt, namelijk Christus.

1:31-34

- 31 En zelf wist ik niet van Hem, maar opdat Hij aan Israël zou geopenbaard worden, daarom kwam ik dopen met water.
- 32 En Johannes getuigde en zeide: Ik heb aanschouwd, dat de Geest nederdaalde als een duif uit den hemel, en Hij bleef op Hem.

33 En ik kende Hem niet, maar Hij, die mij gezonden had om te dopen met water, die had tot mij gezegd: Op wien gij den Geest ziet nederdalen en op Hem blijven, deze is het, die met den heiligen Geest doopt¹.

34 En ik heb gezien en getuigd, dat deze de Zoon van God is.

¹ Dat die duif het zichtbaar symbool was van de onzichtbare Geest, wist Johannes natuurlijk ook uit zichzelf met, maar is hem geopenbaard.

SAMENVATTINGEN

1:31-34

Johannes de Doper kende Jezus wel als persoon, want hij was familie, maar hij was nog onbekend met Zijn Messiaanse waardigheid. Dat laatste is hem door God geopenbaard, en door een zichtbaar teken bevestigd, want hem was gezegd, dat Hij de Zoon Gods was, op Wien hij de H. Geest in de gedaante van een duif zou zien neerdalen. Dat heeft Johannes inderdaad gezien na de doop van Jezus, en hieruit blijkt tevens, dat het in dit evangelie zo dikwijls gebruikte woord "getuige" moet worden verstaan als ooggetuige.

Johannes heeft het onderscheid tussen zichzelf en Jezus daarin vooral aangewezen, dat hij doopte met water, maar Jezus met de H. Geest en met vuur. Dit laatste is ook inderdaad de ware doop. Als het goed is, moeten de vuurvlammen uit het doopvont slaan. De doop toch betekent en verzegelt niet alleen de afwassing der zonden, maar ook de vernieuwing van het leven. In Zondag 26 van de Catechismus wordt met nadruk gezegd, dat de doop ook is: door de H. Geest vernieuwd en tot lidmaten van Christus geheiligd te zijn. Wie ernst maakt met z'n doop laat het vuur van Gods Geest door z'n leven spelen, opdat weggebrand worde alle onreinheid, die daarin nog overgebleven is.

1:35-39

35 Den volgenden dag stond Johannes daar weer met twee van zijn discipelen.

36 En toen hij Jezus zag gaan, zeide hij: Zie, het lam Gods!

37 En de twee discipelen hoorden hem dat zeggen en volgden Jezus.

38 Maar Jezus keerde Zich om en zag, dat zij Hem volgden, en Hij zeide tot hen:

39 Wat zoekt gij? Zij zeiden tot Hem: Rabbi - wat, vertaald, wil zeggen: Meester -, waar houdt Gij verblijf?

SAMENVATTINGEN

1:35-39

De discipelen, van wie hier sprake is, zijn de leerlingen uit de school van Johannes de Doper, en het is uit deze kring, dat de discipelen van Jezus en de latere apostelen gerecruteerd zijn. De weg, waarlangs deze mensen tot Jezus gekomen zijn, was de heel gewone (en toch zo wondere) weg van de prediking. Toen de volgende dag Schijnbaar heel toevallig (maar er zijn geen toevallige dingen) Jezus langs een plaats kwam, waar Johannes zich met zijn leerlingen ophield, heeft deze trouwe prediker zich de grote kans niet laten ontglippen, maar begon terstond te preken over Jezus. Het was een hele eenvoudige, duidelijke preek: Zie het Lam Gods.

We hebben gelezen, dat twee discipelen hem dat hoorden zeggen. Het is terstond duidelijk, dat anderen het eveneens gehoord hebben. Johannes zal heus niet maar wat gefluisterd hebben. Maar we zien hier nu gebeuren, wat onder menige Schriftlezing en kerkgang gebeurt: Ze horen het allemaal, maar slechts weinigen *volgen* Jezus. En dat is toch het *doel*

der prediking. Voorts doen deze twee wat menigeeen verzuimt: ze willen weten waar Jezus verblijf houdt, om *rustig* met Hem te kunnen spreken. *Wij* gunnen ons nauwelijks de tijd. Vluchtig "even" lezen en bidden, en wat duurde die kerk weer lang!

1:40-42

- 40 Hij sprak tot hen: Komt en gij zult het zien. Zij kwamen dan en zagen, waar Hij verblijf hield, en zij bleven dien dag bij Hem; het was omstreeks het tiende uur.
- 41 Andréas, de broeder van Simon Petrus, was een van de twee, die het van Johannes gehoord hadden en Hem gevolgd waren;
- 42 deze vond eerst zijn broeder Simon en zeide tot hem: Wij hebben gevonden den Messias, wat, betekent: Christus.

SAMENVATTINGEN

1:40-42

De Here Jezus heeft de beide zoekers niet afgewezen, nmar integendeel aangemoedigd, en uitgenodigd met Hem mee naar huis te gaan. Ze zijn daar de gehele dag gebleven, nl. Andréas, en de andere discipel, wiens naam niet genoemd wordt, maar van wie veilig mag worden aangenomen dat het Johannes zelf was. De schrijver vaii dit evangelie zegt dat uit bescheidenheid niet. Wel heeft dit eerste bezoek bij Jezus een ontzaglijk diepe indruk op hem gemaakt. Waar het gesprek de hele verdere dag geduurd heeft, moet er wel zeer veel besproken zijn. Wat dat geweest is, weten we niet, maar het is van die aarcl geweest, dat Johannes het nooit heeft vergeten. Nu, vele jaren later, weet hij zich nog precies te herinneren: "en het was de tiende ure" ¹. Of het zo laat was, toen zij Jezus ontmoetten of dat Johannes het moment op het oog heeft, dat zijn oog openging voor Jezus als "het Lam Gods", wordt niet precies gezegd.

Wie Jezus gevonden heeft, kan en mag er niet van zwijgen. Wat wij zelf ontvangen hebben, moeten we doorgeven aan anderen. Anders zouden we grote egoïsten zijn. Dit doorgeven is ook een weg waarlangs de kerk wordt vermeerderd. Andréas en Johannes hebben dit goed begrepen. Andréas leidt z'n broer Simon, en Johannes z'n broer Jacobus tot Jezus.

¹ De tijdrekening begint bij zonsopgang 6 uur. De tiende ure is dus 4 uur in de namiddag.

1:43-46

- 43 Hij leidde hem tot Jezus. Jezus zag hem aan en zeide: Gij zijt Simon, de zoon van Johannes, gij zult heten Céphas, wat vertaald wordt met Petrus.
- 44 Den volgende dag wilde Hij naar Galilea vertrekken en Hij vond Philippus. En Jezus zeide tot hem: Volg Mij.
- 45 Philippus nu was uit Bethsaida, de stad van Andréas en Petrus.
- 46 Philippus vond Nathdnaël en zeide tot hem: Wij hebben Hem gevonden, van wien Mozes in de wet geschreven heeft en de profeten, ezus, den zoon van Jozef, uit Nazareth.

SAMENVATTINGEN

1:43-46

Bij de allereerste ontmoeting heeft Jezus Simon reeds doorzien. Hij heeft al de zwakheden aan Simon eigen gekend, maar ook terstond geweten en gezegd dat Hij deze Simon zou heiligen tot een rotsman. Dit geldt niet alleen voor Petrus. Ieder die met den Christus omgaat wordt door die omgang geadeld.

Philippus, een stadgenoot van Andréas en Petrus, had reeds van deze beide broeders van Jezus gehoord, zoals we tussen de regels door kunnen lezen. Daarom was de volgende dag maar één woord van Jezus: "volg Mij" nodig om Philippus te bewegen alles te verlaten. Had Jezus Petrus terstond doorzien, omgekeerd kan niet gezegd, dat Philippus terstond een heldere voorstelling had van Jezus. Integendeel, het was wel een zeer gebrekkige prediking, waarmee Philippus op zijn beurt tot Nathanaël¹ kwam. Hij kondigt Jezus aan als de zoon van Jozef. Verder van de *Christus* niets, terwijl hij blijkbaar van het wonder van Bethlehem niet weet. Het is niettemin deze prediking geweest, die Nathanaël tot geloof bracht. Al kunnen wij 't dan nog niet zo uit de doekjes doen, we moeten toch maar getuigen op onze manier zoals deze mensen deden. Beter een gebrekkig, dan geen getuigenis!

¹ Nathanaël is dezelfde als Bartholomeüs.

1:47-52

- 47 En Nathanaël zeide tot hem: Kan uit Nazareth iets goeds komen¹? Philippus zeide tot hem: Kom en zie.
- 48 Jezus zag Nathanaël tot Zich komen en zeide van hem: Zie, waarlijk een Israëliet, in wien geen bedrog is!
- 49 Nathanaël zeide tot Hem: Van waar kent Gij mij? Jezus antwoordde en zeide tot hem: Eer Philippus u riep, zag Ik u onder den vijgeboom.
- 50 Nathanaël antwoordde Hem: Rabbi, Gij zijt de Zoon van God, Gij zijt de Koning van Israël!
- 51 Jezus antwoordde en zeide tot hem: Omdat Ik tot u gezegd heb: Ik zag u onder den vijgeboom, gelooft gij? Gij zult grotere dingen zien dan deze.
- 52 En Hij zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg ulieden, gij zult den hemel open zien en de engelen Gods opstijgen en nederdalen op den Zoon des mensen.

¹ Uit deze mededeling blijkt terloops, dat Nazareth in die tijd niet zo erg goed bekend stond- Waaraan het die slechte faam te danken had, weten we alweer niet.

SAMENVATTINGEN

1:47-52

Het klinkt op het eerste horen wel een beetje hoogmoedig, dat Nathanaël op de mededeling van Jezus: Ziedaar een Israëliet in wien geen bedrog is, terstond reageert met de vraag: Vanwaar kent Gij mij. We zullen wel moeten aannemen, dat Jezus Nathanaël heeft willen aanduiden als een "waar" Israëliet, een der weinigen die nog uitzagen naar de "Verwachting Israëls", in tegenstelling met de vele Joden in naam, die deze verwachting allang prijsgegeven hadden. Is dit juist, dan moet Nathanaël daar onder de vijgeboom meer gedaan hebben, dan alleen maar "zitten". Waarschijnlijk heeft hij daar de tijd doorgebracht in gebed, en verrast weet hij zich nu door Jezus in z'n intiemste leven ontdekt.

Ook Jezus is van Zijn kant "verrast";, omdat deze man reeds op dit "teken" Hem belijdt als

de Zoon van God. De Heiland zal later veel teleurstelling ondervinden, en ondanks grote tekenen zullen de ogen blind en de harten verhard blijven.

Bemoedigend zegt Jezus Nathanaël grotere tekenen toe. Of dat van die engelen beeldspraak is van het innig verkeer tussen Jezus en de hemel, of dat dit ziet op Gethsémane, of dat verschillende dergelijke voorvallen ons niet verhaald zijn, *weten* we niet.

JOHANNES 2

2:1-5

- 1 En op den derden dag¹ was er een bruiloft te Kana in Galiléa en de moeder van Jezus was daar²;
- 2 en ook Jezus en zijn discipelen waren ter bruiloft genodigd.
- 3 En toen er gebrek aan wijn kwam, zeide de moeder van Jezus tot Hem: Zij hebben geen wijn.
- 4 En Jezus zeide tot haar: Vrouw³, wat heb Ik met u van node? Mijn ure is nog niet gekomen.
- 5 Zijn moeder zeide tot hen, die bedienden: Wat Hij u ook zegt, doet dat!

¹ De derde dag is berekend van het tijdstip af dat Jezus zijn reis was aangevangen. Zie h 1 vs 43.

² Men heeft wel vermoed, dat dit het huwelijksfeest was van een van de broeders van Jezus. Niet alleen, omdat Maria genodigd was, maar ook omdat ze met het pijnlijke geval van de wijn op de hoogte is. Zeker is dit natuurlijk niet.

³ De aanspraak "vrouw" dient, om in betrekking tot de "dingen des Vaders" de familierelatie af te wijzen.

SAMENVATTINGEN

2:1-5

Het is wel zeer opmerkelijk, dat de eerste gang van het "Lam Gods" naar een bruiloft is. Daarom heeft Hij onder ons "gewoond". Johannes de Doper zoekt de afzondering in de woestijn, maar Jezus gaat in het volle mensenleven in. De bruiloft is de kiem van het gezin, en alle levensverhoudingen komen daaruit voort. Jezus begint zijn vernieuwende werk dus bij de bron.

Maria was op deze bruiloft genodigd, maar Jezus en zijn discipelen *werden* er genodigd. Ze kwamen blijkbaar onverwachts, maar de Oosterse gastvrijheid was gul genoeg, om ook hen tot blijven te dwingen. Maar een en ander bracht de gastheer toch wel in ongelegenheid. Het was blijkbaar een feest van "kleine luyden", en alles was precies berekend. Zodoende waren Jezus en Zijn discipelen de oorzaak van het tekort aan wijn. Maria, die blijkbaar met deze situatie op de hoogte is, geeft dit aan Jezus te kennen. Het antwoord van Jezus laat vermoeden, dat het Maria om meer te doen is, dan alleen maar te informeren of Jezus er raad op weet. Zij heeft ook vernomen wat er gebeurd is aan de Jordaan, en wil nu haar moederlijk gezag laten gelden, dat haar Zoon zich als de Messias zal openbaren. Jezus' antwoord is niet afwijzend, maar Hij geeft Maria wel duidelijk te kennen, dat Zijn ambtelijk werk niet door haar, maar alleen door de Vader wordt bepaald.

2:6-11

- 6 Nu waren daar zes stenen¹ watervaten neergezet volgens het reinigingsgebruik der Joden, elk met een inhoud van twee of drie metrétén.
- 7 Jezus zeide tot hen: Vult de vaten met water. En zij vulden ze tot den rand.
- 8 En Hij zeide tot hen: Schept nu en brengt het aan den leider van het feest. En zij brachten het.

- 9 Toen nu de leider van het feest het water proefde, dat wijn geworden was - en hij wist niet, waar deze vandaan kwam, maar de bedienden, die het water geschept hadden, wisten het - riep de leider van het feest den bruidegom,
- 10 en hij zeide tot hem: Iedereen zet eerst den goeden wijn op en als er goed gedronken is, den minderen; gij echter hebt den goeden wijn tot dit ogenblik bewaard.
- 11 Dit heeft Jezus gedaan als begin van zijn tekenen te Kana in Galiléa en Hij heeft zijn heerlijkheid geopenbaard, en zijn discipelen geloofden in Hem.
- ¹ Deze watervaten dienden voor de wassingen vóór de maaltijd.

SAMENVATTINGEN

2:6-11

Jezus doet dit wonder niet zozeer, om in de mee door Hem ontstane moeilijkheden de helpende hand te bieden, maar zoals uit het slot blijkt, om Zijn discipelen iets van Zijn heerlijkheid te openbaren. Dat had Maria ook bedoeld, maar zij moet leren gelovig te wachten op "Zijn" ure, en niets willen voorschrijven. Een moeilijke les, die wij allen te leren hebben.

Dit wonder werpt tevens zijdelings licht op heel het karakter van Jezus' werk. Hij verandert water in wijn. Het water is het alledaagse en de wijn is het feestelijke, en iedereen in wiens huis en leven Jezus tegenwoordig is, zal meermalen bemerkt hebben, dat Hij alles feestelijk maakt, en dat Hij de meest gewone en ordinaire dingen doet opbloeien tot iets hogers. In de omgeving van de Heiland is niets ordinair, maar wordt alles mooi.

Het waren zes stenen watervaten, elk inhoudende twee of drie metreten. Als men bedenkt dat één metreet ongeveer 40 liter is, krijgt men een indruk van het uitbundig huwelijksgeven, dat Jezus gaf. Als Hij later zegt dat Hij de zijnen "overvloed" geeft, dan denken we onwillekeurig aan de bruiloft van Kana terug. Jezus geeft nooit karig, en wat Hij geeft is van die aard, dat de ceremoniemeester zich verwondert over de goede wijn, die tot het laatst is bewaard.

2:12-17

- 12 Daarna daalde Hij af naar Kapérnaüm, Hij, zijn moeder en zijn broeders en zijn discipelen, en zij bleven daar niet vele dagen.
- 13 En het Pascha der Joden was nabij en Jezus ging op naar Jeruzalem.
- 14 En Hij vond in den tempel¹ de verkopers van runderen en schapen en duiven, en de wisselaars, die daar zaten.
- 15 En Hij maakte een zweep van touw en dreef allen uit den tempel¹ de schapen en de runderen; en het geld van de wisselaars wierp Hij op den grond en hun tafels keerde Hij om.
- 16 En tot de duivenverkopers zeide Hij: Neemt dit alles hier vandaan, maakt het huis mijns Vaders niet tot een verkoophuis.
- 17 En zijn discipelen herinnerden zich, dat er geschreven is: De ijver voor uw huis zal Mij verteren.

¹ De hier bedoelde markt werd gehouden op het grote binnenplein van de tempel, het zgn. voorhof der heidenen.

SAMENVATTINGEN

2:12-17

Na een kort verblijf in Kapérnaüm gaat Jezus tegen het Paasfeest naar Jeruzalem. Elke Israëliet moest op dat feest zijn dierenoffers brengen, en z'n tempelbelasting betalen. Maar dat werd erg gemakkelijk gemaakt. Men hoefde zelf het "edelste uit de stal" niet mee te brengen. Men kon het in de tempel kopen. Bovendien kon men het in omloop zijnde geld daar wisselen voor de nationale munt, waarin de tempelbelasting uitsluitend betaald moest worden. Zo werd de tempel ontwijd tot bankkantoor en veemarkt. Wat erger was: de eredienst werd er door ontzield, want het ging er om zo goedkoop mogelijk klaar te komen met z'n "godsdienstige verplichtingen" en van het aanbidden in Geest en waarheid bleef niets over.

Hieraan maakt Jezus een einde.

Hij kent zijn mensen, want het is zeer opmerkelijk, dat Hij de koop lieden niet geselt, en wegjaagt, maar hun vee..... de eigenaars volgen wel. Evenmin grijpt Hij de geldwisselaars aan, maar hun goed. Een zwakke plek voor veel mensen. De discipelen vangen de toornige blikken der geldmannen op, en herinneren zich het woord: de ijver voor uw huis zal mij verteren. D.w.z.: die zou Hem aan het kruis brengen.

2:18-22

18 De Joden dan antwoordden en zeiden tot Hem: "Welk teken toont Gij ons, dat Gij dit moogt doen?"

19 Jezus antwoordde en zeide tot hen: Breekt dezen tempel af en binnen drie dagen zal Ik hem doen herrijzen.

20 De Joden dan zeiden: Zes en veertig¹ jaren is over dezen tempel gebouwd en Gij zult hem binnen drie dagen doen herrijzen?

21 Maar Hij sprak van den tempel zijns lichaams.

22 Toen Hij dan opgewekt was uit de doden, herinnerden zijn discipelen zich, dat Hij dit gezegd had, en zij geloofden de Schrift en het woord, dat Jezus gesproken had.

¹ Dit was de zgn. tempel van Herodes. Bij die 46 jaar is nog 35 jaar gekomen, voor deze tempel geheel voltooid was.

SAMENVATTINGEN

2:18-22

Als de Zoon van de Vader was Jezus volkomen bevoegd (en verplicht) het huis van Zijn Vader te reinigen. De discipelen wisten wel, dat Jezus de Messias was, en zij pasten dus ook terstond de Messiaanse profetie op Hem toe, waarvan we gisteren gelezen hebben, maar de Joden wisten dat niet. Zij kwamen dan ook na de tempelreiniging naar Hem toe, en vroegen Hem, of Hij soms Zijn geloofsbrieven tonen kon, of Hij zich kon legitimeren als de Messias, die alleen op zulk een wijze mocht ingrijpen in de "eredienst", zoals Jezus gedaan had. Wij zullen bij die "Joden" wel moeten denken aan de tempelpolitie, die op de goede orde moest toezien. En zoals het dikwijls gaat: de eigenlijke ordeverstoorders lieten ze ongemoeid, maar Jezus, die de orde herstellen komt, wordt lastig gevallen.

De enig denkbare legitimatie is in de ogen dezer lieden: een teken! Nu, Jezus zal een teken geven: breekt deze tempel af en binnen drie dagen zal Ik hem doen herrijzen.... het teken des kruises. Voor de dichtgemetselde oren der Joden was dit natuurlijk onverstaanbare taal. Zij kenden alleen een tempel van hout en steen en geen geestelijke tempel. Trouwens, de

discipelen hebben de diepe zin ervan pas na de opstanding begrepen. Het kost veel moeite van ons zinnelijke mensen geestelijke mensen te maken.

2:23-25

23 En terwijl Hij te Jeruzalem was, op het Paasfeest, geloofden velen in zijn naam, doordat zij zijn tekenen zagen, die Hij deed;

24 maar Jezus zelf vertrouwde Zichzelf hun niet toe, omdat Hij hen allen kende,

25 en omdat het voor Hem niet nodig was, dat iemand van den mens getuigde; want Hij wist zelf, wat in den mens was.

SAMENVATTINGEN

2:23-25

Nadat Jezus in het *gezin* te Kana in Galiléa geweest was, had Hij Zijn schreden gericht naar de *tempel* in Jeruzalem. Men ziet dus, dat Hij de kring steeds wijder trekt: gezin, kerk, volk, het moet alles door Hem gereinigd worden, en dat kan alleen door Zijn bloed, waarvan de tempelreiniging reeds geprofeteerd had. Dat bloed van Christus is dus niet alleen gestort tot "vergeving", maar ook tot "uitzuivering" van de zonde, en ieder die zo in Hem gelooft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is. Alle geloof is echter geen waar geloof.

Johannes verhaalt nu van mensen, die tot geloof kwamen, omdat ze de *tekenen* zagen, die Jezus deed.

Jezus was na zijn eerste optreden in de tempel nog een weeklang in Jeruzalem gebleven, en had daar nog tal van tekenen gedaan. Welke wordt niet gezegd, maar in elk geval van die aard, dat ze vele mensen bracht tot bewondering en verwondering. Maar dit is nog geen echt geloof. Het ware geloof is trouwens nooit afhankelijk van "tekenen", van dingen, die het *oog* ziet. Geloof is juist: niet zien, maar blindelings vertrouwen. Jezus liet Zich door deze schijn dan ook niet bedriegen. Hij vertrouwde hun zichzelf niet toe, d.w.z.: Hij liet Zich niet verleiden, hen als Zijn ware discipelen te beschouwen. Wij moeten onszelf evenmin door de schijn laten bedriegen. Geloof is geen aandoening, maar overgave. Laten we vandaag bedenken, dat Jezus *wéét*, wat *in* de mens is!

JOHANNES 3

3:1-3

- 1 En er was iemand uit de Farizeeën, wiens naam was Nicodémus, een overste der Joden;
- 2 deze kwam des nachts tot Hem en zeide tot Hem: Rabbi, wij weten, dat Gij van God gekomen zijt als leraar; want niemand kan die tekenen doen, welke Gij doet, tenzij God met Hem is.
- 3 Jezus antwoordde en zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand wederom geboren wordt, kan hij het Koninkrijk Gods niet zien.

SAMENVATTINGEN

3:1-3

Nicodémus, uit de rechtzinnige secte der Farizeeën, was bovendien "overste der Joden", dus lid van het Sanhedrin, en naar Jezus' eigen getuigenis een beroemd Schriftgeleerde. Uit vs 4 is bovendien af te leiden, dat hij al een man op leeftijd was. Waarom hij juist 's nachts contact met Jezus zocht, wordt niet gezegd, maar moet eerder gezocht in trots, die niet uitgelachen wil worden, dan in beschroomdheid of bedeesdheid. Van dit laatste blijkt uit z'n woorden tenminste niet veel. Integendeel, hij begint nogal hoog van de toren te blazen, door het gesprek in te zetten met: wij weten! Zij waren immers de leraars in Israël! En ze wisten zoveel! Al heel spoedig bleek, dat Nicodémus zelfs de eerste beginselen niet wist. Hij wist niet eens, dat een mens wedergeboren moet worden, en dat niet het vleeselijk maar het geestelijk Israël de burgerij vormt van het Koninkrijk Gods. Vandaar dat Jezus deze doorgewinterde leraar beginnen moet het a b c te leren: Voorwaar Ik zeg u, tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien". Weten *wij*, waar het eigenlijk om gaat? Er wordt nogal veel gediscussieerd over veronderstelde wedergeboorte en zo, maar dit brengt ons geen stap verder, als we zelf geen wedergeboren, d.i. nieuwe mensen zijn. Als er in ons niets veranderd is, hebben we geen deel aan Hem en Zijn Rijk.

3:4-8

- 4 Nicodémus zeide tot Hem: Hoe kan een mens geboren worden, als hij oud is? Kan hij dan voor de tweede maal in den moederschoot
- 5 Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk Gods niet binnengaan.
- 6 Wat uit het vlees geboren is, is vlees, en wat uit den Geest geboren is, is geest.
- 7 Verwonder u niet, dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden.
- 8 De wind¹ blaast, waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet, vanwaar hij komt of waar hij heen gaat; zó is een ieder, die uit den Geest geboren is.

¹ Dat Jezus juist het beeld van de wind gebruikt, hangt samen met het feit, dat het Aramees, dat Jezus sprak, en het Grieks dat Johannes schreef, hetzelfde woord hebben voor "Geest" en "wind". In het Aramees: Ruach. In 't Grieks: pneuma.

SAMENVATTINGEN

3:4-8

Voor Nicodémus is opnieuw geboren worden, een "nieuw leven beginnen" iets totaal ongerijms. Evenals iedereen in Israël achtte hij vleeselijke afstamming van Abraham voldoende. Wie dat voorrecht bezat, had deel aan het Koninkrijk Gods. Jezus zegt dat dit volstrekt onvoldoende is, en dat de Joden *geestelijke* kinderen van Abraham moeten zijn, d.w.z. zijn *geloof* bezitten. Wat uit vlees geboren is, is vlees en blijft vlees, ook al draagt het een godsdienstig kleed of een toga. De Heiland vult nu Zijn onderwijs aan, door te zeggen dat de wedergeboorte geschiedt door water en Geest. De H. Geest is er de eigenlijke auteur van, maar het water (Jezus zinspeelt op de doop van Johannes) is er het zichtbaar teken en zegel van.

Om Zijn onderwijs te verduidelijken, gebruikt Jezus het beeld van de wind. De oorsprong van de geheimzinnige wind ligt in het duister, en zo kunnen wij ook de wedergeboorte (evenmin als de geboorte) verklaren. We kunnen alle gangen van de Geest niet nagaan, en het juiste tijdstip der wedergeboorte niet opsporen.

Niettemin die wind *is* er: gij hoort zijn geluid! Wannéér u wedergeboren bent, doet er niet toe, als het geluid van het nieuwe leven maar gehoord wordt in uw woord en wandel!

3:9-12

- 9 Nicodémus antwoordde en zeide tot Hem: Hoe kan dit geschieden?
- 10 Jezus antwoordde en zeide tot hem: Gij zijt de leraar van Israël, en deze dingen verstaat gij niet?
- 11 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wij spreken van wat wij weten en wij getuigen van wat wij gezien hebben, en gij neemt ons getuigenis niet aan.
- 12 Indien Ik ulieden van het aardse gesproken heb, zonder dat gij gelooft, hoe zult gij geloven, wanneer Ik u van het hemelse spreek?

SAMENVATTINGEN

3:9-12

Deze tweede vraag van Nicodémus klinkt lang zo schamper niet meer als de eerste. Er valt zelfs een toon van heilbegerigheid in te beluisteren, en daar zal de Heiland Zich nu in Zijn volgend onderwijs bij aansluiten, om ook van deze leraar in Israël een deemoedig leerling te maken. De leer der verlossing kan evenwel niemand verstaan, die niet eerst gezien heeft, "hoe groot zijn zonde en ellende is". Jezus laat Nicodémus daarvan iets gevoelen, door hem scherp maar waar aan twee grote zonden te ontdekken, die van geestelijke onkunde, en die van ongelooft. Wat de *onkunde* betreft, vraagt Jezus: zijt gij de ¹ leraar in Israël, en weet gij deze dingen niet? Over deze heilgeheimen was toch ook reeds in het Oude Testament gesproken, maar Nicodémus en alle schriftgeleerden bezaten wel intellectuele, maar geen geestelijke kennis. Hun ontbrak het gebed: open mijn ogen opdat ik zie de wonderen uwer wet. Wat het *ongelooft* betreft, vraagt Jezus: de aardse dingen gelooft gij niet, en hoe zoudt gij de hemelse geloven? Met die aardse dingen zijn natuurlijk geen algebra of meetkunde bedoeld, maar die dingen die op aarde realiteit worden, zoals wedergeboorte en bekering. Als Nicodémus daar al zo ongelovig tegenover staat, hoe zal het dan zijn met de "hemelse dingen", d.i. het verborgen heilsplan Gods, dat er de achtergrond van vormt.

¹ Uitdrukkelijk wordt gesproken niet van "een", maar van "de" leraar. Nicodémus was dus blijkbaar een algemeen bekend en gezaghebbend leraar in Israël, een professor in de theologie!

3:13-17

- 13 En niemand is opgevaren naar den hemel, dan die uit den hemel nedergedaald is, de Zoon des mensen.
- 14 En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden,
- 15 opdat een ieder, die gelooft, in Hem eeuwig leven hebbe.
- 16 Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.
- 17 Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar opdat de wereld door Hem behouden worde.

SAMENVATTINGEN

3:13-17

Jezus zal Nicodémus nu iets gaan openbaren van de "hemelse" dingen, en gaat eerst zeggen, dat Hij dat alleen kan, omdat Hij uit de hemel nedergedaald is, en dus kan getuigen wat Hij gezien heeft. Hij neemt z'n aanknopingspunt in de "aardse dingen", waartoe de koperen slang in de woestijn behoorde, als symbool van het (eveneens op de aarde) opgerichte kruis.

Die door de slang gebeten was, moest niet naar z'n wonden kijken en denken: o, wat verschrikkelijk, hier zal ik aan sterven! Neen, hij moest naar die verhoogde slang kijken, en dan werd hij genezen. Zo moet de zondaar alleen naar het kruis zien. Zijn zonden zijn vele. Hij zou er wanhopig onder kunnen worden. Hij kan er zichzelf ook niet van genezen. Dit behoeft ook niet, zegt Jezus. Eén blik op het kruis is voldoende. Zie niet op uw zonden en wonden, maar zie op Jezus. Deze "aardse" dingen hebben tot achtergrond de "hemelse". Dat is het mysterie van de liefde Gods, die niet wilde, dat het kunstproduct Gods, de wereld, de kosmos, zou verloren gaan, maar dat ze zou gered worden. Daartoe zond God Zijn Zoon. Niet ieder, hoofd voor hoofd, wordt behouden, maar alleen de gelovigen, die de eigenlijke "wereld" vormen, zoals de stam blijft, ook al worden vele takken afgehouden.

3:18-21

- 18 Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; wie niet gelooft, is reeds veroordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in den naam van den eniggeboren Zoon van God.
- 19 Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is en de mensen de duisternis liever gehad hebben dan het licht, want hun werken waren boos.
- 20 Want een ieder, die kwaad bedrijft, haat het licht, en gaat niet tot het licht, opdat zijn werken niet aan den dag komen;
- 21 maar wie de waarheid doet¹, gaat tot het licht, opdat van zijn werken blijke, dat zij in God verricht zijn.

¹ "De waarheid doen" is een eigenaardige uitdrukking, en we begrijpen de betekenis wel, omdat het staat tegenover: het kwade bedrijven. Het houdt zo ongeveer het midden tussen "geloof" en "leven". Wie de "waarheid" gelooft, zal de terugslag daarvan ondervinden in z'n leven tot Gods eer. Dit is de eenheid van belijden en beleven.

SAMENVATTINGEN

3:18-21

Nooit hoeft iemand de vrees te koesteren, dat zijn zonde een struikelblok zal zijn voor de hemel. Zulk een struikelblok kan alleen het ongeloof zijn. Niet de zondaar wordt veroordeeld, maar de *ongelovige* zondaar. Hij wordt niet slechts veroordeeld in het laatste gericht, maar geldt voor God als een veroordeelde en een verdoemde, zolang hij in zijn ongeloof volhardt.

De grond voor het oordeel ligt in het feit, dat de mens de duisternis liever heeft dan het licht. Dit is wel iets ongehoords en onbegrijpelijks, maar de zonde is altijd absurd. Toch is deze voorliefde voor de duisternis wel enigermate te verklaren. In ieder mens leeft nog zoiets als schaamtegevoel, en wie een misdrijf wil begaan, doet dat niet aan de openbare weg, maar zoekt de beschuttende duisternis op. Een ieder, die kwaad bedrijft, haat dus het licht. Er zal een tijd komen, dat hij de duisternis haat, als hij in de buitenste duisternis te laat tot het inzicht komt, hoe zonde en eigen hart hem bedrogen hebben. Wat is het vreselijk, dan eeuwig in die gehate duisternis te moeten verkeren, en welk een luide roepstem is dit, om het heden der genade te gebruiken!

3:22-30

- 22 Daarna ging Jezus met zijn discipelen naar het land van Judéa en Hij vertoefde daar met hen en doopte.
- 23 Doch ook Johannes doopte, te Aenon bij Salim, omdat daar veel water was, en de mensen kwamen daar en lieten zich dopen;
- 24 want Johannes was nog niet in de gevangenis geworpen.
- 25 Er rees dan geschil tussen de discipelen van Johannes met een Jood over de reiniging.
- 26 En zij kwamen tot Johannes en zeiden tot hem: Rabbi, die met u was aan de overzijde van den Jordaan en van wien gij getuigd hebt, zie, die doopt en allen gaan tot Hem.
- 27 Johannes antwoordde en zeide: Geen mens kan iets aannemen, of het moet hem uit den hemel gegeven zijn.
- 28 Gij kunt zelf van mij getuigen, dat ik gezegd heb: Ik ben de Christus niet, maar ik ben voor Hem uitgezonden.
- 29 Die de bruid heeft, is de bruidegom; maar de vriend van den bruidegom, die er bij staat en naar hem luistert, verblijdt zich met blijdschap over de stem van den bruidegom. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld.
- 30 Hij moet wassen, ik moet minder worden.

SAMENVATTINGEN

3:22-30

De aanleiding tot de geschiedenis, die wij nu gelezen hebben, was een dispuut tussen de discipelen van Johannes en een Judeeër¹ over de "reiniging", d.w.z. de reinigende kracht van de doop. Bedoelde Judeeër was waarschijnlijk een discipel van Jezus geworden, en stelde nu de doop van Jezus ver boven die van Johannes. De verontruste leerlingen van Johannes gaan daarmee nu naar hun meester, omdat ze bang zijn dat de Doper terrein verliezen zal. Johannes stelt ze volkomen gerust, door te zeggen, dat het juist zo moet. Hij gebruikt het beeld van een "vriend van de bruidegom". Deze figuur was geen hoofdpersoon, maar slechts tussenschakel. Hij brengt de bruid en de bruidegom tot elkander, verheugt er zich over, dat deze twee elkaar gevonden hebben, en treedt dan zelf op de achtergrond. Dit was de positie van Johannes de Doper. Hij moest juist minder worden. Dat moeten we in zekere zin allemaal! *Wij* willen zo graag de hoofdrol spelen, onszelf handhaven. We moeten dit grondig afleren, want de hoofdpersoon in ons leven is Jezus Christus. Hoe meer Hij gaat betekenen, hoe minder wij gaan betekenen. Dit kost wel grote zelfverloochening!

¹ De St. Vertaling heeft meervoud, de Joden, maar de bedoeling van de tekst is wel zeer speciaal dat het gesprek met een Judeeër plaats had.

3:31-36

- 31 Die van boven komt, is boven allen; wie uit de aarde is, is uit de aarde en spreekt uit de aarde. Die uit den hemel komt, is boven allen;
- 32 wat Hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt Hij en zijn getuigenis neemt niemand aan.
- 33 Wie zijn getuigenis aanvaardt, heeft bezegeld, dat God waarachtig is.
- 34 Want dien God gezonden heeft, die spreekt de woorden Gods, want Hij geeft den Geest niet met mate.
- 35 De Vader heeft den Zoon lief en heeft Hem alles in handen gegeven.
- 36 Wie in den Zoon gelooft, heeft eeuwig leven; doch wie den Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.

SAMENVATTINGEN

3:31-36

De woorden, die wij nu gelezen hebben, getuigen van de oneindige *afstand*, die er is tussen Christus als Gods Zoon, en een mens, maar tevens van de *band*, die er tussen beide bestaat, althans bestaan *moet*. Deze band is een geloofsband, en die in Hem gelooft, heeft het eeuwige leven, terwijl wie de Zoon ongehoorzaam is, het leven niet zal zien. Er zijn in dit Schriftgedeelte twee merkwaardige uitspraken, die vooral onze aandacht niet mogen ontgaan.

De eerste is de eigenaardige gelijkstelling van geloof en gehoorzaamheid. Wie de Zoon gelooft - wie de Zoon ongehoorzaam is. Het geloof beheerst dus niet slechts ons *gedachtenleven*, maar ook onze *dad*en. Het geloof maakt *gehoorzaam*, niet met een slaafse, maar met een kinderlijke gehoorzaamheid. Het Doopsformulier spreekt ons ook van de verplichting tot een nieuwe gehoorzaamheid, en omschrijft die gehoorzaamheid dan als: liefhebben, vertrouwen, de wereld verzaken en de oude natuur doden.

Het tweede, waar we op te letten hebben is, dat wie gelooft niet het eeuwige leven zal *krijgen*, maar hij *heeft* het. Het nieuwe leven uit God is eeuwig leven, en wij verwisselen het tijdelijke met het eeuwige niet bij de dood, maar bij de wedergeboorte.

JOHANNES 4

4:1-6

- 1 Toen nu de Here vernam, dat de Farizeeën gehoord hadden, dat Jezus meer discipelen maakte en doopte dan Johannes,
- 2 - ofschoon Jezus niet zelf doopte, maar zijn discipelen¹ -
- 3 verliet Hij Judéa en vertrok weder naar Galiléa.
- 4 En Hij moest door Samaria gaan.
- 5 Hij kwam dan in een stad van Samaria, genaamd Sichar, dicht bij het veld, dat Jakob aan zijn zoon Jozef gegeven had; daar was de bron van Jakob².
- 6 Jezus nu was vermoeid van den tocht en bleef zo bij de bron zitten; het was ongeveer het zesde uur³.

¹ In het vorige hoofdstuk is gezegd, dat Jezus wel doopte. Eén van beiden, óf Johannes bedoelt daar, dat Hij het Zijn discipelen liet doen, òf Hij heeft dit dopen tijdelijk gestaakt.

² Volgens de traditie was deze put door Jakob gegraven, en deze plek behoorde daarna bij de "heilige plaatsen".

³ De zesde ure is twaalf uur op de middag. Jezus maakte een lange reis van ± 100 km., ongeveer drie dagreizen. Het echt menselijke in Jezus is, dat Hij uitermate vermoeid raakt en dorst heeft.

SAMENVATTINGEN

4:1-6

Wanneer Jezus uitwijkt van Judéa naar Galiléa, is dat omdat Zijn ure nog niet gekomen is. Een ontijdig conflict met de Farizeeën vanwege de grote toeloop naar Jezus, wil Hij vermijden. Er is nog zoveel te doen, en het is dus geen bezorgdheid om zichzelf, maar wel gehoorzaamheid aan de Vader, Wiens werk Hij moet volbrengen, dat Hij thans Judéa verlaat.

Deze gehoorzaamheid aan de Vader komt zelfs heel merkwaardig uit in de reisroute die Hij kiest. Als er staat: Hij *moest* door Samaria gaan, dan betekent dat niet, dat de enige weg van Judéa naar Galiléa door Samaria voerde. Er waren meer wegen, en hoewel de weg door Samaria de kortste was, werd hij toch gemeenlijk vermeden vanwege mogelijke conflicten met de Samaritanen. Uit het vervolg zal ook nog blijken, dat de verhouding: Joden en Samaritanen niet zo best was. Dit *moeten* van Jezus is dus geen *geografisch*, maar een *goddelijk* moeten. Het is opdracht. Er zit een vrouw op Hem te wachten, een gekende des Vaders en deze moet Hij ook toebrengen. Hij is gezonden om zalig te maken dat verloren was. Deze zending zal Hij vóór alles volbrengen, en zover gaat Zijn zorg voor de enkeling, dat Hij daar Zijn ganse reisroute naar inricht. We kunnen ook zeggen: Zijn gehoorzaamheid omvat ook het eenvoudigste reisplan.

4:7-10

- 7 Er kwam een vrouw uit Samaria om water te putten. Jezus zeide tot haar: Geef Mij te drinken.
- 8 Want zijn discipelen waren naar de stad gegaan om voedsel te kopen.
- 9 De Samaritaanse vrouw dan zeide tot Hem: Hoe kunt Gij, als Jood¹, van mij, een

Samaritaanse vrouw, te drinken vragen? [Want Joden gaan niet om met Samaritanen.]

- 10 Jezus antwoordde en zeide tot haar: Indien gij wist van de gave Gods en wie het is, die tot u zegt: Geef Mij te drinken, gij zoudt het Hem gevraagd hebben en Hij zou u levend water hebben gegeven.

¹ De vrouw heeft natuurlijk door Jezus' spraak al gemerkt, dat Hij een "Jood" was.

SAMENVATTINGEN

4:7-10

De Samaritaanse vrouw is het eigenlijke doel van Jezus' reis. Dit is dus het grote moment. Ogenscheinlijk is het heel gewoon, want Jezus, die de *ziel* van deze vrouw wil winnen, begint met haar een gesprek over de meest alledaagse dingen: een dronk water! Toch is dit meer dan een aanloopje. Van het begin af houdt de Heiland het doel in het oog, maar het is van het allergrootste belang *hoe* dit begin is. Wij vernemen zo aanstonds, dat deze vrouw een Samaritaanse is - in het oog van elke Jood veracht - maar in de tweede plaats zal blijken dat zij een vrouw "met een verleden" is, reden te meer om geen gesprek aan te knopen. Het ongewone uur waarop zij komt om water te putten - men deed het gewoonlijk 's avonds - zal mee daarin gelegen hebben, dat zij door iedereen met de nek werd aangekeken, zodat ze maar liever alleen ging. Deze vrouw is dus een en al verrassing, dat Jezus (een Jood!) haar aanspreekt, meer nog: haar een gunst vraagt. Wie een ander een gunst vraagt, ziet in die ander z'n meerdere, althans niet z'n mindere. Zo heeft Jezus door Zijn tegemoetkomende houding de vrouw reeds voor de helft gewonnen. Wij kunnen alleen reeds door onze houding al zoveel bederven bij de "wereld".

4:11-14

- 11 Zij zeide tot Hem: Here, Gi) hebt geen emmer en de put is diep; hoe komt Gij dan aan het levende water ?
- 12 Zijt Gij soms meer dan onze vader Jakob, die ons den put gegeven en zelf er uit gedronken heeft met zijn zonen en zijn kudde?
- 13 Jezus antwoordde en zeide tot haar: Een ieder, die van dit water drinkt, zal weder dorst krijgen;
- 14 maar wie gedronken heeft van het water, dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden tot een fontein van water, dat springt ten eeuwigen leven.

SAMENVATTINGEN

4:11-14

Uit het slot van het gedeelte dat we gisteren gelezen hebben, is reeds gebleken, dat het Jezus' bedoeling was, het gesprek van het heel gewone water uit de bron over te leiden naar het "water des eeuwigen levens". Hij spreekt daar evenwel in zeer bedekte termen van, niet alleen omdat Hij, vooral aan deze vrouw, niet alles ineens kan zeggen, maar ook om haar begerig te maken naar dat water. Vandaar, dat de Heiland te kennen geeft, dat de rollen wel omgekeerd zouden zijn, en zij Hem gevraagd zou hebben om "levend water", als ze wist wie Hij was, en wat Hij te geven had. Hij bedoelde met dat levend water natuurlijk de gave van de Heilige Geest, maar de Samaritaanse cirkelt met haar gedachten nog steeds om het aardse. *Zij* denkt bij "levend" water aan stromend bronwater, en vraagt verbaasd of Hij dan meer kan dan Jakob, die deze put gegraven had, waaruit hij, zijn kinderen en zijn vee gedronken hadden. Dat water bevredigde dus zowel mensen als beesten. Maar de mens kan niet leven bij wat ook voor het beest voldoende is. Vandaar dat Jezus heenwijst

naar wat het *mensenhart* bevredigen kan, en dat niet slechts de dorst lest, maar uitmondt in de eeuwigheid.

4:15-18

- 15 De vrouw zeide tot Hem: Here, geef mij dit water, opdat ik geen dorst heb en niet hierheen behoef te gaan om te putten.
- 16 Hij zeide tot haar: Ga heen, roep uw man en kom hier.
- 17 De vrouw antwoordde en zeide: Ik heb geen man. Jezus zeide tot haar: Terecht zegt gij: ik heb geen man;
- 18 want gij hebt vijf mannen gehad en dien gij nu hebt, is uw man niet; hierin hebt gij de waarheid gesproken.

SAMENVATTINGEN

4:15-18

Dat de Heiland vordert in Zijn zoekende liefde, is duidelijk te zien. De vrouw begrijpt nog lang niet alles van dat levende water, maar in elk geval zijn nu de verhoudingen omgekeerd, en is de geefster vraagster geworden. Zij heeft trouwens nog wel bijbedoelingen ook met haar vraag. Zij hoeft niet meer naar deze bron te komen om te putten, en zal dan geen last meer hebben van de hatelijke ogen en opmerkingen van haar "zusters".

Het antwoord van Jezus op haar vraag is geen belofte, maar een bevel. "Ga heen, roep uw man, en kom hier". Het gesprek krijgt hiermee wel een heel ongedachte wending. We vragen onszelf verwonderd af, wat die "man" hier nu ineens mee te maken heeft. De oplossing is eenvoudig. Bij de Samaritaanse is wel gewekt de begeerte naar het water des levens, maar bij haar is nog niet gewekt wat daar onmisbare voorwaarde voor is: schuldbesef! Dat gaat Jezus nu opwekken. Zij moet met haar *zonde* eerst tot de Heiland komen, en die zonde was die man! Zij leefde in overspel. Zo heeft de een deze, de andere die boezemzonde. Maar willen we Zijn *genade* ontvangen, dan moeten we eerst met onze zonde komen. Laten we maar niets verzwijgen, want de Here kent toch onze hele zonde-geschiedenis.

4:19-24

- 19 De vrouw zeide tot Hem: Here, ik zie, dat Gij een profeet zijt.
- 20 Onze vaders hebben op dezen berg aanbeden en gijlieden zegt, dat te Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden¹.
- 21 Jezus zeide tot haar: Geloof Mij, vrouw, de ure komt, dat gij noch op dezen berg, noch te Jeruzalem den Vader zult aanbidden.
- 22 Gij aanbidt, wat gij niet weet; wij aanbidden, wat wij weten, want het heil is uit de Joden;
- 23 maar de ure komt en is nu, dat de waarachtige aanbidders den Vader aanbidden zullen in geest en in waarheid; want de Vader zoekt zulke aanbidders;
- 24 God is geest en wie Hem aanbidden, moeten aanbidden in geest en in waarheid.

¹ De aanbedding in de Samaritaanse tempel op de Gerizim dateert van na de Babylonische ballingschap. Genoemde tempel werd gebouwd door een afvallig Joods priester.

SAMENVATTINGEN

4:19-24

Nu komt er alweer een onverwachte wending in het gesprek, maar ditmaal van de kant van de Samaritaanse. Zij is diep onder de indruk gekomen van het feit, dat Jezus alles van haar afweet. Dit kan geen gewoon mens, maar moet een "profeet" zijn. Hierop doorgaande en wijzende op de berg Gerizim, vraagt ze deze profeet, waar men aanbidden moet, hier of in Jeruzalem. Dat was al een oud twistpunt tussen Joden en Samaritanen. Sommigen zijn van oordeel, dat de vrouw handig het gesprek op een zijspoor wil brengen. Door die geschiedenis met haar "man" zou de grond haar te heet onder de voeten worden, en wat is dan gemakkelijker dan maar een theologisch dispuut te beginnen. Men blijft dan in de lijn, maar intussen is de aandacht van de hoofdzaak op bijzaken afgewenteld!

Er is meer te zeggen voor de gedachte, dat hier niet van een uitvlucht, maar van een *vlucht* sprake is. Immers, Jezus zou haar op die zijpaden niet zijn gevolgd. Zij vlucht naar het. ... gebed! Het zondebesef is bij haar gewekt. Nu is er maar één weg meer! Bidden! Heer, zeg mij *waar* ik bidden moet, en leer mij, arme dwaas, *hoe* dat ik bidden moet! Jezus heeft haar de weg gewezen, door tegelijk te waarschuwen, dat ware aanbidding niet bestaat in uiterlijk vertoon, maar geschiedt "in geest en waarheid".

4:25-30

- 25 De vrouw zeide tot Hem: Ik weet, dat de Messias komt, die Christus genoemd wordt; wanneer die komt, zal Hij ons alles verkondigen.
- 26 Jezus zeide tot haar: Ik, die met u spreek, ben het.
- 27 En daarop kwamen zijn discipelen en waren verbaasd, dat Hij met een vrouw in gesprek was, en toch zeide niemand: Wat zoekt Gij, of: Waarom spreekt Gij met haar?
- 28 De vrouw dan liet haar kruik staan, en ging naar de stad en zeide tot de mensen:
- 29 Komt mede en ziet een mens, die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb: zou deze niet de Christus zijn?
- 30 Zij gingen de stad uit en kwamen tot Hem.

SAMENVATTINGEN

4:25-30

Het is een lange weg geweest voor Jezus, om deze vrouw te brengen waar Hij haar hebben wilde. Eerst was Hij voor haar gewoon een "Jood". Daarna komt ze tot het inzicht dat Hij toch wel waarlijk een "profeet" moet zijn. Maar het eindpunt is dat zij gewaar wordt, dat deze de "Messias" is. Met haar eigen woorden en gedachten heeft ze al naar dit geheim getast, maar Jezus neemt alle onzekerheid weg, door te verklaren: "Ik ben het, die met u spreek". De Heiland is steeds zeer voorzichtig geweest met Zijn Messiasgeheim. Dat Hij Zich als zodanig ronduit aan deze Samaritaanse openbaart, is wel een bewijs van de innige relatie, waarin Hij staat tot haar, wie de ogen zijn opengegaan voor zonde en genade. En dat de Heiland nu zo maar doet met een vrouw van zo slechte reputatie! We krijgen de indruk, dat Zijn eigen discipelen veel verder van Hem afstaan dan deze Samaritaanse! Als zij terugkomen, verbazen ze zich dat Hij met een vrouw spreekt! Dat hoorde niet tot de goede zeden. Ze zeggen wel niets, maar ze denken des te meer. Wat kennen ze Jezus toch nog slecht! Wat een afstand! De begenadigde vrouw is terstond evangeliste geworden. Van blijdschap vergeet zij haar hele kruik plus het water. Ze vertelt haar stadgenoten van haar grote geheim. Jezus kennen en van Hem zwijgen is een vierkante cirkel!

4:31-34

- 31 Intussen vroegen¹ zijn discipelen Hem, zeggende: Rabbi, eet.
- 32 Hij zeide echter tot hen: Ik heb een spijs te eten, waarvan gij niet weet.
- 33 De discipelen dan zeiden tot elkander: Iemand heeft Hem toch niet te eten gebracht?
- 34 Jezus zeide tot hen: Mijn spijs is den wil te doen desgenen, die Mij gezonden heeft, en zijn werk te volbrengen.

¹ De werkwoordsvorm in het Grieks wijst op een aandringen, een herhaaldelijk vragen.

SAMENVATTINGEN

4:31-34

De discipelen waren naar de stad geweest om spijs te kopen. Nu is dan de tijd aangebroken, om te gaan eten. Terwijl zij al druk bezig zijn, heeft Jezus nog niets genomen. Daarover verwonderen zij zich, en ze dringen er bij de Heiland op aan, ook te gaan eten. Ze moeten dat herhaaldelijk zeggen. Jezus schijnt in diep gepeins verzonken. Eindelijk dringt hun vragen tot Hem door, en met een afwijzend gebaar naar het brood zegt Hij: Ik heb een spijs waarvan gij niet weet. Nu blijken de discipelen alweer even blind voor de geestelijke dingen als de Samaritaanse aan het begin van het gesprek. Zoals zij maar steeds dorst naar gewoon water, denken de discipelen aan gewoon brood. En ze vragen zich met verwondering af, of tijdens hun afwezigheid iemand hem soms iets te eten gebracht heeft. Jezus laat hen niet lang in het onzekere. Zoals Hij Zijn dorst vergeten heeft, om de Samaritaanse te onderwijzen, zo vergeet Hij nu Zijn honger, om Zijn discipelen te onderwijzen. Zo gaat Hij in Zijn werk op! Dat werk is Hem trouwens zelf spijs. Hij doet het niet moeizaam of met tegenzin. Ook niet al zuchtende. Het verkwikt Hem evenzeer, of meer nog dan stoffelijk voedsel. Hij geniet er in. Want hierdoor bouwt Hij Zijn kerk en doet de wil des Vaders. En ieder in wie Christus woont herhaalt van Gods wil:

Ik heb ze lief en zal met hart en zin Al wat Gij ooit hebt ingezet betrachten.

4:35-38

- 35 Zegt gij niet: Nog vier maanden, dan komt de oogst? Zie, Ik zeg u, slaat uw ogen op en beschouwt de velden, dat zij wit zijn om te oogsten.
- 36 Reeds ontvangt de maaier loon en verzamelt hij vrucht ten eeuwigen leven, opdat de zaaier zich tegelijk met den maaier verblijde.
- 37 Want hier is de spreuk waarachtig: De een zaait, de ander maait.
- 38 Ik heb u uitgezonden om datgene te maaien, wat u geen arbeid heeft gekost; anderen hebben gearbeid en gij hebt de vrucht van hun arbeid geplukt.

SAMENVATTINGEN

4:35-38

Zoals de Heiland van het stoffelijk brood is gekomen op de geestelijke spijs van het doen van Gods wil, zo ziet Hij nu in de natuurlijke oogst het beeld van de geestelijke dingen: het binnenhalen van de geredde zielen in de schuren van het eeuwige leven! Het beeld is buitengewoon suggestief. De Heiland heeft er aan herinnerd, dat er nog vier maanden moeten verlopen alvorens de oogst rijp is op de akkers. Als zij dus hun ogen opslaan en zien naar de velden, bemerken ze in het geheel niet dat deze reeds wit zijn om te oogsten.

Integendeel, het gewas is nog groen, en moet nog rijpen tot de oogst. Maar mét dat ze hun ogen opslaan, zien ze nog iets anders. Ze zien een grote schare van mensen van Sichem uit naar hen toekomen¹. Zij vullen de landwegen. Dat is de oogst, waar Jezus op doelt. Zijn ziel verblijdt zich in zo overvloedige en spoedige vrucht. Hij heeft bij de put het zaad uitgestrooid in het hart van één vrouw. De oogst is honderdvoudig. Hij die gezaaid heeft, kan direct aan het maaien gaan. Maar tegelijk waarschuwt Jezus Zijn discipelen, dat het niet *altijd* zo gaat. Meestal is het zo, dat de een zaait met tranen, en dat een ander, veel later de vrucht ziet, en maaien kan.

¹ Bij vs 30 was het verhaal onderbroken. Johannes heeft gezegd, dat een schare van Samaritanen door een korenveld op weg is gegaan naar de Jakobspuit. In het nu volgende Schriftgedeelte (vs 39— 42) wordt hun aankomst gemeld. Het hier tussenliggende gedeelte vermeldt het aanschouwelijk onderwijs van Jezus over de oogst.

4:39-42

- 39 En uit die stad geloofden velen der Samaritanen in Hem om het woord der vrouw, die getuigde: Hij heeft mij gezegd alles wat ik gedaan heb.
- 40 Toen dan de Samaritanen tot Hem kwamen, verzochten zij Hem bij hen te blijven; en Hij bleef daar twee dagen.
- 41 En nog veel meer werden er gelovig om zijn woord,
- 42 en zij zeiden tot de vrouw: Wij geloven niet meer om wat jij zegt, want wij zelf hebben Hem gehoord en weten, dat deze waarlijk de Heiland der wereld is.

SAMENVATTINGEN

4:39-42

Hoewel de oogst op het veld nog lang niet rijp was, had Jezus tot Zijn discipelen gezegd: toch *is* de oogst rijp, en reeds nú ontvangt de maaier loon. De discipelen zullen dat wel erg raadselachtig gevonden hebben. Maar na de aankomst van de Samaritanen bij de bron, en vooral na de twee dagen die Jezus op uitdrukkelijk verzoek der Samaritanen in Sichem had doorgebracht, hebben zij zich stellig niet meer verwonderd. Of eigenlijk ook wel. Want was het geen wonder, dat er zovele mensen tot het geloof kwamen, en openlijk getuigden dat deze Jezus de "Heiland der wereld" was? En dit nog wel in Samaria, dat zo vijandig stond tegenover alles wat "Jood" was, terwijl omgekeerd in het land van Judea de harten dicht bleven, en van een oogst eenvoudig geen sprake was. Jezus heeft daar in Sichem twee dagen gepredikt. Twee dagen maar! Het resultaat was een grote schare van gelovigen. Reeds hadden *velen* in Hem geloofd op het zeggen van de vrouw, maar nu werden nog *veel meer* gelovig door Jezus' eigen woord. En het geloof van de eersten werd er nog door verdiept. Wat Jezus gepredikt heeft weten we niet, maar uit de belijdenis dat Hij "de Heiland der wereld" was, weten we genoeg. Deze mensen hebben ruime verten gezien: geen Heiland voor 'n bepaald groepje, maar.... Heiland der wereld!

4:43-45

- 43 En na die twee dagen vertrok Hij van daar naar Galilea,
- 44 want Jezus zelf had getuigd, dat een profeet in zijn vaderland niet in ere is.
- 45 Toen Hij dan in Galiléa kwam, ontvingen¹ de Galileeërs Hem, omdat zij gezien hadden, al wat Hij te Jeruzalem op het feest gedaan had, want zij waren ook zelf naar het feest geweest.

¹ Men kan dit beter vertalen door "verwelkomen".

SAMENVATTINGEN

4:43-45

Dit is een tragische gang van Jezus.

Twee dagen heeft Hij in het "vreemde land" van Samaria vertoefd en de resultaten zijn heerlijk geweest. Nu moet Hij weer verder. Waarheen? Naar Judéa of naar Galiléa? Jezus kiest van deze twee Galiléa, want Hij weet, dat Hij "in Zijn eigen vaderland", Zijn geboorteland, niet in ere zal zijn. Heeft Johannes al niet gezegd: Hij is gekomen tot het Zijne, maar de zijnen hebben Hem niet aangenomen? Jezus heeft die teleurstellende ervaring al opgedaan, en daarom vermijdt Hij Judéa, en gaat naar Galiléa. Het contrast Samaria-Judéa is wel groot. Maar in Galiléa wacht Hem een tweede teleurstelling. Wel wordt Hij in Galiléa met enthousiasme begroet. Men verwelkomt Hem allerhartelijkst. Men mag niet zeggen, dat deze begroeting niet echt gemeend was. Aan huichelarij mag zelfs geen ogenblik gedacht. Maar hun "ontvangst" van Jezus was geen *gelovige* ontvangst. Johannes laat dat duidelijk tussen de regels door voelen. Deze Galileeërs waren in Jeruzalem geweest, en hadden daar gezien wat Jezus gedaan had. Maar ze hebben niet *geloofd* wat Jezus gezegd heeft. Daar komt het op aan. Geestdrift is nog geen geloof.

4:46-54

- 46 Hij kwam dan weder te Kana in Galiléa, waar Hij het water tot wijn gemaakt had. En er was te Kapérnaüm een hoveling¹, wiens zoon ziek was.
- 47 Toen deze hoorde, dat Jezus uit Judéa naar Galiléa gekomen was, ging hij tot Hem en verzocht Hem te komen en zijn zoon te genezen; want deze lag op sterven.
- 48 Jezus zeide dan tot hem: Indien gijlieden geen tekenen en wonderen ziet, zult gij niet geloven².
- 49 De hoveling zeide tot Hem: Here, kom af, eer mijn kind sterft³.
- 50 Jezus zeide tot hem: Ga heen, uw zoon leeft! De man geloofde het woord, dat Jezus tot hem sprak, en ging heen.
- 51 En reeds terwijl hij afdaalde, kwamen zijn slaven hem tegemoet en zeiden, dat zijn kind leefde.
- 52 Hij vroeg hun naar het uur, waarop de beterschap was ingetreden; zij dan zeiden tot hem: Gisteren op het zevende⁴ uur werd hij vrij van koorts.
- 53 De vader dan bemerkte, dat het dat uur was, waarop Jezus tot hem gezegd had: Uw zoon leeft, en hij werd zelf gelovig en zijn gehele huis.
- 54 En dit deed Jezus weder als tweede teken, toen Hij uit Judéa naar Galiléa gekomen was.

¹ Blijkbaar een beambte in het paleis van Herodes Antipas.

² Deze hoveling is dus geen heiden, zoals de officier uit Matth. 7:5—10, maar een Jood. Blijkens het verwijt van Jezus was deze man aanvankelijk eens geestes met de andere Galileeërs in hun wondergeloof.

³ Het vermoeden is gegrond, dat het de *enige* zoon van de hoveling geldt.

⁴ Dit was dus 1 uur in de namiddag, het uur waarop de vader Jezus had ontmoet.

SAMENVATTINGEN

4:46-54

De koninklijke hoveling is een gunstige uitzondering. Deze man gelooft niet enkel op het *zien*, maar hij gelooft Jezus op Zijn woord. Later wordt nog expres vermeld, dat hij gelovig *werd*. De meesten geloofden slechts in Jezus als *wonderdoener*, maar hij gelooft blijkbaar in Hem als *Zaligmaker*. Dat Jezus tevens de Here der *geslachten* is, komt zo mooi uit in de bijvoeging: "en zijn gehele huis". Geloof is geen erfgoed, maar wat is het van enorme betekenis of vader en moeder geloven. En wat een schade richten die ouders aan in de zielen hunner kinderen, als ze *niet* geloven, of slechts voor de vorm geloven!

JOHANNES 5

5:1-4

- 1 Daarna was er een feest der Joden en Jezus ging op naar Jeruzalem.
- 2 Nu is er te Jeruzalem bij de Schaapspoort een bad, dat in het Hebreeuws den bijnaam Bethesda draagt, met vijf zuilengangen.
- 3 Daarin lag een menigte zieken, blinden, verlamden en verschrompelden¹, [die wachtten op de beweging van het water.
- 4 Want van tijd tot tijd daalde een engel des Heren neder in het bad; dan bewoog het water; wie er dan het eerst in kwam na de beweging van het water, werd gezond, wat voor ziekte hij ook had².]

¹ Merkwaardigerwijs wordt wel melding gemaakt van een leger van zieken, maar Johannes spreekt niet van één genezings-geval door het water.

² Men ziet dat de vs 3b en 4 tussen haakjes staan. Dit wil zeggen, dat dit gedeelte in de meeste en beste handschriften *niet* voorkomt. Het hoort er waarschijnlijk ook niet in.

SAMENVATTINGEN

5:1-4

Hoeveel tijd er verlopen is tussen de genezing van het kind van de hoveling en het hier verhaalde, zegt Johannes niet precies. Het gebeurde "daarna". Evenmin worden we gewaar of het geval van de lamme te Bethesda zich afspeelde op het Paasfeest, het Pinksterfeest of het Loofhuttenfeest, het was op "een feest". Om data en bijzonderheden bekommert de evangelist zich weinig, 't Is hem om de hoofdzaak te doen, nl. om mee te delen dat Jezus Christus komt als de barmhartige Hogepriester in een wereld die niet alleen vol ellende is, maar waar ook van onderling liefde- en barmhartigheidsbetoon weinig of niets te bespeuren valt. Zelfs onder het Bondsvolk niet, dat toch onder alle volken een aparte plaats moest bekleden als "een dauw van den Here". Bethesda was geen ziekenhuis, voor de lijdende mensheid gebouwd, waar hulpvaardige handen hielpen. Men liet dit aan een "engel" over, en dan nog slechts een gefingeerde engel, want de mededeling daarover in vs 4 berust waarschijnlijk op het toen bestaande volksgeloof. In deze koude wereld zorgt God voor geneeskrachtige wateren, maar wat meer zegt: Hij zendt Zijn Zoon Die voor het geestelijk en stoffelijk welzijn der mensen zorgt: alle ziekenhuizen en Bethesda's nu zijn het lichtspoor van Christus door de wereld.

5:5-9

- 5 En daar was een man, die reeds acht en dertig jaar lang ziek geweest was.
- 6 Dezen zag Jezus liggen en daar Hij wist, dat hij daar reeds langen tijd was, zeide Hij tot hem: Wilt gij gezond worden?
- 7 De zieke antwoordde Hem: Here, ik heb geen mens om mij, zodra er beweging komt in het water, in het bad te werpen; en terwijl ik onderweg ben, daalt een ander vóór mij af.
- 8 Jezus zeide tot hem: Sta op, neem uw matras¹ op en wandel.
- 9 En terstond werd de man gezond en nam zijn matras op en ging zijns weegs.

¹ Het "beddeke" van de St. Vert. was niet meer dan een soort matras, zoals uit deze vertaling blijkt.

SAMENVATTINGEN

5:5-9

Dit vervolg van de geschiedenis bewijst de juistheid van wat wij gisteren opmerkten. Het geeft niet alleen een droevig beeld van de "ziekenverpleging" in die dagen, maar wijst op het totaal ontbreken daarvan. Het is hier egoïsme tot en met. Iedereen moet zichzelf maar zien te helpen. Er wordt met de ellebogen gewerkt om maar de eerste te zijn. Men heeft nog niet eens geleerd, fatsoenlijk in de rij te staan, en z'n beurt af te wachten. Het blijkt mogelijk, dat men iemand 38 jaar laat wachten, en in de ellende laat zitten, zonder dat een sterveling er is, die naar hem omziet, of zich om hem bekommert. De man was blijkbaar verlamd, en had dus de hulp van anderen nodig. Zijn klacht: ik heb geen mens, en steeds daalt een ander voor mij af, is een verschrikkelijke aanklacht.

De vraag van de Heiland: wilt gij gezond worden? schijnt nogal overbodig. Zou hij niet? De bedoeling is echter, de man uit zijn apathie wakker te schudden: hij heeft allang alle hoop opgegeven. Maar bovenal om *geloof* te wekken. Wie door Jezus geholpen wil worden, moet eerst geloven. Waar Christus komt, gloort weer de hoop. Daar vallen ook de machten van egoïsme en moedeloosheid weg. Daar schijnt de zon.

5:10-13

- 10 Nu was het sabbat op dien dag. De Joden dan zeiden tot den genezene: Het is sabbat en dan moogt gij uw matras niet dragen.
- 11 Doch hij antwoordde hun: Die mij gezond gemaakt heeft, die heeft tot mij gezegd: Neem uw matras op en ga uws weegs.
- 12 Zij vroegen hem: Wie is de mens, die tot u gezegd heeft: Neem op en ga uws weegs?
- 13 En de genezene wist niet, wie het was; want Jezus was ontweken, omdat er een (grote) schare op die plaats was'.

¹ Jezus heeft zich verwijderd, omdat Hij door de schare niet wil vereerd zijn als wonderdoener, met miskennis van zijn Messiaanse waardigheid.

SAMENVATTINGEN

5:10-13

Als wij deze dingen lezen, moeten *wij* ons wel ergeren aan de ergernis der Joden. De machtige wonderen die er gebeuren zien ze helemaal voorbij, en ze struikelen over het strootje van de "sabbatsovertreding". De Sabbat was voor de Joden geen feestdag, maar een vervelende dag (is het nú beter?). Het was gebod op gebod en regel op regel. Een van de vele sabbatsbepalingen was, dat men op die dag geen last mocht dragen. Tot hun schrik en verontwaardiging ontdekken de chercheurs twee overtredingen op één dag. Hier is een man die z'n matras draagt op sabbat, maar er is een andere, onbekende, die hem zowaar bevólen heeft, dat te doen. Dat laatste was evengoed zonde als het eerste. En ze zouden dat misschien nog verdragen hebben, als niet gebleken was, dat de genezene aan die grote Onbekende meer autoriteit toekende dan aan hén! Hier komt de aap uit de mouw. Deze mensen zijn niet verontwaardigd, en nog veel minder bedroefd, omdat er een gebod Gods overtreden is, maar ze zijn gekrenkt, omdat hier bepalingen worden genegeerd, en hun hoogheid een duw krijgt. Zo gaat het helaas meestal. Wij ergeren ons verschrikkelijk om wat de mensen óns misdaan hebben. Dat er tegen God gezondigd is, raakt ons niet. Ons zaakje is veel belangrijker dan Gods zaak.

5:14-18

- 14 Daarna vond Jezus hem in den tempel en zeide tot hem: Zie, gij zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet iets ergers overkome.
- 15 De man ging heen en zeide tot de Joden, dat het Jezus was, die hem gezond gemaakt had¹.
- 16 En daarom wilden de Joden Jezus vervolgen, omdat Hij deze dingen op sabbat deed.
- 17 Maar Hij antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook.
- 18 Hierom dan trachtten de Joden des te meer Hem te doden, omdat Hij niet alleen den sabbat schond, maar ook God zijn eigen Vader noemde en Zich dus met God gelijk stelde.

¹ We moeten dit niet verstaan als verraad, maar het is de naïeve dankbaarheid, die van de weldoener wil verhalen.

SAMENVATTINGEN

5:14-18

Twee dingen zijn in dit Schriftgedeelte merkwaardig. In de eerste plaats Jezus' terugkeer tot de genezene. Deze is lichamelijk genezen, maar dat is het voornaamste niet. Er is nog het een en ander aan zijn *ziel* te doen. Wat lang niet *altijd* het geval is, was hier blijkbaar wel zo, dat zijn langdurige ziekte een gevolg geweest is van een verzondigd leven in zijn jeugd. Jezus zegt hem, dat hij er nu *iets* van ervaren heeft, hoe gevaarlijk de zonde is. Die 38 jaar is nog niets bij de eeuwige straf. Laat hij zich dus in ernst bekeren!

In de tweede plaats vindt Jezus gelegenheid, de Joden te onderwijzen inzake de betekenis van het sabbatsgebod. Met een beroep op het feit dat God *altijd* werkt (ook op Sabbat) wil Hij de Joden leren, dat niet het *werken*, maar het *zondig* werken door God verboden wordt. De Joodse zuurdesem is onder ons nog niet geheel uitgeroeid. Wij moeten leren verstaan, dat de "Sabbat" werkdag bij uitnemendheid is, d.w.z. dat wij "den Here door Zijn Geest in ons *werken* laten" (Heid. Cat.) en dat wij medearbeiders moeten zijn in Gods werkplaats. Niet het laten staan van het werk, maar van het zondige werk, op Zondag maar ook op Maandag. ... alle dagen mijns levens!

5:19-24

- 19 Jezus dan antwoordde en zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg ft, de Zoon kan niets doen van Zichzelf, of Hij moet het den Vader zien doen; want wat deze doet, dat doet ook de Zoon evenzo.
- 20 Want de Vader heeft den Zoon lief en toont Hem al wat Hij zelf doet, en Hij zal Hem grotere werken tonen dan deze, opdat gij u verwondert.
- 21 Want gelijk de Vader de doden opwekt en doet leven, zo doet ook de Zoon leven, wie Hij wil.
- 22 Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft het gehele oordeel aan den Zoon gegeven,
- 23 opdat allen den Zoon eren gelijk zij den Vader eren. Wie den Zoon niet eert, eert ook den Vader niet, die Hem gezonden heeft.
- 24 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft, heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, want hij is overgegaan uit den dood in het leven.

SAMENVATTINGEN

5:19-24

Jezus laat zien, dat het werken dat Hij doet, niets anders is dan navolgen van de Vader. Hij zal grotere werken doen, nl. doden opwekken. Deze laatste gedachte geeft Jezus gelegenheid te spreken over het laatste gericht, dat komen zal na de opstanding der doden, en Hij verbindt er een ernstige waarschuwing aan, om het gericht te ontkomen door het geloof in Hem. Wie dat geloof heeft, zegt Jezus, zal niet het eeuwige leven *krijgen*, maar die *hééft* het. Het eeuwige leven is het nieuwe, door God gewekte leven. Dit "begint" niet na de dood, maar bij de wedergeboorte. Dit nieuwe leven richt zich op God en Zijn dienst, het ontplooit zich in het hiernamaals wel tot volmaaktheid, maar 't is in beginsel in elke gelovige hier aanwezig. Waar geen kiem is, kan geen vrucht zijn, en zonder dit "beginsel" des eeuwigen levens is de "hope des eeuwigen levens" ijdel.

5:25-30

- 25 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de ure komt en is nu, dat de doden naar de stem van den Zoon van God zullen horen, en die haar horen, zullen leven.
- 26 Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook den Zoon gegeven, leven te hebben in Zichzelf.
- 27 En Hij heeft Hem macht gegeven om gericht te houden, omdat Hij de Zoon des mensen is.
- 28 Verwondert u hierover niet, want de ure komt, dat allen, die in de graven zijn, naar zijn stem zullen horen,
- 29 en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade bedreven hebben, tot de opstanding ten oordeel.
- 30 Ik kan van Mijzelf niets doen; gelijk Ik hoor, oordeel Ik, en mijn oordeel is rechtvaardig, want Ik zoek niet mijn wil, doch den wil van Hem, die Mij gezonden heeft.

SAMENVATTINGEN

5:25-30

De Heiland had gesproken over de "grotere werken", die Hij zou doen. Een tweetal wordt genoemd, nl. het levend maken uit de geestelijke dood, en het gericht houden over degenen, die zijn opgestaan uit de lichamelijke dood. Het eerste is een groot werk, want het is her-schepping. Hij spreekt en zelfs doden horen Zijn stem. Zij komen daardoor tot nieuw leven. Eigenlijk *is* het horen van Jezus' stem reeds nieuw leven, als het maar een horen is, dat ge-hoor-zamen tot gevolg heeft.

Wie zó heeft leren horen, behoeft niet te vrezen, als op de jongste dag *alle* doden Zijn stem zullen horen, en opstaan uit de graven om geoordeeld te worden.

De beslissing over zaligheid of rampzaligheid zal afhangen van de vraag, of wij "het goede gedaan", of "het kwade gewerkt" hebben (vs 29). Jezus laat alle nadruk vallen op de "werken", niet, om het "geloof" uit te schakelen, maar om te laten gevoelen, dat een waar geloof nooit zonder "werken" kan blijven. Het *geloof* blijkt de beslissende factor, als we daarbij maar bedenken, dat een geloof zonder de werken *dóód* is.

5:31-38

- 31 Indien Ik getuig van Mijzelf, is mijn getuigenis niet waar;
- 32 een ander is het, die van Mij getuigt, en Ik weet, dat het getuigenis, dat Hij van Mij aflegt, waar is.
- 33 Gij hebt tot Johannes gezonden en hij heeft van de waarheid getuigd;
- 34 maar Ik behoef het getuigenis van een mens niet, doch Ik zeg dit, opdat gij behouden wordt.
- 35 Hij was de brandende en schijnende lamp en gij hebt u een tijd lang in zijn licht willen verheugen.
- 36 Maar Ik heb een getuigenis, gewichtiger dan dat van Johannes; want de werken, die Mij de Vader gegeven heeft om te volbrengen, juist die werken, die Ik doe, getuigen van Mij, dat de Vader Mij gezonden heeft.
- 37 En de Vader, die Mij gezonden heeft, die heeft van Mij getuigenis gegeven. Gij hebt nooit zijn stem gehoord of zijn gedaante gezien,
- 38 en zijn woord hebt gij niet blijvend in u, want dien Hij gezonden heeft, gelooft gij niet.

SAMENVATTINGEN

5:31-38

Jezus' woord is op zichzelf natuurlijk betrouwbaar genoeg, maar om niets onbeproefd te laten, roept Hij nu die getuigen op, die de betrouwbaarheid van Zijn getuigenis kunnen bevestigen. Deze getuigen zijn een drietal: Johannes de Doper, Zijn eigen werken, en de Vader Zelf, Die bij Jezus' doop getuigd heeft: Deze is mijn geliefde Zoon. De Joden hebben dit alles wel gehóórd, en ze wisten er alles van. Ze hebben er zich zelf aanvankelijk in verheugd, maar ze hebben er niet echt *geloof* aan geschonken. Dit blijkt daaruit, zegt Jezus, dat Gods Woord in hen niet "blijvende" is (vs 38).

Het ware geloof volstaat niet met een kennismaken *van* het Woord, evenmin met een tijdelijke bewogenheid *onder* het Woord, maar weet er zich aan *gebonden*. Het is *blijvend*. Men buigt en beeft voor het Woord, en kan er niet van los komen. Men stelt zich, zoals onze ouden terecht en juist zeiden: "onder de tucht van het Woord".

5:39-47

- 39 Gij onderzoekt de Schriften, want gij meent daarin eeuwig leven te hebben, en deze zijn het, welke van Mij getuigen,
- 40 en toch wilt gij niet tot Mij komen om leven te hebben.
- 41 Eer van mensen behoef Ik niet,
- 42 maar Ik ken u: gij hebt de liefde Gods niet in uzelf.
- 43 Ik ben gekomen in den naam mijns Vaders en gij neemt Mij niet aan; indien een ander komt in zijn eigen naam, dien zult gij aannemen¹.
- 44 Hoe kunt gij tot geloof komen, gij, die eer van elkander behoeft en de eer, die van den enigen God komt, niet zoekt?
- 45 Denkt niet, dat Ik u zal aanklagen bij den Vader; uw aanklager is Mozes, op wien gij uw hoop gevestigd hebt.
- 46 Want indien gij Mozes geloofdet², zoudt gij ook Mij geloven, want hij heeft van Mij

geschreven.

47 Maar indien gij zijn geschriften niet gelooft, hoe zult gij mijn woorden geloven?

¹ Jezus doelt hiermee op het verlangen naar, en het bejubelen van valse messiassen, die nationale bevrijding beloofden. Zo'n valse messias is bv. later opgestaan in Barkochba (± 130 na Chr.).

² Dit is het scherpst denkbaar verwijt. Mozes was voor de Joden de hoogste autoriteit. Daar dweepten ze mee. Nu moeten ze van Jezus horen 1°, dat ze feitelijk Mozes niet eens geloven, en 2°, dat Mozes hen niet dekken zal in hun vijandige houding tegen Jezus (zoals zij menen) maar hen deswege juist zal aanklagen!

SAMENVATTINGEN

5:39-47

Ten onrechte wordt vs 39 vertaald in de St. Vert. als een bevel. Er staat niet: onderzoekt de Schriften, maar: gij onderzoekt de Schriften. Dat deden de Joden inderdaad. En ze deden dat heel secuur. Dat was hun lievelingsbezigheid, en Jezus behoefde hen er heus niet toe op te wekken, de Schriften te onderzoeken. De grote fout dezer Schriftgeleerden was evenwel, dat ze bij dat onderzoek bleven staan. Ze vonden in de Schriften de Christus niet. Dorre Schriftkennis was bij hen alleen reeds voldoende, en dat zagen ze dan aan voor het "eeuwige leven".

Toen Jezus geboren werd, wisten de Schriftgeleerden ook precies te vertellen uit de boekrol van Micha, waar de Messias zou geboren worden. Maar ze verzetten geen voetstap, om Hem te aanbidden. Dat heten ze aan de "heidenen" over, die uit het verre Oosten gekomen waren.

Zou dit geslacht in onze tijd uitgestorven zijn?

De Here Jezus richt zeer scherpe verwijten tegen deze mensen. Hij zegt ze vlak in hun gezicht, dat ze Hem niet willen aannemen, omdat ze God niet liefhebben (vs 42) en omdat ze (wat de keerzijde daarvan is) zichzelf en eigen eer liefhebben (vs 44).

JOHANNES 6

6:1-7

- 1 Daarna vertrok Jezus naar de overzijde van de zee van Tibérias in Galiléa.
- 2 En Hem volgde een grote schare, omdat zij de tekenen zagen, die Hij aan zieken verrichtte.
- 3 En Jezus ging den berg¹ op en zat daar neder met zijn discipelen.
- 4 En het Pascha, het feest der Joden, was nabij.
- 5 Toen Jezus dan de ogen opsloeg en zag, dat een grote schare tot Hem kwam, zeide Hij tot Philippus: Waar zullen wij broden kopen, dat dezen kunnen eten?
- 6 Maar dit zeide Hij om hem op de proef te stellen, want Hij wist zelf, wat Hij doen zou.
- 7 Philippus antwoordde Hem: Tweehonderd schellingen brood² is voor dezen niet genoeg, als ieder een kleine hoeveelheid zal krijgen.

¹ Johannes spreekt van "de" berg. Hij zegt niet wélke berg. Het is blijkbaar die berg, waar Jezus dikwijls en gaarne vertoefde met Zijn discipelen.

² Dit was een kapitale som in de ogen van Filippus, want één "schelling" was het dagloon van een arbeider!

SAMENVATTINGEN

6:1-7

Het is Johannes ook thans weer niet om historische bijzonderheden te doen. Wij vernemen niet eens, dat Hij uit Judéa weer naar Galiléa gereisd is. Ineens blijkt dat Jezus weer in Galiléa is, en op zekere dag van de westelijke naar de oostelijke oever van de zee van Tibérias oversteekt. Daar wil Jezus met z'n discipelen blijkbaar rusten, maar de rust wordt Hem niet gegund, want alweer komen grote scharen Hem achterna. Nu was het wel Jezus' vreugde, aan deze mensen het evangelie te brengen, maar het vermoeiende in dit alles is juist, dat ze niet komen om het evangelie, maar alleen om "tekenen" te zien, die hen in verrukking brengen.

Toch kan Jezus hier iets doen, al is het in hoofdzaak ten behoeve der discipelen. Hij geeft hun aanschouwelijk onderwijs. Zij mogen niet denken, dat Christus alleen maar gekomen is, om de behoeften der *ziel* te bevredigen. In deze fout leefden zij nog. Zij vonden het wel vanzelfsprekend, dat Jezus het evangelie predikte, maar met het stoffelijke, het broodvraagstuk had Hij toch feitelijk niets te maken. Het is met name Philippus, die hier blijk geeft, een goed econoom te zijn. Hij rekent secuur, maar niet met Christus. Dit is de rekenfout, die nu nog niet verdwenen is, en grote verwoestingen aanricht.

6:8-13

- 8 Een van zijn discipelen, Andréas, de broeder van Simon Petrus, zeide tot Hem:
- 9 Hier is een jongen, die vijf gerstebroden en twee vissen heeft; maar wat betekent dit voor zovelen?
- 10 Jezus zeide: Laat de mensen gaan zitten. Nu was er veel gras op die plaats. De mannen gingen dus zitten, ten getale van omstreeks vijf duizend.
- 11 Jezus dan nam de broden, dankte en verdeelde ze onder hen, die daar zaten, evenzo van de vissen, zoveel zij wensten.

12 En toen zij verzadigd waren, zeide Hij tot zijn discipelen: Verzamelt de overgebleven brokken, opdat niets verloren ga¹.

13 Zij verzamelden die dus en vulden twaalf korven met brokken van de vijf gerstebroden, die overgeschoten waren", nadat men gegeten had.

¹ Het wonder geeft zeer *overvloedig*, maar van *verkwisting* van Gods gaven wil de Heiland niet weten.

² Men moet hier niet aan grote korven denken, maar aan kleine mandjes die men meenam, om niet genoodzaakt te zijn onderweg "onrein" brood te moeten kopen.

SAMENVATTINGEN

6:8-13

Jezus helpt, zodra de mens z'n hulpeloosheid ziet en belijdt. Philippus is al bijna radeloos geworden toen hij dacht aan de geweldige sommen die er nodig waren, om al deze mensen te voeden. En Andréas kijkt even hulpeloos rond, als hij let op de uiterst geringe voorraden: vijf broden en twee vissen. Dan is de tijd voor Jezus gekomen. Hij wil nu eenmaal niet, dat al deze mensen hongerig teruggestuurd worden. Derhalve neemt Hij maatregelen om ze aan brood te helpen. Wijst daarmee tegelijk op de plaats en de taak die Zijn kerk heeft voor het sociale leven.

Een der allereerste maatregelen die de Heiland neemt is dat er *orde* geschapen moet worden in de krioelende mensenmenigte. Ze moeten plaats nemen op het gras, en dat in groepen (Mark. 6:39). De bedoeling is duidelijk. Er moet overzicht zijn, opdat voorkomen worde, dat de een niets krijgt en de ander dubbel. Dit is alles volkomen logisch en vanzelfsprekend. Het wonderlijke is alleen, dat het meestal vergeten wordt, dat scheppen van orde een der eerste voorwaarden is voor maatschappelijke welvaart. Ook hier staat het evangelie nog steeds tegenover de revolutie.

6:14-15

14 Toen dan de mensen zagen, welk teken Hij verricht had, zeiden zij: Deze is waarlijk de profeet, die in de wereld komen zou¹.

15 Daar Jezus bemerkte, dat zij zouden komen en Hem met geweld meevoeren om Hem koning te maken, trok Hij Zich weder terug in het gebergte, geheel alleen.

¹ Met "de profeet die in de wereld komen zou", bedoelden zij de Messias.

SAMENVATTINGEN

6:14-15

Uit dit resultaat blijkt nog weer eens duidelijk, dat Jezus het wonder van de vermenigvuldiging der broden niet in de eerste plaats verricht heeft, om de scharen te gerieven. Hij heeft immers iets dergelijks wel zien aankomen, en wat de menigte wilde, wilde Hij juist niet! Zijn eerste bedoeling was dan ook, om Zijn discipelen, en in hen Zijn kerk van alle eeuwen te onderrichten in de taak die er voor hen ligt op het terrein der stoffelijke dingen. De kerk moet zijn als haar Koning. Zij moet niet alleen *priesterlijk* bewogen zijn in de verzorging der armen, maar eveneens *koninklijk* strijden voor het *recht* der ellendigen. Intussen is het resultaat van dit wonder wel zeer teleurstellend voor Jezus geweest. Zijn innig en enig begeren was, dat de scharen Hem zouden erkennen als de Heiland der wereld, die niet de honger, maar de *oorzaak* van al onze honger en kommer, nl. de zonde weg zou nemen. De oppervlakkige menigte blijft evenwel aan de buitenkant staan. Niet de ziel maar het lichaam is voor haar het voornaamste. Niet de zonde, maar de honger is voor deze mensen (en voor ons?) de grootste nood. Ziende, dat hier iemand is, die brood en

welvaart geven kan, willen ze Hem koning maken. Het is het valse messias-ideaal, dat bijna nooit sterft, en dat Jezus dééd sterven.

6:16-21

- 16 En toen het avond geworden was, gingen zijn discipelen naar de zee
17 en begaven zich in een schip over de zee naar Kapérnaüm. En het was reeds donker geworden en Jezus was nog niet tot hen gekomen,
18 en de zee werd onstuimig, daar er een harde wind woei.
19 Toen zij dan vijf en twintig of dertig stadiën¹ hadden geroeid, zagen zij Jezus over de zee gaan en dicht bij het schip komen, en zij werden bevreesd.
20 Maar Hij zeide tot hen: Ik ben het, weest niet bevreesd.
21 Zij wilden Hem dan in het schip nemen en terstond bereikte het schip het land, waar zij heen gingen.

¹ Een stadie is 185 meter.

SAMENVATTINGEN

6:16-21

Het is een nachtelijke tocht over het Galilese meer, die hier beschreven wordt. Dit was geen gewoonte onder vissers, vooral omdat ze wisten dat er soms plotseling verraderlijke stormen opstaken. Waarschijnlijk hebben ze een hele tijd op Jezus gewacht, die alleen achtergebleven was, om te bidden (Matth. 14:23), en zodoende is het laat in de avond geworden. Dat ze toen toch nog gingen was, omdat Jezus het bevolen had (Matth. 14:22). In deze stonde kwam het gevreesde noodweer en hulpeloos dreef het scheepje op de golven, uren lang¹. Eindelijk in de vroege morgenschemering kwam Jezus over de zee aanwandelen, en hoewel ze eerst dachten aan een naderend spook, waren ze na Jezus' geruststellende woorden blij, en verheugden zich dat Hij weer aan boord kwam.

Deze geschiedenis leert ons niet, dat de nood van het leven de christen zonder meer voorbijgaat. Het tegendeel blijkt hier, en wie meent dat het anders is, lijdt aan geestelijke overspanning. Wat hier wel wordt gezegd is, dat de nood voor het geloóf een heel ander gelaat vertoont. De levensnood heeft geen zelfstandig leven, en geen zelfstandig recht meer naast Christus. Ik mag nu weten, dat alles gedragen en vastgegrepen wordt door de macht en de barmhartigheid van de Heiland.

¹ Volgens Matth. 14:25 was het de vierde nachtwake, d.i. tussen 3—6 uur, als Jezus tot hen komt.

6:22-27

- 22 Den volgenden dag zag de schare, die aan de andere zijde van de zee stond, dat daar geen ander scheepje was geweest dan één, en dat Jezus niet met zijn discipelen in dit schip gegaan was, maar dat zijn discipelen alleen waren weg-gevaren.
23 Doch er kwamen andere scheepjes uit Tibérias bij de plaats, waar zij het brood gegeten hadden, nadat de Here gedankt had.
24 Toen dan de schare zag, dat Jezus daar niet was en ook zijn discipelen niet, gingen ook zij in de scheepjes en kwamen te Kapérnaüm om Jezus te zoeken.
25 En toen zij Hem aan den overkant der zee vonden, zeiden zij tot Hem: Rabbi, wanneer zijt Gij hier gekomen?
26 Jezus antwoordde hun en zeide: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, gij zoekt Mij, niet omdat

gij tekenen gezien hebt, maar omdat gij van de broden gegeten hebt en verzadigd zijt.

- 27 Werkt, niet om de spijs, die vergaat, maar om de spijs, die blijft tot in het eeuwige leven, welke de Zoon des mensen u geven zal; want op Hem heeft God, de Vader, zijn zegel gedrukt¹.

¹ Dit is een zinspeling op wat geschiedde na Jezus' Doop in de Jordaan.

SAMENVATTINGEN

6:22-27

Het sterk gedrongen begin van dit Schriftgedeelte komt hierop neer, dat de mensen maar niet begrijpen kunnen, waar Jezus gebleven is. Ze hebben zelf gezien, dat de discipelen zonder Jezus zijn afgevaren, en andere scheepjes waren er toen niet. Gelukkig naderden er juist enkele vissersboten, waarop zij naar de overzijde konden varen. Natuurlijk niet al die vijfduizend!

Het eerste wat ze van Jezus horen, als ze Hem gevonden hebben, is een bestraffing. Het is hun alleen maar te doen om uiterlijke, aardse zegeningen! Toch *zoeken* deze mensen Jezus, en zoekende zielen wijst Hij niet af, maar Hij zal trachten hen door onderwijzing te brengen in het rechte spoor. Deze onderwijzing is, dat zij niet moeten werken om de spijs die vergaat, maar die blijft in het eeuwige leven. Jezus bedoelt niet, dat om spijs in 't geheel niet mag worden gewerkt. Dat moet! Maar we moeten de juiste verhoudingen in 't oog houden, en wat het zwaarst is moet het zwaarst wegen!

6:28-31

- 28 Zij zeiden dan tot Hem: Wat moeten wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken?
- 29 Jezus antwoordde en zeide tot hen: Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in Hem, dien Hij gezonden heeft.
- 30 Zij zeiden dan tot Hem: Wat voor teken doet Gij dan, opdat wij mogen zien en U geloven? Wat voor werk doet Gij ?
- 31 Onze vaders hebben het manna in de woestijn gegeten, zoals geschreven is: Brood uit den hemel gaf Hij hun te eten.

SAMENVATTINGEN

6:28-31

Het doet wat eigenaardig, en zelfs zeer hoogmoedig aan, dat de hoorders aan Jezus vragen, wat ze moeten doen om de *werken Gods* te werken. Zij bedoelen echter niet de werken die God *doet*, maar de werken die God *eist*. De Heiland had hun immers als eis Gods voorgehouden, te *werken* om de spijs die blijft. Afkerig staat Jezus' gehoor ditmaal niet. Ze zijn belangstellend en heilbegerig, en vragen wat ze dan zullen moeten doen, om dat brood des levens te ontvangen. We beluisteren hier iets van wat de stokbewaarder zei: lieve heren, wat moet ik doen, om zalig te worden. Paulus antwoordde toen: ge moet niets *doen*, maar *geloven*. Dit antwoord heeft hij blijkbaar van de Heiland geleerd, want Die zei ook: dit is het werk Gods, dat gij gelóóft! Jezus bedoelde natuurlijk meer dan een formele erkenning dat Hij de Messias was. Hij bedoelde met dat "niet werken, doch geloven", een rusten in Zijn volbracht werk.

Nu komt ineens het struikelblok: wat *teken* doet Gij? Aan het geloven zonder meer zijn ze nog niet toe. Ze willen tekenen zien. Hij moet Zich als Messias legitimeren. Het teken van het wonder der broden was niet genoeg. Hemels brood wilden ze zien, dan zou Hij een tweede Mozes worden. Maar Jezus is meer dan Mozes en Zijn brood meer dan manna, zoals we morgen zullen horen.

6:32-35

- 32 Jezus zeide dan tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, niet Mo-zes heeft u het brood uit den hemel gegeven, maar mijn Vader geeft u het ware brood uit den hemel;
- 33 want dat is het brood Gods, dat uit den hemel nederdaalt en aan de wereld het leven geeft.
- 34 Zij zeiden dan tot Hem: Here, geef ons altijd dit brood.
- 35 Jezus zeide tot hen: Ik ben het brood des levens; wie tot Mij komt, zal nimmermeer hongeren, en wie in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten.

SAMENVATTINGEN

6:32-35

In dit gedeelte wordt Jezus als het "brood des levens" vergeleken met het "manna" dat uit de hemel gedaald was, tijdens de reis van Israël door de woestijn. De tegenwerping van de hoorders, of liever hun begeerte, om een opzienbarend teken te zien, had Jezus daar aanleiding toe gegeven, want uit zichzelf zou Hij er waarschijnlijk niet toe gekomen zijn. De enige overeenkomst is, dat Jezus ook uit de hemel kwam, maar verder zijn er zeer grote verschillen, en daar wilde de Heiland juist op wijzen. Er is nl. wel op te letten, dat Jezus Zichzelf voortdurend en uitdrukkelijk niet het "manna", maar het "brood" noemt. Hij zegt niet: zoals het manna uit de hemel kwam, zo ben Ik het ware manna! Hij doet dat opzettelijk niet, omdat Hij juist een verkeerde Messiasverwachting bestrijden wil. Algemeen was de gedachte, dat de Messias plotseling uit de hemel verschijnen zou, om Zich aanstonds aan het hoofd van Zijn volk te stellen. Zo ongeveer als dat manna, dat direct pasklaar en zo maar te eten was. Zo zou het met Christus juist *niet* gaan. Door het proces van het lijden is Hij brood *geworden*, zoals de graankorrels eerst sterven en dan tussen de molenstenen verbrijzeld worden. Brood is *manna met een kruis er in*.

6:36-40

- 36 Maar Ik heb u gezegd, dat gij niet gelooft, ook al hebt gij Mij gezien.
- 37 Alles wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen, en wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.
- 38 Want Ik ben van den hemel nedergedaald, niet om mijn wil te doen, maar den wil van Hem, die Mij gezonden heeft.
- 39 En dit is de wil van Hem, die Mij gezonden heeft, dat Ik van alles wat Hij Mij gegeven heeft, niets verloren late gaan, maar het opwekke ten jongsten dage.
- 40 Want dit is de wil mijns Vaders, dat een ieder, die den Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, eeuwig leven hebbe, en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage.

SAMENVATTINGEN

6:36-40

Er zijn velen die niet geloven zullen, omdat ze in hun tegenstand volharden. Dit doet echter Gods heilsplan niet teniet. Hij zal er wel voor zorgen, dat Zijn huis vol wordt, ook al moeten ze komen van Oost en West, terwijl de kinderen des koninkrijks worden buitengeworpen.

Hoe het in dat heilsplan Gods toegaat, onderwijst Jezus hier in klare taal. Hij zegt allereerst,

dat Hij als de gehoorzame "knecht des Heren" niet naar eigen willekeur te werk mag gaan, maar dat Hij strikt gebonden is aan de opdracht van Zijn Vader. Alleen wie de Vader Hem *gegeven* heeft, zal Hij tot Zich trekken. In Zijn opzoekende liefde mag Hij dus de grens niet overschrijden, die de Vader getrokken heeft, en die grens ligt in de verkiezing. Het is op grond hiervan, dat de kerk in Zondag 21 van de Catechismus belijdt, dat de Zone Gods (Christus) *vergadert* die gemeente die ten eeuwigen leven verkoren is (door de Vader).

Dit houdt tegelijk in, dat de Zoon ook niemand zal uitwerpen, die de Vader Hem gaf, en dat Hij er ook geen een van zal laten verloren gaan. Juist omdat ze niet Zijn, maar 's Vaders eigendom zijn, zal Hij ze zeer secuur bewaren, en die bewaring is vast tot het einde.... de opwekking ten jongsten dage.

6:41-46

- 41 De Joden dan morden over Hem, omdat Hij gezegd had: Ik ben het brood, dat uit den hemel nederge daald is,
- 42 en zij zeiden: Is dit niet Jezus, de zoon van Jozef, wiens vader en moeder wij kennen? Hoe zegt Hij nu: Ik ben uit den hemel nedergedaald?
- 43 Jezus antwoordde en zeide tot hen: Mort niet onder elkander.
- 44 Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke, en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage.
- 45 Er is geschreven in de profeten: En zij zullen allen door God geleerd zijn. Een ieder, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, komt tot Mij.
- 46 Niet, dat iemand den Vader gezien heeft; alleen die van God komt, die heeft den Vader gezien.

SAMENVATTINGEN

6:41-46

Nog altijd spreekt Jezus met de "menigte", die het wonder der broden gezien had. Het is mogelijk dat Johannes nu met de "Joden" niet hen bedoelt, maar een groep hoorders die er later in de synagoge bijgekomen is. Immers de schare had zich veel heilbegeriger getoond. Déze mensen morren, omdat wat Jezus zegt, hun volkomen onbegrijpelijk voorkomt. Hoe kan Hij zeggen, uit de hemel te zijn neergedaald, terwijl ze toch zijn "vader en moeder" kennen. De verwachte Messias zou naar aller opinie de volstrekt "Onbekende" zijn van wie niemand wist vanwaar Hij was. Zij volharden dus in hun ongeloof. Jezus verklaart dit verschijnsel van ongeloof, door op te merken, dat waarachtig geloof geen vrucht is van verstandelijk begrijpen, maar van het soevereine werk Gods. Beschamend wordt er aan toegevoegd, dat zelfs niemand tot Hem komt dan die *getrokken* wordt. God moet met geweld trekken, en anders is nog niemand bereid de duisternis te verlaten, en tot het licht te komen.

Dat het geloof allereerst een daad Gods is, bewijst de Heiland verder met uitspraken van Jesaja (54:13) en Jeremia (31:33). Als Gods Geest het verstand verlicht en het hart vertedert, ontwaakt het geloof.

6:47-51

- 47 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie gelooft, heeft eeuwig leven.
- 48 Ik ben het brood des levens.
- 49 Uw vaders hebben in de woestijn het manna gegeten en zij zijn gestorven;

50 dit is het brood, dat uit den hemel nederdaalt, opdat wie er van eet, niet sterve.

51 Ik ben het levende brood, dat uit den hemel nedergedaald is. Indien iemand van dit brood eet, hij zal in eeuwigheid leven; en het brood, dat Ik geven zal, is mijn vlees, voor het leven der wereld.

SAMENVATTINGEN

6:47-51

Na het korte debat met de ongelovige Joden zet Jezus nu Zijn onderwijs over het brood des levens voort, dat het "eeuwige leven" in zich sluit. In de eerste plaats legt Hij er nog eens alle nadruk op, dat het "geloof" geen wissel op de eeuwigheid is, en alleen toekomstige dingen in uitzicht stelt, maar: "wie gelooft heeft eeuwig leven". Het is altijd actueel, en brengt voor het *heden* een radicale omzetting teweeg, zodat wie gelooft, feitelijk reeds "het tijdelijke met het eeuwige verwisseld" heeft, en de dood al achter de rug heeft. Het leven, dat de gelovige leeft, is een heel andersoortig leven, het is een nieuw leven, dat in de eeuwigheid uitmondt.

Eigenlijk zouden naar Gods *recht* de gelovigen ook de tijdelijke dood niet meer hoeven ondergaan, maar naar Gods *raad* geschiedt dat om voor ons onbegrijpelijke redenen nog wel. Wat de mensen "dood" noemen, overkomt ieder mens, gelovig of ongelovig. Toch komt dit niet in strijd met Jezus' woord, dat wie van dit brood eet, niet sterven zal. Immers, wat wij "dood" noemen, is geen dood meer, maar "doorgang tot het eeuwige leven", geen straf maar zegen.

6:52-58

52 De Joden dan stredden onderling en zeiden: Hoe kan deze ons zijn vlees te eten geven?

53 Jezus dan zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij gij het vlees van den Zoon des mensen eet en zijn bloed drinkt, hebt gij geen leven in uzelf.

54 Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage.

55 Want mijn vlees is ware spijs en mijn bloed is ware drank.

56 Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem.

57 Gelijk de levende Vader Mij gezonden heeft en Ik leef door den Vader, zo zal ook hij, die Mij eet, leven door Mij.

58 Dit is het brood, dat uit den hemel nedergedaald is; niet gelijk de vaderen gegeten hebben en gestorven zijn; wie dit brood eet, zal in eeuwigheid leven.

SAMENVATTINGEN

6:52-58

Van het beeld van het "brood" gaat Jezus nu over op de werkelijkheid van het eten van Zijn vlees en drinken van het bloed. Het eerste is beeld van het laatste, zoals Hij bij het Avondmaal zeide van het brood: dit is mijn lichaam. Het "eeuwige leven" waarvan hier gedurig sprake is, en dat men ook het nieuwe, uit God geboren leven kan noemen, heeft steeds versterking nodig. Wij gaan *niet* naar het Avondmaal om ons van onze *twijfel* te laten genezen, maar om ons in onze *vermoeidheid* te laten opbeuren. Het geloof *wérkt*, raakt vermoeid, en heeft daarom versterking nodig. Nu komt door het "eten" van Hem de innigste gemeenschap tot stand, precies zoals de stoffelijke spijsen een bestanddeel worden van ons eigen lichaam. Door de gemeenschap met Christus, speciaal bij het Avondmaal genoten,

gaat er iets van Christus in ons over. Wij worden een stuk van Hem en Hij van ons. Zijn kracht vloeit over in onze zwakheid, zodat Christus in ons gaat leven, en ons in staat stelt, de moeizame strijd des geloofs voort te zetten.

6:59-65

- 59 Dit zeide Hij, lerende in de synagoge te Kapérnaüm.
- 60 Velen dan van zijn discipelen hoorden dit en zeiden: Deze rede is hard, wie kan haar aanhoren?
- 61 Jezus nu wist bij Zichzelf, dat zijn discipelen hierover morden, en Hij zeide tot hen: Geeft u dit aanstoot?
- 62 Wat dan, indien gij den Zoon des mensen daarheen zaagt opvaren, waar Hij tevoren was?
- 63 De Geest is het, die levend maakt, het vlees doet geen nut; de woorden, die Ik tot u gesproken heb, zijn geest en zijn leven.
- 64 Maar er zijn sommigen onder u, die niet geloven. Want Jezus wist van den beginne, wie het waren, die niet geloofden, en wie het was, die Hem verraden zou.
- 65 En Hij zeide: Daarom heb Ik u gezegd, dat niemand tot Mij komen kan, tenzij het hem van den Vader gegeven zij.

SAMENVATTINGEN

6:59-65

Wij moeten hier bij "discipelen" niet denken aan de twaalfen, maar aan de ruimere kring van volgelingen, van wie nu blijkt, dat ze niet allen in hun volgen volharden. Men blijft het maar vreemd vinden, dat Hij gezegd heeft, uit de hemel te zijn neergedaald, maar Jezus verklaart, dat in Zijn a.s. hemelvaart Zijn woorden door de feiten bevestigd zullen worden. De eigenlijke ergernis school echter in het feit dat Hij gesproken had van het drinken van Zijn bloed. Hij wees daarin op het naderende kruis, en daarmee werd hun heel hun *aards* Messiasideaal ontnomen.

Het blijkt dus hier, gelijk zo dikwijls, dat Jezus' *wonderen* wel grote bijval vinden, maar Zijn *woorden* niet. Die vindt men "hard", en de natuurlijke mens is niet geneigd, harde woorden te accepteren. Men "ergert" zich eraan, naar de eigenlijke zin van het woord "ergeren" dat "ten val brengen" betekent. Het Woord Gods is nooit neutraal.

Het doet altijd wat.

De zon maakt klei hard, maar was week Zo zal Gods Woord de harten vertederen of verharden.

6:66-68

- 66 Van toen af keerden velen van zijn discipelen terug en gingen niet langer met Hem mede.
- 67 Jezus zeide dan tot de twaalfen: Gij wilt toch ook niet weggaan?
- 68 Simon Petrus antwoordde Hem: Here, tot Wien zullen wij heengaan? Gij hebt woorden van eeuwig leven;

SAMENVATTINGEN

6:66-68

Velen van degenen, die Jezus aanvankelijk volgden, keren Hem nu de rug toe. In verband hiermee stelt de Heiland aan de enge kring van Zijn discipelen, de twaalven, de vraag, of zij óók niet willen heengaan. Zo oppervlakkig gezien *lijkt* deze vraag onvriendelijk. We zullen echter goed doen, er op te letten, dat in de nieuwe vertaling, die hiernaast staat, de vraag (terecht) wat anders geformuleerd is, nl.: gij wilt toch ook niet heengaan. Zo gelezen stoot de vraag niet af, maar ze trekt aan. Er blijkt uit, dat Jezus dit heengaan van Zijn discipelen allerm minst begeert. Hij wil ze veel liever bij Zich houden. En eerlijk gezegd, verwacht Hij het ook niet van hen. Als ze het deden, zou het Hem deerlijk tegenvallen. Toch *moet* Jezus deze vraag wel stellen.

Immers, het blijven bij Jezus moet *vrijwillig* geschieden. Jezus *dwingt* niemand, noch te komen, noch te blijven. Dit zou helemaal ingaan tegen de aard van het Koninkrijk Gods. De Koning van dit Rijk is van gedwongen diensten niet gediend. Hij vraagt geen knechtelijke maar kinderlijke gehoorzaamheid. De glorie der dictatoren ligt in de vrees der massa, de glorie van Christus is dat Hij beschikt over een "zeer gewillig volk ten dage Zijner heirkraft". Petrus, die hier aller tolk is, zij ook onze tolk.

6:69-71

69 en wij hebben geloofd en erkend, dat Gij zijt de Heilige Gods.

70 Jezus antwoordde hun: Heb Ik niet u twaalven uitgekozen?

71 En een van u is een duivel. Hij bedoelde Judas, den zoon van Simon Iskariot; want die zou Hem verraden, één uit de twaalven.

SAMENVATTINGEN

6:69-71

De belijdenis van Petrus sluit zich aan bij het onderwijs van Jezus. Hij noemt de Heiland de "heilige Gods"¹ en bedoelt daarmee te zeggen, dat alle "heil" voor de zondaar en dus ook de "heiligmaking" van Hem hun toekomt.

Petrus weet niet anders, of hij heeft zich de tolk gemaakt van alle discipelen, maar het antwoord van Jezus openbaart een duister geheim. Het is niet onmogelijk, dat Jezus bij de vraag: wilt gijlieden ook niet heengaan, Judas in 't bijzonder heeft aangekeken. In elk geval heeft Jezus hem bedoeld, al heeft hij het nog niet met zoveel woorden gezegd².

Het zal ieder duidelijk zijn, dat met de woorden: "heb ik niet u twaalf uitverkoren" niet bedoeld kan zijn de verkiezing tot zaligheid. Want in de eerste plaats gaat die verkiezing niet van de Zoon, maar van de Vader uit, en in de tweede plaats is het niet mogelijk, dat een uitverkorene verloren gaat, of nog sterker, gelijk hier, een "duivel" is. Bedoeld is dus de verkiezing tot het ambt. De betere vertaling spreekt dan ook niet van uitverkoren, maar van "uitgekozen". Er blijkt uit, dat zelfs een hoge positie in de kerk des Heren nog geen waarborg voor de zaligheid is.

¹ De lezing: Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods, is waarschijnlijk een latere verandering naar Matth. 16:16.

² De laatste woorden over Judas zijn niet door Jezus gesproken, maar een verklarende aantekening van Johannes. De vader van Judas, Simon, droeg blijkbaar ook reeds de bijnaam: Iskarioth, d.i. de man uit Karioth (een stad in Juda).

JOHANNES 7

7:1-5

- 1 En daarna trok Jezus rond in Galiléa; want Hij wilde Zich in Judéa niet ophouden, omdat de Joden Hem trachtten te doden.
- 2 Nu was het feest der Joden, Loofhutten, nabij.
- 3 Zijn broeders dan zeiden tot Hem: Ga van hier en reis naar Judéa, opdat ook uw discipelen uw werken aanschouwen, die Gij doet.
- 4 Want niemand doet iets in het verborgen en tracht tegelijk zelf de aandacht te trekken. Indien Gij zulke dingen doet, maak, dat Gij bekend wordt aan de wereld.
- 5 Want zelfs zijn broeders geloofden niet in Hem.

SAMENVATTINGEN

7:1-5

Johannes deelt ons hier mee, dat Jezus geruime tijd in Galiléa heeft vertoefd "omdat de Joden Hem trachtten te doden". Jezus wist natuurlijk wel, dat het op Zijn dood moest uitlopen, en dat liep Hij niet uit de weg, maar Hij wist tevens, dat "Zijn ure" nog niet gekomen was, en daaraan had Hij Zich alleen te houden. Het evangelie verplaatst ons nu in de dagen dat "het feest" op handen is. Er was eigenlijk maar één feest voor de Joden, dat alle andere in glorie te boven ging, en dat was het Loofhuttenfeest. Het werd daarom kortweg "het" feest genoemd. Voor zijn niet-Joodse lezers, die daar zo niet mee op de hoogte waren, voegt Johannes er verklarend aan toe, dat "het feest der Joden" het Loofhuttenfeest was.

Toen ieder zich gereed maakte, om voor deze gelegenheid naar Jeruzalem te gaan, maar Jezus geen aanstalten maakte, becritiseerden Jezus' broeders Zijn doen. Zij vinden het halfslachtig, dat Jezus zegt de Messias te zijn, en dat Hij anderzijds niet daarheen gaat, waar het hart des volks klopt: Jeruzalem. Zij spreken nog uit hun aardse messiasverwachting. Later zullen wij zien, dat Jezus wel degelijk naar Jeruzalem gaat.... om te sterven. En eens zullen hun ogen er voor opengaan, dat Hij zó de Heiland der wereld is.

7:6-13

- 6 Jezus dan zeide tot hen: Mijn tijd is nog niet gekomen, maar uw tijd is steeds bereid.
- 7 U kan de wereld niet haten, maar Mij haat zij, omdat Ik van haar getuig, dat haar werken boos zijn.
- 8 Gaat gij op naar het feest; Ik ga niet op naar dit feest, omdat mijn tijd nog niet vervuld is.
- 9 En nadat Hij dit tot hen gezegd had, bleef hij in Galiléa.
- 10 Maar toen zijn broeders opgegaan waren naar het feest, toen ging Hij zelf ook op, niet openlijk, maar als in het verborgen.
- 11 De Joden dan zochten Hem op het feest en zeiden: Waar is Hij?
- 12 En er was veel gemompel over Hem onder de scharen; sommigen zeiden: Hij is goed, anderen zeiden: Neen, maar Hij verleidt het volk.
- 13 Toch sprak niemand vrijuit over Hem, uit vrees voor de Joden.

SAMENVATTINGEN

7:6-13

Het antwoord van Jezus aan de broeders is bijzonder scherp. *Zij* hadden gezegd, dat Jezus Zich aan de "wereld" moest openbaren en de Heiland antwoordt: inderdaad, de "wereld" is daar in *Jeruzalem*, een wereld die u niet haat, maar Mij wel! Het was een vrome, orthodoxe, Joodse wereld, maar niettemin: wereld! Zo kan de "Kerk" wereld worden!

Er is slechts schijnbare tegenstrijdigheid tussen het feit, dat Jezus eerst zei: Mijn tijd is nog niet gekomen, Ik ga niet naar het feest, terwijl we even later lezen, dat Hij toch wél ging, zij het dan niet openlijk, maar als in het verborgen. De kwestie is nl. deze, dat de broeders bedoelden dat Hij als *Koning* zou gaan, terwijl Jezus wist dat Hij als het *Lam Gods* zou gaan. Jezus gaat dus wel, omdat Hij er een roeping heeft, maar een andere dan de broeders denken. Niet een openlijke in elk geval.

In Jeruzalem blijkt de sfeer geladen. Jezus' naam is er op aller lippen. De vraag: wat dunkt u van de Christus, werd zeer verschillend beantwoord. Het was echter niet de ware spanning van het geloof, maar toch altijd nog beter dan een koud negeren van Christus, zoals wij dat in onze tijd kennen.

7:14-19

- 14 Doch toen het feest reeds op de helft was, ging Jezus op naar den tempel en leerde.
- 15 De Joden dan verbaasden zich en zeiden: Hoe is deze zo geleerd zonder onderricht te hebben ontvangen?
- 16 Jezus antwoordde hun en zeide: Mijn leer is niet van Mij, maar van Hem, die Mij gezonden heeft;
- 17 indien iemand diens wil doen wil, zal hij van deze leer weten, of zij van God komt, dan of Ik uit Mijzelf spreek.
- 18 Wie uit zichzelf spreekt, zoekt zijn eigen eer, maar wie de eer zoekt van zijn zender, die is waar en er is geen onrecht in hem.
- 19 Heeft Mozes u niet de wet gegeven? En niemand van u doet de wet. Waartoe tracht gij Mij te doden?

SAMENVATTINGEN

7:14-19

Als Jezus de schare leert, verwondert iedereen zich dat deze onge-studeerde zoveel weet. Jezus verklaart dit, door te zeggen dat Hij door God Zelf onderwezen is. Zijn goddelijke zending blijkt ook hieruit, dat Hij niet Zijn eigen eer zoekt, maar die van Zijn Zender. Dit zoeken van de eer Gods en niet het zoeken van Zichzelf, is steeds en in alles Zijn enig begeren geweest.

De verlost mens, in wie Christus leeft, zal dat zoeken van zichzelf steeds duidelijker als dé grote zonde van zijn leven zien. Onze levensbestemming ligt in God.

Zoeken wij Hem niet, dan moet ons leven als mislukt worden beschouwd, hoe geslaagd het van buiten gezien ook moge lijken. Het behoort nog onze bijzondere opmerkzaamheid te hebben, dat (speciaal in vs 17) ombuiging van de *wil*, en verlichting van het *verstand* zo nauw aan elkaar worden gekoppeld. Zowel het een als het ander ontbrak de Joden. Ze dachten wel Gods wil te doen door uiterlijke wetsvolbrenging, maar Jezus slaat ze dat uit de hand, door scherp te verwijten: niemand van u doet de wet. De wet eist allereerst *liefde*, en bij hen was *haat*, want ze zochten Hem te doden!

7:20-24

- 20 De schare antwoordde: Gij zijt bezeten; wie tracht U te doden?
- 21 Jezus antwoordde en zeide tot hen: Eén werk heb Ik verricht en gij verwondert u allen.
- 22 Daarom: Mozes heeft u de besnijdenis gegeven - niet, dat zij van Mozes komt, maar van de vaderen -en gij besnijdt een mens op sabbat.
- 23 Als een mens op sabbat de besnijdenis ontvangt, opdat de wet van Mozes niet verbroken worde, zijt gij dan op Mij vertoornd, omdat Ik op sabbat een gehelen mens gezond gemaakt heb ?
- 24 Oordeelt niet naar het aanzien, maar oordeelt met een rechtvaardig oordeel.

SAMENVATTINGEN

7:20-24

Toen Jezus ongeveer anderhalf jaar geleden (5:16) een lamme genezen had, was door het Sanhedrin het besluit genomen, Jezus te doden. Jezus herinnert nu zowel aan die genezing, als aan dat doodvonnis. De grote schare feestgangers, die Jezus dit horen zeggen, en volkomen onbekend zijn met dat besluit van het Sanhedrin, lachen Jezus uit, en vragen of Hij door de een of andere boze geest bezeten is, dat Hij meent dat iemand Hem doden wil. De "Joden" wisten er echter alles van, en zij doen er het zwijgen toe. Het is nu ten aanhoren van deze zwijgende mensen met hun ogen vol haat, dat Jezus tegelijk nog eens terugkomt op die genezing. Dat was op een Sabbat gebeurd, en Jezus gaat nu de dwaasheid weerleggen, dat men zich ergerde aan zulk een genezing op de Sabbat. Hij vergelijkt die genezing met de besnijdenis. Nu was de besnijdenis op Joods standpunt ook een soort "genezing", een partiële gezondmaking, en volgens de Joden zelf moest het sabbatsgebod wijken voor de besnijdenis. Was het nu niet dwaas, dat men op de Sabbat iemand wel gedeeltelijk, maar niet geheel mag gezondmaken? De redenering is overtuigend. Toch overtuigt men niemand, die niet horen *wil*. Ongeloof en geloof zijn meer kwesties van het *hart* dan van het *verstand*.

7:25-29

- 25 Sommigen dan uit de Jeruzalemmers zeiden: Is deze het niet, dien zij trachten te doden?
- 26 En zie, Hij spreekt vrijuit en zij zeggen Hem niets. Zouden waarlijk onze oversten hebben ingezien, dat deze de Christus is ?
- 27 Van dezen echter weten wij, vanwaar Hij is, doch wanneer de Christus komt, weet niemand, vanwaar Hij is.
- 28 Jezus dan riep, terwijl Hij in den tempel leerde, en sprak: Mij kent gij en gij weet, vanwaar Ik ben; en Ik ben niet van Mijzelf gekomen, maar er is een Waarachtige, die Mij gezonden heeft en dien gij niet kent.
- 29 Ik ken Hem, want Ik kom van Hem en Hij heeft Mij gezonden.

SAMENVATTINGEN

7:25-29

De "Jeruzalemmers" (in onderscheiding van de "scharen" van feestgangers die van elders gekomen waren) blijken beter op de hoogte met de moordplannen van het Sanhedrin, maar zij spreken er nu toch hun verbazing over uit, dat men Hem niet gevangen neemt, althans Hem het spreken niet verbiedt. Een ogenblik komt de gedachte bij hen op, dat de "oversten"

tot de overtuiging zijn gekomen dat Hij de Christus is, maar zij verwerpen die gedachte even spoedig weer, als ze opgekomen is. Het komt voor, dat heidenen zich bekeren, maar dat "oversten" en kerkelijke leidslieden zich bekeren is bijna ondenkbaar. De sprekers trekken bovendien zelf ook in twijfel of deze wel de Christus is, want de algemeen verbreide Messiasverwachting was dat Hij plotseling uit het verborgene te voorschijn zou komen, zodat niemand iets afwist van Zijn afkomst of familierelaties. Maar van Jezus' afkomst en familie wist men alles. Behalve dan dat men wist, dat Hij van de Vader uit de hemel gezonden was.

Het is in alle tijden het grote struikelblok voor gelovige bewondering geweest, dat men Jezus te "gewoon" vindt. Zelfs Zijn prediking is zo weinig wonder en verrassing, en zozeer gemeengoed geworden in de kerk, dat niemand er bijna meer naar luistert!

7:30-36

- 30 Zij trachtten Hem dan te grijpen, maar niemand sloeg de hand aan Hem, want zijn ure was nog niet gekomen.
- 31 En uit de schare kwamen velen tot geloof in Hem en zij zeiden: Zal de Christus, wanneer Hij komt, soms meer tekenen doen dan deze gedaan heeft?
- 32 De Farizeeën hoorden de schare dit over Hem mompelen en de overpriesters en de Farizeeën zonden dienaars om Hem te grijpen.
- 33 Jezus dan zeide: Nog korten tijd ben Ik bij u en dan ga Ik heen tot Hem, die Mij gezonden heeft.
- 34 Gij zult Mij zoeken en niet vinden en waar Ik ben, kunt gij niet komen.
- 35 De Joden dan zeiden tot elkander: Waar zal deze heen gaan, dat wij Hem niet zullen kunnen vinden? Hij is toch niet van plan naar de Griekse verstrooiing te gaan en de Grieken te leren?
- 36 Wat is dit voor een woord, dat Hij gesproken heeft: Gij zult Mij zoeken en niet vinden, en: Waar Ik ben, kunt gij niet komen?

SAMENVATTINGEN

7:30-36

De Schrift zegt de dingen zo eenvoudig. Ondanks de groeiende vijandschap doet niemand Jezus enig leed. Wij zouden dat toeschrijven aan allerlei menselijke factoren, maar de Bijbel wijst uitsluitend op de goddelijke factor: Zijn ure was nog niet gekomen. Wie door Christus Gods kind geworden is, kan zó rustig gaan "saevis tranquillius in undis". Een zee van ramp moog' met haar golven slaan, hoe hoog zij ga, zij raakt hem zelfs niet aan.

Tot die "rampen" mag stellig ook de dood worden gerekend, maar Jezus spreekt daar ook zo rustig over. Hij weet, dat Hij sterven moet, maar dan heeft Hij *Zijn zending volbracht*, en Hij "gaat heen tot Hem, die Hem gezonden heeft". Wij beluisteren de echo van deze woorden in de belijdenis: onze dood is geen betaling voor de zonden, maar een afsterving van de zonde, en een doorgang tot het eeuwige leven. En zelfs al komt die dood (als bij Jezus) in het midden der jaren, de zending is volbracht. Als we 't zó maar steeds zien, door het geloof.

7:37-39

- 37 En op den laatsten, den groten dag van het feest, stond Jezus en riep, zeggende: Indien iemand dorst heeft, hij kome tot Mij en drinke!
- 38 Wie in Mij gelooft, gelijk de Schrift zegt¹, stromen van levend water zullen uit zijn

binnenste vloeien.

- 39 Dit zeide Hij van den Geest, welken zij, die tot geloof in Hem kwamen, ontvangen zouden; want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was².

¹ Zie Jesaja 55:1, 58:11. Ezechiël 36:25.

² De mededeling, dat de H. Geest er nog niet was, betekent natuurlijk, dat de H. Geest nog niet was uitgestort. De Geest, die eeuwig is, verlegt met de Pinksterdag Zijn werkplaats van de hemel naar de aarde.

SAMENVATTINGEN

7:37-39

Op de laatste dag van het Loofhuttenfeest ging de processie van priesters zevenmaal rond het brandofferaltair. Dan werd een gouden kruik met water leeggegoten in zilveren schalen, en het volk reciteerde de woorden uit Jes. 12:3: gijlieden zult water scheppen met vreugde uit de fontein des heils. Wanneer Jezus bij deze gelegenheid de uitnodiging doet uitgaan, bij Hém te komen om te drinken, dan is dat een duidelijke prediking dat hij DE levensbron is, DE fontein van alle heil. Dit krijgt nog een accent door deze omstandigheid, dat de verwachting leefde onder de Joden, dat de Messias evenals Mozes een wonderbare fontein zou ontsluiten. Nu, wonderbaar is deze bron stellig, want wie er uit drinkt, wordt niet slechts zelf verzadigd, maar zal op zijn beurt een verkwikkende bron voor anderen worden. Wat is dat toch voor 'n soort "christendom", dat steriel is en niet dóórgeeft wat het ontvangen heeft? Het heeft er alleen de *vorm* mee gemeen, precies als bij de Joden op dit feest, die de vervulling van al die heerlijkheid in Christus niet zagen, en in de ceremonie bleven steken. Er is geen groter gevaar dan dat van het formalisme. Een kerkhof van dorre doodsbeenderen, en geen kerk waar de Geest bezielend doorheen vaart.

7:40-52

- 40 Sommigen dan uit de schare, die naar deze woorden geluisterd hadden, spraken: Deze is waarlijk de profeet.
- 41 Anderen zeiden: Deze is de Christus; v/eer anderen zeiden: De Christus komt toch niet uit Galiléa ?
- 42 Zegt de Schrift niet, dat de Christus komt uit het geslacht van David en van het dorp Bethlehem, waar David was?
- 43 Er ontstond dan verdeeldheid bij de schare om Hem;
- 44 en sommigen van hen wilden Hem grijpen, maar niemand sloeg de handen aan Hem.
- 45 De dienaars dan gingen naar de overpriesters en Farizeeën en die zeiden tot hen: Waarom hebt gij Hem niet medegebracht ?
- 46 De dienaars nu antwoordden hun: Nooit heeft een mens zó gesproken, als deze mens spreekt!
- 47 De Farizeeën dan antwoordden hun: Zijt gij soms ook verleid?
- 48 Heeft soms één van de oversten in Hem geloofd, of van de Farizeeën?
- 49 Maar die schare¹, die de wet niet kent, vervloekt zijn zij!
- 50 Nicodémus², die vroeger tot Hem was gekomen, een van hen, zeide tot hen:
- 51 Veroordeelt onze wet dan een mens, tenzij men zich eerst van hem op de hoogte gesteld heeft en kennis genomen van wat hij doet ?
- 52 Zij antwoordden en zeiden tot hem: Zijt gij soms ook uit Galiléa? Ga maar na en zie, dat

uit Galiléa geen profeet opstaat.

¹ De "schare" is een vaste uitdrukking in de mond der Farizeeën. Een gunstige klank heeft het niet. 't Is zoveel als het plebs.

² We ontmoetten Nicodémus reeds vroeger (h. 3). Hij gaat vooruit, komt niet slechts heimelijk tot Jezus, maar protesteert in 't publiek. De argumentatie tegen zijn protest is, zoals men lezen kan, niet erg zakelijk.

SAMENVATTINGEN

7:40-52

Het gaat hier om de steeds actuele vraag: wat dunkt u van de Christus? De een denkt er zó over, de andere zus, en hierdoor ontstaat de grootst mogelijke verdeeldheid. Dit kan ook niet anders, want Christus brengt altijd en overal de crisis. Zolang men Christus buiten beschouwing laat, kan er wel 'n soort eenheid zijn, maar dit is een *valse* eenheid. Bij de keuze vóór of tegen Christus *moet* men altijd uiteen gaan. Dit heeft intussen niets te maken met de verdeeldheid van broeders van hetzelfde huis om beuzelingen. Dat is een zondige gedeeldheid! Het "intermezzo" dat hierop volgt en zich aansluit bij vs 32 is een stukje heilige humor. De soldaten waren uitgegaan, om Jezus gevangen te nemen, maar ze werden zelf gevangen, en geboeid door Jezus. Het kan gebeuren, dat het Woord zo'n beslag op ons gaat leggen, dat we heel iets anders gaan doen, dan we oorspronkelijk van plan waren. Dat heet *bekering!*

JOHANNES 7/8

7:53-8:7

53 [En zij begaven zich een ieder naar zijn huis,

1 maar Jezus begaf Zich naar den Olijfberg.

2 En des morgens vroeg was Hij weder aanwezig in den tempel, en al het volk kwam tot Hem en Hij zette Zich neder en leerde hen.

3 En de schriftgeleerden en de Farizeeën brachten een vrouw, op overspel betrapt,

4 en zij stelden haar in het midden en zeiden tot Hem: Meester, deze vrouw is op heterdaad betrapt bij het plegen van overspel;

5 en in de wet heeft Mozes ons bevolen zulken te stenigen; Gij dan, wat zegt Gij?

6 En dit zeiden zij om Hem in verzoeking te brengen, opdat zij iets hadden om Hem aan te klagen. Maar Jezus bukte neder en schreef met den vinger op den grond.

7 Doch toen zij Hem bleven vragen, richtte Hij Zich op en zeide tot hen: Wie van u zonder zonde is, werpe het eerst een steen naar haar.

SAMENVATTINGEN

7:53-8:7

De plechtige zitting van het Sanhedrin is jammerlijk verlopen en de-leden weten niet beter te doen, dan maar naar huis te gaan. En Jezus ging naar de Olijfberg, stellig om te bidden. Hadden de schriftgeleerden dat óók gedaan, ze zouden de volgende morgen niet wéér 'n nederlaag geleden hebben. Die morgen breekt aan. Een van de mooiste woorden van dit Schriftgedeelte is, dat Jezus 's morgens vroeg al weer aanwezig is. Hij is er elke morgen! Maar de zondaars zijn óók vroeg op. Ze hebben een mooi geval: 'n vrouw in overspel gegrepen! Nú moet Jezus' liefde voor hoeren en zo wel in conflict komen met de wet van Mozes.... de wet! Hun afgod! Ze staan te popelen, wat Jezus' oordeel zijn zal. Maar de Heiland tekent figuurtjes in het zand¹. Het geval verveelt Hem verschrikkelijk. Als ze blijven aandringen, komt eindelijk het onverwachte antwoord: wie van u zonder zonde is, werpe de eerste steen op haar². De bedoeling is niet, dat Jezus de grove zonde wil verkleinen. Maar Hij wil de geraffineerde zonde vergroten. Of beter: die in het licht stellen. De zonde nl. van zelfvoldaanheid. Er staan meer geboden in de wet dan het zevende. Wie hoog van de toren blaast, moet z'n eigen hart maar eens inspecteren!

¹ Het woord, hier door "schrijven" vertaald, betekent eigenlijk: figuurtjes tekenen. Het geval interesseerde Jezus niet, trouwens de Farizeeën óók niet. 't Was hun niet om de vrouw, maar om Jezus te doen.

² Volgens de wet moesten de getuigen de eerste steen werpen.

8:8-11

8 En weer bukte Hij neder en schreef op den grond.

9 Maar toen zij dit hoorden, gingen zij één voor één weg, te beginnen bij de oudsten, en zij lieten Jezus alleen en de vrouw in het midden.

10 En Jezus richtte Zich op en zeide tot haar: Vrouw, waar zijn zij ? Heeft niemand u veroordeeld?

11 En zij zeide: Niemand, Here. En Jezus zeide: Ook Ik veroordeel u niet. Ga heen, zondig van nu af niet meer¹!]

¹ Dat Jezus de overspelige vrouw niet veroordeelt, betekent geen vergoelijking. Hij acht Zich alleen niet geroepen, als *rechter* over haar te zitten. Intussen laat Hij haar met een ernstige terechtwijzing gaan: ga heen en zondig niet meer. Bedoeld is natuurlijk de speciale zonde van overspel.

SAMENVATTINGEN

8:8-11

Het resultaat van Jezus' woorden is verbluffend. Geen van de aanklagers heeft de moed, om de eerste steen te werpen op de overspelige vrouw, om daarmee de doodstraf door steniging ten uitvoer te leggen. Ze verdwijnen de een na de ander, en ten slotte blijft de Heiland met de vrouw alleen over. Er kunnen verschillende redenen voor dit verdwijnen worden aangevoerd. In de eerste plaats heeft het stellig in niemands bedoeling gelegen, dat deze vrouw zou worden gedood. Het plan was niet zozeer, de vrouw te beschuldigen, dan wel Jezus. Niet haar dood, maar Zijn dood was het uiteindelijk doel. De tweede reden is te zoeken in een zekere mate van zelfkennis. In die deugd blonken de Joden wel niet uit, maar hier is ze dan toch aanwezig: het ging hun toch wel wat té ver, van zichzelf te beweren "zonder zonde" te zijn. Typerend is de opmerking, dat de Joden verdwijnen, "beginnende bij de oudsten". Met de jaren is de zelfkennis blijkbaar gerijpt. Wij moeten daar allemaal iets van hebben. Het gaat bij een christen niet zó, dat hij hoe ouder hoe slechter wordt, maar in zijn eigen oog is dat wél zo, omdat hij almeer als zonde gaat zien wat hij vroeger niet zag. Dat is toenemen in de genade, geloofsgroei in de goede zin des Woords.

8:12-20

- 12 Wederom dan sprak Jezus tot hen en zeide: Ik ben het licht der wereld¹; wie Mij volgt, zal nimmer in de duisternis wandelen, maar hij zal het licht des levens hebben.
- 13 De Farizeeën dan zeiden tot Hem: Gij getuigt van Uzelf, uw getuigenis is niet waar.
- 14 Jezus antwoordde en zeide tot hen: Ook al getuig Ik van Mijzelf, toch is mijn getuigenis waar, want Ik weet, vanwaar Ik gekomen ben en waar² Ik heen ga; maar gij weet niet, vanwaar Ik kom of waar Ik heen ga.
- 15 Gij oordeelt naar het vlees³, Ik oordeel niemand,
- 16 en indien Ik al oordeel, dan is mijn oordeel waarachtig, want Ik ben niet alleen, maar Ik en die Mij gezonden heeft.
- 17 En ook in uw wet staat geschreven, dat het getuigenis van twee mensen waar is;
- 18 Ik ben het, die van Mijzelf getuig, en ook de Vader, die Mij gezonden heeft, getuigt van Mij.
- 19 Zij dan zeiden tot Hem: Waar is uw Vader? Jezus antwoordde: Noch Mij, noch mijn Vader kent gij: Indien gij Mij kentet, zoudt gij ook mijn Vader kennen.
- 20 Deze woorden sprak Jezus bij de schatkamer⁴, lerende in den tempel; en niemand greep Hem, want zijn ure was nog niet gekomen.

¹ Dit is een publieke aanduiding van Zijn Messianiteit. Zie bv. Jesaja 60:1.

² D.w.z. Jezus weet verleden en toekomst, is alwetend.

³ Zowel hier als aan het slot van vs 19 wijst Jezus op een volstrekte onbevoegdheid van Zijn debaters. Zij praten over dingen, waar ze niets van weten.

⁴ De schatkamer, waar de offerkist stond, was de drukst bezochte plaats in de tempel. Des te merkwaardiger, dat niemand Hem greep.

SAMENVATTINGEN

8:12-20

Het gaat hier over de *inhoud* en de *waarachtigheid* van Jezus' getuigenis. De inhoud is, dat Hij het licht der *wereld* is. Dat is zo universeel mogelijk. Zonder Hem mist niet alleen elk individu de Godskennis en de zelfkennis, die nodig zijn voor zijn behoud, maar zonder Hem kunnen ook de groten en wijzen dezer wereld niet. Zolang in de vergaderingen der volken de Bijbel een gesloten Boek blijft, is er geen dageraad, en loopt alles op de duisternis en de chaos uit. Wie Hem volgt bezit echter "het licht des levens". Verstandelijke kennis van Hem baat op zichzelf niet. We hebben dat licht nodig dat "leven" wekt, en ons leven *vernieuwt*.

Naar de regel, dat niemand getuige in eigen zaak kan zijn, nemen de Joden Jezus' getuigenis niet aan. Zij houden geen rekening met Zijn geheel enige positie als God-mens, die alwetend is (hetgeen waarachtigheid insluit). Ten overvloede wijst de Heiland er op, dat Hij voldoet aan de rechtsregel: in de mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan, want Hij en de Vader zijn één.

8:21-29

- 21 Hij zeide dan wederom tot hen: Ik ga heen en gij zult Mij zoeken en in uw zonde zult gij sterven; waar Ik heen ga, kunt gij niet komen.
- 22 De Joden dan zeiden: Hij zal toch geen zelfmoord plegen, dat Hij zegt: waar Ik heen ga, kunt gij niet komen ?
- 23 En Hij zeide tot hen: Gij zijt van beneden, Ik ben van boven; gij zijt van deze wereld, Ik ben niet van deze wereld.
- 24 Ik heb u dan gezegd, dat gij in uw zonden zult sterven; want indien gij niet gelooft, dat Ik het ben, zult gij in uw zonden sterven.
- 25 Zij dan zeiden tot Hem: Wie zijt Gij? Jezus zeide tot hen: Wat spreek Ik eigenlijk nog met u?
- 26 Ik heb veel over u te zeggen en te oordelen; maar die Mij gezonden heeft, is waar, en wat Ik van Hem ge-hoord heb, dat spreek Ik tot de wereld.
- 27 Zij hadden niet begrepen, dat Hij tot hen van den Vader sprak.
- 28 Jezus dan zeide: Wanneer gij den Zoon des mensen verhoogd¹ hebt, zult gij inzien, dat Ik het ben en niets uit Mijzelf doe, doch dat Ik dit spreek, gelijk de Vader Mij geleerd heeft.
- 29 En die Mij gezonden heeft, is met Mij. Hij heeft Mij niet alleen gelaten, want Ik doe altijd wat Hem behaagt.

¹ Men kan bij die "verhoging" denken aan het kruis, en aan de opstanding. Jezus heeft waarschijnlijk aan *beide* gedacht. In Zijn lijden zal Hij niet alleen gelaten worden (vs 29) en na Zijn opstanding zal Hij Zich krachtig bewijzen Gods Zoon te zijn (Handel. 2:23, 24).

SAMENVATTINGEN

8:21-29

Tot driemaal toe is in dit Schriftgedeelte sprake van een sterven in de zonde. Dat betekent nogal wat. Wie in z'n zonde sterft, is voor eeuwig rampzalig, en dit is om van te huiveren. Wat ons nu opvalt is, dat Jezus daar niet onbewogen over kan spreken, maar dat Hij met onuitputtelijk geduld bezig is, de mensen hiervoor te waarschuwen. Dit lijkt bijna onbegonnen werk, want deze hoorders zijn "van beneden", materialisten tot en met, en

vrijwel onvatbaar voor de geestelijke dingen. Bovendien meer dan hoogmoedig. Uit de mededeling nl. van Jezus dat *zij* niet kunnen komen waar *Hij* heengaat, concluderen ze meteen, dat Jezus dan zeker naar de *hel* zal gaan, de plaats waar zelfmoordenaars terecht komen (vs 22) en daar kunnen zij, vrome mensen natuurlijk niet komen! Niettemin houdt Jezus niet op breedvoerig op alle tegenargumenten in te gaan. *Wij* zouden ze allang als hopeloze gevallen hebben opgegeven. Of zijn we er misschien nog nooit mee begonnen, om hen die in hun zonde dreigen te sterven op de Heiland te wijzen?

8:30-36

- 30 Toen Hij dit sprak, geloofden velen in Hem.
- 31 Jezus dan zeide tot de Joden, die in Hem geloofden: Als gij in mijn woord blijft, zijt gij waarlijk discipelen van Mij
- 32 en gij zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken.
- 33 Zij antwoordden Hem: Wij zijn Abrahams nageslacht en zijn nooit iemands slaven geweest; hoe zegt Gij dan: gij zult vrij worden?
- 34 Jezus antwoordde hun: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, een ieder, die de zonde doet, is een slaaf der zonde.
- 35 En de slaaf blijft niet eeuwig in het huis, de zoon blijft er eeuwig¹.
- 36 Wanneer dan de Zoon u vrij gemaakt heeft, zult gij werkelijk vrij zijn.

¹ Dit is een zinspeling op Izak-Ismaël. De eerste was de zoon der vrije, de tweede van de slavin. En niet Ismaël, maar Izak was het "ware zaad van Abraham".

SAMENVATTINGEN

8:30-36

Als hier staat, dat velen in Hem geloofden, moeten we dat geloven tussen aanhalingstekens plaatsen. Het was wel een zekere beweging naar Jezus toe, maar de Heiland vestigt er de aandacht op, dat het ware geloof is een "blijven" in Zijn woord. Het blijven bij Jezus is de proef op de som: de echtheid moet er zich in bewijzen. Er komt in zo iemand die steeds met Jezus omgaat, ook een algehele verandering tot stand: hij wordt *vrijgemaakt* van zichzelf en van de zonde. Van die "vrijmaking" hadden de Joden, zoals dat meer gaat, een heel wonderlijke opvatting. Ze dachten uitsluitend aan het knellende juk van allerlei staatkundige (of kerkelijke) machten, en ze begrepen blijkbaar niet, dat de *zonde* de ontzettendste macht is, en dat men daar allereerst van vrijgemaakt moet worden. Elke vrijheidsleuze is ijdel, die de macht der zonde negeert. Wie de zonde doet zegt Jezus, is een slaaf der zonde. Dit moeten we goed begrijpen. Wij *doen* allemaal zonde, maar de ware gelovigen zijn er geen slaven van. Met het "doen" van de zonde wordt hier bedoeld: er in leven, er niet van los kunnen (en willen) komen. Als wij somtijds uit zwakheid in zonde *vallen*, is dat heel wat anders, en moeten we aan Gods genade niet vertwijfelen.

8:37-41

- 37 Ik weet, dat gij Abrahams nageslacht zijt; maar gij tracht Mij te doden, omdat mijn woord bij u geen plaats vindt.
- 38 Wat Ik gezien heb bij den Vader, spreek Ik; zo doet ook gij, wat gij van uw vader gehoord hebt¹.
- 39 Zij antwoordden en zeiden tot Hem: Onze vader is Abraham. Jezus zeide tot hen: Indien gij kinderen van Abraham zijt, doet dan de werken van Abraham;

- 40 maar nu tracht gij Mij te doden, een mens, die u de waarheid gezegd heeft, welke Ik van God gehoord heb; dit deed Abraham niet.
- 41 Gij doet de werken van uw vader. Zij zeiden tot Hem: Wij zijn niet uit hoererij geboren, wij hebben één Vader, God.

¹ Teken van bekering is het vertonen van het beeld Gods, zoals de Heiland in al Zijn doen en laten het beeld van Zijn Vader vertoonde.

SAMENVATTINGEN

8:37-41

In de verdere loop van het gesprek is de tegenstelling niet meer: dienstbare of vrije, maar: vleselijk of geestelijk. De Joden waren de vleselijke kinderen van Abraham, en Jezus zegt: Ja, dat weet ik. Maar als geestelijke kinderen van Abraham, de vader aller *gelovigen*, openbaren zij zich niet. Kinderen gelijken op hun vader, maar *zij* vertonen in geen enkel opzicht de trekken van hun vader. Vader Abraham heeft zeer begeerd de Messiaanse dag te mogen zien, en van verre heeft hij de Heiland reeds omhelsd, zij daarentegen zoeken Jezus te doden: dit deed, zo voegt Jezus er bijna naïef en tegelijk vlijmscherp aan toe, Abraham niet! Er is dus geen gelijkheid, maar een volkomen tegenstelling tussen hen en hun (vermeende) vader, een tegenstelling even groot als tussen liefde en haat. Zij zijn in hun haat dan ook geen kinderen van God¹, maar van een ander. Van wie dan wel, laat de Heiland voorlopig nog even in het midden,

Wij willen hier bedenken, dat nijd, twist, wrevel en haat vormen van doodslag zijn, en als deze gezindheid in ons woont, vertonen wij de afschuwelijke trekken van de duivel.

¹ Voor het Joods-vleselijk denken is kindschap van Abraham identiek met het kindschap Gods. De Joden haspelen die twee hier dan ook door elkaar. Vergelijk vs 39 en vs 41.

8:42-47

- 42 Jezus zeide tot hen: Indien God uw Vader was, zoudt gij Mij liefhebben, want Ik ben van God uitgegaan en gekomen; want Ik ben niet van Mijzelf gekomen, maar Hij heeft Mij gezonden.
- 43 Waarom begrijpt gij niet wat Ik zeg¹? Omdat gij mijn woord niet kunt horen.
- 44 Gij hebt den duivel tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen. Die was een mensenmoorder van den beginne en staat niet in de waarheid, want er is in hem geen waarheid. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard, want hij is een leugenaar en de vader der leugen.
- 45 Maar omdat Ik u de waarheid zeg - Mij gelooft gij niet.
- 46 Wie van u overtuigt Mij van zonde? Als Ik waarheid spreek, waarom gelooft gij Mij niet?
- 47 Wie uit God is, hoort de woorden Gods; daarom hoort gij niet, omdat gij uit God niet zijt.

¹ In vs 43 doet Jezus de verdrietige vraag: waarom *begrijpt* gij niet, wat Ik zeg? Er is gedurig misverstand, wanbegrip. De vleselijke Joden leven in een ander klimaat!

SAMENVATTINGEN

8:42-47

Het hoge woord moet er nu uit: als ze geen kinderen van God zijn, dan zijn ze kinderen van de duivel. Aan dit dilemma ontkomt niemand. In twee trekken schetst Jezus de duivel, en daarmee allen die hem toebehoren. Ten eerste: hij haat. Ten tweede: hij liegt. Wat het

eerste betreft: hij is een mensenmoorder van den beginne. Die moordlust was vooral ontbrand tegen "de" Mens bij uitnemendheid: de mens Christus Jezus, want "van den beginne" loopt de strijd tussen vrouwenzaad en slangenzaad. Wat het tweede betreft: de duivel kan niet anders dan liegen. Dat is z'n natuur. Zelfs als hij "vrome" woorden spreekt, liegt hij.

Wij moeten dus goed oppassen, als we ons thuis gaan gevoelen in de sfeer van haat en leugen. Daarin is de walm van de hel. Als lichtende keerzijde noemt Jezus als trek van het kindschap Gods dit: "wie uit God is, hoort de woorden Gods". Dit horen heeft in de eerste plaats de zin van "begrijpen". Niet, dat wij alles van de Bijbel of een preek begrijpen, maar we voelen intuïtief verwantschap. Het Woord Gods. is voor ons geen vreemde taal. En de tweede betekenis van dit horen is: ge-hoor-zamen. Velen *horen* de woorden Gods, maar weinigen horen goed. Het eigenlijke horen van het woord is het *doen* van het woord.

8:48-59

- 48 De Joden antwoordden en zeiden tot Hem: Zeggen wij niet terecht, dat Gij een Samaritaan zijt en bezeten zijt?
- 49 Jezus antwoordde: Ik ben niet bezeten, maar Ik eer mijn Vader, en gij onteert Mij.
- 50 Maar Ik zoek niet mijn eer; Eén is er, die haar zoekt en die oordeelt.
- 51 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, indien iemand mijn woord bewaard heeft, hij zal den dood in eeuwigheid niet aanschouwen.
- 52 De Joden zeiden tot Hem: Nu weten wij, dat Gij bezeten zijt. Abraham is gestorven en ook de profeten, en Gij zegt: indien iemand mijn woord bewaard heeft, zal hij den dood in eeuwigheid niet smaken.
- 53 Gij zijt toch niet meer dan onze vader Abraham, die gestorven is? Ook de profeten zijn gestorven; voor Wien houdt Gij Uzelf?
- 54 Jezus antwoordde: Als Ik Mijzelf eer, betekent mijn eer niets; mijn Vader is het, die Mij eert, van Wien gij zegt: Hij is onze God,
- 55 en gij kent Hem niet, maar Ik ken Hem. En indien Ik zeide: Ik ken Hem niet, dan zou Ik u gelijk zijn, een leugenaar; doch Ik ken Hem en zijn woord bewaar Ik.
- 56 Uw vader Abraham heeft zich er op verheugd mijn dag te zien en hij heeft dien gezien en zich verblijd.
- 57 De Joden dan zeiden tot Hem: Gij zijt nog geen vijftig jaar¹ en hebt Gij Abraham gezien?
- 58 Jezus zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Eer Abraham was, ben Ik².
- 59 Zij namen dan stenen op om naar Hem te werpen; maar Jezus verborg Zich en verliet den tempel.

¹ Algemeen wordt aangenomen, dat Jezus 33 jaar oud geworden is. Dat Hij reeds "vroeg oud" was, en er als een vijftiger uitzag, kan in deze woorden liggen opgesloten, maar behoeft niet.

² De tegenstelling is hier van tijd en eeuwigheid. Abraham *was*. Jezus kan altijd zeggen: Ik *ben*. Er is bij de Eeuwige geen *verleden* tijd en geen *toekomstige* tijd.

SAMENVATTINGEN

8:48-59

Wie geen argumenten heeft, gaat schelden. De Joden schelden Jezus als Samaritaan (vijand, ketter) en als "bezetene" (in terugslag op Jezus' woord: gij zijt uit de duivel). Hier treft ons v/eer het grote geduld van de Heiland. Hij blijft rustig weerleggen. Zoals Hij in het voorgaande al "bewezen" had dat Hij uit God was, omdat niemand Hem van zonde kon beschuldigen, zo gaat Hij nu argumenteren, dat Hij niet een bezetene kan zijn, want Hij zoekt Gods eer, en dat doen de demonen toch niet. En dan gaat Jezus wéér aan deze scheldende en tierende Joden het evangelie verkondigen: wie Mijn woord bewaart, zal de dood niet zien! Nu blijkt pas goed het verschil in "klimaat". *Zij* denken aan lichamelijke dood, Jezus denkt aan wat *eigenlijk* dood is: verwijdering van God! Men kan leven en toch dood zijn. Men kan ook dood zijn en niettemin leven.

JOHANNES 9

9:1-7

- 1 En voorbijgaande zag Hij een man, die sedert zijn geboorte blind was.
- 2 En zijn discipelen vroegen Hem en zeiden: Rabbi, wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind geboren is?
- 3 Jezus antwoordde: Noch deze heeft gezondigd noch zijn ouders, maar de werken Gods moesten in hem openbaar worden.
- 4 Wij moeten werken de werken desgenen, die Mij gezonden heeft, zolang het dag is; er komt een nacht, waarin niemand werken kan.
- 5 Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik het licht der wereld.
- 6 Na dit gezegd te hebben, spuwde Hij op den grond en maakte slijk van dit speeksel en Hij legde hem het slijk op de ogen,
- 7 en zeide tot hem: Ga heen, was u in het badwater Siloam, hetgeen vertaald wordt door: uitgezonden. Hij dan ging heen, wies zich en kwam ziende terug.

SAMENVATTINGEN

9:1-7

De "blindgeborene" is waarschijnlijk een van de vele bedelaars, die dienden als ornament van de Tempelpoort. Er mochten wel geen bedelaars wezen in Israël, maar ja, men had meer belangstelling voor theologische disputen dan voor de beoefening van naastenliefde. Of moet ik zeggen: men hééft? Over het hoofd van deze stumper heen wordt nu een prachtige dogmatische kwestie aangesneden: wie heeft er gezondigd, deze of zijn ouders. Dat lijden een aparte straf is op een bepaalde zonde, daar zijn deze theoloogjes allang mee klaar. Ze willen alleen maar weten, *wie* het in casu op z'n geweten heeft. Dat kunnen de ouders zijn, 't kan ook de man zelf zijn¹. Jezus verklaart, dat deze vergeldingstheorie fout is: deze man moet dienen als illustratie van Christus' Messiaanse boodschap. Dat de blinde weer licht in z'n ogen krijgt, is symbool van licht en blijdschap, die de Heiland in de duistere wereld brengt. De genezing zelf geschiedt heel "gewoon", we zouden haast zeggen door een huismiddeltje². Gelukkig dat de man er in *gelooft*, en gehoorzaam doet wat Jezus zegt³. Dat is de heel gewone weg om geestelijk gezond te worden, en er komt dan een even radicale verandering in ons leven als van een blinde, die ziende wordt.

¹ Volgens de rabbijnen kon iemand al vóór z'n geboorte zondigen. Zo zou Ezau Jakob al in de moederschoot hebben willen doden.

² Speeksel was een erkend geneesmiddel.

³ In de naam van het badwater ziet Johannes symboliek. Siloam of afgezondene herinnert hem aan de "Gezondene des Vaders".

9:8-12

- 8 De burenen dan en zij, die hem vroeger als bedelaar gekend hadden, zeiden: Is hij dat niet, die zat te bedelen?
- 9 Sommigen zeiden: Hij is het; anderen zeiden: Neen, maar hij gelijkt op hem. Hij zeide: Ik ben het.
- 10 Zij dan zeiden tot hem: Hoe zijn [dan] uw ogen geopend?
- 11 Hij antwoordde: De mens, die Jezus genoemd wordt, maakte slijk, streek het op mijn

ogen en zeide tot mij: Ga heen naar Silóam en was u. Ik ging dan heen en toen ik mij gewassen had, werd ik ziende.

12 En zij zeiden tot hem: Waar is Hij? Hij zeide: Ik weet het niet.

SAMENVATTINGEN

9:8-12

Er is een geweldige verandering gekomen in het leven van de blindgeborene. Men moet zich dat maar eens even indenken: als je nooit van je leven hebt kunnen zien, en dan opeens dat! Hij is als in een nieuwe, ongekende wereld gekomen, en 't is om te bezwijmen van vreugde. De hele buurt waar hij woont, is dan ook in opschudding geraakt, en het geval wordt druk besproken. In zekere zin is dat het geval met *ieder*, in wiens leven Christus gekomen is. Als men zo niets aan ons méerkt van levensvernieuwing is het geval min of meer dubieus. Toch hebben we op deze genezene wel het een en ander tegen. Ik kan niet zeggen, dat de man een erg sympathieke indruk maakt. Hij is stellig een gelovige¹; maar alle gelovigen zijn daarom nog niet sympathiek. Dat er discussie is rondom de vraag: is hij het, of is hij het niet, werpt een ongunstig licht op de man zelf. Daar had niemand over in twijfel behoeven te verkeren, als de man z'n mond opengedaan had. En wat evenmin prettig aandoet is, dat hij op de brandende vraag: waar is Hij? moet antwoorden: ik weet het niet. De man gaat in z'n dooie eentje door, heeft blijkbaar weinig behoefte, meer van zijn Wel-doener te weten, en nog minder, om propagandist te wezen voor "het Licht der wereld". Jammer!

¹ De conditie voor genezing was altijd geloof. Bovendien blijkt later (vs 35 w.) dat zijn geloof doorbreekt.

9:13-23

13 Zij brachten hem, die vroeger blind geweest was, naar de Farizeeën.

14 Nu was het sabbat op den dag, dat Jezus het slijk maakte en zijn ogen opende.

15 Opnieuw vroegen hem ook de Farizeeën, hoe hij ziende was geworden. En hij zeide tot hen: Hij legde slijk op mijn ogen, ik wies mij, en nu kan ik zien.

16 Sommigen dan van de Farizeeën zeiden: Deze mens komt niet van God, want Hij houdt den sabbat niet. Anderen zeiden: Hoe kan een zondig mens zulke tekenen doen? En er was verdeeldheid onder hen.

17 Zij dan zeiden nog eens tot den blinde: Wat zegt gij van Hem¹, daar Hij uw ogen geopend heeft? En hij zeide: Hij is een profeet.

18 De Joden dan geloofden niet van hem, dat hij blind geweest en ziende geworden was, totdat zij de ouders geroepen hadden van hem, die ziende was geworden,

19 en zij vroegen hun en zeiden: Is dit uw zoon, van Wien gij zegt, dat hij blind geboren is? Hoe kan hij dan nu zien?

20 Zijn ouders antwoordden en zeiden: Wij weten, dat dit onze zoon is, en dat hij blind geboren is;

21 maar hoe hij nu zien kan, weten wij niet, en wie zijn ogen geopend heeft, wij weten het niet; vraagt het hemzelf, hij heeft zijn leeftijd, hij zal voor zichzelf spreken.

22 Dit zeiden zijn ouders, omdat zij bang waren voor de Joden, want de Joden waren reeds overeengekomen, dat, indien iemand mocht belijden, dat Hij de Christus was, hij uit de synagoge zou worden gebannen².

23 Daarom zeiden zijn ouders: Hij heeft zijn leeftijd, vraagt het hemzelf.

¹ De verwarring moet inderdaad erg groot geworden zijn, dat deze Farizeeën het oordeel vragen van een uit de schare, die de wet niet kent.

² Dit betekent alle verlies van Joodse rechten.

SAMENVATTINGEN

9:13-23

Het blijkt dus nu, dat het genezingsgeval op Sabbat heeft plaats gehad, en nú fronsen de Farizeeën hun voorhoofd. Eerst ondervragen ze de blindgeborene, maar het onderzoek levert weinig op. Integendeel: ze lopen met Jezus hopeloos vast. De een is van oordeel, dat iemand die hún sabbatsinzettingen overtreedt, onmogelijk van God gezonden kan zijn. Maar een tweede vraagt, hoe dan 'n gewoon mens zulke tekenen kan doen. Tenslotte komt men op het denkbeeld, dat heel de zaak in scène is gezet als 'n soort propagandastunt.... de man is nooit blind geweest. Hier worden dan de ouders naar ondervraagd, maar deze mensen doen even weinig sympathiek aan als hun zoon: ze durven niets zeggen uit vrees. Hoe worden inderdaad alle gedachten des harten en het lelijke in de mens openbaar, als er confrontatie plaats grijpt met Christus!

9:24-34

- 24 Zij riepen dan ten tweeden male den man, die blind geweest was, en zeiden tot hem: Geef Gode de eer; wij weten, dat deze mens een zondaar is.
- 25 Hij dan antwoordde: Of Hij een zondaar is, weet ik niet; één ding weet ik, dat ik, die blind was, nu zien kan.
- 26 Zij dan zeiden tot hem: Wat heeft Hij aan u gedaan? Hoe heeft Hij uw ogen geopend?
- 27 Hij antwoordde hun: Ik heb het u al gezegd, en gij hebt er niet naar gehoord; waarom wilt gij het opnieuw horen? Wilt gij soms ook discipelen van Hem worden?
- 28 En zij scholden hem uit en zeiden : Gij zijt een discipel van Hem, maar wij zijn discipelen van Mozes;
- 29 wij weten, dat God tot Mozes gesproken heeft, maar van dezen weten wij niet, vanwaar Hij komt.
- 30 De man antwoordde en zeide tot hen: Hierin is toch iets wonderlijks, dat gij niet weet, vanwaar Hij komt, maar mijn ogen heeft Hij geopend.
- 31 Wij weten, dat God naar zondaars niet hoort, maar is iemand godvruchtig, en doet hij zijn wil, dien verhoort Hij.
- 32 Van eeuwigheid is het niet gehoord, dat iemand de ogen van een blindgeborene geopend heeft.
- 33 Als deze niet van God was gekomen, Hij had niets kunnen doen.
- 34 Zij antwoordden en zeiden tot hem: Gij zijt geheel in zonden geboren en wilt gij ons leren? En zij wierpen hem uit.

SAMENVATTINGEN

9:24-34

Men krijgt de indruk, dat Johannes het verdere verloop van dit verhaal met een glimlach van fijne spot geschreven heeft. De Farizeeën deden al het mogelijke, het wonder, of althans de mogelijke indruk van dit wonder, weg te werken. Een van de hun ten dienste staande middelen is: met veel gezag spreken; gewichtig doen! Het "wij weten" ligt hun vóór in de

mond. Zo hebben ze o.a. ook beweerd: van Mozes weten wij dat hij van God gezonden is. Maar waar déze vandaan is weten wij niet. Daar springt de genezene ineens tussen: hé, is er dus óók iets, hooggeleerden, dat u *niet* weet? Mag *ik* het dan eens zeggen? Als deze niet van God kwam, had Hij *dit* wonder niet kunnen doen! Het mooie is, dat juist om de critiek op Jezus, de ogen van de blindgeborene nóg meer opengaan ². . . . men moet voor de critiek nu ook weer niet al te bang zijn!

¹ Eerst noemde hij Jezus: profeet. Nu is Hij een van God gezondene. Straks zal hij Hem belijden als de Christus.

9:35-41

- 35 Jezus hoorde, dat zij hem uitgeworpen hadden, en Hij zeide, toen Hij hem aantrof: Geloofst gij in den Zoon des mensen?
- 36 Hij antwoordde en zeide: En wie is Hij, Here, dat ik in Hem moge geloven?
- 37 Jezus zeide tot hem: Gij hebt Hem niet slechts gezien, maar die met u spreekt, die is het.
- 38 Hij zeide: Ik geloof, Here, en hij wierp zich voor Hem neder.
- 39 En Jezus zeide: Tot een oordeel ben Ik in deze wereld gekomen, opdat wie niet zien, zien mogen, en wie zien, blind worden.
- 40 Dit hoorden sommigen uit de Farizeeën, die bij Hem waren, en zij zeiden tot Hem: Zijn wij soms ook blind?
- 41 Jezus zeide tot hen: Indien gij blind waart, zoudt gij geen zonde hebben; maar nu zegt gij: Wij zien; daarom blijft uw zonde.

SAMENVATTINGEN

9:35-41

De Here beidt Zijn tijd. Hij redt een mens om zo te zeggen in etappen. Wij hebben reeds eerder gezien, hoe het licht langzamerhand opgaat in de ziel van de genezene. Nu hij uit de synagoge geworpen is, en de breuk met het Jodendom volkomen is geworden, is Jezus' tijd gekomen. In zekere zin heeft de man reeds geleden om Jezus' wil en ligt het nader contact zoeken zo maar voor de hand. Het behoeft nu ook maar meer een kort gesprek te zijn: een enkele vraag en een antwoord en de band is blijvend gelegd.

Het is reeds vroeger gebleken, dat de onkunde omtrent de persoon van Christus groot was bij deze man. De ongunstige omstandigheden van vroeger zullen daar een woord in meegesproken hebben. Vandaar dat Jezus terstond de gelegenheid aangrijpt, hem nader te onderwijzen. Het onderwijs sluit zich direct bij de feiten aan. De man moet zich over de vijandschap der Farizeeën niet verbazen, want Jezus is juist tot een "oordeel" in deze wereld gekomen. Eigenlijk: een *crisis*. Jezus is het *critieke* punt, waar de mensheid in twee groepen uiteengaait. Deze heten hier (alweer in 't verband) de blinden en de zienden. Sommigen zijn blind voor hun blindheid en vinden Jezus nooit. Waar ontdekking is van de ellende, is de verlossing nabij.

JOHANNES 10

10:1-6

- 1 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie niet door de deur de schaapskooi binnenkomt, maar op een andere plaats inklimt, die is een dief en een rover;
- 2 maar wie door de deur binnenkomt, is de herder der schapen.
- 3 Voor hem doet de deurwachter open en de schapen horen naar zijn stem en hij roept zijn eigen schapen bij name en voert ze naar buiten.
- 4 Wanneer hij zijn eigen schapen alle naar buiten gebracht heeft, gaat hij voor ze uit en de schapen volgen hem, omdat zij zijn stem kennen;
- 5 maar een vreemde zullen zij voorzeker niet volgen, doch zij zullen van hem weglopen, omdat zij de stem der vreemden niet kennen.
- 6 In dit beeld sprak Jezus tot hen, maar zij begrepen niet, wat het was, dat Hij tot hen sprak.

SAMENVATTINGEN

10:1-6

Een schaapskooi is een omheinde open ruimte, waarin zich een deur bevindt. De ongewenste indringer klimt over de muur, de herder posteert zich bij de deur. 's Nachts bevinden zich verschillende kudde in de schaapskooi, waarover één bewaker de wacht houdt. 's Morgens komen de resp. herders hun schapen halen. Dit levert niet de minste moeilijkheid op, want de schapen hebben een wonderlijk instinct. Elk schaap kent de stem van z'n eigen herder, en op de roep van de herder maken ze zich van de andere schapen los, en volgen die herder, wiens stem ze kennen. De "vreemde" volgen ze niet. Dit Schriftgedeelte heeft iets te zeggen aan de schapen en aan de herders. Aan de schapen, dat ze toch de "goede herder" volgen en geen "vreemde". Voor die *dieren* is dat vanzelfsprekend. Het behoeft ze niet uitdrukkelijk te worden gezegd. Voor *mensen* schijnt dit normale nog niet zo vanzelfsprekend te zijn.

En dan de herders! Jezus tekent Zichzelf als de "goede herder" tegenover de leidslieden van Israël als de "kwade herders". Het beeld springt over van de "dieven" op de "vreemde" herders, maar met beide schijnen dezelfde personen bedoeld te zijn. Zij hebben geen hart voor de kudde, maar alleen voor zichzelf. O, herders-moordenaars! Zij begrepen niet wat Hij tot hen sprak. 't Was toch zo eenvoudig. Maar als het Woord veroordeelt, zijn *zelfs* herders vaak stompzinig!

10:7-15

- 7 Jezus zeide dan nogmaals: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Ik ben de deur der schapen.
- 8 Allen, die vóór Mij gekomen zijn, zijn dieven en rovers, maar de schapen hebben naar hen niet gehoord.
- 9 Ik ben de deur; als iemand door Mij binnenkomt, zal hij behouden worden; en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden.
- 10 De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verdelgen; Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed.
- 11 Ik ben de goede herder. De goede herder zet zijn leven in voor zijn schapen;
- 12 maar wie huurling is en geen herder, wien de schapen niet toebehoren, ziet den wolf

aankomen, laat de schapen in den steek en vlucht - en de wolf rooft ze en jaagt ze uiteen -

13 want hij is een huurling en de schapen gaan hem niet ter harte.

14 Ik ben de goede herder en Ik ken de mijne en de mijne kennen Mij,

15 gelijk Mij de Vader kent en Ik den Vader ken, en Ik zet mijn leven in voor de schapen.

SAMENVATTINGEN

10:7-15

We hebben al kennis gemaakt met de dief en de vreemde. Nu komt er een derde figuur bij: de huurling. 't Komt allemaal op hetzelfde neer. Allen die geen hart hebben voor de kudde, zoeken hun eigen belang ten koste van de schapen. Het heil van de gemeente wordt dan opgeofferd aan prestige, eigen eer, groepsvorming en koppigheid. Ten aanzien van Jezus wisselt het beeld eveneens. Hij noemt Zich zowel de deur als de goede herder. De opening was soms zó nauw, dat de herder er precies in kon staan. Die herder *is* dan de deur. In ieder geval begrijpen we 't best. Jezus is de deur, de weg waarlangs wij alleen tot de zaligheid komen. Jezus is de Herder, die weide en overvloed *geeft*... . zaligheid. Jezus is ook de zaligheid zelf. Wat Hij geeft en is, kan niet worden gescheiden. We kunnen onze gedachten hier nog verder laten gaan. Het Schriftgedeelte dat spreekt van de herder die z'n *leven* geeft voor de schapen, geeft er alle aanleiding toe. Hij, deur en herder en weide is ook. ... schaap. Stemmeloos ter slachting geleid, Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt. Kortom, Jezus is alles, en alles wat Hij is en geeft is mooi en goed.

10:16-22

16 Nog andere schapen heb Ik, die niet van dezen stal zijn; ook die moet Ik leiden en zij zullen naar mijn stem horen en het zal worden één kudde, één herder.

17 Hierom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik mijn leven afleg om het weder te nemen.

18 Niemand ontnemt het Mij, maar Ik leg het uit Mijzelf af. Ik heb macht het af te leggen en macht het weder te nemen; dit gebod heb Ik van mijn Vader ontvangen.

19 Er ontstond opnieuw verdeeldheid onder de Joden om die woorden.

20 En velen van hen zeiden: Hij is bezeten en waanzinnig; waarom luistert gij naar Hem?

21 Anderen zeiden: Dit zijn geen woorden voor een bezetene; een boze geest kan toch de ogen van blinden niet openen?

22 Toen kwam het Vernieuwingsfeest te Jeruzalem; het was winter¹.

¹ Bedoeld is het Chanoeka feest, ter herinnering aan de reiniging van de tempel door Judas Makkabeüs, 165 v. Chr. Dit was ± 2 maanden na het in hfdst. 9 genoemde Loofhuttenfeest. Toch zijn de Joden vrij diep onder de indruk van wat enige maanden geleden gebeurd is met de blindgeborene. Zie vs. 21.

SAMENVATTINGEN

10:16-22

Wat de Heiland nu zegt, doorbreekt volkomen de hele Joodse theologie. Men was heel erg ingenomen met de eigen schaapskooi, en vond dat God het wel bijzonder goed getroffen had met al die makke schapen. Daar moesten geen bokken meer bijkomen. Dit is te zeggen: men beschouwde zichzelf als hét "uitverkoren volk", en legde daarbij niet de nadruk op "uitverkoren", maar wel op "volk". Er was geen volk als Israël, en dat het heil zich ook zou uitstrekken tot andere volken, lag geheel buiten de sfeer van het Joodse denken. Dat was

eigenlijk een waanzinnig denkbeeld, en het verbaast ons niet, dat aan het slot van Jezus' rede sommige hoorders opmerken: Hij is bezeten, waarom luistert ge naar Hem?

Helaas is deze knusse zelfvoldaanheid van het eigen kringetje en kerkje nog niet uitgestorven. Laten we tot eigen verootmoediging altijd maar weer denken aan het woord: Ik heb nog andere schapen, die van déze stal niet zijn. Het zijn misschien nu nog de belagers van onze stal! En mógelijk gaan ze ons nog voor. Laten we ze in elk geval zoeken, en wijzen op Jezus, die niet gedwongen, maar geheel vrijwillig Zijn leven aflegde, om ons het leven te geven.

10:23-30

23 En Jezus wandelde in den tempel, in de zuilengang van Salomo¹.

24 De Joden dan omringden Hemen zeiden tot Hem: Hoe lang houdt Gij onze ziel nog in spanning ? Indien Gij de Christus zijt, zeg het ons ronduit.

25 Jezus antwoordde hun: Ik heb het u gezegd en gij gelooft het niet; de werken, die Ik doe in den naam mijns Vaders, die getuigen van Mij;

26 maar gij gelooft niet, omdat gij niet tot mijn schapen behoort.

27 Mijn schapen horen naar mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij,

28 en Ik geef hun eeuwig leven en zij zullen voorzeker niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit mijn hand roven.

29 Wat mijn Vader Mij gegeven heeft, gaat alles te boven en niemand kan iets roven uit de hand mijns Vaders.

30 Ik en de Vader zijn één.

¹ Dit was een overdekte zuilengalerij (het was winter) en volgens sommigen nog een overblijfsel van Salomo's tempel.

SAMENVATTINGEN

10:23-30

Het was in het minst geen heilbegeerte, die de Joden er toe drong dat Jezus eindelijk eens ronduit zou zeggen, of Hij de Christus was. Ze willen er alleen maar materiaal uit smeden, om Hem te kunnen veroordelen. Bovendien was een dergelijke verklaring overbodig, want als Hij Zichzelf aandient als "het licht der wereld" (hfdst 9), dan kan ieder die de Schriften en met name Jesaja kent, er geen ogenblik meer aan twijfelen, of daarmee is de Christus bedoeld. Deze aanval geeft Jezus aanleiding tot de schoonste evangelieprediking. Hij zegt in de eerste plaats dat Hij de Zijnen het eeuwige leven geeft. Dit *wordt* niet, maar *is* het bezit van al Zijn discipelen. Het is dat andere, nieuwe leven, dat uit de wedergeboorte ontspringt en openbaar wordt in het horen van Jezus' stem en Hem volgen. Dat is de bekering! Niet maar eigen begeerte volgen, maar Jezus volgen. Vandaag ook. Wie dat wil doen (ik moet zeggen: mag doen) draagt in zich de jubelende wetenschap: ik *heb* het eeuwige leven. En dat is een *onverliesbaar* bezit. Niets en niemand kan ons het ontroven. Wat we verhezen kunnen, de zaligheid niet¹!

¹ Het behoeft geen betoog dat de vastheid dezer beloften niet leidt tot zorgeloosheid. Het omgekeerde is juist waar. Wie in deze dingen zorgeloos is, heeft juist bewijs gegeven, de wetten van het "eeuwige leven" niet te kennen.

10:31-39

- 31 De Joden droegen weder stenen aan om Hem te stenigen.
- 32 Jezus antwoordde hun: Ik heb u vele goede werken doen zien vanwege mijn Vader; om welk van die werken wilt gij Mij stenigen?
- 33 De Joden antwoordden Hem: Niet om een goed werk willen wij U stenigen, maar om godslastering en omdat Gij, een mens, Uzelf God maakt.
- 34 Jezus antwoordde hun: Is er niet geschreven in uw wet: Ik heb gezegd: Gij zijt goden?
- 35 Als Hij hén goden genoemd heeft, tot wie het woord Gods gekomen is, en de Schrift niet kan gebroken worden,
- 36 zegt gij dan tot Hem, dien de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft: Gij lastert, omdat Ik heb gezegd: Ik ben Gods Zoon?
- 37 Indien Ik de werken mijns Vaders niet doe, gelooft Mij niet,
- 38 doch indien Ik ze doe en gij Mij toch niet gelooft, gelooft dan de werken, opdat gij weten en erkennen moogt, dat de Vader in Mij is en Ik in den Vader.
- 39 Zij trachtten Hem dan weder te grijpen, maar Hij ontkwam uit hun handen.

SAMENVATTINGEN

10:31-39

Het wordt bijna eentonig. Alwéér staan de Joden met stenen in de hand klaar om Jezus te doden, want Hij had gezegd: Ik en de Vader zijn één, wat hun een vreselijke godslastering leek. Na de bijna spottende vraag, of Hij ook mag weten om welk *goed werk* ze Hem willen stenigen, voert de Heiland twee dingen aan, om hun het onredelijke van hun houding onder 't oog te brengen. Het eerste is een Schrift-bewijs, een beroep op hun "wet"¹, wat bij de Joden altijd insloeg. Reeds (onrechtvaardige) rechters worden om hun ambtelijk gezag "goden" genoemd, wat godslasterlijks is er dan in, als de Gezondene des Vaders Zich Gods Zoon noemt. Het tweede argument is een beroep op de praktijk: als ze dan Zijn *woorden* niet hoog aanslaan, laten dan de werken (wonderen e.d.) hen overtuigen! De Joden konden niet wegschuielen achter het argument, dat bij Jezus woorden en werken, belijdenis en wandel niet met elkaar in overeenstemming waren. Ten aanzien van *ons* kan de "wereld" dat helaas wel. Nu, al overtuigen wij de "wereld" niet, laten we ze althans dit "argument" ontnemen!

¹ Wij verbazen er ons even over, dat Jezus hier de "wet" aanhaalt, terwijl in werkelijkheid dit een citaat uit de psalmen is (Ps. 82:6). Men bedenke echter, dat naar het gewone spraakgebruik heel het O.T. soms werd saamgevat onder de verzamelnaam: de wet. Soms ook: de wet en de profeten. Of: Mozes en de profeten.

10:40-42

- 40 En Hij vertrok weer naar de overzijde van den Jordaan, naar de plaats, waar Johannes de eerste maal doopte, en Hij bleef daar.
- 41 En velen kwamen tot Hem en zeiden: Johannes deed wel geen enkel teken, maar al wat Johannes van dezen zeide, was waar.
- 42 En velen daar geloofden in Hem.

SAMENVATTINGEN

10:40-42

Door de historische ontwikkeling heen voltrekt zich Gods Raad. "Zijn ure was nog niet gekomen", en daarom vertrekt Hij van Jeruzalem naar het "achterland". Hier had Johannes de Doper destijds het zaad gestrooid, en dat begint nu te ontkiemen. De zaaier heeft alleen maar te zaaien, en zelf ziet hij soms de vrucht nooit. Maar God zorgt op Zijn tijd voor de vrucht. Er ligt nog wel een zweem van teleurstelling in de opmerking der hoorders: Johannes deed wel geen teken! Daar leefden die kinderen bij. Ze wilden wat *zien*! Het was zo moeilijk alleen *op het woord* te geloven. Maar dat begint nu óók te komen. Immers, ze moeten toestemmen: al wat Johannes van Jezus gezegd had, was waar. En nu geloofden ze op het woord! Het is wel beschamend, dat dit geloof in "Jeruzalem", het centrum der orthodoxie niet doorbreekt. Wel in dit achterland! Wat zijn de eigenlijke "kerkmensen" nog ongelovig en achter!

Wij willen vandaag in ons hart schrijven, dat *alles* waar is, wat van Jezus ons gezegd wordt. Zijn beloften zijn heerlijk waar. Zijn bedreigingen niet minder. Daar had Johannes ook van gesproken, van dat onuitblusbaar vuur! Zijn beloften vallen nooit tegen, Zijn dreigingen vallen nooit mee!

JOHANNES 11

11:1-4

- 1 Er was iemand ziek, Lazarus van Bethanië, het dorp van Maria en haar zuster Martha.
- 2 Maria was het, die den Here gezalfd had met mirre en zijn voeten met haar haren had afgedroogd. En haar broeder Lazarus was ziek.
- 3 De zusters dan zonden Hem bericht: Here, zie, dien Gij liefhebt, is ziek.
- 4 Toen Jezus het hoorde, zeide Hij: Deze ziekte is niet ten dode, maar ter ere Gods, opdat de Zoon van God er door verheerlijkt worde.

SAMENVATTINGEN

11:1-4

Aan het gezegende werk van de Heiland komt een plotseling einde door het bericht van de ziekte van een van Jezus' vrienden. Wat lopen de dingen toch allemaal "natuurlijk" en gewoon in Jezus' leven. Zoals iemand uit zijn ambtelijke bezigheden wordt weggeroepen door huiselijke omstandigheden. Toch is het hier anders. Ook deze "huiselijke" aangelegenheid valt onder de ambtelijke bediening. Het ziektegeval en daarna het sterven van Lazarus is niet secundair aan de prediking. Integendeel, hierdoor neemt alles een beslissende keer, en wordt naar aanleiding van Lazarus' opwekking tot Jezus' dood besloten. Daarom deelt Johannes alles zo omstandig mee. De lezers van dit evangelie kenden Lazarus blijkbaar niet. Vandaar enige verhelderende opmerkingen: hij woonde in Bethanië, en van het bekende zusterpaar, Maria en Martha was hij dan een broeder. Die zusters kenden ze toch wel? De ene, Maria, was het die in de lijdensweek Jezus gezalfd had¹. Gelovige meisjes waren dat! Eén boodschap aan Jezus was genoeg. Namen worden er niet genoemd: dien Gij liefhebt, is ziek! Voor de rest laten ze alles aan de Here over. Hoe soberder gebed, hoe geloviger, en omgekeerd. Laten we volstaan vandaag met de Heiland 'n "tip" te geven. Maar dan ook te geloven, dat hoé de uitkomst ook is, het zal zijn "ter verheerlijking Gods". En daar komt het nu juist op aan!

¹ Deze geschiedenis wordt verhaald in Matth. 26:6—13 en in Joh. 12. Over Maria en Martha vindt men meer in Lucas 10:36-42.

11:5-11

- 5 Jezus nu had Martha en haar zuster en Lazarus lief.
- 6 Toen Hij dan hoorde, dat hij ziek was, bleef Hij daarop nog twee dagen ter plaatse, waar Hij was;
- 7 daarna echter zeide Hij tot zijn discipelen: Laten wij weder naar Judéa gaan.
- 8 De discipelen zeiden tot Hem: Rabbi, onlangs trachtten de Joden U te stenigen en gaat Gij weder daar heen?
- 9 Jezus antwoordde: Gaan er geen twaalf uren in een dag? Als iemand overdag loopt, stoot hij zich niet, omdat hij het licht van deze wereld kan zien;
- 10 maar wanneer iemand bij nacht loopt, stoot hij zich, omdat het licht niet in hem is.
- 11 Zo sprak Hij en daarna zeide Hij tot hen: Lazarus, onze vriend, is ingeslapen, maar Ik ga daar heen om hem uit den slaap te wekken.

SAMENVATTINGEN

11:5-11

Wij zouden verwacht hebben dat na de mededeling, dat Jezus Martha, Maria en Lazarus liefhad, en het bericht van Lazarus' ziekte Hem bereikt had, de conclusie geweest zou zijn: Hij ging terstond naar Bethanië. Wij lezen precies het omgekeerde: toen Hij dan hoorde, dat hij ziek was, bleef Hij daarop nog twee dagen ter plaatse waar Hij was. De liefde van Christus gaat haar eigen wegen, die voor ons vaak onnaspeurlijk zijn, maar de uitkomst toont dat die liefde haar bedoelingen heeft, die beter zijn dan iemand heeft kunnen vermoeden. Als Jezus na twee dagen het voornemen te kennen geeft, naar Judéa te willen terugkeren, trachten de discipelen Hem te bewegen, daarvan af te zien. Het is veel te gevaarlijk! Jezus antwoordt, dat zo min iemand de twaalf uren van de dag ook maar met één minuut kan verkorten, de vijand in staat zal blijken Zijn werk ontijdig af te breken. Hij moet Gods raad uitdienen! Heerlijke geloofsrust, die alleen het bezit is van wie in Gods weg gaat en niet op eigen duistere zondepaden loopt.

11:12-16

- 12 De discipelen zeiden dan tot Hem: Here, als hij slaapt, zal hij herstellen.
- 13 Doch Jezus had het bedoeld van zijn dood; zij echter meenden, dat Hij het van de rust van den slaap bedoelde.
- 14 Toen zeide Jezus ronduit tot hen: Lazarus is gestorven,
- 15 en het verblijdt Mij om u, dat Ik daar niet geweest ben, opdat gij tot geloof komt; maar laten wij tot hem gaan.
- 16 Thomas dan, genaamd Didymus, zeide tot zijn medediscipelen: Laten wij ook gaan om met Hem te sterven.

SAMENVATTINGEN

11:12-16

Jezus had gezegd, dat Lazarus *ontslapen* was, maar de discipelen hadden begrepen dat hij *ingeslapen* was. Ze waren dus allang blij met de gunstige keer die de ziekte blijkbaar genomen had, want nu behoefde de gevaarlijke reis naar Judéa, waar de vijand loerde, niet door te gaan. Om alle misverstand af te snijden, moet de Heiland nu een ander woord voor de dood gebruiken, en zegt: Lazarus is *gestorven*. Dit is niet (zoals ontslapen) voor tweeërlei uitlegging vatbaar, maar het woord "sterven" is toch lang zo mooi niet. Nee, het is de bedoeling niet, dat wij mooie woorden gaan zoeken voor de lelijke dood als 'n soort camouflage, maar feit is nu eenmaal, dat de dood voor wie in Christus geloven, radicaal van karakter veranderd is. Gelijk na een vermoeiende dag de slaap een poort is naar een nieuwe dag, zo ontsluit de dood de weg naar de eeuwige dag zonder moeite of pijn. Dit woord "ontslapen" staat intussen alleen maar in het woordenboek der gelovigen!

De Heiland is blij, dat Hij niet in Bethanië was, toen Lazarus ziek werd. Hij zou hem dan allicht genezen hebben, maar Jezus wil tot steun van het geloof Zijner discipelen een veel groter wonder doen. Maria en Martha moeten daar maar wat droefheid voor over hebben: wat het zwaarst *is*, moet het zwaarst *wegen*. En Thomas¹ wil verder springen, dan de polsstok van zijn liefde lang is: met Hem sterven! En ze hebben Hem allen verlaten.

¹ Thomas is de Aramese naam en Didymus de Griekse. Het betekent: tweeling.

11:17-22

- 17 Toen Jezus dan aankwam, bevond Hij, dat hij reeds vier dagen in het graf lag.
- 18 Bethanië nu was dicht bij Jeruzalem gelegen, op een afstand van ongeveer vijftien stadiën.
- 19 Velen uit de Joden waren tot Martha en Maria gekomen om haar te troosten over haar broeder.
- 20 Toen nu Martha hoorde, dat Jezus kwam, ging zij Hem tegemoet, doch Maria bleef in huis zitten.
- 21 Martha dan zeide tot Jezus: Here, indien Gij hier geweest waart, zou mijn broeder niet gestorven zijn.
- 22 Ook nu weet ik, dat God U geven zal al wat Gij van God begeert.

SAMENVATTINGEN

11:17-22

Twee dagen had Jezus gewacht voor Hij op reis ging, en de reis zelf zal ook wel ongeveer twee dagen in beslag genomen hebben. Als Lazarus bij Jezus' aankomst al vier dagen in het graf gelegen heeft, moet hij dus al direct gestorven zijn nadat de ijlode was uitgezonden. De Heiland was dus al te laat gekomen, ook al was Hij terstond op reis gegaan. Martha heeft dit alles wel geweten, en haar woord: "indien Gij hier geweest waart, zou mijn broeder niet gestorven zijn", kan dus in geen geval als een verwijt opgevat worden. Het is het bekende verschijnsel van napleiten in zo'n geval. Als dit eens zo gebeurd was, en dat zus, dan....! Er spreekt intussen ook een groot geloof uit: Martha is er zeker van dat Jezus had kunnen doen, wat geen mens kan: de dood de voet dwars zetten! Maar ook nu weet zij, dat God Hem geven zal al wat Hij van God begeert. Ze had dit ook in de eerste persoon kunnen zeggen, want Jezus had meermalen beloofd: al wat *gij* den Vader bidden zult in Mijn naam zal Hij u geven. Natuurlijk niet alles, wat zo maar in het hart opkomt, maar wat bevorderlijk is voor Zijn eer. Wat een troost ligt daar allemaal in, en door dit korte gesprek moet Martha al meer getroost zijn, dan door alle troostwoorden van de Joden¹. Wat moet dat hol en leeg geweest zijn. Geen Jood, maar Jezus in het klaaghuis!

¹ Hier zullen bekenden en familieleden uit Jeruzalem mee bedoeld zijn. Bethanië lag maar 15 stadiën, d.i. ongeveer 3 kilometer van Jeruzalem.

11:23-28

- 23 Jezus zeide tot haar: Uw broeder zal opstaan.
- 24 Martha zeide tot Hem: Ik weet, dat hij zal opstaan bij de opstanding ten jongsten dage.
- 25 Jezus zeide tot haar: Ik ben de opstanding en het leven; wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven,
- 26 en een ieder, die leeft en in Mij gelooft, zal in eeuwigheid niet sterven; gelooft gij dat?
- 27 Zij zeide tot Hem: Ja, Here, ik heb geloofd, dat Gij zijt de Christus, de Zoon van God, die in de wereld komen zou.
- 28 En na deze woorden ging zij heen en riep haar zuster Maria in stilte en zeide: Daar is de Meester en Hij roept u.

SAMENVATTINGEN

11:23-28

In het gesprek dat zich nu ontspint tussen Jezus en Martha, komt een merkwaardig misverstand naar voren. Jezus heeft gezegd, dat Lazarus zal opstaan, en Martha gelóóft dat wel, maar zij verschuift dat naar de jongste dag. Het is hetzelfde misverstand dat gedurig weer terugkeert. Wij willen of durven er maar niet goed aan, wat Christus *nu* voor ons betekent. Het zal wellicht eens goed worden, later, en boven de sterren zal het eens lichten! Dit betekent vrijwillige armoede. Wie in Christus gelooft, moet de weelde van z'n bezit niet uitsluitend naar de toekomst dirigeren, maar er vandaag uit leven. De Heiland laat in dit gesprek iets van die weelde zien. Het komt hierop neer, dat de gestorvenen leven, en dat de levenden niet sterven zullen. Nu, dat is nogal wat. Wie gelooft, *bezit* het onvergankelijke leven. De dood is geliquideerd!

Martha blijkt dit alles te geloven, en het wordt ons hierdoor meteen duidelijk dat de opvatting dat Martha eigenlijk nog maar 'n werelds meisje was, onjuist is. Men concludeert dat wel eens uit Jezus' woord, bij 'n andere gelegenheid gesproken: Martha, Martha, gij bekommert en ontrust u over vele dingen¹. Het is althans die Martha, die Maria uitnodigt aan Jezus' voeten te komen zitten².

¹ Zie Lucas 10:42. De tegenstelling is dus niet: de wereld of Jezus, maar het éne en het vele. Martha wordt opgewekt tot *concentratie*.

² Martha zegt: de Meester is daar en Hij roept u. We lezen van een dergelijk bevel niets. Ik neem aan, dat Martha het vanzelfsprekend vindt, dat als de Meester er is, Hij ook *roept*. Jezus heeft *altijd* een boodschap voor ons. Vandaag ook!

11:29-33

- 29 En toen zij dat hoorde, stond zij ijlings op en ging tot Hem;
- 30 Jezus echter was nog niet in het dorp gekomen, maar bevond Zich nog op de plaats, waar Martha Hem ontmoet had.
- 31 De Joden dan, die met haar in het huis waren en haar troostten, zagen Maria ijlings opstaan en naar buiten gaan en zij volgden haar, vermoedende, dat zij naar het graf ging om daar te wenen.
- 32 Toen Maria dan kwam, waar Jezus was en Hem zag, viel zij Hem te voet en zeide tot Hem: Here, indien Gij hier geweest waart, zou mijn broeder niet gestorven zijn.
- 33 Toen Jezus haar dan zag wenen en ook de Joden, die met haar mede-gekomen waren, zag wenen, werd Hij verbolgen in den geest en diep ontroerd,

SAMENVATTINGEN

11:29-33

Martha had haar zuster in alle stilte laten weten dat Jezus er was, kennelijk met de bedoeling om een intiem onderhoud te arrangeren, maar daar kwam niets van. Zodra Maria opstaat, gaat heel de stoet van " vertroosters " met haar mee. Ze hebben er weinig van begrepen, dat een mens ook wel eens alleen wil zijn in z'n verdriet. Het kan in elk geval voor hén geen kwaad dat ze meegaan, want ze zullen nu bij het graf aanschouwelijk onderwijs krijgen over de vraag: welke is uw enige troost, beide in het leven en in het sterven.

Dat Maria precies dezelfde klacht uit als Martha, verwondert ons nu niet meer. Wat ons wel verbaast is, dat Jezus zeer verbolgen werd. In de Statenvertaling staat "bewogen", maar die vertaling is te zwak. Jezus werd *verbolgen*, niet op de Joden, maar op de *dood*. De dood is Zijn grootste vijand, en Hij ziet nu voor ogen, welke verwoestingen de dood teweeg brengt,

en welke banden hij verscheurt. Hij is Zich nu meer dan ooit bewust, dat Hij die vijand heeft te verslaan, opdat de droefheid der Zijnen tot blijdschap worde!

11:34-44

- 34 en Hij zeide: Waar hebt gij hem gelegd? Zij zeiden tot Hem: Here, kom en zie.
- 35 Jezus weende.
- 36 De Joden dan zeiden: Zie, hoe lief Hij hem had!
- 37 Maar sommigen van hen zeiden: Had Hij, die de ogen van den blinde heeft geopend, niet kunnen maken, dat ook deze niet stierf?
- 38 Jezus dan, wederom bij Zichzelf verbolgen, ging naar het graf; dit nu was een spelonk en er lag een steen tegen aan.
- 39 Jezus zeide: Neemt den steen weg! Martha, de zuster van den gestorvene, zeide tot Hem: Here, er is reeds een lijklicht, want het is al de vierde dag.
- 40 Jezus zeide tot haar: Heb Ik u niet gezegd, dat gij, indien gij gelooft, de heerlijkheid Gods zien zult?
- 41 Zij namen dan den steen weg. En Jezus sloeg de ogen opwaarts en zeide: Vader, Ik dank U, dat Gij Mij verhoord hebt.
- 42 Zelf wist Ik, dat Gij Mij altijd verhoort, maar ter wille van de schare, die rondom Mij staat, heb Ik gesproken, opdat zij geloven, dat Gij Mij gezonden hebt.
- 43 En na dit gezegd te hebben, riep Hij met luider stem: Lazarus, kom naar buiten!
- 44 De gestorvene kwam naar buiten, de voeten en de handen gebonden met grafdoeken, en er was een zweetdoek om zijn gelaat gebonden. Jezus zeide tot hen: Maakt hem los en laat hem heengaan¹.

¹ Het *gehele* lichaam van een gestorvene werd ingewikkeld, maar waar Lazarus zich nauwelijks kan bewegen met de doeken om zijn handen en voeten en voor de ogen, worden *deze* speciaal genoemd.

SAMENVATTINGEN

11:34-44

Wij lezen nu voor de tweede maal van Jezus' verbolgenheid, maar nu betreft het de Joden. Ze vinden dat de Heiland met Zijn tranen wel wat laat komt — Hij had Zijn vriend maar eerder moeten helpen. De toorn van Jezus is te verklaren niet uit het feit, dat men op Hem critiek oefende, maar op zijn Vader, Wiens werk Hij in gehoorzaamheid uitvoerde. Dat dit Hem 't hoogst lag, blijkt uit Zijn dankgebed bij het graf. De toeschouwers kunnen nu het wonder van de Vader zien! Daar heeft Jezus van tevoren om gebeden. De Heiland die macht had over alles, ging biddend Zijn weg. Wat beschamend voor ons! Het antwoord op Zijn gebed is de opwekking van Lazarus. Zó zullen eens alle doden de stem van de Zoon des mensen horen, en ze zullen uitgaan, deze tot het eeuwige leven, maar die niet geloofd hebben in de eeuwige nacht.

11:45-57

- 45 Velen der Joden dan, die tot Maria gekomen waren en aanschouwd hadden wat Hij gedaan had, geloofden in Hem;
- 46 maar sommigen van hen begaven zich naar de Farizeeën en zeiden hun, wat Jezus gedaan had.

- 47 De overpriesters en de Farizeeën dan riepen den Raad samen en zeiden: Wat doen wij, want deze mens doet vele tekenen?
- 48 Als wij Hem zo laten geworden, zullen allen in Hem geloven en de Romeinen zullen komen en ons zowel onze plaats als ons volk ontnemen.
- 49 Maar één van hen, Kajafas, de hogepriester van dat jaar, zeide tot hen: Gij weet niets,
- 50 en gij beseft niet, dat het in uw belang is, dat één mens sterft voor het volk en niet het gehele volk verloren gaat.
- 51 Doch dit zeide hij niet uit zichzelf, maar als hogepriester van dat jaar profeteerde hij, dat Jezus zou sterven voor het volk,
- 52 en niet alleen voor het volk, maar om ook de verstrooide kinderen Gods bijeen te vergaderen.
- 53 Sinds dien dag dan beraadslaagden zij om Hem te doden.
- 54 Jezus dan bewoog Zich niet meer vrij onder de Joden¹, maar vertrok vandaar naar de landstreek dicht bij de woestijn, naar een stad, Efraïm genaamd, en Hij bleef daar met zijn discipelen.
- 55 Nu was het Pascha der Joden nabij en velen van het land gingen op naar Jeruzalem, nog vóór het Pascha, om zich te reinigen².
- 56 Zij zochten dan naar Jezus en spraken onder elkander, terwijl zij in den tempel stonden: Wat dunkt u ? Zou Hij wel op het feest komen ?
- 57 De overpriesters en de Farizeeën nu hadden voorschriften gegeven, dat, indien iemand wist, waar Hij Zich bevond, hij het zou aangeven, opdat zij Hem konden grijpen.

¹ Zijn ure is wel dichtbij gekomen, maar is er nog niet.

² Rondom dit paasfeest zal de grote moord in Jeruzalem plaats grijpen, en deze mensen gaan zich eerst wassen omdat ze anders van het Pascha niet mochten eten. De ceremoniën boven alles!

SAMENVATTINGEN

11:45-57

De rijkste openbaring van de genade van Christus wordt wonderlijk genoeg onmiddellijk aanleiding tot Zijn dood. Als dit zo door gaat, zullen de mensen Jezus tot koning uitroepen, en dan komen er moeilijkheden met de Romeinen. Kajafas hakt radicaal de knoop door, en is van oordeel, dat beter één kan sterven dan allemaal. Dat had hij niet van zichzelf. Dit is *het* heilsgesheim! Was Jezus niet gestorven, dan moesten wij allen sterven. In het kruis zal 'k eeuwig roemen! Kajafas helaas niet! En allen die het hierin met Kajafas eens zijn, dat het belang boven alles gaat!

JOHANNES 12

12:1-3

- 1 Jezus dan kwam zes dagen vóór het Pascha te Bethanië, waar Lazarus was, dien Jezus uit de doden had opgewekt.
- 2 Zij richtten daar dan een maaltijd voor Hem aan en Martha bediende, en Lazarus was één van hen, die met Hem aan tafel waren.
- 3 Maria dan nam een pond echte, kostbare nardusmirre, en zij zalfde de voeten van Jezus en droogde zijn voeten af met haar haren; en de geur der mirre verspreidde zich door het gehele huis.

SAMENVATTINGEN

12:1-3

De hier vermelde gebeurtenis heeft plaats gegrepen aan het begin van de lijdensweek. Er wordt een feestelijke maaltijd voor Jezus aangericht. Blijkens de verhalen uit Matthéüs en Marcus geschiedde dat ten huize van Simon. Het waren allemaal bewelddadigde mensen, die daar mee aanzaten. Daar was allereerst Simon die van de vreselijke melaatsheid genezen was. Verder Lazarus, die uit de dood was opgewekt. En niet te vergeten Maria en Martha, die zo innig bedroefd geweest waren over het verlies van haar broer, en wier droefheid was veranderd in een blijde rei. Geen wonder, dat er in deze kring iets buitengewoons gebeurt. Het blijft in onze kerkelijke gelederen vaak zo akelig kalm. We kennen het "stuk der dankbaarheid", en ik weet niet welke stukken meer op een duimpje. Voor de rest geen bijzonders.

Wie eens wat bijzonders doet, heet een zonderling of geestdrijver. We moeten van die Halleluja's niets hebben. Maria wel! Haar hart is zo boordevol, dat ze met 'n paar druppeltjes nardus niet kan volstaan¹. Ze breekt de fles resoluut stuk en giet heel de inhoud leeg over het hoofd en de voeten van Jezus. Het huis werd vervuld met nardusgeur. Ook óns huis? En de kerk, het huis des Heren, waar wij Zondag naar toe gaan?

¹ De nardusolie werd gewoonlijk in een flesje met een zeer nauwe hals bewaard. Wegens de kostbaarheid gebruikte men maar een paar druppeltjes tegelijk.

12:4-8

- 4 Maar Judas Iskariot, één van zijn discipelen, die Hem verraden zou, zeide:
- 5 Waarom is deze mirre niet voor driehonderd schellingen verkocht en aan de armen gegeven?
- 6 Maar dit zeide hij niet, omdat hij zich om de armen bekommerde, maar omdat hij een dief was en als beheerder der kas de inkomsten wegnam.
- 7 Jezus dan zeide: Laat haar begaan en het bewaren voor den dag mijner begrafenis;
- 8 want de armen hebt gij altijd bij u, maar Mij hebt gij niet altijd.

SAMENVATTINGEN

12:4-8

Maria heeft er waarschijnlijk helemaal niet aan gedacht, hoeveel de nardus kostte, en hoe

duur haar dit offer kwam te staan. Een dergelijke rekensom is voor de liefde eenvoudig ondenkbaar. Zodra er gerekend wordt, heeft de liefde niet meer het woord. Judas is het tegenbeeld van de liefde, en vandaar dat hij de rekensom al spoedig gemaakt heeft. Hij vindt het meer dan jammer, dat hier zo met geld gesmeten wordt.... Maria had beter aan de armen kunnen denken! Deze booswicht die hier als dief wordt ontmaskerd, is nog huichelaar ook. Zelf heeft hij ook geen moment aan de armen gedacht. Hij heeft alleen aan zichzelf gedacht. Dit egoïsme is de drassige bodem, waarop heel de scène in elkaar wordt gezet. Laten we goed bedenken, dat we met ons egoïsme vlak in de buurt van Judas zijn. En God bidden, dat Hij het met wortel en tak uitroeie uit ons leven. De barmhartigheid, die het omgekeerde van het egoïsme is, kan zich nu uiten tegenover de armen, die Jezus in dit woord niet bij Zichzelf ten achter plaatst, maar waarmee Hij Zich vereenzelvigt. Wie het aan de ellendigen gedaan heeft, heeft het aan Christus gedaan¹!

¹ Uit de woorden: "laat haar begaan", zou men kunnen opmaken, dat Judas aan Maria de rest van de nardus afhandig heeft willen maken, om verdere "verspilling" te voorkomen. Jezus wenst echter, dat het overgeblevene zal bewaard blijven voor zijn begrafenis. Of Maria daar ook al aan gedacht heeft is mogelijk, maar wordt niet met zoveel woorden gezegd.

12:9-11

- 9 De grote menigte uit de Joden dan kwam te weten, dat Hij daar was, en zij kwamen niet alleen om Jezus, maar ook opdat zij Lazarus zouden zien, dien Hij uit de doden had opgewekt.
- 10 En de overpriesters beraadslaagden om ook Lazarus te doden,
- 11 daar velen der Joden ter wille van hém kwamen en in Jezus geloofden.

SAMENVATTINGEN

12:9-11

We beginnen zo langzamerhand in de schaduw van het kruis te komen. De naam van Judas is al genoemd, en Jezus heeft reeds over Zijn begrafenis gesproken. Wat er bij de maaltijd in Bethanië zich afgespeeld heeft, zal Judas stellig een flinke duw naar het verraad gegeven hebben. Zo komt Jezus' dood in zicht. Nog te meer, omdat de opwekking van Lazarus aanleiding blijkt te zijn, dat velen in Hem gaan geloven. Dit is voor de overpriesters te veel, en ze besluiten behalve Jezus ook Lazarus te doden. Een moord meer of minder komt er in dit gezelschap niet op aan. Hoewel deze mensen voor hun ogen gezien hebben, dat de dood niet zo'n secuur verdwijningsmiddel is, als zij denken, besluiten ze toch Lazarus voor de tweede maal in 't graf te brengen. Goddeloos, maar ook dom!

Wij moeten op gezag van de Schrift aannemen, dat zij die niet alleen om Jezus, maar ook om Lazarus gekomen zijn, inderdaad in Jezus geloofd hebben. In elk geval is het nog 'n heel onvolkomen geloof geweest, want de sensatie speelde er een grote rol in. Het ware geloof is wars van alle sensatie, en hoe verder wij komen op het pad van het geloof, hoe meer het ons om Jezus en om Jezus alléén te doen is. We zien dan ook steeds duidelijker dat we aan Jezus alléén ook genoeg hebben.

12:12-19

- 12 Den volgenden dag, toen de grote menigte, die voor het feest gekomen was, hoorde, dat Jezus naar Jeruzalem kwam,
- 13 namen zij palmtakken, gingen uit Hem tegemoet, en riepen:

Hosanna,
gezegend Hij, die komt in den
naam des Heren!
en: De koning van Israël!

- 14 En Jezus vond een jongen ezel en Hij ging er op zitten, gelijk geschreven is:
- 15 Wees niet bevreesd, dochter Sions, zie, uw Koning komt, gezeten op het veulen van een ezel.
- 16 Dit begrepen zijn discipelen aanvankelijk niet, maar toen Jezus verheerlijkt was, toen herinnerden zij zich, dat dit met het oog op Hem geschreven was en dat zij dit met Hem gedaan hadden.
- 17 De schare dan, die bij Hem was geweest, toen Hij Lazarus uit het graf geroepen en hem uit de doden opgewekt had, getuigde daarvan.
- 18 Daarom ging de schare Hem ook tegemoet, omdat zij gehoord hadden, dat Hij dit teken gedaan had.
- 19 De Farizeeën dan zeiden tot elkander: Gij ziet voor uw ogen, dat gij niets bereikt; zie, de gehele wereld loopt Hem na.

SAMENVATTINGEN

12:12-19

De intocht van Jezus op een *eze/sveulen* betekent ook naar de bedoeling der profetie uit Zach. 9:9 geen verhoging, maar vernedering. Het "Hosanna"¹ van nu en het "kruist Hem" van straks contrasteren dan ook niet zó, als gewoonlijk gedacht wordt. Jezus heeft de *smart* van het "Hosanna" wel gevoeld, en geweten, dat dit regelrecht op het kruis *moest* uitlopen, omdat er het verkeerde messiasideaal achter zat. Jezus werd toegejuicht als de wonderdoener (Lazarus!) en een gelukaanbrenger. Niet als de Heiland der wereld! Het slot van dit Schriftgedeelte, waar alweer Lazarus ten tonele gebracht wordt, bewijst dit duidelijk genoeg. Er is geen grotere en grovere miskenning van Christus, dan dat men Hem zoekt voor de verfraaiing van de buitenkant van het leven, terwijl het hart voor Hem gesloten blijft.

¹ Hosanna is eigenlijk een gebed: Here, geef nu heil!

12:20-22

- 20 Er waren enige Grieken onder hen, die opgingen om op het feest te aanbidden:
- 21 dezen dan gingen tot Philippus, die van Betsaïda in Galiléa was, en vroegen hem en zeiden: Heer, wij zouden Jezus wel willen zien.
- 22 Philippus ging en zeide het aan Andréas; Andréas en Philippus gingen en zeiden het aan Jezus.

SAMENVATTINGEN

12:20-22

Tegen het einde van Jezus' leven doet zich ongeveer eenzelfde verschijnsel voor als bij het begin. Bij de geboorte van de Heiland een uitermate gereserveerde houding van het officiële Israël. De schriftgeleerden gaan niet naar Bethlehem om te aanbidden, het volk is in z'n brede lagen onkundig. Alleen de wijzen uit het Oosten komen hulde brengen. Nu zijn de autoriteiten niet gereserveerd, maar bepaald vijandig, het volk roept Hosanna, maar het klinkt vals, en alweer zijn er heidenen die beschamen. Ditmaal geen wijzen uit het Oosten, maar uit het Westen, Grieken namelijk, die begeren Jezus te zien. We hebben hier, blijkens

de aanduiding "die opgingen om op het feest te aanbidden" met mensen te doen, die aansluiting gezocht hebben bij Israëls godsdienst. Maar het *hart* daarvan ging voor hen nog niet open. Jezus is dat hart. Gelukkig dat er mensen zijn, die zoekers brengen tot Jezus. Het zijn Philippus en Andréas, die de bemiddelende taak op zich nemen, deze heilbegerige zielen tot de Heiland te brengen. Ze werden er om gevraagd. We mogen het ongevraagd ook gerust doen. Er zijn meer mensen in uw omgeving, dan ge vermoedt, die Jezus wel willen zien. U staat ze toch niet in de weg?

12:23-28

- 23 Maar Jezus antwoordde hun en zeide: De ure is gekomen, dat de Zoon des mensen moet verheerlijkt worden.
- 24 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, indien de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij op zichzelf; maar indien zij sterft, brengt zij veel vrucht voort.
- 25 Wie zijn leven liefheeft, maakt dat het verloren gaat, maar wie zijn leven haat in deze wereld, zal het bewaren ten eeuwig en eeuwig leven.
- 26 Indien iemand Mij wil dienen, hij volge Mij, en waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn. Indien iemand Mij dienen wil, de Vader zal hem eren.
- 27 Nu is mijn ziel ontroerd, en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit deze ure! Maar hiertoe ben Ik in deze ure gekomen.
- 28 Vader, verheerlijk uw naam! Toen kwam een stem uit den hemel: Ik heb hem verheerlijkt, en Ik zal hem nogmaals verheerlijken!

SAMENVATTINGEN

12:23-28

Merkwaardig genoeg vernemen we helemaal niet, of de Grieken Jezus inderdaad ontmoet hebben, en of ze met Hem gesproken hebben. Het enige wat we horen is, dat Jezus in de vraag der Grieken de vervulling der profetie ziet, hetgeen tevens verheerlijking voor Hem inhoudt, nl. dat de heidenen naar Hem zullen vragen. Die verheerlijking zal echter pas ten volle kunnen geschieden door de weg van lijden en dood heen, precies zoals de rijpe oogst eerst te voorschijn komt als de graankorrels gestorven zijn.

Deze wet van "door lijden tot heerlijkheid" moet zich ook voltrekken bij alle volgelingen van Jezus. Wij behoeven bij het liefhebben en haten van het eigen leven dan niet uitsluitend te denken aan tijden van vervolging. In zekere zin moeten wij dagelijks ons (oude) leven haten, en het vlees kruisigen en begraven.

Bij het denken aan Zijn eigen dood, heeft de Heiland daarvoor terug-gehuiverd. Hij zou geen echt mens geweest zijn, als Hij het niet gedaan had. Niettemin zou Hij Zijn hoogste levensroeping verzaakt hebben, als Hij "uit deze ure" verlost had willen worden. Zijn enige levensdoel was, de Vader te verheerlijken, en daarom wilde Hij gehoorzaam doorgaan. Een stem uit de hemel bevestigt, dat het met Jezus van heerlijkheid tot heerlijkheid gaan zal.

12:29-33

- 29 De schare dan, die daar stond en toehoorde, zeide, dat er een donderslag geweest was; anderen zeiden: Een engel heeft tot Hem gesproken.
- 30 Jezus antwoordde en zeide: Niet om Mij is die stem er geweest, maar om u.
- 31 Nu gaat er een oordeel over deze wereld; nu zal de overste dezer wereld buiten geworpen worden;

32 en als Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik allen tot Mij trekken.

33 En dit zeide Hij om aan te duiden, welken dood Hij sterven zou.

SAMENVATTINGEN

12:29-33

Er worden door de schare van "de stem" allerlei verklaringen ten beste gegeven. De een spreekt van een donderslag, een ander van een engel, enzovoort. 't Gaat hier als bij menige kerkgang, waar de "hoorders" grote interesse vertonen voor allerlei bijkomstigheden, waar druk over gedelibereerd wordt, maar de eigenlijke boodschap heeft men niet gehoord. Het is de Heiland, Die er daarom nog eens de nadruk op legt, dat deze stem uit de hemel toch inderdaad een ernstige waarschuwing voor hen bevatte. Immers, de verheerlijking van Christus, waar die stem van gesproken had, brengt noodzakelijk met zich mee het oordeel over en de ondergang van deze wereld en de nederlaag van Satan, de usurpator dezer wereld. De hoorders moeten nu maar weten, of zij de zijde van Christus of van de wereld zullen kiezen. Zij behoren wel tot het bondsvolk, maar dat volk kan heel gemakkelijk "wereld" worden, is het feitelijk reeds in z'n afkerigheid van het woord, ook al poogt het de scheidslijnen kunstmatig te markeren. Het heeft er wel eens de schijn van dat de zuigkracht der wereld zo sterk is, dat er voor Christus niets of niemand overblijft, maar deze vrees is ongegrond, want door Zijn kruis, en straks door Zijn Geest zal Christus allen tot Zich trekken, die de Vader Hem gegeven heeft. Het moet wel een "trekken" worden, en ze komen eigener beweging niet, maar ... ze komen!

12:34-36

34 De schare dan antwoordde Hem: Wij hebben uit de wet gehoord, dat de Christus tot in eeuwigheid blijft; hoe kunt Gij dan zeggen, dat de Zoon des mensen moet verhoogd worden? Wie is deze Zoon des mensen?

35 Jezus dan zeide tot hen: Nog een korten tijd is het licht onder u. Wandelt, terwijl gij het licht hebt, opdat de duisternis u niet overvalle; en wie in de duisternis wandelt, weet niet, waar hij heen gaat.

36 Geloof in het licht, zolang gij het licht hebt, opdat gij kinderen des lichts moogt zijn. Dit sprak Jezus en Hij ging heen en verborg Zich voor hen.

SAMENVATTINGEN

12:34-36

Toen men uit Jezus' mond vernam, dat Hij van de aarde verhoogd zou worden, meende men daarin een tegenspraak te ontdekken met wat in hun "wet" van de ware Messias werd gezegd. De wet is hier, gelijk meermalen bij Johannes, aanduiding van het gehele O. Testament. Daarin was hun geleerd de eeuwigdurende heerschappij van de Messias (Ps. 110:4, Daniël 7:13 enz.), en daarom vragen ze weer, wie dan toch wel "de Zoon des mensen" is. Is dat nu de Messias of niet? Het antwoord van Christus is snijdend scherp.

Zijdelings herinnert Hij er aan, dat Hij Zich reeds vroeger bekend maakte als de Messias onder "het Licht der wereld". Hij voegt er nu aan toe, dat het hoog tijd wordt, op te houden daarover te debatteren. Wie honger heeft, onderzoekt niet eerst de samenstelling van het brood, maar eet! Het moge voor de mannen der wetenschap interessant zijn, allerlei onderzoekingen te doen over het licht, maar God heeft het licht gegeven om daarvan te genieten. Laten deze mensen nu toch de korte tijd dat het licht schijnt, daarvan dankbaar gebruik maken. D.w.z, niet alleen er van genieten, maar ook zelf lichtkinderen worden. Tegenover het licht staat de duisternis, en er zijn maar twee mogelijkheden: kinderen des

lichts of kinderen der duisternis te zijn. Een derde is er niet.

12:37-43

- 37 En hoewel Hij zovele tekenen voor hun ogen gedaan had, geloofden zij niet in Hem,
- 38 opdat het woord van den profeet Jesaja vervuld werd, dat hij sprak: Here, wie heeft geloofd, wat hij van ons hoorde ? En aan Wien is de arm des Heren geopenbaard?
- 39 Hierom konden zij niet geloven, omdat Jesaja elders gezegd heeft:
- 40 Hij heeft hun ogen verblind en hun hart verhard, dat zij niet met hun ogen zien, met hun hart verstaan en zich bekeren, en Ik hen geneze.
- 41 Dit zeide Jesaja, omdat hij zijn heerlijkheid zag en van Hem sprak.
- 42 En toch geloofden zelfs uit de oversten velen in Hem, maar ter wille van de Farizeeën kwamen zij er niet voor uit, om niet uit de synagoge te worden gebannen;
- 43 want zij waren gesteld op de eer der mensen, meer dan op de eer van God.

SAMENVATTINGEN

12:37-43

Het volk Israël als geheel heeft niet geloofd. Dit is de droevige eindconclusie, waartoe Johannes gekomen is. Zij hebben geen acht geslagen op de prediking, en evenmin op de tekenen, waarin zo duidelijk naar het woord van Jesaja de "arm des Heren" openbaar werd. Het is merkwaardig, dat de evangelist zo sterk de nadruk legt op het niet-kunnen geloven, opdat de Raad Gods over hen vervuld zou worden. Het is duidelijk, dat hiermee geen verontschuldiging wordt aangevoerd. Het tegenovergestelde is het geval. Het niet-kunnen is gevolg van het niet-willen. De zonde waarvan men zich niet bekeert, leidt altijd tot verharding, en in dit oordeel gééft God aan de dwaze mens, wat hij zelf heeft begeerd.

Heeft Israël als volksgeheel niet geloofd, toch waren er gelukkige uitzonderingen, en daartoe behoorden zelfs enkele oversten van Israël. Johannes zegt tegelijkertijd dat ze geloofden, én dat ze de eer van mensen liever hadden dan de eer van God. Een wonderlijk geloof was dat! Wie eerbiedig belijdt "dat wij nog geen volkomen geloof hebben", zal daar niet uit de hoogte op neerzien, maar toch zij u wat behoorlijker "geloof" toegewenst!

12:44-50

- 44 Jezus riep en zeide: Wie in Mij gelooft, gelooft niet in Mij, maar in Hem, die Mij gezonden heeft;
- 45 en wie Mij aanschouwt, aanschouwt Hem, die Mij gezonden heeft.
- 46 Ik ben als een licht in de wereld gekomen, opdat een ieder, die in Mij gelooft, niet in de duisternis blijve.
- 47 En indien iemand naar mijn woorden hoort, maar ze niet bewaart, Ik oordeel hem niet, want Ik ben niet gekomen om de wereld te oordelen, doch om de wereld te behouden.
- 48 Wie Mij verwerpt en mijn woorden niet aanneemt, heeft een, die hem oordeelt: het woord, dat Ik heb gesproken, dat zal hem oordelen ten jongsten dage.
- 49 Want Ik heb niet uit Mijzelf gesproken, maar de Vader, die Mij heeft gezonden, heeft zelf Mij een gebod gegeven, wat Ik zeggen en spreken moet.
- 50 En Ik weet, dat zijn gebod eeuwig leven is. Wat Ik dan spreek, spreek Ik zó, als de Vader

Mij gezegd heeft.

SAMENVATTINGEN

12:44-50

We zijn nu aan het slot van dit hoofdstuk gekomen, en daarmee tegelijk aan het slot van Jezus' evangelieprediking tot "de schare". Dit slotwoord is als het ware een laatste appél. Nog eenmaal laat Jezus al de heerlijkheid van het evangelie zien in kort resumé. Wie in Hem gelooft, heeft het licht en wordt voor de "duisternis" bewaard. Die heeft ook het eeuwige leven. Waar de Heiland nu nog niet gekomen is om te verderven maar om te behouden, maar waar het oordeel stellig komt, waarschuwt Hij voor tweeërlei levenshouding. In de eerste plaats voor de afwijzing van het evangelie zonder meer (Wie Mij verwerpt en mijn woorden niet aanneemt). Er is echter ook een listiger manier van verwerping van de Heiland, die de vorm nog tracht te bewaren. Dit bedoelt de Heiland met: "indien iemand naar mijn woorden hoort, maar ze niet bewaart". Daar zijn dus de trouwe kerkgangers mee bedoeld, mensen die horen en nog maar eens weer horen, en honderdtallen preken over zich heen laten gaan, maar die er niet aan denken, zich van hun hebbelikheden en onhebbelikheden te bekeren. Zó kan het ook! Zo móét het niet!

JOHANNES 13

13:1-11

- 1 En vóór het Paasfeest, toen Jezus wist, dat zijn ure gekomen was om uit deze wereld over te gaan tot den Vader, heeft Hij de zijnen, die Hij in de wereld liefhad, liefgehad tot het einde.
- 2 En onder den maaltijd, toen de duivel reeds Judas, Simons zoon Iskariot, in het hart had gegeven Hem te verraden,
- 3 stond Hij, wetende, dat de Vader Hem alles in handen had gegeven en dat Hij van God uitgegaan was en tot God heenging,
- 4 van den maaltijd op, en Hij legde zijn klederen af en nam een linnen doek en omgordde Zich daarmee.
- 5 Daarna deed Hij water in het bekken en begon de voeten der discipelen te wassen, en af te drogen met den doek, waarmee Hij omgord was.
- 6 Hij kwam dan bij Simon Petrus. Deze zeide tot Hem: Here, wilt Gij mij de voeten wassen?
- 7 Jezus antwoordde en zeide tot hem: Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het later verstaan.
- 8 Petrus zeide tot Hem: Gij zult mijn voeten niet wassen in eeuwigheid! Jezus antwoordde hem: Indien Ik u niet was, hebt gij geen deel aan Mij.
- 9 Simon Petrus zeide tot Hem: Here, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd!
- 10 Jezus zeide tot hem: Wie gebaad heeft, behoeft zich [alleen de voeten] te laten wassen, want hij is geheel rein; en gijlieden zijt rein, doch niet allen.
- 11 Want Hij wist, wie Hem verraden zou; daarom zeide Hij: Gij zijt niet allen rein.

SAMENVATTINGEN

13:1-11

Met de brede en plechtige inleiding, waarmee dit hoofdstuk begint, maar die feitelijk behoort bij alle nu volgende hoofdstukken, laat Johannes gevoelen, dat wij nu het heiligdom van Christus' lijden binnentreden. In de voetwassing laat de Heiland ons in een zinnebeeld zien, wat Hij voor de Zijnen doet. Het wassen van de voeten bij de maaltijd was het werk van de geringste slaaf. Wat Jezus nu dus doet is typerend voor heel Zijn verlossingswerk, wat Paulus aanduidt als: "de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende". Onder de aanzittenden is er een, die er niet bijhoort (Judas) en een ander die het niet begrijpt (Petrus). Wij houden het met Petrus, want *wie* begrijpt dit? Wat Petrus en wij moeten leren is, dat wij de principiële, eerste wassing (wedergeboorte) en de dagelijkse reiniging der voeten¹ (beking) van Christus moeten hebben. Zonder Hem kunnen wij niets doen.

¹ Al had men vóór de maaltijd een bad genomen, dan werden toch de voeten, door sandalen niet voldoende bedekt, toch weer bezoedeld. De reiniging daarvan ziet op de dagelijkse beking.

13:12-20

- 12 Toen Hij dan hun voeten gewassen had en zijn klederen aangedaan en weder plaats genomen had, zeide Hij tot hen: Begrijpt gij wat Ik u gedaan heb?
- 13 Gij noemt Mij Meester en Here, en gij zegt dat terecht, want Ik ben het.
- 14 Indien nu Ik, uw Here en Meester, u de voeten gewassen heb, behoort ook gij elkander de voeten te wassen;
- 15 want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook gij doet, gelijk Ik u gedaan heb.
- 16 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, een slaaf staat niet boven zijn heer, noch een gezant boven zijn zender.
- 17 Indien gij dit weet, zalig zijt gij, als gij het doet.
- 18 Ik spreek niet van u allen; Ik weet, wie Ik heb uitgekozen; maar het schriftwoord moet vervuld worden: Hij, die mijn brood eet, heeft zijn hiel tegen Mij opgeheven.
- 19 Thans reeds zeg Ik het u, eer het geschiedt, opdat gij, wanneer het geschiedt, gelooft, dat Ik het ben.
- 20 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie ontvangt, dien Ik zend, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft.

SAMENVATTINGEN

13:12-20

De voetwassing is niet alleen zinnebeeld, maar ook voorbeeld. Natuurlijk kunnen de discipelen de Meester niet navolgen in de "reiniging". Dat kan en doet Jezus alleen. Maar zij moeten wél Zijn navolgers zijn in nederigheid en dienende liefde. Zij moeten niet op elkaar staan te wachten, wie hen nu eens *bedienen* zal, maar er moet een heilige wedijver wezen, wie er *dienen* zal. Zij moeten dit niet alleen weten en beamen, maar zij (en wij) moeten het ook doen. Op de practijk der godzaligheid komt het aan, en het Koninkrijk Gods is niet gelegen in woorden, maar in kracht.

Er is voortgang in de openbaring ook in het aanwijzen van de verrader. In het vorige is er al even op gezinspeeld, maar nu gaat de Heiland er dieper op in, door te zeggen dat dit verraad geen toevallige of bijkomende omstandigheid is, maar dat hierin het Schriftwoord van Psalm 41:10 vervuld moet worden. Later zal Jezus nòg duidelijker spreken. Tegenover het duister verraad van Judas komt de verantwoordelijke en hoge zending der verkoren apostelen te rijker uit.

13:21-26

- 21 Na deze woorden werd Jezus ontroerd in den geest en Hij getuigde en zeide: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: één van u zal Mij verraden.
- 22 De discipelen zagen elkander aan, in het onzekere, van wien Hij sprak.
- 23 Eén van de discipelen, dien Jezus liefhad, lag aan den boezem van Jezus;

- 24 dezen dan gaf Simon Petrus een wenk en zeide tot hem: Zeg, wie het is, van Wien Hij spreekt.
- 25 Deze, aanstonds zich aan de borst van Jezus werpende, zeide tot Hem: Here, wie is het?
- 26 Jezus dan antwoordde: Die is het, voor Wien Ik het stuk brood indoop en wien Ik het geef. Hij doopte dan [het] stuk brood in en nam het en gaf het aan Judas, den zoon van Simon Iskariot.

SAMENVATTINGEN

13:21-26

Verraden te worden door iemand, op wie men volkomen heeft vertrouwd, is wel een ontzettend bange gewaarwording, en het verwondert ons niet, dat we lezen dat Jezus ontroerd werd in de geest. Niettemin gaat Hij volkomen rustig door, de verrader aan te wijzen, nu door te zeggen dat het een is uit de kleine discipelkring. Het is een mooie trek, dat de discipelen elkaar aanzagen, *in het onzekere* van wie Hij sprak. Zij staan niet direct klaar met hun oordeel. Ze zijn niet van het slag van hen die verzekeren: o, dat had ik altijd al gedacht. Vergelijking met de andere evangelisten leert ons, dat de discipelen niet in de eerste plaats aan *de ander*, maar aan *zichzelf* hebben gedacht met de vraag: ben ik het, Here? Dit is de ware zelfkennis, door de H. Geest in ons hart gewekt, dat wij onszelf in staat achten tot de gemeenste zonde, en dat er geen kwaad is, waarvoor wij onszelf immuun verklaren.

In het Oosten zat men niet, maar lag men aan. Zodoende heeft Johannes, die naast Jezus aanlag, op een zachte wenk van Petrus, Jezus iets kunnen vragen, door slechts het hoofd achterover te buigen "aan de boezem van Jezus". De vraag van Johannes én het antwoord van Jezus zijn blijkbaar gefluisterd, want de andere discipelen blijven tot het einde in het onzekere. Men geeft aan de zonde van anderen geen onnodige ruchtbaarheid.

13:27-30

- 27 En na dit stuk brood, toen voer de satan in hem. Jezus dan zeide tot hem: Wat gij doen wilt, doe het met spoed.
- 28 Maar niemand van de aanliggenden begreep, waartoe Hij hem dit zeide;
- 29 want sommigen meenden, dat Jezus, omdat Judas de kas hield, tot hem zeide: Koop wat wij nodig hebben voor het feest, of dat hij iets aan de armen moest geven.
- 30 Hij nam dan het stuk brood en vertrok terstond. En het was nacht.

SAMENVATTINGEN

13:27-30

De zonde doorloopt altijd een proces, en Judas is niet op eenmaal verrader geworden. Dit is langzamerhand in zijn duistere ziel gegroeid. Een van de fasen in dit proces zal wel geweest zijn, dat Judas zich in de Paaszaal ontdekt wist. Het gesprek tussen Jezus en Johannes, en de toereiking van de bete broods, het sprak alles een te duidelijke taal. Judas die eerst niet terug wilde, kan nu niet meer terug. De man die eerst gedacht heeft, met de duivel wat te kunnen spelen, wordt nu een willoos werktuig van satan. Hoe machtig intussen de satan ook moge zijn, uit heel deze geschiedenis blijkt duidelijk, dat Jezus volkomen meester van het terrein blijft. De Heiland is geen slachtoffer, maar Hij dirigeert zowel Judas als de satan in de richting, waarin Hij hen hebben wil. Dit blijkt overduidelijk uit het koninklijke woord: wat gij doet, doe het met spoed. De discipelen gaven aan het bevel van Jezus en het vertrek van Judas een veel gunstiger uitleg. We merkten vroeger reeds op, dat het gesprek tussen Jezus en Johannes waarschijnlijk op fluisterende toon gevoerd werd.

Vandaar de onkunde der discipelen. Wat ons hier weer opvalt is de goede, christelijke geest, die er blijkbaar heerste in de discipelkring. Zij zijn niet vervuld met wantrouwen, maar leven uit het principe der liefde, die geen kwaad denkt.

13:31-35

- 31 Toen hij dan heengegaan was, zeide Jezus: Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt.
- 32 Als God in Hem verheerlijkt is, zal God ook Hem in Zich verheerlijken, en Hem terstond verheerlijken.
- 33 Kinderkens, nog een korten tijd ben Ik bij u; gij zult Mij zoeken en, gelijk Ik den Joden gezegd heb: Waar Ik heen ga, kunt gij niet komen, zo spreek Ik thans ook tot u.
- 34 Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkander liefhebt; gelijk Ik u liefgehad heb, dat gij ook elkander liefhebt.
- 35 Hieraan zullen allen weten, dat gij discipelen van Mij zijt, indien gij liefde hebt onder elkander.

SAMENVATTINGEN

13:31-35

De Heiland ziet Zijn lijden, dat nu na het vertrek van Judas pas goed zal beginnen, onder het gezichtspunt der heerlijkheid. Hoe ernstig God er ook in gegriefd wordt, het moet toch alles leiden tot de verheerlijking Gods, terwijl deze weg voor Jezus Zelf ook gaat door lijden tot heerlijkheid. Het is wel een machtige geloofsproef, zó het lijden te kunnen zien.

Nu de Heiland op het punt staat van Zijn discipelen, en van deze wereld te scheiden, en het tijdstip der hereniging niet in het naaste verschiet ligt, voelt Hij Zich gedrongen, de Zijnen nog eens met alle nadruk op het hart te binden, dat zij elkander toch moeten liefhebben. Dit ligt Jezus blijkbaar het naast aan het hart, en onbegrijpelijkwijls is juist dit gebod door de christelijke kerk het meest vergeten en verwaarloosd. Het gebod der onderlinge liefde noemt Jezus een "nieuw" gebod. Het was in zekere zin al zeer oud, want het was de hoofdinhoud van de wet van Mozes. Het krijgt echter een nieuwe glans, nu dit gebod niet van de Sinaï maar in de schaduw van Golgotha gegeven wordt. Door de offerliefde van Christus krijgt het gebod der liefde een geheel ander accent. Wie in het licht van het kruis de naastenliefde negeren kan, heeft van het kruis nog weinig begrepen.

13:36-38

- 36 Simon Petrus zeide tot Hem: Here, waar gaat Gij heen? Jezus antwoordde: Waar Ik heen ga, kunt gij Mij nu niet volgen, maar gij zult later volgen.
- 37 Petrus zeide tot Hem: Here, waarom kan ik U thans niet volgen? Ik zal mijn leven voor U inzetten!
- 38 Jezus antwoordde: Uw leven zult gij voor Mij inzetten? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de haan zal niet kraaien, eer gij Mij drie maal verloochend hebt.

SAMENVATTINGEN

13:36-38

Behalve door het verraad van Judas zal de Heiland ook moeten lijden door de verloochening van Petrus. Er is Hem, Die naar lichaam en ziel de ganse tijd Zijns levens op de aarde geleden heeft, dan ook letterlijk niets gespaard. Wat dit lijden nog erger maakt is, dat Jezus

het van tevoren weet. Hij voorspelt: gij zult Mij verloochenen. Het is in zekere zin gelukkig dat wij niet alles van tevoren weten. Wij vinden het in onze dwaasheid wel eens jammer, dat we niet in de toekomst kunnen kijken, maar Hij die het wel kon, onze Here Jezus Christus, heeft daardoor dubbel geleden.

De voorzegging van Petrus' jammerlijke val geschiedde naar aanleiding van diens vraag, waar Jezus heenging en waarom zij Hem niet konden volgen. Petrus heeft dreigend gevaar vermoed, en hij wil nu laten zien, dat het hem aan liefde voor zijn Heer niet ontbreekt. Hij zal zijn leven voor Hem inzetten. De volgende morgen al heel vroeg, bij het eerste hanengekraai zal Petrus bemerken wat grote woorden waard zijn. Intussen behoeven we geen ogenblik te denken, dat deze discipel niet geméénd heeft wat hij zei. Wat hij ook moge zijn, een huichelaar is hij niet. En liefde had hij ook. Wij willen Petrus' liefde leren liefhebben, en zijn zonde leren haten.

JOHANNES 14

14:1-7

- 1 Uw hart worde niet ontroerd; gij gelooft in God, gelooft ook in Mij.
- 2 In het huis mijns Vaders zijn vele woningen - anders zou Ik het u gezegd hebben - want Ik ga heen om u plaats te bereiden;
- 3 en wanneer Ik heengegaan ben en u plaats bereid heb, kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat ook gij zijn moogt, waar Ik ben.
- 4 En waar Ik heen ga, daarheen weet gij den weg.
- 5 Thomas zeide tot Hem: Here, wij weten niet, waar Gij heen gaat; hoe weten wij dan den weg?
- 6 Jezus zeide tot hem: Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot den Vader dan door Mij.
- 7 Indien gij Mij kentet, zoudt gij ook mijn Vader gekend hebben. Van nu aan kent gij Hem en hebt gij Hem gezien.

SAMENVATTINGEN

14:1-7

De hoofdstukken die nu volgen bevatten de z.g.n. afscheidsgesprekken van Jezus. De discipelen moeten door Zijn aanstaand vertrek niet ontroerd zijn, want de tijdelijke scheiding is de noodzakelijke weg tot eeuwige vereniging. Zijn verlossingswerk is zo alzijdig mogelijk, want Hij gaat eerst een plaats bereiden in het huis Zijns Vaders, en komt daarna een plaats bereiden voor Zich in de harten der discipelen. Hij maakt de hemel gereed voor de Zijnen en Hij maakt de Zijnen gereed voor de hemel.

De discipelen willen al maar meer weten van dingen, die ze nu nog niet behoeven te weten, doch enkel te geloven (vs 1) en Thomas is nú aller tolk. Het antwoord van Jezus toont aan, dat we maar niet al te curieus moeten onderzoeken over de hemel, doch rustig de weg er heen moeten gaan. Dat is het veiligste. Velen willen wel graag in de hemel komen, het Vaderhuis met de vele woningen, maar zij weigeren de weg er heen te betreden. Van die weg zegt Jezus niet: Ik *wijs* u die, maar Ik *ben* de weg. Wij moeten niet van alles omtrent Christus weten, maar Hem Zelf liefhebben en dienen. Dit is de weg die voert naar het Vaderhuis, waarin *vele* woningen zijn, en we kunnen er zeker van zijn daar mensen van allerlei (kerk)schakering te zullen ontmoeten.

14:8-14

- 8 Philippus zeide tot Hem: Here, toon ons den Vader en het is ons genoeg.
- 9 Jezus zeide tot hem: Ben Ik zolang bij u, Philippus, en kent gij Mij niet? Wie Mij gezien heeft, heeft den Vader gezien; hoe zegt gij dan: Toon ons den Vader?
- 10 Gelooft gij niet, dat Ik in den Vader ben en de Vader in Mij is? De woorden, die Ik tot u spreek, zeg Ik uit Mijzelf niet; maar de Vader, die in Mij blijft, doet zijn werken.
- 11 Gelooft Mij, dat Ik in den Vader ben en de Vader in Mij is; of anders, gelooft om de werken zelf.
- 12 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie in Mij gelooft, de werken, die Ik doe, zal hij ook doen, en grotere nog dan deze, want Ik ga tot den Vader;

13 en wat gij ook vraagt in mijn naam, Ik zal het doen, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde.

14 Indien gij Mij iets vraagt in mijn naam, Ik zal het doen.

SAMENVATTINGEN

14:8-14

De Heiland heeft wel erg moeten tobben, om Zijn discipelen een klein beetje geestelijk inzicht bij te brengen. Wij verwonderen ons daarover niet als wij ons zelf kennen, en wellicht moet de Heer vandaag ons de verdrietige vraag stellen: ben Ik zo lang met u, en kent gij Mij niet? Philip dus leefde in de gedurig terugkerende dwaling, dat het zien der ogen meer geluk brengt dan het geloof des harten. De Heiland als verstandig paedagoog zal niet al te veel spankracht van het geloof ineens vragen, en zij moeten dan maar weer beginnen met te geloven om Zijn werken, die ze gezien hebben. Later zullen ze enige sporten hoger moeten klimmen en die werken zelf ook doen of liever Christus de werken door hen heen laten doen, en zelfs groter dan zij ooit gezien hebben, omdat het met Christus steeds excelsior gaat. Men zal wel begrijpen dat, waar het hier gaat om werken in Gods Koninkrijk, de hierop volgende ruime belofte, dat ze *alles* zullen krijgen wat ze bidden in Jezus' naam, ook alleen kan slaan op de dienst in het koninkrijk. God wil met Zijn milde handen Zijn kinderen ook particulier veelgeven, maar als het gaat om Zijn Naam en Rijk kent de gebedsverhoring geen grens.

14:15-24

15 Wanneer gij Mij liefhebt, zult gij mijn geboden bewaren.

16 En Ik zal den Vader bidden en Hij zal u een anderen Trooster geven om tot in eeuwigheid bij u te zijn,

17 den Geest der waarheid, dien de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn.

18 Ik zal u niet als wezen achterlaten. Ik kom tot u.

19 Nog een korten tijd en de wereld ziet Mij niet meer, maar gij ziet Mij, want Ik leef en gij zult leven.

20 Te dien dage zult gij weten, dat Ik in mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u.

21 Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft; en wie Mij liefheeft, zal geliefd worden door mijn Vader en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren.

22 Judas, niet Iskariot, zeide tot Hem: Here, en hoe komt het, dat Gij Uzelf aan ons zult openbaren en niet aan de wereld?

23 Jezus antwoordde en zeide tot hem: Indien iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en bij hem wonen.

24 Wie Mij niet liefheeft bewaart mijn woorden niet; en het woord, dat gij hoort, is niet van Mij, maar van den Vader, die Mij gezonden heeft.

SAMENVATTINGEN

14:15-24

De discipelen zullen tot een grote taak geroepen worden, die zij niet alleen af kunnen. De

Heiland deelt hun mee, dat dit ook niet behoeft, omdat Hij hen geen wezen zal laten, maar in de kracht van de H. Geest op de Pinksterdag tot hen zal terugkeren. De H. Geest wordt hier de Trooster of de Paracleet genoemd. Dit betekent zoveel als een advocaat, een zaakbezorger, die zijn cliënt in alles bijstaat. Dit beeld is natuurlijk maar zeer gebrekkig. Op de vraag van Judas Thaddéüs over het onderscheid tussen de kerk en de wereld gaat Jezus op dat bijstand verlenen door de Geest dieper in, door te zeggen dat de Geest *woning* maken zal in Zijn kerk. Het is niet een vluchtige aanraking door de Geest, maar een voortdurend vertoeven. De kerk is woonplaats en tegelijk werkplaats van de H. Geest, en dit maakt dat zij er zo heel anders uitziet dan de wereld. Zij *bewaart* Gods geboden. Zullen wij vandaag ook de Heer door Zijn Geest in ons laten *werken*?

14:25-31

- 25 Dit heb Ik tot u gesproken, terwijl Ik nog bij u verblijf;
- 26 maar de Trooster, de Heilige Geest, dien de Vader zenden zal in mijn naam, die zal u alles leren en u te binnen brengen al wat Ik u gezegd heb.
- 27 Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u; niet gelijk de wereld dien geeft, geef Ik hem u. Uw hart worde niet ontroerd of versaagd.
- 28 Gij hebt gehoord, dat Ik tot u gezegd heb: Ik ga heen en kom tot u. Indien gij Mij liefhadt, zoudt gij u verblijd hebben, omdat Ik tot den Vader ga, want de Vader is meer dan Ik.
- 29 En nu heb Ik het u gezegd, eer het geschiedt, opdat gij geloven moogt, wanneer het geschiedt.
- 30 Niet veel zal Ik meer met u spreken, want de overste der wereld komt en heeft aan Mij niets,
- 31 maar de wereld moet weten, dat Ik den Vader liefheb en zó doe, als Mij de Vader geboden heeft. Staat op, laten wij van hier gaan.

SAMENVATTINGEN

14:25-31

De belofte van de H. Geest wordt nu in zoverre verduidelijkt, dat Jezus zegt, dat de Geest niets aan het werk van Christus komt *toevoegen*, maar dat Hij Christus' werk komt *toepassen*. Dit geldt voor de ganse inhoud van Christus' verworven schatten, maar hier wordt alleen maar gesproken van het "te binnen brengen" van al datgene wat Christus hen reeds geleerd had.

Na deze onderwijzing volgt de afscheids- of vredegroet. In tweeërlei opzicht is de vrede, die Christus geeft, een andere dan die der wereld. Het is een hechte, welgefundeerde vrede met God, en geen wankelende vrede onder de natiën. Het is in de tweede plaats niet een vrede, waarop gehoopt wordt, die de een de ander toewenst, die de inhoud van een leuze geworden is, maar een vrede die Christus *geeft* en daarom realiteit is, en onverliesbaar *blijft*.

Nu gaat Christus heen met de verzekering, dat de duivel niets aan Hem heeft omdat Hij God liefheeft. Zo is het: op wie God liefheeft, heeft Satan geen vat.

JOHANNES 15

15:1-8

- 1 Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de landman.
- 2 Elke rank aan Mij, die geen vrucht draagt, neemt Hij weg, en elke die wel vrucht draagt, snoeit Hij, opdat zij meer vrucht drage.
- 3 Gij zijt nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb;
- 4 blijft in Mij, gelijk Ik in u. Evenals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf, als zij niet aan den wijnstok blijft, zo ook gij niet, indien gij in Mij niet blijft.
- 5 Ik ben de wijnstok, gij zijt de ranken. Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen.
- 6 Wie in Mij niet blijft, is buitengeworpen als de rank en is verdord, en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur en zij worden verbrand.
- 7 Indien gij in Mij blijft en mijn woorden in u blijven, vraagt wat gij maar wilt, en het zal u geworden.
- 8 Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt en gij zult mijn discipelen zijn.

SAMENVATTINGEN

15:1-8

Dit is de prachtige gelijkenis van de wijnstok en de ranken. Er zijn helaas ranken die geen vrucht dragen, en aangezien *geen* vrucht dragen even erg of misschien erger zonde is dan *slechte* vruchten voortbrengen, worden deze afgehouden. Er zijn ook welige loten die de vruchtzetting belemmeren. Als de Here het snoeimes dan in ons leven zet, is dat om de wijnstok te reinigen, ons leven te heiligen. De principiële vernieuwing (gij zijt rein) moet door dagelijkse heiliging worden gevolgd. De Vader wordt verheerlijkt niet door de vele woorden die we spreken, maar door de vele vruchten die we voortbrengen. Dit kan door dagelijkse gemeenschap met Christus in 't gebed. Ook hier weer: vraag wat ge wilt, en ge krijgt het; wat niet betekent: al uw wensen worden vervuld, maar die welke gaan over de *vruchtbaarheid*.

Laat m' in U blijven groeien, bloeien
O Christus, Die de wijnstok zijt.
Uw kracht moet in mij overvloeien,
of 'k ben een wis verderf bereid.
Doorstroom, beziel en zegen mij,
opdat ik waarlijk vruchtbaar zij.

15:9-17

- 9 Gelijk de Vader Mij heeft lief ehad, heb ook Ik u liefgehad; blijft in mijn liefde.
- 10 Indien gij mijn geboden bewaart, zult gij in mijn liefde blijven, gelijk Ik de geboden mijns Vaders bewaard heb en blijf in zijn liefde.
- 11 Dit heb Ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap in u zij en uw blijdschap vervuld worde.
- 12 Dit is mijn gebod, dat gij elkander liefhebt, gelijk Ik u heb liefgehad.
- 13 Niemand heeft grotere liefde, dan dat hij zijn leven inzet voor zijn vrienden.
- 14 Gij zijt mijn vrienden, indien gij doet, wat Ik u gebied.

- 15 Ik noem u niet meer slaven, want de slaaf weet niet, wat zijn heer doet; maar u heb Ik vrienden genoemd, omdat Ik alles, wat Ik van mijn Vader gehoord heb, u heb bekend gemaakt.
- 16 Niet gij hebt Mij, maar Ik heb u uitgekozen en u aangewezen, opdat gij zoudt heengaan en vrucht dragen en uw vrucht zou blijven, opdat de Vader u alles geve, wat gij Hem bidt in mijn naam.
- 17 Dit gebied Ik u, dat gij elkander liefhebt.

SAMENVATTINGEN

15:9-17

Het doel der verlossing is het herstel naar Gods beeld, en het is daarom dat er voortdurend in het evangelie, en ook hier sprake is van een "gelijk". Het doen en laten der discipelen moet enige "gelijkheid" vertonen met het doen en laten van Jezus zelf. Hij moet Zichzelf als in een spiegel in ons kunnen zien. Dat "doen en laten" betreft hier hoofdzakelijk de beoefening der liefde, waarvan Jezus de hoogste blijken gegeven heeft, door Zijn leven in te zetten voor Zijn vrienden. Deze naam geeft de Heiland aan de Zijnen. Het duidt een zeer intieme betrekking aan. Er is herhaaldelijk sprake geweest van het doen van geboden, en dit zou kunnen doen denken aan een slaafse verhouding. Deze is echter geheel opgeheven. De Here verlangt geen knechtelijke gehoorzaamheid tegen wil en dank, maar gewillige gehoorzaamheid. Waar "vrienden" elkaar gewoonlijk over en weer kiezen, wijst Jezus er ten slotte op, dat dit hier niet het geval is, maar dat de discipelen deze verhouding alleen aan 's Heren keuze te danken hebben. Alle roem is uitgesloten.

15:18-27

- 18 Indien de wereld u haat, weet dan, dat zij Mij eer dan u gehaat heeft.
- 19 Indien gij van de wereld waart, zou de wereld het hare liefhebben, doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld uitgekozen heb, daarom haat u de wereld.
- 20 Gedenkt het woord, dat Ik tot u gesproken heb: Een slaaf staat niet boven zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen; indien zij mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het uwe bewaren.
- 21 Maar dit alles zullen zij u aandoen om mijn naam, want zij kennen Hem niet, die Mij gezonden heeft.
- 22 Indien Ik niet gekomen was en tot hen gesproken had, zij zouden geen zonde hebben, maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde.
- 23 Wie Mij haat, haat ook mijn Vader.
- 24 Indien Ik niet de werken onder hen gedaan had, die niemand anders gedaan heeft, zouden zij geen zonde hebben; maar nu hebben zij, hoewel zij ze gezien hebben, toch Mij en mijn Vader gehaat.
- 25 Maar het woord moet vervuld worden, dat in hun wet geschreven is: Zij hebben Mij zonder reden gehaat.
- 26 Wanneer de Trooster komt, dien Ik u zenden zal van den Vader, de Geest der waarheid, die van den Vader uitgaat, zal deze van Mij getuigen;
- 27 en gij moet ook getuigen, want gij zijt van het begin aan met Mij.

SAMENVATTINGEN

15:18-27

In het voorafgaande is reeds sprake geweest van verkiezing niet tot de zaligheid maar tot het *ambt*, en op dit thema gaat Christus nu verder door. Zij moeten als oor- en ooggetuigen van wat Christus gedaan heeft, nu de wereld ingaan, om die aan Hem te onderwerpen.

Een gemakkelijke opdracht is dit niet, omdat wij in de wereld niets anders zullen ontmoeten, dan wat Christus Zelf ook ervaren heeft: haat! Deze houding is te erger, omdat ze niet voortkomt uit onwetendheid, want het woord is tot hen gesproken, en nu is het een welbewuste verwerping. Deze smaadheid zal door de discipelen gedragen kunnen worden als zij bedenken, dat ze smaadheden en vervolgingen dragen om Christus' wil. Er is natuurlijk ook 'n soort "christendom", dat zo mak is, dat het geen weerstanden oproept. Dit is toch het onze niet?

JOHANNES 16

16:1-4

- 1 Dit heb Ik tot u gesproken, opdat gij niet ten val komt.
- 2 Men zal u uit de synagoge bannen; ja, de ure komt, dat een ieder, die u doodt, zal menen Gode een heiligen dienst te bewijzen.
- 3 En dit zullen zij doen, omdat zij noch den Vader, noch Mij kennen,
- 4 Maar deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat, wanneer hun uur komt, gij u moogt herinneren, dat Ik ze u gezegd heb. Doch dit heb Ik u niet van het begin aan gezegd, omdat Ik bij u was.

SAMENVATTINGEN

16:1-4

Dit gedeelte begint met: "dit heb Ik tot u gesproken, opdat gij niet ten val komt". In de Statenvertaling staat: opdat gij niet geërgerd wordt. We mogen de Nieuwe Vertaling dankbaar zijn, dat ze de "ergernis" hier weggenomen heeft, want in de loop der jaren hebben de woorden "ergernis, ergernis geven" enz., een heel andere betekenis gekregen, en wij denken er gewoonlijk heel iets anders bij dan bedoeld wordt. Het Griekse woord doet denken aan een lokaas in een val: die er van eten, komen ten val. Zo heeft "ergeren" in de Schrift de betekenis van "ten val brengen" of "tot zonde verleiden". Men denke aan: indien uw oog u ergert, enz. Indien Jezus nu van tevoren niet gesproken had van de ophanden zijnde vervolgingen, dan hadden de discipelen òf kunnen menen, dat ze voor een verloren zaak vochten, òf ze konden er toe gebracht worden, hun geloof af te zweren. Voor deze "ergernis" of struikeling zijn ze nu bewaard. Intussen zal de vervolging van een heel andere kant komen, dan ze vermoeden, nl. van de "vrome wereld", die meent Gode er een dienst mee te doen. Zo dacht Paulus er aanvankelijk ook over! Hoe het zij: gij zult gehaat worden van alle volken, hetzij ze in het communisme of in het humanisme of de democratie geloven.

16:5-11

- 5 En nu ga Ik heen tot Hem, die Mij gezonden heeft, en niemand van u vraagt Mij: Waar gaat Gij heen?
- 6 Maar omdat Ik dit tot u gesproken heb, heeft droefheid uw hart vervuld.
- 7 Doch Ik zeg u de waarheid: Het is beter voor u, dat Ik heenga. Want indien Ik niet heenga, kan de Trooster niet tot u komen, maar indien Ik heenga, zal Ik Hem tot u zenden.
- 8 En als Hij komt, zal Hij de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel;
- 9 van zonde, omdat zij in Mij niet geloven;
- 10 van gerechtigheid, omdat Ik heenga tot den Vader en gij Mij niet langer ziet;
- 11 van oordeel, omdat de overste dezer wereld geoordeeld is.

SAMENVATTINGEN

16:5-11

Eerst hebben de discipelen nog wel een en ander gevraagd omtrent Jezus' heengaan, maar

nu is er een druk komen te liggen op de discipelkring, en allen zitten zwijgend neer. Jezus begrijpt de oorzaak van de stilte: ze zijn bedroefd over de aanstaande scheiding. De Heiland verzekert nu, dat Zijn heengaan slechts winst en geen verlies kan brengen, omdat dit de weg is waarlangs de H. Geest kan komen, die Zijn kerk zal afbouwen.

Het werk van de H. Geest is zeer veelzijdig, maar Jezus tekent het nu onder dit aspect, dat Hij de wereld zal overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Waar de ongelovige en onbekeerlijke "wereld" zich niet láát overtuigen, zullen hier wel diegenen uit de "wereld" bedoeld zijn, op wie de Geest Zijn triumpfen behaalt, en die door Zijn arbeid komen tot capitulatie. Daartoe moeten zij eerst overtuigd worden van zonde. Wij zijn daar van nature blind voor, en lopen zelfs nog met heel wat ingebeelde vroomheid rond. Wie oog krijgt voor z'n zonde, krijgt dat ook voor Gods gerechtigheid, waar we eerst maar wat mee speelden, en daarachter komt dan het "oordeel" vandaan. De Geest begint dus met afbraak, maar wijst daarna op het volbrachte werk van Christus, zodat deze afbraak slechts tot zegen is.

16:12-15

- 12 Nog veel heb Ik u te zeggen, maar gij kunt het thans niet dragen;
- 13 doch wanneer Hij komt, de Geest der waarheid, zal Hij u den weg wijzen tot de volle waarheid; want Hij zal niet uit Zichzelf spreken, maar al wat Hij hoort, zal Hij spreken en de toekomst zal Hij u verkondigen.
- 14 Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het mijne nemen en het u verkondigen.
- 15 Al wat de Vader heeft, is het mijne; daarom zeide Ik: Hij neemt uit het mijne en zal het u verkondigen.

SAMENVATTINGEN

16:12-15

In dit gedeelte wordt speciaal van de werkzaamheid van de H. Geest in het midden der gemeente gesproken. Ook hierin komt weer uit, dat de H. Geest geen nieuwe waarheden openbaart, maar dat Hij de kerk in alle waarheid *leiden* zal. Het is er de H. Geest in 't bijzonder om te doen, gelijk hier staat, dat Hij de Christus verheerlijken zal. Men heeft in dit verband wel gesproken van het moederlijk karakter van de H. Geest. Gelijk een moeder zich verheugt in de glorie van haar kind, zo is de H. Geest nergens anders op uit dan op de verheerlijking van Christus. Hij voegt aan het werk van Christus niets toe, maar Hij leidt naar Christus toe. Het water uit een diepe put baat de dorstige niet, als hij er niet bij kan komen, om het water te drinken. Zo kunnen de wateren des levens, die Christus voor ons verworven heeft, alleen de dorst des harten lessen, als de H. Geest ons die te drinken geeft, en ons zodoende Christus en al Zijn weldaden deelachtig maakt. Niet de aanwezigheid van Christus zonder meer, maar het deelhebben aan Hem en de gemeenschap met Hem, dat is het, wat de arme zondaar rijk, en de zondige mens gelukkig maakt. In de uitdeling van Christus' gaven is de H. Geest niet karig. Al het Zijne wordt het onze.

16:16-24

- 16 Nog een korten tijd en gij ziet Mij niet meer, en nogmaals een korten tijd en gij zult Mij zien.
- 17 Sommigen zijner discipelen dan zeiden tot elkander: Wat betekent dit, dat Hij tot ons zegt: Nog een korten tijd en gij ziet Mij niet en nogmaals een korten tijd en gij zult Mij zien? En: Ik ga heen tot den Vader?
- 18 Zij zeiden dan: Wat is dit, dat Hij zegt: Nog een korten tijd? Wij weten niet, wat Hij bedoelt.

- 19 Jezus bemerkte, dat zij Hem iets wilden vragen en zeide tot hen: Redeneert gij hierover met elkander, dat Ik zeide: Nog een korten tijd en gij ziet Mij niet en nogmaals een korten tijd en gij zult Mij zien?
- 20 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, gij zult schreien en weeklagen, maar de wereld zal zich verblijden; gij zult u bedroeven, maar uw droefheid zal tot blijdschap worden.
- 21 Een vrouw, die baart, heeft droefheid, omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kind ter wereld heeft gebracht, denkt zij niet meer aan haar benauwdheid, uit vreugde, dat een mens ter wereld is gekomen.
- 22 Ook gij hebt dan nu wel droefheid, maar Ik zal u wederzien en uw hart zal zich verblijden en niemand ontnemt u uw blijdschap.
- 23 En te dien dage zult gij Mij niets vragen. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, als gij den Vader om iets bidt, zal Hij het u geven in mijn naam.
- 24 Tot nog toe hebt gij niet om iets gebeden in mijn naam; bidt en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij.

SAMENVATTINGEN

16:16-24

Jezus spreekt nu over de tijd tussen zijn sterven en opstanding. De droefheid van Zijn sterven zal niet zijn als die van een rouwdragende om een dode, maar als die van een barende vrouw die smart heeft om een levende. Want niet het sterven maar de opstanding is het einde. Als Jezus eenmaal opgestaan is, zal veel hun ineens duidelijk worden, wat nu nog duister is, en daarom zullen ze dan niet meer van alles behoeven te vragen. Niettemin blijft er nog veel te vragen over, maar dat zullen ze ten allen tijde kunnen en mogen doen in de vorm van bidden. Na het volbrachte offer zullen ze dat kunnen doen in Jezus' naam, en dat is de sterkste pleitgrond in het gebed. De toezegging is hier ook weer zo ontzaglijk ruim: als gij de Vader om iets bidt, zal Hij het u geven. Conclusie: we *bidden* veel te weinig!

16:25-28

- 25 Dit heb Ik in beelden tot u gesproken; er komt een ure, dat Ik niet meer in beelden tot u zal spreken, maar u vrijuit over den Vader spreken zal.
- 26 Te dien dage zult gij in mijn naam bidden en Ik zeg u niet, dat Ik den Vader voor u vragen zal,
- 27 want de Vader zelf heeft u lief, omdat gij Mij hebt liefgehad en geloofd hebt, dat Ik van God ben uitgegaan.
- 28 Ik ben van den Vader uitgegaan en in de wereld gekomen; Ik verlaat de wereld weder en ga tot den Vader.

SAMENVATTINGEN

16:25-28

Het zijn twee weldaden van onschatbare waarde, die Christus hier belooft. In de eerste plaats verdieping van *kennis* en in de tweede plaats verrijking van het *gebedsleven*.

Wat het eerste betreft, verklaart Jezus dat aan het onderwijs door beelden of gelijkenissen een einde zal komen. Door een gelijkenis wordt altijd nog iets verborgen, maar straks zullen zij ontvangen verlichte ogen des verstands, waardoor zij de waarheden Gods in haar diepten kunnen nadenken. De kennis maakt op zichzelf wel niet zalig, maar zij is toch een veilige leidsvrouw op de weg der zaligheid. Onkunde doet licht dwalen, en hoe meer onze kennis

van de waarheid toeneemt, des te rijker zal het geloofsleven zich kunnen ontplooiën. Het tweede wat Jezus toezegt is de verrijking van het gebedsleven.

Kleine kinderen moet men het gebed voorzeggen, en tot nog toe heeft de Heiland vóór hen gebeden, maar zij zullen dat nu zelf doen, en in dat verkeer met God onuitsprekelijk genieten. Wel blijft Christus de Voorbidder der Zijnen, maar dat betekent niet, dat Hij in onze plaats bidt, maar dat Hij onze onzuivere en egoïstische gebeden heiligt, en er op deze wijze voor zorgt, dat zij Gods troon bereiken. Hoe meer wij toenemen in kennis en gebed, hoe blijmoediger we ons leven kunnen voortzetten.

16:29-33

- 29 Zijn discipelen zeiden: Zie, nu spreekt Gij vrijuit, zonder beeldspraak te gebruiken.
- 30 Nu weten wij, dat Gij alles weet en niet nodig hebt, dat iemand U vraagt; hierom geloven wij, dat Gij van God zijt uitgegaan.
- 31 Jezus antwoordde hun: Geloof gij thans?
- 32 Zie, de ure komt en is gekomen, dat gij verstrooid wordt, een ieder naar het zijne en Mij alleen laat. En toch ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij.
- 33 Dit heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt. In de wereld lijdt gij verdrukking, maar houdt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen.

SAMENVATTINGEN

16:29-33

Voor het verstaan van de woorden der discipelen: nu weten wij dat Gij alles weet en niet nodig hebt, dat iemand u vraagt, moeten we even terug naar vs 18. Daar hadden de discipelen niet aan Jezus, maar onder elkander vragen gesteld. Uit het antwoord was gebleken, dat Jezus wist wat er in hun hart was, ook zonder dat zij Hem hun problemen vóórlegden.

Op deze verklaring volgt een geloofsbelijdenis: wij geloven dat Gij van God uitgegaan zijt. Het antwoord van Jezus: gelooft gij thans? betekent zoveel als een waarschuwing. Jezus twijfelt geen ogenblik aan de *oprechtheid* van hun geloof, maar van de *vastheid* van hun geloof is Hij nog niet zo diep overtuigd als zij zelf blijkbaar op dit ogenblik. Wij kunnen onszelf in deze dingen onderschatten, maar ook overschatten. Het is daarom, dat Jezus de beschamende voorspelling doet, dat ze 't lelijk zullen laten liggen, als ze straks allen, "aan Hem geërgerd" zullen worden, en Hij van allen, althans van alle mensen, zal verlaten zijn. We moeten dus vandaag ook maar weer oppassen, en veel bidden.

Hoewel deze verlating Jezus ten diepste krenken zal, is Hij zó overvol van liefde, dat Hij ze de belofte voor alle tijden meegeeft: "in de wereld lijdt gij verdrukking, maar houdt moed, Ik heb de wereld overwonnen".

JOHANNES 17

17:1-5

- 1 Dit sprak Jezus en Hij hief zijn ogen ten hemel en zeide: Vader, de ure is gekomen; verheerlijk uw Zoon, opdat uw Zoon U verheerlijke,
- 2 gelijk Gij Hem macht hebt gegeven over alle vlees, om aan al wat Gij Hem gegeven hebt, eeuwig leven te schenken.
- 3 Dit nu is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt.
- 4 Ik heb U verheerlijkt op de aarde door het werk te voleindigen, dat Gij Mij te doen gegeven hebt.
- 5 En nu, verheerlijk Gij Mij, Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was.

SAMENVATTINGEN

17:1-5

In dit hoofdstuk lezen wij het diep ontroerende hogepriesterlijk gebed. Jezus begint te bidden om verheerlijking door de Vader. Het lijden is wel de donkere poort, waar Hij doorheen moet, maar daarachter wenkt de heerlijkheid, en dat is de sfeer, waarin Hij alleen leven en ademen kan. Deze komende heerlijkheid stond natuurlijk volkomen vast, en toch bad Jezus er om. Laat dit voor eigenwijze mensen, die zeggen dat ons gebed toch waardeloos is, gezien de onveranderlijkheid van Gods Raad, een ernstige les zijn. God wil om alles gebeden zijn, en door ons gebed *dienen* wij juist Zijn Raad.

De pleitgrond voor Jezus' gebed is: opdat Uw Zoon U verheerlijke. Het "Soli Deo gloria" is Zijn ideaal. Hij wenst geen heerlijkheid voor Zichzelf los van de ere Gods. Juist door Zijn verhoging zal Hij in de toebrenging der gemeente de Vader kunnen verheerlijken. Deze gemeente vergadert Hij niet uit één volk, maar uit "alle vlees" (vs 2) en aan verloren mensen geeft Hij het eeuwige leven, dat bestaat in het "kennen" d.w.z. liefhebben van God. Zo geeft Christus aan God Zijn "wereld" terug, waarmee Hij reeds op aarde begonnen is, en dat Hij voortzet in de hemel.

17:6-12

- 6 Ik heb uw naam geopenbaard aan de mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij behoorden U toe en Gij hebt hen Mij gegeven en zij hebben uw woord bewaard.
- 7 Nu weten zij, dat al wat Gij Mij gegeven hebt, van U komt,
- 8 want de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven en zij hebben ze aangenomen en in waarheid erkend, dat Ik van U ben uitgegaan, en zij hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt.
- 9 Ik bid voor hen; niet voor de wereld bid Ik U, maar voor hen, die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn van U,
- 10 en al het mijne is het uwe en het uwe is het mijne, en Ik ben in hen verheerlijkt.
- 11 En Ik ben niet meer in de wereld, maar zij zijn in de wereld en Ik kom tot U. Heilige Vader, bewaar hen in uw naam, dien Gij Mij gegeven hebt, dat zij één zijn zoals Wij.
- 12 Zolang Ik bij hen was, bewaarde Ik hen in uw naam, dien Gij Mij gegeven hebt, en Ik heb over hen gewaakt en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon des verderfs,

opdat de Schrift vervuld werd.

SAMENVATTINGEN

17:6-12

Jezus heeft in de uitvoering van Zijn verlossingswerk Zich stipt gehouden aan Zijn opdracht. Hierin is Hij de gehoorzame Knecht des Heren, dat Hij in de toevergadering Zich uitsluitend gericht heeft tot de "gegevenen des Vaders". Buiten de kring der verkiezing om mocht Hij niet gaan. Daarom is het verloren gaan van "de zoon des verderfs" ook geen mislukking van Zijn verlossingswerk, want Judas was Hem door de Vader *niet* gegeven. Daarom bidt Hij ook niet voor de "wereld", hier bedoeld als de Gode vijandige wereld, maar voor de Zijnen die alleen in de wereld achterblijven. Vroeger bewaarde Hij ze, maar nu draagt Hij ze aan de Vader over.

Met bijzondere nadruk bidt de Heiland voor de eenheid der Zijnen. Zoals Vader en Zoon één zijn, zo mogen ook alle kinderen Gods in deze wereld één zijn. Er zijn weinige dingen die zo zeer door de christenen vergeten en verwaarloosd zijn als dit gebed, deze vurige wens van hun Verlosser.

17:13-19

- 13 Maar nu kom Ik tot U en Ik spreek dit in de wereld, opdat zij ten volle mijn blijdschap in zichzelf mogen hebben.
- 14 Ik heb hun uw woord gegeven en de wereld heeft hen gehaat, omdat zij niet uit de wereld zijn, gelijk Ik niet uit de wereld ben.
- 15 Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart voor den boze.
- 16 Zij zijn niet uit de wereld, gelijk Ik niet uit de wereld ben.
- 17 Heilig hen in uw waarheid; uw woord is de waarheid.
- 18 Gelijk Gij Mij gezonden hebt in de wereld, heb ook Ik hen gezonden in de wereld;
- 19 en Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid.

SAMENVATTINGEN

17:13-19

Het is bijna niet mogelijk, de hoge vlucht van dit gebed mee te maken, en we moeten daarom volstaan met 'n enkele opmerking. Jezus gaat voort met voor de Zijnen te bidden, en waar zij alleen moeten staan en strijden in een vijandige wereld, gaat Zijn verlangen allermee uit naar hun bewaring voor den boze. Wij lopen gevaar met de macht van de boze niet meer voldoende ernst te maken, te doen alsof hij er niet is. De Heiland heeft er volle ernst mee gemaakt, omdat Hij beter dan iemand de macht van Zijn grimmigste tegenstander gemeten heeft. Het gebed van de Heiland is echter niet slechts *negatief*: bewaring voor de boze, maar ook *positief*: heiliging in de waarheid. Het is een jammerlijk misverstand als wij menen, dat wij klaar zijn met het *niet-doen* van dit en het *niet* toegeven aan dat. Dit is nog maar een begin, en wat de Heiland van ons verwacht, is een algehele toewijding van heel ons leven in Zijn dienst. Wat dit inhoudt, zegt het slot van dit Schriftgedeelte: "gelijk Gij Mij gezonden hebt in de wereld, heb Ik ook hen gezonden in de wereld". Het is alweer dat geweldige "gelijk". Natuurlijk geen gelijkheid in het *werk*, maar wel gelijkheid in gehoorzaamheid. Zodat steeds maar weer het gebed actueel blijft: O Zoon, maak ons uw beeld gelijk.

17:20-26

- 20 En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen, die door hun woord in Mij geloven,
- 21 opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn; opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt.
- 22 En de heerlijkheid, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, opdat zij één zijn, gelijk Wij één zijn:
- 23 Ik in hen en Gij in Mij, dat zij volmaakt zijn tot één, opdat de wereld erkenne, dat Gij Mij gezonden hebt, en dat Gij hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij liefgehad hebt.
- 24 Vader, hetgeen Gij Mij gegeven hebt - Ik wil, dat, waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn, om mijn heerlijkheid te aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt Mij liefgehad vóór de grondlegging der wereld.
- 25 Rechtvaardige Vader, de wereld kent U niet, maar Ik ken U, en dezen weten, dat Gij Mij gezonden hebt;
- 26 en Ik heb hun uw naam bekend gemaakt en Ik zal hem bekend maken, opdat de liefde, waarmede Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij en Ik in hen.

SAMENVATTINGEN

17:20-26

De voorbede van de Heiland gaat zich nu uitbreiden van de elf discipelen tot allen die door de prediking tot het geloof komen. Met de uitbreiding der kerk wordt het gevaar voor verslapping groter, maar er is vooral één dreigende zonde, die Hij biddend wil afweren: die van verbrokkeling en verdeeldheid. Hierdoor zouden er zelfs mensen verhinderd kunnen worden, om tot geloof te komen, terwijl omgekeerd de eenheid der kerk indruk maken moet op de wereld: "opdat de wereld erkenne dat Gij Mij gezonden hebt".

Het gebed van Jezus voor de Zijnen strekt zich ook uit over de *toekomst*, nl. dat zij Zijn heerlijkheid ook mogen aanschouwen in de hemel. Wij kunnen niet zonder Jezus, en we doen hier de schone ontdekking, dat Jezus ook niet zonder ons kan. Immers Hij vraagt de Vader dat degenen die Hem gegeven zijn, ook bij Hem mogen zijn. Dit is ook vanzelfsprekend, omdat de liefde de scheiding niet verdraagt, en ook mede volmaakt wordt door het "bij-elkaar zijn".

JOHANNES 18

18:1-6

- 1 Na dit gezegd te hebben, ging Jezus met zijn discipelen naar de overzijde van de beek Kedron, waar een hof was, dien Hij met zijn discipelen binnenging.
- 2 En ook Judas, zijn verrader, wist die plaats, omdat Jezus daar dikwijls was samengekomen met zijn discipelen.
- 3 Judas dan kwam daar, die een afdeling soldaten tot zijn beschikking had gekregen en dienaars van de overpriesters en de Farizeeën, voorzien van lantaarns, fakkels en wapenen.
- 4 Jezus dan, alles wetende, wat over Hem komen zou, kwam naar voren en zeide tot hen: Wien zoekt gij?
- 5 Zij antwoordden Hem: Jezus den Nazoreeër. Hij zeide tot hen: Ik ben het. En ook Judas, zijn verrader, stond bij hen.
- 6 Toen Hij dan tot hen zeide: Ik ben het, deinsden zij terug en vielen ter aarde.

SAMENVATTINGEN

18:1-6

In de beide nu volgende hoofdstukken beschrijft Johannes het lijden en sterven van Christus, terwijl het in de slothoofdstukken 20 en 21 gaat over de opstanding. Het lijden begint met Gethsémane. De zware zieleworsteling van de Heiland, door de andere evangelisten wel gemeld, roert Johannes niet aan, omdat hij, getrouw aan zijn opzet: wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd (h 1:14) ook hier de goddelijke heerlijkheid van Christus wil laten zien.

Om alle moeilijkheden te voorkomen, en een eventueel volksoproer in de kiem te smoren, heeft Judas behalve over de tempelwacht ook de beschikking gekregen over een afdeling Romeinse soldaten. In tweeërlei opzicht blijkt nu de meerderheid van Christus. Judas en zijn bende behoeven Hem niet op te sporen, maar Jezus gaat uit. Niet Judas, maar de Hogepriester Zelf brengt het Lam naar het altaar. Vervolgens deinzen, bij het zien van Jezus, alle soldaten achteruit en vallen ter aarde. Hoe moet dan de ontmoeting zijn met de verhoogde Heiland, als Rechter der wereld? Maar ook dit brengt een Judas niet tot bezinning.

18:7-11

- 7 Wederom dan stelde Hij hun de vraag: Wien zoekt gij? En zij zeiden: Jezus, den Nazoreeër.
- 8 Jezus antwoordde: Ik zeide u, dat Ik het ben. Indien gij dan Mij zoekt, laat dezen heengaan;
- 9 opdat het woord vervuld werd, dat Hij gesproken had: Wie Gij Mij gegeven hebt, uit hen heb Ik niemand laten verloren gaan.
- 10 Simon Petrus dan, die een zwaard had, trok het, en hij trof den slaaf van den hogepriester en sloeg hem het rechteroor af; de naam nu van den slaaf was Malchus.
- 11 Jezus dan zeide tot Petrus: Steek het zwaard in de schede; den beker, dien de Vader Mij gegeven heeft, zou Ik dien niet drinken?

SAMENVATTINGEN

18:7-11

De rollen zijn zó totaal omgekeerd, dat de gevangene de vragen stelt in plaats van de "politie". Het is met dit vraaggesprek Jezus' kennelijke bedoeling, Zijn discipelen vrijgeleide te verzekeren. Als ze Hém zoeken en doden willen, behoren de Zijnen vrij te zijn. Johannes heeft daar een diepere zin in gezien, door te verwijzen naar het Schriftwoord: "wie Gij Mij gegeven hebt, uit hen heb Ik niemand laten verloren gaan". Jezus' dood betekent het leven der Zijnen, en Hij is gebonden opdat wij ontbonden zouden worden. Men moet dit eerste niet uitsluitend en eenzijdig zien als verlossing der ziel. Uit Gethsémane zijn de discipelen wel degelijk lichamelijk ontkomen, en striemen en geseling zijn hun gespaard gebleven. Daarom begint het "Troostboek": "dat ik met *lichaam* en ziel het eigendom van Jezus Christus ben". Met alle stoffelijke dingen staan wij ook voor vandaag onder Zijn hoede. Petrus is fout met het trekken van het zwaard. De zaak des Heren wordt nooit met geweld gediend. Het enige wapen der kerk is het Woord. Jezus herstelt priesterlijk, wat Petrus bedorven heeft, en kiest voor Zichzelf de dodelijke beker boven het beveiligende zwaard.

18:12-18

- 12 De afdeling soldaten dan en de overste en de dienaars der Joden namen Jezus gevangen, boeiden Hem,
- 13 en brachten Hem eerst voor Annas, want hij was de schoonvader van Kajafas, die dat jaar hogepriester was;
- 14 en Kajafas was het, die den Joden den raad had gegeven: Het is nuttig, dat één mens sterft ten behoeve van het volk.
- 15 En Simon Petrus en een andere discipel volgden Jezus. En die discipel was een bekende van den hogepriester en hij ging met Jezus het paleis van den hogepriester binnen,
- 16 maar Petrus stond buiten aan de poort. De andere discipel dan, de bekende van den hogepriester, kwam naar buiten, en hij sprak met de portierster en bracht Petrus binnen.
- 17 De slavin dan, die portierster was, zeide tot Petrus: Gij behoort toch ook niet tot de discipelen van dezen mens? Hij zeide: Ik niet!
- 18 De slaven en de dienaars stonden zich te warmen bij een kolenvuur, dat zij aangelegd hadden, want het was koud, en ook Petrus stond zich bij hen te warmen.

SAMENVATTINGEN

18:12-18

Het begin van Jezus' proces is al erg verdrietig, van welke kant men het ook bekijkt. In de eerste plaats vele handen die zich uitstrekken naar de ene weerloze, om Hem te boeien. Dan het voorlopig verhoor voor Annas, een afgezette hogepriester, maar 'n man met een ontzagelijke invloed. Dit was de schoonvader van Kajafas, die reeds "geprofeteerd" had van Jezus' dood. De uitslag van het "proces" staat dus al van tevoren vast. En dan tenslotte de jammerlijke houding van Petrus. Simon Petrus is door 'n andere discipel, die in het hogepriesterlijk paleis een goede bekende was, geïntroduceerd. Wie die andere discipel was, en welke relaties hij had met Annas of Kajafas, wordt niet gezegd. Naar alle waarschijnlijkheid is Johannes zelf er mee bedoeld. Voor de eerste de beste vrouw, die Petrus ondervraagt, bezwijkt hij. Er is van de held van gisteren niet veel meer overgebleven. Natuurlijk heeft hij ook niet gebeden: Leid ons niet in verzoeking!

18:19-27

- 19 De hogepriester dan vroeg Jezus naar zijn discipelen en naar zijn leer.
- 20 Jezus antwoordde hem: Ik heb vrijuit tot de wereld gesproken; Ik heb voortdurend in de synagoge geleerd en in den tempel, waar al de Joden bijeenkomen, en in het verborgen heb Ik niets gesproken.
- 21 Waarom vraagt gij Mij? Vraag hun, die gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, dezen weten, wat Ik gezegd heb.
- 22 En toen Hij dit zeide, gaf een van de dienaars, die er bij stond, Jezus een slag in het gelaat en zeide: Antwoordt Gij zó den hogepriester?
- 23 Jezus antwoordde hem: Indien Ik verkeerd gesproken heb, geef aan wat verkeerd was, maar indien het goed was, waarom slaat gij Mij?
- 24 Annas dan zond Hem geboeid naar Kajafas, den hogepriester.
- 25 En Simon Petrus stond zich te warmen. Zij zeiden dan tot hem: Gij behoort toch ook niet tot zijn discipelen? Hij ontkende het en zeide: Ik niet!
- 26 Een der slaven van den hogepriester, een verwant van hem, dien Petrus het oor had afgeslagen, zeide: Zag ik u niet in den hof met Hem?
- 27 Petrus dan ontkende het wederom en terstond daarop kraaide een haan.

SAMENVATTINGEN

18:19-27

Door de verbinding van het voorlopig verhoor door Annas met de verloochening door Petrus, krijgt het verhaal bij Johannes een bijzonder dramatisch effect. Deze verbinding is trouwens niet gewild, want van de binnenplaats uit, waar Petrus zich met de soldaten bevond, kon men alles zien en horen, wat zich in de rechtzaal afspeelde. Men moet het zich nu goed voorstellen. Annas doet onderzoek naar Jezus' discipelen en leer, en Jezus antwoordt daarop, dat die discipelen dan zelf maar ondervraagd moeten worden. Zij zullen klare taal spreken en Jezus voldoende kunnen rehabiliteren. Op hetzelfde moment wordt inderdaad een van Jezus' discipelen ondervraagd, en het enige wat deze discipel doet, is zich zover mogelijk van Jezus distantiëren. Hij verklaart een en andermaal, dat hij met deze Jezus niets te maken heeft, en ook niets te maken wil hebben. Hoe diep wordt de Heiland teleurgesteld in de verwachtingen, die Hij heeft van.... Zijn kerk!

18:28-32

- 28 Zij brachten Jezus dan van Kajafas naar het gerechtsgebouw. En het was vroeg in den morgen; doch zelf gingen zij het gerechtsgebouw niet binnen, om zich niet te verontreinigen, maar het Pascha te kunnen eten.
- 29 Pilatus dan kwam tot hen naar buiten en zeide: Welke aanklacht brengt gij tegen dezen mens in?
- 30 Zij antwoordden en zeiden tot hem: Indien Hij geen boosdoener was, zouden wij Hem niet aan u overleveren!
- 31 Pilatus dan zeide tot hen: Neemt gij Hem en oordeelt Hem naar uw wet. De Joden dan zeiden tot hem: Het is ons niet geoorloofd iemand ter dood te brengen;
- 32 opdat het woord van Jezus vervuld werd, dat Hij gezegd had, aanduidende, welken dood

Hij sterven zou.

SAMENVATTINGEN

18:28-32

Johannes gaat heel de rechtszitting van het Sanhedrin met de uitspraak van het doodvonnis stilzwijgend voorbij, en we komen regelrecht bij Pilatus terecht. De Joden wachten er zich wel voor, om het stadhouderlijk paleis van de heiden Pilatus te betreden. Dat ze met moordplannen rondlopen, verontrust hun geweten geen moment, maar voor deze wettische verontreiniging deinzen ze terug. Zo kan men kamelen doorzweigen, en muggen uitzuigen. Pilatus is dan ook niet zo goed, of hij moet tot hen naar buiten komen. Z'n vraag, welke behoorlijke aanklacht ze hebben, wijst er al direct op, dat hij geïrriteerd is, maar de Joden zijn niet minder geprikkeld, want Pilatus zal toch niet denken, dat hun eerwaard college zó maar doodvonnissen uitspreekt! Zij hadden evenwel de bekrachtiging van de stadhouder nodig, wat Pilatus ook wel wist, maar hij houdt zich voor de domme.

Dit is dan zo de sfeer, waarin het proces gevoerd wordt. Het voorspelt weinig goeds. Johannes volstaat er mee te zeggen, dat door dit menselijk gedoe de Raad des Heren vervuld wordt.

Geen ding geschiedt er ooit gewisser
Dan 't hoog bevel van 's Heren mond!

18:33-38

- 33 Pilatus dan keerde terug in het gerechtsgebouw en riep Jezus en zeide tot Hem: Zijt Gij de Koning der Joden?
- 34 Jezus antwoordde: Zegt gij dit uit uzelf of hebben anderen u over Mij gesproken?
- 35 Pilatus antwoordde: Ben ik soms een Jood ? Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd; wat hebt Gij gedaan?
- 36 Jezus antwoordde: Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld; indien mijn Koninkrijk van deze wereld geweest was, zouden mijn dienaars gestreden hebben, opdat Ik niet aan de Joden zou worden overgeleverd; nu echter is mijn Koninkrijk niet van hier.
- 37 Pilatus dan zeide tot Hem: Zijt Gij dus toch een koning? Jezus antwoordde: Gij zegt, dat Ik koning ben. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik voor de waarheid zou getuigen; een ieder, die uit de waarheid is, hoort naar mijn stem.
- 38 Pilatus zeide tot Hem: Wat is waarheid ? En na dit gezegd te hebben, kwam hij weder naar buiten tot de Joden en zeide tot hen: Ik vind geen schuld in Hem.

SAMENVATTINGEN

18:33-38

Het gaat alle eeuwen door steeds weer om het *koningschap van Christus*. Zo ook hier voor Pilatus. Het feit, dat de stadhouder terstond daarover zijn onderzoek begint is hieruit te verklaren, dat de Joden *vele* beschuldigingen tegen Hem inbrachten, en daaronder is die van het koningschap van Christus, wat Pilatus uiteraard om politieke redenen het meest interesseert. In de loop van het onderhoud blijkt dan duidelijk, dat dit koningschap geen politieke pretenties heeft, maar van messiaanse aard is. Jezus is, naar Hij zelf verklaart, koning in het Rijk der waarheid. Dit is voor Pilatus met z'n diepe verachting voor het Jodendom (ben ik een Jood soms?) en met z'n sceptische kijk op waarheidsvragen (wat is waarheid?) voldoende om het onderzoek te staken, en te verklaren, dat hij de aanklacht niet steekhoudend acht. Hij denkt er nu af te zijn, maar werkt er zich integendeel al dieper in, wat

niet te verwonderen is bij ieder die meent te kunnen volstaan met een *negatieve* houding tegenover Jezus. En dat ondanks Jezus' roepstem ook tot Pilatus, om naar Zijn stem te horen.

18:39-40

39 Maar bij u bestaat het gebruik, dat ik u op Pascha iemand loslaat: wilt gij dan, dat ik u den Koning der Joden loslaat?

40 Zij schreeuwden dan wederom en zeiden: Hem niet, maar Barabbas! En Barabbas was een rover.

SAMENVATTINGEN

18:39-40

Het intermezzo van het geding voor Herodes laat Johannes rusten. Deze zijweg is intussen onbegaanbaar gebleken, en nu zoekt Pilatus een nieuwe zijweg. Al maar zijwegen! Er bestond een soort amnestierecht, en Pilatus komt op de "gelukkige" gedachte, dit voor dit geval te verlenen aan Jezus. Door Hem "de koning der Joden" te noemen, wil Pilatus een appèl doen op hun nationalistische gevoelens. Het blijkt evenwel, dat hij deze gevoelens niet kent, want de Joden hadden heel andere aspiraties. Zij wilden wel een "koning", maar dan een die ze vrijheid en welvaart gaf, en daarvoor hadden ze een veel geschikter kandidaat in Barabbas. Volgens Marcus was deze Barabbas bij een oproer gegrepen, dus een politieke gevangene. Waarschijnlijk de een of andere nationalistische extremist en avonturier. Heette Barabbas volgens sommige handschriften Jezus Barabbas, en bedenkt men dat Barabbas betekent: zoon des vaders, dan is de overeenkomst of liever de tegenstelling tussen deze twee volkomen. Geplaatst voor de keuze, kiest het volk de revolutie boven het evangelie, het tijdelijke boven het eeuwige, het belang boven het beginsel. Een vreemde keus, maar stellig niet ongewoon. Hebt u reeds beleden:

Ja, U kiest mijn hart
Eeuwig tot zijn Koning?

JOHANNES 19

19:1-7

- 1 Toen nam dan Pilatus Jezus en liet Hem geselen.
- 2 En de soldaten vlochten een kroon van doornen, zetten die op zijn hoofd en deden Hem een purperen kleed om,
- 3 en zij traden op Hem toe en zeiden: Gegroet, Koning der Joden! En zij gaven Hem slagen in het gelaat.
- 4 En Pilatus kwam wederom naar buiten en zeide tot hen: Zie, ik breng Hem voor u naar buiten, opdat gij weet, dat ik geen schuld in Hem vind.
- 5 Jezus dan kwam naar buiten met de doornenkroon en het purperen kleed. En (Pilatus) zeide tot hen: Zie, de mens!
- 6 Toen dan de overpriesters en hun dienaars Hem zagen, schreeuwden zij en zeiden: Kruisigen, kruisigen! Pilatus zeide tot hen: Neemt gij Hem en kruisigt Hem; want ik vind geen schuld in Hem.
- 7 De Joden antwoordden hem: Wij hebben een wet en naar die wet moet Hij sterven, want Hij heeft Zichzelf Gods Zoon gemaakt.

SAMENVATTINGEN

19:1-7

Nu komt het afgrijselijke toneel van geseling en soldatenspot. De soldaten hebben iets opgevangen van koningspretenties, en ze gaan Hem nu als spotkoning uitdossen: een purperen soldatenmantel als statiegewaad, een rietstokje als scepter, een kroon van doornen als kroon. En zo begroeten en bejubelen ze Hem met hun "ave Caesar". De geseling was gewoonlijk de inleiding tot de kruisiging. Maar Pilatus wil nog een laatste poging doen, om deze gerechtelijke moord te verijdelen. Hij doet eerst een beroep op het menselijk gevoel: *Ecce Homo!* Is het nu niet om medelijden te krijgen met zo'n stakker? Pilatus heeft niet begrepen, dat Hij niet ons, maar wij *Zijn* medelijden behoeven.

Het tweede beroep richt zich op het *geweten*. *Ik* durf het niet aan, durft gij het? Ja, de Joden durven wel. Hun geweten spreekt allang niet meer. Een mens, die z'n geweten op slot doet, durft alles! Bovendien heeft dit alles met het geweten niets te maken, zo redeneren zij, want wat zij vragen is *recht*. Wij hebben een wet! Ja, die afgoderij met de wet!

19:8-16a

- 8 Toen Pilatus dan dit woord hoorde, werd hij nog meer bevreesd,
- 9 en hij ging weder het gerechtsgebouw binnen en zeide tot Jezus: Waar zijt Gij vandaan? Maar Jezus gaf hem geen antwoord.
- 10 Pilatus dan zeide tot Hem: Spreekt Gij niet tot mij? Weet Gij niet, dat ik macht heb U los te laten, maar ook macht om U te kruisigen?
- 11 Jezus antwoordde: Gij zoudt geen macht tegen Mij hebben, indien het u niet van boven gegeven ware: daarom heeft hij, die Mij aan u heeft overgeleverd, groter zonde.
- 12 Van toen af trachtte Pilatus Hem los te laten, maar de Joden schreeuwden en zeiden: Indien gij dezen loslaat, zijt gij geen vriend van den keizer; een ieder, die zich koning maakt, verzet zich tegen den keizer.

- 13 Pilatus dan hoorde deze woorden en hij liet Jezus naar buiten brengen en zette zich op den rechterstoel, op de plaats, genaamd Lithostrótos¹, in het Hebreeuws Gábbatha².
- 14 En het was Voorbereiding voor het Pascha³, ongeveer het zesde uur, en hij zeide tot de Joden: Zie, uw koning!
- 15 Zij dan schreeuwden: Weg met Hem! Weg met Hem! Kruisig Hem! Pilatus zeide tot hen: Moet ik uw koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: Wij hebben geen koning, alleen den keizer!
- 16 Toen gaf hij Hem aan hen over om gekruisigd te worden.

¹ Dit betekent: mozaïekvloer (Grieks)

² Dit betekent: verhoging (Aramees)

³ De voorbereiding voor het Pascha was de Vrijdag. De zesde ure is op de middag.

SAMENVATTINGEN

19:8-16a

Het "proces" wordt een spel van wederzijdse intimidatie. Op zijn beurt wordt Pilatus nu bang, want hij kon eens een "godenzoon" voor zich hebben. Daarom een nieuwe ondervraging, waarbij Pilatus Jezus tracht te intimideren door te herinneren aan zijn *macht*. Ach ja, de *macht* heeft het allang van het *recht* gewonnen. Toen en altijd weer. Als Pilatus tot de ontdekking gekomen is, dat hij niet bang hoeft te zijn voor de onzienlijke wereld der goden, probeert hij 't nog eens, maar nu stormt de vrees voor de zienlijke wereld van de keizer op hem aan. Als gij een revolutionnair loslaat, komt ge met uw keizer in conflict. Dit is voor Pilatus afdoende, en nu is het pleit beslist. Het enige wat Pilatus nog kan doen is een machteloze snauw geven tegen de gehate Joden: moet ik *uw koning* kruisigen?

19:16b-22

- 17 Zij dan namen Jezus, en Hij, zelf zijn kruis dragende, ging naar de zogenaamde Schedelplaats, in het Hebreeuws genaamd Golgotha,
- 18 waar zij Hem kruisigden en met Hem twee anderen, aan weerszijden één, en Jezus in het midden.
- 19 En Pilatus liet ook een opschrift schrijven en op het kruis plaatsen; er was geschreven: Jezus, de Nazoreeër, de Koning der Joden.
- 20 Dit opschrift dan lazen velen der Joden, want de plaats, waar Jezus gekruisigd werd, was dicht bij de stad, en het was geschreven in het Hebreeuws, in het Latijn en in het Grieks.
- 21 De overpriesters der Joden dan zeiden tot Pilatus: Schrijf niet: De Koning der Joden, maar dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning der Joden.
- 22 Pilatus antwoordde: Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.

SAMENVATTINGEN

19:16b-22

Jezus gaat naar de heuvel, die enige gelijkenis vertoonde met een schedel, en daarom "hoofdschedelplaats" genoemd wordt. Zelf droeg Hij Zijn kruis. Dat het later door Simon van Cyrene werd overgenomen, vernemen we elders. Als de voornaamste misdadiger kreeg Hij de plaats in het midden tussen twee andere boeven in. Een schandbord, waarop de misdaad vermeld stond droeg elke kruiseling om z'n hals gebonden mee. Later werd het

boven het kruis gespijkerd. Als misdaad van Jezus stond vermeld, dat Hij "de koning der Joden" was. Dit was meer een hoon voor Jezus zelf, dan voor de Joden. Hij was geen koning der Joden, en had het ook nooit gezegd. "Joden" is de naam voor het gedeformeerde Israël, met z'n verwrongen messiasideaal. "Koning der Joden" heeft de klank van "valse Messias". Jezus was wel de lang verwachte "koning Israëls", meer nog: koning der wereld. Dit opschrift is de volkomen ontkenning van Zijn levenswerk. Hier krijgt het "Beest" een mond, om Jezus in alle werelddalen te honen. *Wij* schrappen "der Joden" door (ondanks Pilatus' stijfkoppigheid), en lezen: Jezus-Koning. Dit zal in alle talen worden uitgeroepen!

19:23-27

- 23 Toen dan de soldaten Jezus gekruisigd hadden, namen zij zijn klederen en maakten daarvan vier delen, voor iederen soldaat één deel, en zijn onderkleed. Dit kleed nu was zonder naad, aan één stuk geweven.
- 24 Zij zeiden dan tot elkander: Laten wij dit niet scheuren, maar er om loten, voor Wien het zijn zal; zodat het schriftwoord vervuld werd: Zij hebben mijn klederen onder elkander verdeeld en over mijn kleding hebben zij het lot geworpen. Dit hebben dan de soldaten gedaan.
- 25 En bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder en de zuster zijner moeder, Maria van Klópas en Maria van Magdala.
- 26 Toen dan Jezus zijn moeder zag en den discipel, dien Hij liefhad, bij haar staande, zeide Hij tot zijn moeder: Vrouw, zie, uw zoon.
- 27 Daarna zeide Hij tot den discipel: Zie, uw moeder. En van dat uur af nam de discipel haar bij zich in huis.

SAMENVATTINGEN

19:23-27

In de meeste sterfhuizen heerst stilte en er is eerbied voor de dode. Het getuigt van zeer slechte smaak, nog bij het leven der "dierbaren" hun nalatenschap te verdelen. Bij het sterven van Jezus gebeurt dit wel. Aan lijden is Hem letterlijk niets gespaard. Niettemin is de ziel van Jezus overlopend van liefde. Aan de voet van het kruis staan behalve Johannes vier vrouwen. Het was één familie. Het waren Jezus' moeder: Maria, verder de zuster zijner moeder, die Salóme heette. Dan nog Maria de vrouw van Klópas (misschien een broeder van Jozef) en eindelijk Maria van Magdala. Jezus heeft voor een Zijner medekruiselingen een van de vele woningen in het Vaderhuis boven beschikt, maar voor Zijn moeder beschikt Hij over een woning op aarde. Daar zorgt de Here Jezus ook voor. De liefde heeft niet vele woorden nodig. De enkele aanduiding met een hoofdbeweging: Zie uw zoon, zie uw moeder, is voldoende. Johannes neemt voortaan de moeder des Heren in huis. Zulke dingen moeten altijd in het licht van het kruis gebeuren en beslist worden.

19:28-37

- 28 Hierna zeide Jezus, daar Hij wist, dat alles reeds volbracht was, opdat de Schrift vervuld zou worden: Mij dorst!
- 29 Er stond een kruik vol zuren wijn; zij staken dan een spons, gedrenkt met zuren wijn, op een hysopstengel en brachten die aan zijn mond.
- 30 Toen Jezus dan den zuren wijn genomen had, zeide Hij: Het is volbracht! En Hij boog het hoofd en gaf den geest.
- 31 De Joden dan, daar het Voorbereiding was en de lichamen niet op sabbat aan het kruis mochten blijven - want de dag van dien sabbat was groot - vroegen Pilatus, dat hun

benen gebroken en zij weggenomen zouden worden.

- 32 De soldaten dan kwamen en braken de benen van den eerste en van den andere, die met Hem gekruisigd waren;
- 33 maar toen zij bij Jezus gekomen waren en zagen, dat Hij reeds gestorven was, braken zij zijn benen niet,
- 34 maar een van de soldaten stak met een speer in zijn zijde en terstond kwam er bloed en water uit.
- 35 En die het gezien heeft, heeft er van getuigd en zijn getuigenis is waarachtig en hij weet, dat hij de waarheid spreekt¹, opdat ook gij gelooft.
- 36 Want dit is geschied, opdat het schriftwoord zou vervuld worden: Geen been van Hem zal verbrijzeld worden.
- 37 En weder zegt een ander schriftwoord : Zij zullen zien op Hem, dien zij doorstoken hebben.

¹ De brede aantekening van de waarachtigheid van Jezus' sterven was nodig ter weerlegging van zekere dwalingen in die tijd.

SAMENVATTINGEN

19:28-37

Als het Middelaarswerk geheel volbracht is, kan Jezus aan Zichzelf denken, en Zijn dorst lessen. Daarna geeft Hij de geest. Het gebruikelijke breken der beenderen wordt op Hem evenwel niet toegepast, opdat de Schrift vervuld zou worden, die van het ware Paaslam voorschreef, dat het geheel gaaf moest zijn. Om geheel overtuigd te zijn van Zijn dood, werd Hij met een soldatenspeer doorstoken, waarbij Johannes (evenals bij het "Mij dorst") voor de derde maal aantekent, dat de Schrift vervuld werd. Er zijn vele dingen en verwachtingen die *niet* vervuld worden, maar Gods Woord komt *altijd* uit, hetzij dit beloften of bedreigingen zijn. Wij zullen goed doen, daar in alle omstandigheden terdege rekening mee te houden tot onze vertroosting en.... bekering.

19:38-42

- 38 En daarna vroeg Jozef van Arimathéa, een discipel van Jezus, maar in het verborgen uit vrees voor de Joden, aan Pilatus het lichaam van Jezus te mogen weg nemen; en Pilatus stond het toe. Hij kwam dan en nam zijn lichaam weg.
- 39 En ook kwam Nicodémus, die de eerste maal des nachts tot Hem gekomen was, en hij bracht een mengsel mede van mirre en aloë, ongeveer honderd pond.
- 40 Zij namen dan het lichaam van Jezus en wikkelden het in linnen windsels met de specerijen, zoals het bij de Joden gebruikelijk is te begraven.
- 41 En er was ter plaatse, waar Hij gekruisigd was, een hof en in dien hof een nieuw graf, waarin nog nooit iemand was bijgezet;
- 42 daar dan legden zij Jezus neder wegens de Voorbereiding der Joden, omdat het graf dichtbij was.

SAMENVATTINGEN

19:38-42

Onbegraven te blijven gold vooral in het Oosten als een vloek. Waar Jezus reeds de vloekdood aan het kruis gestorven was, kon déze vloek Hem bespaard blijven. Hij, Die met

misdadigers gerekend is, is zelfs bij de rijken in Zijn dood geweest. Toch spreke men niet van een eervolle begrafenis. Begraven worden is nooit eervol, maar steeds vernedering, en ook die vernedering heeft Jezus voor ons willen ondergaan. Jezus had gezegd, dat hij, als Hij aan het kruis verhoogd zou zijn, velen tot Zich trekken zou, en dat komt hier reeds uit. Twee schuchtere discipelen komen nu uit hun schuilhoeken te voorschijn. Het zijn niet de eersten de besten. Jozef, lid van het Sanhedrin en zeer rijk. En Nicodémus! Een leraar in Israël. In hun liefdegaven vullen ze elkander aan, de een lijnwaad, de ander specerijen. En in hun liefdebetoon zijn ze zeer overvloedig. Dit is een mooi beeld van de kerk van alle tijden, waarin ook de rijken en de intellectuelen naast de eenvoudigen taak en roeping hebben.

JOHANNES 20

20:1-10

- 1 En op den eersten dag der week ging Maria van Magdala vroeg, terwijl het nog donker was, naar het graf en zij zag den steen van het graf weggenomen.
- 2 Ijlings kwam zij dan bij Simon Petrus en bij den anderen discipel, dien Jezus liefhad, en zeide tot hen: Zij hebben den Here weggenomen uit het graf en wij weten niet, waar zij Hem hebben neergelegd.
- 3 Petrus dan ging op weg en ook de andere discipel en zij begaven zich naar het graf;
- 4 en die twee liepen samen snel voort; en de andere discipel liep vooruit, sneller dan Petrus, en kwam het eerst aan het graf,
- 5 en zich voorover buigende, zag hij de linnen windsels liggen; hij ging echter niet naar binnen.
- 6 Simon Petrus dan kwam ook, hem volgende, en hij ging het graf binnen en zag de windsels liggen,
- 7 maar den zweetdoek, die op zijn hoofd geweest was, zag hij niet bij de windsels liggen, doch opgerold, terzijde op een andere plaats.
- 8 Toen ging ook de andere discipel, die het eerst aan het graf gekomen was, naar binnen, en hij zag het en geloofde;
- 9 want zij kenden de Schrift nog niet, dat Hij uit de doden moest opstaan.
- 10 De discipelen dan gingen weder naar huis.

SAMENVATTINGEN

20:1-10

Johannes spreekt alleen van Maria van Magdala, niet zoals de andere evangelisten van meer vrouwen. Het een strijdt niet tegen het ander. Johannes vult slechts aan, geeft bijzonderheden die de anderen niet hebben. Eerst komt Maria van Magdala met haar sensatieverhaal. Zonder enig nader onderzoek wéét ze: ze hebben de Here weggenomen. Dit bericht doet Petrus en Johannes naar het graf snellen. Petrus is nu zo vlug niet. De reden laat zich gemakkelijk bevroeden. De beide discipelen stellen dan een onderzoek in, waarbij de een veel nauwkeuriger te werk gaat dan de ander. Zoals meer gebeurt. Resultaat van hun onderzoek is, dat ze toch maar slechte gelovigen waren, want ze hadden dit alles ook zònder onderzoek kunnen weten, als ze maar geloofd hadden. We zien dus maar weer, dat ook de allerheiligsten maar een klein beginsel hebben. Als het "beginsel" dan maar groeit!

20:11-18

- 11 En Maria stond buiten dicht bij het graf, wenende. Terwijl zij dan weende, boog zij zich voorover naar het graf,
- 12 en zij zag twee engelen zitten, in witte klederen, een aan het hoofd-einde en een aan het voeteneinde, waar het lichaam van Jezus gelegen had.
- 13 En zij zeiden tot haar: Vrouw, waarom weent gij ? Zij zeide tot hen: Omdat zij mijn Here weggenomen hebben en ik weet niet, waar zij Hem neergelegd hebben.
- 14 Na deze woorden keerde zij zich om en zag Jezus staan, maar zij wist niet, dat het

Jezus was.

- 15 Jezus zeide tot haar: Vrouw, waarom weent gij ? Wien zoekt gij ? Zij meende, dat het de hovenier was, en zeide tot Hem: Heer, als gij Hem weggedragen hebt, zeg mij dan, waar gij Hem hebt neergelegd en ik zal Hem wegnemen.
- 16 Jezus zeide tot haar: Maria! Zij keerde zich om en zeide tot Hem in het Hebreeuws: Rabboeni, dat wil zeggen: Meester!
- 17 Jezus zeide tot haar: Houd Mij niet vast, want Ik ben nog niet opgevaren naar den Vader; maar ga naar mijn broeders en zeg hun: Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God.
- 18 Maria van Magdala ging heen en boodschapte den discipelen, dat zij den Here had gezien en dat Hij haar dit gezegd had.

SAMENVATTINGEN

20:11-18

Maria van Magdala is dus met Petrus en Johannes teruggekeerd naar het graf. Ze is echter niet zo spoedig overtuigd van de opstanding van Christus als de beide apostelen. Zij blijft maar hardnekkig vasthouden aan het eens ingenomen standpunt, dat iemand het lichaam van Jezus heeft moeten wegnemen, en zij interpelleert daarvoor eerst de engelen en daarna Jezus Zelf, die ze niet herkent. Eén woord is voldoende, om Maria de ogen te openen. Maar ook dan is ze nog lang niet, waar ze wezen moet. Na de vreugdevolle ontdekking, dat Jezus terug is, verkeert ze in de mening, dat alles nu weer precies zo zal worden als vroeger. De Heiland onderricht haar, dat de altijddurende gemeenschap er eerst zal zijn, nadat Hij is opgevaren naar de hemel, en daar plaats heeft bereid in het Vaderhuis met de vele woningen. Dit moet Maria melden aan Zijn broeders: de discipelen zijn tot broeders van Jezus gepromoveerd!

20:19-23

- 19 Toen het dan avond was op dien eersten dag der week en ter plaatse, waar de discipelen zich bevonden, de deuren gesloten waren uit vrees voor de Joden, kwam Jezus en stond in hun midden en zeide tot hen: Vrede zij u!
- 20 En na dit gezegd te hebben toonde Hij hun zijn handen en zijn zijde. De discipelen dan waren verblijd, toen zij den Here zagen.
- 21 [Jezus] dan zeide nogmaals tot hen: Vrede zij u! Gelijk de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook u.
- 22 En na dit gezegd te hebben, blies Hij op hen en zeide tot hen: Ontvangt den heiligen Geest.
- 23 Wien gij hun zonden kwijtscheldt, dien zijn ze kwijtgescholden; wien gij ze toerekent, dien zijn ze toegerekend.

SAMENVATTINGEN

20:19-23

Op de avond van de eerste dag der week, als de discipelen bijeen zijn, komt Jezus in hun midden. Gesloten deuren zijn voor Hem nooit een belemmering. De Joodse groet "Vrede zij ulieden" krijgt nu wel een bijzonder diepe zin, temeer waar Jezus hun terstond daarna Zijn handen en Zijn zijde toont, waarin de wonden der kruisiging nog zichtbaar zijn: het is dus de vrede die wij hebben met God door het bloed des kruises.

Het is een geweldige opdracht die Jezus hun nu verleent. *Gelijk* de Vader Hem gezonden heeft, worden *zij* nu gezonden in de wereld. Christus zal dus Zijn werk voortzetten, maar door Zijn apostelen en door Zijn kerk heen. Uit zichzelf zijn ze daartoe natuurlijk geheel onbekwaam, en het is daarom dat Jezus hun de bekwaammakende Geest verleent, om hun ambtelijke opdracht te vervullen. Dit ambtelijk werk bestaat in de bediening van de sleutels van het hemelrijk. Zij moeten en mogen in de Naam des Heren (ambtelijk) verklaren, dat wie gelooft, vergeving van zonden heeft, maar dat wie niet gelooft, de toorn Gods op hem blijft. Het is deze zelfde verkondiging die nog steeds in de bediening des Woords uitgaat, en waardoor de kerk des Heren wordt afgebouwd.

20:24-31

- 24 En Thomas, een der twaalfen, genaamd Didymus, was niet met hen, toen Jezus daar kwam.
- 25 De andere discipelen dan zeiden tot hem: Wij hebben den Here gezien! Maar hij zeide tot hen: Indien ik in zijn handen niet zie het teken der nagels en mijn vinger niet steek in de plaats der nagels en mijn hand niet steek in zijn zijde, zal ik geenszins geloven.
- 26 En na acht dagen waren zijn discipelen weer in het huis en Thomas met hen. Jezus kwam, terwijl de deuren gesloten waren, en Hij stond in hun midden en zeide: Vrede zij u!
- 27 Daarna zeide Hij tot Thomas: Breng uw vinger hier en zie mijn handen en breng uw hand en steek die in mijn zijde, en wees niet ongelovig, maar gelovig.
- 28 Thomas antwoordde en zeide tot Hem: Mijn Here en mijn God!
- 29 Jezus zeide tot hem: Omdat gij Mij gezien hebt, hebt gij geloofd? Zalig zij, die niet gezien hebben en toch geloven.
- 30 Jezus heeft nog wel vele andere tekenen voor de ogen zijner discipelen gedaan, die niet beschreven zijn in dit boek,
- 31 maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in zijn naam.

SAMENVATTINGEN

20:24-31

Het is opmerkelijk dat Johannes er met grote nadruk op wijst, dat het een en andermaal de eerste dag der week was, waarop de discipelen samenkwamen en Jezus in hun midden verscheen.... de goddelijke sanctie der christelijke Zondagsviering! Wat is het toch jammer, dat Thomas de eerste maal deze gemeenschap der heiligen verzuimde. Daardoor bleef hij maar tobben. Maar als hij eenmaal Jezus gezien heeft, klimt zijn geloof tot de grootste hoogte. Jezus verklaart echter, dat de spanning des geloofs in de komende eeuwen nog groter zal worden, als velen zullen geloven zonder deze steun van het zien. Het slot van dit gedeelte bewijst, dat Jezus' werkzaamheid niet is uitgeput met wat in het evangelie beschreven staat, maar wat in het evangelie bewaard is, is genoegzaam voor de zaligheid.

JOHANNES 21

21:1-14

- 1 Hierna openbaarde Jezus Zich opnieuw aan de discipelen bij de zee van Tiberias en Hij openbaarde Zich aldus.
- 2 Daar waren bijeen Simon Petrus, Thomas, genaamd Didymus, Nathánaël van Kana in Galiléa, de zonen van Zebedéüs en nog twee van zijn discipelen.
- 3 Simon Petrus zeide tot hen: Ik ga vissen. Zij zeiden tot hem: Wij gaan met u mede. Zij vertrokken en gingen scheep, en in dien nacht vingen zij niets.
- 4 Toen het reeds morgen werd, stond Jezus aan den oever; de discipelen wisten echter niet, dat het Jezus was.
- 5 Jezus zeide tot hen: Kinderen, hebt gij ook enige toespijs? Zij antwoordden Hem: Neen.
- 6 Hij nu zeide tot hen: Werpt uw net uit aan de rechterzijde van het schip en gij zult vinden. Zij wierpen het (net) uit en konden het niet meer trekken vanwege de menigte der vissen.
- 7 Die discipel dan, dien Jezus liefhad, zeide tot Petrus: Het is de Here. Simon Petrus dan, toen hij hoorde, dat het de Here was, sloeg zijn opperkleed om, want hij was ongekleed, en wierp zich in zee;
- 8 maar de andere discipelen kwamen met het schip, want zij waren niet ver van het land, slechts ongeveer tweehonderd el, en zij sleepten het net met de vissen.
- 9 Toen zij dan aan land gekomen waren, zagen zij een kolenvuur liggen en vis daarop en brood.
- 10 Jezus zeide tot hen: Brengt van devissen, die gij thans gevangen hebt.
- 11 Simon Petrus ging aan boord en sleepte het net aan land, vol grote vissen, honderd drie en vijftig; en hoewel er zovele waren, scheurde het net niet.
- 12 Jezus zeide tot hen: Komt en houdt den maaltijd. Niemand van de discipelen durfde Hem de vraag stellen: Wie zijt Gij? Want zij wisten, dat het de Here was.
- 13 Jezus kwam en Hij nam het brood en gaf het hun en even zo de vis.
- 14 Dit was reeds de derde maal, dat Jezus na zijn opwekking uit de doden Zich aan zijn discipelen geopenbaard heeft.

SAMENVATTINGEN

21:1-14

De discipelen zijn weer met hun gewone handwerk begonnen, en zijn zich dus nog niet erg van hun roeping bewust. Dat de erkenning: het is de Here, zo aarzelend kwam, midden in de overvloed van wonderen, pleit ook niet erg voor hun geestelijk inzicht. Wat moeten ze nog veel leren. Jezus is daar ook nu onvermoeid mee bezig. Door deze verschijning krijgen ze opnieuw een stimulans, om "vissers der mensen" te worden. Er zal een zeer overvloedige vangst zijn, als zij handelen op Zijn aanwijzing. Het vruchteloos zwoegen de hele nacht verkondigt: zonder Mij kunt gij niets doen.

21:15-17

- 15 Toen zij dan den maaltijd gehouden hadden, zeide Jezus tot Simon Petrus: Simon, zoon van Johannes, hebt gij Mij waarlijk lief, meer dan dezen ? Hij zeide tot Hem: Ja Here, Gij

weet, dat ik U liefheb. Hij zeide tot hem: Weid mijn lammeren.

- 16 Hij zeide ten tweeden male weder tot hem: Simon, zoon van Johannes, hebt gij Mij waarlijk lief? En hij zeide tot Hem: Ja Here, Gij weet, dat ik U liefheb. Hij zeide tot hem: Hoed mijn schapen.
- 17 Hij zeide ten derden male tot hem: Simon, zoon van Johannes, hebt gij Mij lief? Petrus werd bedroefd, dat Hij voor de derde maal tot hem zeide: Hebt gij Mi; lief? En hij zeide tot Hem: Here, Gij weet alles, Gij weet, dat ik U liefheb. Jezus zeide tot hem: Weid mijn schapen.

SAMENVATTINGEN

21:15-17

Petrus had de Heiland driemaal verloochend, en de driemaal herhaalde vraag: hebt gij Mij lief, wijst daarheen duidelijk terug. Er was alle reden voor, om deze vragen te stellen, want de verloochening was in duidelijke tegenspraak met de betuiging van liefde. Petrus heeft wel gevoeld, dat z'n daden niet in overeenstemming waren met zijn woorden. Toch heeft hij Jezus lief, en daarom doet hij een beroep op Jezus' alwetendheid. Diep in z'n hart verscholen ligt de liefde tot Jezus. Kon hij dat maar naar boven halen, maar Jezus weet, dat het aanwezig is, en dat is genoeg.

Dit onderzoek naar de liefde is noodzakelijk voor Petrus' herstelling in het ambt. Dat het daarom gaat, bewijst wel de drievoudige opdracht, de kudde des Heren te weiden, waarbij de Heiland ook de lammeren niet vergeet.

Voor de uitoefening van dit gewichtig en verantwoordelijk ambt is velerlei nodig. De kennis mag niet ontbreken. Maar er is iets nodig, wat daarboven uitgaat, en dat is de liefde. Alleen wie Jezus liefheeft, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods. Dit geldt in de eerste plaats voor de ambtsdragers, maar het geldt, zoals ieder begrijpen zal, niet voor hen alléén!

21:18-25

- 18 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Toen gij jonger waart, omgorddet gij uzelf en gij gingt, waar gij wildet, maar wanneer gij eenmaal oud wordt, zult gij uw handen uitstrekken en een ander zal u omgorden en u brengen, waar gij niet wilt.
- 19 En dit zeide Hij om te kennen te geven, met welken dood hij God verheerlijken zou. En dit gezegd hebbende, sprak Hij tot hem: Volg Mij.
- 20 En Petrus, zich omwendende, zag den discipel volgen, dien Jezus liefhad, die zich bij den maaltijd aan zijn borst geworpen had en gezegd had: Here, wie is het, die U verraadt?
- 21 Toen hij dezen zag, zeide Petrus tot Jezus: Here, maar wat zal met dezen gebeuren?
- 22 Jezus zeide tot hem: Indien Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan? Volg gij Mij.
- 23 Dit gerucht ging dan uit onder de broeders, dat die discipel niet sterven zou; doch Jezus had niet tot hem gezegd, dat hij niet zou sterven, maar: Indien Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan.
- 24 Dit is de discipel, die van deze dingen getuigt en die deze beschreven heeft en wij weten, dat zijn getuigenis waar is.
- 25 Er zijn echter nog vele andere dingen, die Jezus gedaan heeft; indien deze één voor één beschreven werden, dan zou, naar ik meen, de wereld zelf de boeken, die geschreven werden, niet kunnen bevatten.

SAMENVATTINGEN

21:18-25

Er was niets, wat bij Petrus meer tegen vlees en bloed inging dan de gedachte aan het kruis. Nu voorzegt Jezus hem, dat hij zelf aan het kruis moet. De man, die Jezus verloochend had, moet leren zichzelf te verloochenen. Dit is de eerste en grote levensles van de christen. Hij moet nog veel méér leren. Heel het leven is een leerschool. Zo moet Petrus ook nog leren of liever afleren, zich met alles te bemoeien wat hem niet aangaat, en wat de Here alleen zal bepalen, in casu het lot van Johannes.

De apostel eindigt met de opmerking, dat de hele wereld de boeken niet zou kunnen bevatten, die zouden beschrijven wat Jezus gedaan heeft. Hij wil zeggen, dat Christus' werk zo ontzaglijk rijk is, dat alle geslachten er niet over uitgedacht raken, omdat alle heiligen samen de lengte en breedte, de diepte en hoogte niet kunnen peilen.

De Eerste Brief van Johannes

1 JOHANNES 1

1:1-4

- 1 Hetgeen was van den beginne, hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze (eigen) ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord des levens
- 2 - het leven toch is geopenbaard en wij hebben gezien en getuigen en verkondigen u het eeuwige leven, dat bij den Vader was en aan ons geopenbaard is -
- 3 hetgeen wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook gij met ons gemeenschap zoudt hebben. En ónze gemeenschap is met den Vader en met zijn Zoon Jezus Christus.
- 4 En deze dingen schrijven wij, opdat onze blijdschap volkomen zij.

SAMENVATTINGEN

1:1-4

Johannes kan nauwelijks werkwoorden genoeg vinden, om de waarachtigheid van zijn boodschap te beklemtonen. Wat hij te zeggen heeft is geen fantasie, maar hij en zijn medeapostelen zijn oor- en ooggetuigen geweest¹ van het verbazingwekkende feit, dat het Woord vlees geworden is, dat de Eeuwige zich heeft gebonden aan de tijd, zó dat Hij getast kon worden met de handen. Het geloof in Jezus Christus is de enige weg tot het eeuwige leven. Dit is echter geen kwestie van lichamelijk, maar van geestelijk zien en horen, en wel een horen van het *woord* des levens. De verkondiging² van dat woord is daarom zo uitermate belangrijk, omdat het geloof uit het gehoor is. Wat ons opvalt is, dat Johannes niets liever wil doen, dan dit woord te verkondigen: wat hij zelf gezien en gehoord heeft, wil hij ook anderen verkondigen "opdat onze blijdschap volkomen zij". Die blijdschap is dus nog niet volkomen, als hij zelf maar geniet. Johannes is geen geestelijke egoïst, die de schatten voor zichzelf oppot. De kerk is helaas voor velen 'n soort geestelijk restaurant, waar ze met veel zorg het menu uitkiezen. Ze denken er geen ogenblik aan, dat er ook nog andere mensen zijn, die honger hebben. Wat doe *ik* voor de geestelijke nood van anderen ?

¹ Uit enkele werkwoordsvormen is op te maken, dat dit niet alléén verleden tijd is; het klinkt nog in hun oren na.

² Hier: de schriftelijke vastlegging of verkondiging.

1:5-7

- 5 En dit is de verkondiging, die wij van Hem gehoord hebben en u verkondigen: God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis.
- 6 Indien wij zeggen, dat wij gemeenschap met Hem hebben en in de duisternis wandelen, dan liegen wij en doen de waarheid niet;
- 7 maar indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, hebben wij gemeenschap met elkander; en het bloed van Jezus, zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde.

SAMENVATTINGEN

1:5-7

Nu komt de inhoud van de boodschap, en deze is kort en krachtig, dat God licht is. Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat er in God geen mysteriën zijn, maar licht is hier het licht der heiligheid, in volstrekte tegenstelling met de duisternis der zonde. Wie dus gemeenschap met God heeft, Zijn kind wil heten, móét ook een vijand zijn van de zonde, gelijk het water de vijand is van het vuur. Zodra de "kinderen des lichts" kromme wegen gaan, en dingen doen, die het daglicht niet mogen zien, dan "liegen" zij, d.w.z. ze zijn niet oprecht, hun belijdenis is een leugen. Men lette er goed op, dat Johannes spreekt van een "wandelen" in de duisternis, waarmee zeer beslist niet bedoeld is een "verdwalen", of wat wij noemen een *struikelen* in de zonde (wat wij allemaal dagelijks doen), maar een genoeg hebben in de zonde. Hier staat tegenover een "wandelen in het licht", wat Ps. 119 noemt: hoe *lief* heb ik uw wet! Wij moeten met dat doen van Gods geboden niet in de ruimte blijven zweven. Dat doet Johannes ook niet, maar hij maakt het terstond concreet: als wij God liefhebben, bewijzen we *elkander* liefde. Dit is de nuchtere en praktische reden, waarom Johannes *niet* schrijft: als wij in het licht wandelen, hebben we gemeenschap met *God*, maar "met *elkander*". We zijn in die gemeenschap nog zo zondig. Maar gelukkig: het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonde. Deze laatste waarheid dient niet om de zonde gemakkelijker, maar moeilijker te maken.

1:8-10

- 8 Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet.
- 9 Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.
- 10 Indien wij zeggen, dat wij niet gezondigd hebben, maken wij Hem tot een leugenaar en zijn woord is in ons niet.

SAMENVATTINGEN

1:8-10

Met degenen die "zeggen dat zij geen zonde hebben", zal Johannes wel die mensen op het oog hebben gehad, die beweerden, dat een mens feitelijk niet aansprakelijk was, voor wat zijn "vlees" deed. Dat lichaam hóórde niet bij de eigenlijke mens, was niet meer dan de gevangenis waar hij in opgesloten was. Zo ziet men, dat er de eeuwen door al heel wat drogredenen zijn uitgevonden, om excuus te vinden voor de zonde. En wie van òns is er niet rap met allerlei verontschuldigen bij ? Het boetekleed siert de mens, maar niemand trekt het graag aan. Dit is een groot kwaad, omdat *onbeleden* zonde *onvergeven* zonde is. Johannes legt in dit gedeelte grote nadruk op het *belijden*. Bedoeld is niet alleen een belijden voor God, maar ook een belijden voor elkander. Zolang dat laatste ook niet gebeurd is, blijft er wat zitten. En voorts is dat belijden voor God niet een goedkope frase, maar behoort het zeer gespecialiseerd te geschieden. We moeten elke avond stuk voor stuk alles opbiechten, heel de voorbije dag de revue laten passeren, en precies belijden waar en waarom het mis was. Dan alleen komen we verder. Pas toen David z'n zonde beleed, brak het licht door (Ps. 32). Want dan is God getrouw en rechtvaardig, om de zonde te vergeven. Getrouw aan Zijn eens gegeven belofte, en rechtvaardig, door de zonde niet aan ons te straffen, die Christus reeds geboet heeft.

1 JOHANNES 2

2:1-2

- 1 Mijn kinderkens, dit schrijf ik u, opdat gij niet tot zonde komt. En als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den rechtvaardige;
- 2 en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld.

SAMENVATTINGEN

2:1-2

Johannes heeft onder de mensen aan wie hij nu een brief schrijft, jarenlang herderlijk werk verricht. Bovendien is hij een oud man geworden. Dit geeft hem het recht, z'n lezers zo echt vaderlijk aan te spreken. Doel van z'n schrijven is: opdat gij niet zondigt. Daar zit wat paradoxaals in. We weten dat we zondaren blijven tot de dood toe. Niettemin: zondigt niet! Weest volmaakt. We moeten voor elke zonde heel bang zijn, want zij is onze doodsvijanden. We hebben dus elke dag ten bloede toe de strijd aan te binden tegen de zonde. Want wat het leven somber maakt is niet het (denkbeeldig knellende) juk van de dienst des Heren, — dit is vrijheid —, maar de gemene zonde! Indien wij door het kwaad echter licht verrast worden, staat de weg der verzoening met God door Christus dagelijks open. Johannes gooit alle vensters open, als hij schrijft dat Christus een verzoening is voor de zonden der gehele wereld. Hij bedoelt niet, dat het met iedereen wel terecht komt. Dit gebeurt helaas niet. Maar hij bedoelt wel, dat het verlossingswerk van Christus wereldwijd is. Er is niets benepens in. Alzo lief heeft God de *wereld* gehad. Het kan gebeuren dat de stam in leven blijft, ook al vallen er links en rechts vele dode takken af. Deze "stam" is de wereld, die God liefheeft. Laten wij zorgen geen dode takken te zijn.

2:3-6

- 3 En hieraan onderkennen wij, dat wij Hem kennen: indien wij zijn geboden bewaren.
- 4 Wie zegt: Ik ken Hem, en zijn geboden niet bewaart, is een leugenaar en in dien is de waarheid niet;
- 5 maar wie zijn woord bewaart, in dien is waarlijk de liefde Gods volmaakt. Hieraan onderkennen wij, dat wij in Hem zijn.
- 6 Wie zegt, dat hij in Hem blijft, behoort ook zelf zó te wandelen, als Hij gewandeld heeft.

SAMENVATTINGEN

2:3-6

Er wordt hier een en andermaal van "kennen" gesproken. Wij moeten bedenken, dat Johannes daarbij meer denkt aan de functie van het hart, dan van het hoofd. Verstandelijke kennis en helder inzicht in Gods Woord is óók van grote betekenis, maar in 't algemeen in de Schrift en in het bijzonder bij Johannes is kennen vaak synoniem met liefhebben. Wij zullen nu, zegt Johannes, te weten komen of wij God liefhebben, als wij Zijn geboden bewaren. Liefde en gehoorzaamheid horen altijd bij elkaar. Een kind, dat beweert z'n ouders lief te hebben, en z'n eigen zin doet, praat maar wat.

Het is niet zonder opzet, dat nu gesproken wordt niet over de wet in 't algemeen, maar over de geboden, ieder in het bijzonder. Het komt op de onderdelen en de details telkens weer aan, en wij mogen niet het ene gebod hoger of lager taxeren dan het andere. Er zijn b.v.

mensen die zeer scrupuleus zijn ten aanzien van het sabbatsgebod, maar heel gemakkelijk de hand lichten met het 9e gebod, en maar raak roddelen. Fout natuurlijk!

Heel onze liefdeplicht wordt aan het slot saamgevat in "wandelen als Hij gewandeld heeft". Het *herstel* naar Gods beeld is doel van de genade. Niet: komen wij in de hemel, maar worden wij Christus gelijkvormig is de eerste vraag. Dit kan alleen door dagelijkse gebedsgemeenschap met Christus, wat Johannes noemt: *in Hem blijven*.

2:7-11

- 7 Geliefden, ik schrijf u geen nieuw gebod, maar een oud gebod, dat gij van den beginne gehad hebt. Dit oude gebod is het woord, dat gij gehoord hebt.
- 8 Toch schrijf ik u een nieuw gebod, want - wat waarheid is in Hem en in u - de duisternis gaat voorbij en het waarachtige licht schijnt reeds.
- 9 Wie zegt in het licht te zijn en zijn broeder haat, die is in de duisternis tot nu toe.
- 10 Wie zijn broeder liefheeft, blijft in het licht en in hem is niets aanstotelijks;
- 11 maar wie zijn broeder haat, is in de duisternis en wandelt in de duisternis, en hij weet niet waar hij heen gaat, want de duisternis heeft zijn ogen verblind.

SAMENVATTINGEN

2:7-11

De *liefde tot God*, krijgt vlees en bloed in de *naastenliefde* waarover nu verder gehandeld wordt. Dit gebod der liefde is geen nieuw gebod, zo betoogt Johannes. Het is niet een soort elfde gebod, dat aan de tien andere wordt toegevoegd. De liefde doordringt alle andere geboden. Zonder die liefde wordt het een *knechtelijke* in plaats van een *kinderlijke* gehoorzaamheid. "Toch schrijf ik u een nieuw gebod", vervolgt de apostel, want door het evangelie van Jezus Christus, die Zich overgaf voor hen die *vijanden* waren, krijgt dit gebod nieuwe glans. De toevoeging "wat waarheid is in Hem en in u" — betekent dat die liefde (ook de vijandsliefde) van Hem moet overgaan op ons: dit gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was.

Wie niet liefheeft, haat, en heeft de duisternis lief. Het fatale is daarbij, dat zo iemand door zijn liefdeloosheid niet alleen zelf zonde doet, maar ook anderen meesleept¹, want de zonde maakt altijd slachtoffers.

Wij bedenken tenslotte, dat liefde nooit negatief is. Zij is niet tevreden als zij de naaste niet benadeeld heeft, maar viert haar triumpfen, als zij de naaste bevoordeeld heeft.

¹ In de St. Vert. staat: geen ergernis is in hem. De schriftuurlijke betekenis van "ergernis geven" is: tot zonde verleiden.

2:12-17

- 12 Ik schrijf u, kinderkens, want de zonden zijn u vergeven om zijns naams wil.
- 13 Ik schrijf u, vaders, want gij kent Hem, die van den beginne is. Ik schrijf u, jongelingen, want gij hebt den boze overwonnen. Ik heb u geschreven, kinderen, want gij kent den Vader.
- 14 Ik heb u geschreven, vaders, want gij kent Hem, die van den beginne is. Ik heb u geschreven, jongelingen, want gij zijt sterk en het woord Gods blijft in u en gij hebt den boze overwonnen.
- 15 Hebt de wereld niet lief en hetgeen in de wereld is. Indien iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem.

- 16 Want al wat in de wereld is: de begeerte des vlezes, de begeerte der ogen en een hovaardig leven, is niet uit den Vader, maar uit de wereld.
- 17 En de wereld gaat voorbij en haar begeren, maar wie den wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid.

SAMENVATTINGEN

2:12-17

"Kinderkens" is hier de algemene naam voor heel de gemeente, en in de gemeente spreekt Johannes nu de "Vaders" en de "Jongelingen", dus de ouderen en jongeren afzonderlijk aan¹. Geen van beide groepen staan vreemd tegenover de waarheid. De ouderen hebben de Here reeds lang leren kennen, en de jongeren hebben de goede strijd des geloofs gestreden. Daarom zou het voor hen, die de genade reeds deelachtig zijn, te erger wezen, als ze nu de wereld liefkregen. Dit is de gemeenschappelijke waarschuwing aan 't adres van oud en jong. Johannes is niet de dwaze mening toegedaan, dat alleen jonge mensen vatbaar zijn voor wereldliefde. Ouderen zijn het evenzeer, zo niet meer. Dit temeer, omdat met wereld niet alleen bedoeld wordt bioscoop, toneel e.d. Johannes noemt heel wat anders, o.a. "een hovaardig leven". Wereldgelijkvormigheid zit in de regel heel diep verborgen in de gezindheid van het hart.

Als Johannes tot tweemaal toe van de jongeren zegt, dat zij den boze overwonnen hebben, betekent dat niet, dat ze van de duivel geen last meer hebben, maar dat ze in hun grimmige strijd bedenken moeten dat ze te doen hebben met een vijand, die reeds overwonnen is.

¹ Het: "ik schrijf u" en "ik heb u geschreven" is 'n soort taaifiguur. Het laatste duidt niet op een vroegere brief, maar betekent zoveel als: ik kan het niet genoeg herhalen, wat ik u nu schrijf.

2:18-21

- 18 Kinderen, het is de laatste ure; en gelijk gij gehoord hebt, dat er een antichrist komt, zijn er nu ook vele antichristen opgestaan, en daaraan onderkennen wij, dat het de laatste ure is.
- 19 Zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zouden zij bij ons gebleven zijn: maar aan hen moest openbaar worden, dat niet allen uit ons zijn.
- 20 Gij echter hebt een zalving van den Heilige en gij weet dat allen.
- 21 Ik heb u niet geschreven, omdat gij de waarheid niet weet, maar omdat gij haar weet en omdat geen leugen uit de waarheid is.

SAMENVATTINGEN

2:18-21

Met "de laatste ure" is hier bedoeld de laatste periode van de wereldgeschiedenis. Deze is feitelijk reeds ingegaan met de Pinksterdag en eindigt met de wederkomst van Christus. Wat voor ons eeuwen omspannt, is voor God slechts een "uur". In deze tijd zal, vlak voor de wederkomst van Christus, eerst nog de antichrist optreden, van wie elders in de Schrift, b.v. 2 Thess. 2:3-9 breedvoerig gesproken wordt. Hij zal als 'n soort vleesgeworden duivel een laatste stormaanval tegen de kerk ondernemen. De antichristelijke geest, die de bodem voor de antichrist zelf bereidt, was echter reeds in de dagen van Johannes merkbaar. Evenals Christus heeft ook de antichrist zijn voorlopers. Het was wel diep te betreuren, dat de antichristelijke leugenpropaganda niet slechts aanhang vond (en vindt) bij, maar mede uit-

gedragen werd (en wordt) door Heden die uit de kerk zelf voortgekomen zijn (zij zijn van òns uitgegaan). Daarom is uitkijken de boodschap, en is grondige kennis van de Waarheid, schrijft Johannes, nodig. Het is een gelukkige kerk, aan wie Johannes verder schrijven kan: gij hebt de zalving van de Heilige (Geest) en gij weet het allen. Dit betekent niet (met de St. Vert.) dat zij alle dingen weten, maar dat zij de leugen van de waarheid kunnen onderscheiden. Het staat te vrezen, dat menigeen dit nú niet meer kan!

2:22-25

- 22 Wie is de leugenaar dan wie loochent, dat Jezus de Christus is? Dit is de antichrist, die den Vader en den Zoon loochent.
- 23 Een ieder, die den Zoon loochent, heeft ook den Vader niet. Wie den Zoon belijdt, heeft ook den Vader.
- 24 Wat u betreft, wat gij van den beginne gehoord hebt, moet in u blijven. Indien in u blijft, wat gij van den beginne gehoord hebt, dan zult gij ook in den Zoon en [in] den Vader blijven.
- 25 En dit is de belofte, die Hij zelf ons beloofd heeft: het eeuwige leven.

SAMENVATTINGEN

2:22-25

De antichristelijke geest kan zich op velerlei wijze openbaren. Wat Johannes met name te bestrijden heeft is de dwaling van hen, die ontkenden dat Jezus was de Christus, de Zoon van God. Dat ziet de Schrift als de kern van het antichristendom. Wie dat loslaat, waarschuwt Johannes, moet ook de Vader loslaten; dit is onherroepelijk de consequentie, want de Vader en de Zoon zijn zó zeer één, dat wie de Zoon verwerpt, ook de Vader verwerpt. Dit is dus de principiële ontwrichting van alle Godsgeloof. Het modernisme van onze tijd hangt in wezen dezelfde dwaling aan als die Johannes bestrijdt. Johannes laat geen onzeker geluid horen: wie is de *leugenaar*, dan die loochent dat Jezus is de Christus?

Tegenover de afwijzing van de dwaling staat de rijke belofte: Wie in de Zoon blijft, heeft het eeuwige leven. Dat zal hij niet krijgen, maar dat hééft hij nú! Het eeuwige leven is dat leven, dat zich daarin onderscheidt van het aardse, natuurlijke leven, dat het zich richt naar God en Zijn dienst.

2:26-29

- 26 Dit heb ik u geschreven over hen, die u misleiden.
- 27 En wat u betreft, de zalving, die gij van Hem ontvangen hebt, blijft op u, en gij hebt niet van node, dat iemand u lere; maar, gelijk zijn zalving u leert over alle dingen, en waarachtig is en geen leugen, blijft in Hem, gelijk zij u geleerd heeft.
- 28 En nu, kinderkens, blijft in Hem, opdat wij, als Hij zal geopenbaard worden, vrijmoedigheid hebben en voor Hem niet beschaamd staan bij zijn komst.
- 29 Als gij weet, dat Hij rechtvaardig is, erkent dan ook, dat een ieder, die de rechtvaardigheid doet, uit Hem geboren is.

SAMENVATTINGEN

2:26-29

De uitdrukking: "gij hebt niet van node, dat iemand u lere", is wel eens verkeerd verstaan. Ze betekent stellig niet, dat de gemeente reeds volleerd is, want dan zouden wij de Bijbel niet

meer behoeven te lezen, of naar de kerk gaan. Wij raken in Gods Woord nooit uitgeleerd, en alle heiligen samen kunnen de rijkdom er van niet bevatten. Johannes legt evenwel daarom zo grote nadruk op de zalving die zij van de Geest ontvangen hebben, en Die hen daarom in alle waarheid geleid heeft, en leiden zal, omdat de dwaalleraars met de pretentie kwamen, dat zij ook openbaringen hadden ontvangen, en dan wel geheel nieuwe en bijzondere openbaringen. Dwaasheid, zegt Johannes. Laat u niets wijs maken. Gij hebt in het Woord Gods de volle openbaring ontvangen, en wat daar buiten om gaat, is niet uit de H. Geest. Het is niet de waarheid, maar de leugen. Wie niet maar de waarheid belijdt, maar door hartelijke liefde verbonden blijft aan Hem, die de Waarheid is, zal in de dag des gericht's zonder verschrikken voor Hem kunnen verschijnen. Die band aan Christus, die zich openbaart in het doen van Gods wil (de rechtvaardigheid doen) is vrucht niet van eigen inspanning, maar van wedergeboorte door de Geest.

1 JOHANNES 3

3:1-3

- 1 Ziet, welk een liefde ons de Vader heeft gegeven, dat wij kinderen Gods genoemd worden, en wij zijn het (ook). Daarom kent de wereld ons niet, omdat zij Hem niet kent.
- 2 Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen; (maar) wij weten, dat, als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem gelijk zullen wezen; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is.
- 3 En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich, gelijk Hij rein is.

SAMENVATTINGEN

3:1-3

Het begin van het derde hoofdstuk is zo iets als een reactie op het vorige. Daar is gesproken over de *armoede* van hen, die de Zoon loochenen, en daarmee ook de Vader kwijtraken, en nu kan Johannes er niet over uit (het begint met de uitroep van verbazing: ziet) hoe *rijk* de gelovigen wel zijn, die in Jezus Christus tot kinderen Gods aangenomen zijn. Laten we, zo bedoelt Johannes, blij wezen om wat we nu reeds zijn, en nog meer om wat we zijn zullen. Als het hier heet, dat het nog niet geopenbaard is, wat we zijn zullen, dan betekent dat niet, dat onze toekomst nog volslagen onzeker zou zijn. Dat is ze niet, en in de "Openbaring" heeft deze zelfde Johannes daar kostelijke dingen van gezegd. De bedoeling is, dat de ons toekomende heerlijkheid nog omsluiert is, ze is nog niet aan de dag getreden, zoals een standbeeld vóór de onthulling nog met doeken overdekt is. Wij zijn wel kinderen Gods, maar nog incognito (de wereld kent ons niet). Straks wordt alles heerlijk openbaar, zoals de rups zich ontpopt tot vlinder. Wie zou ooit gedacht hebben dat daar vlinderheerlijkheid in school. Wie ziet aan de zwervers en tobbers, die kinderen Gods héten, dat ze Koningskinderen zijn?

3:4-8a

- 4 Ieder, die de zonde doet, doet ook de wetteloosheid, en de zonde is wetteloosheid¹.
- 5 En gij weet, dat Hij geopenbaard is, opdat Hij de zonden zou wegnemen, en in Hem is geen zonde.
- 6 Een ieder, die in Hem blijft, zondigt niet; een ieder, die zondigt, heeft Hem niet gezien en heeft Hem niet gekend.
- 7 Kinderkens, laat niemand u misleiden. Wie de rechtvaardigheid doet, is rechtvaardig, gelijk Hij rechtvaardig is;
- 8 wie de zonde doet is uit den duivel, want de duivel zondigt van den beginne.

¹ Letterlijk "anomia". Gedacht wordt aan het missen van een doel. Een zondige mist z'n levensdoel, al lijkt z'n leven "geslaagd".

SAMENVATTINGEN

3:4-8a

Het vorige Schriftgedeelte is geëindigd met de opmerking dat wie de hoop der heerlijkheid in zich omdraagt, ook "zichzelf reinigt". De christelijke hoop is geen onvruchtbaar heimwee maar een reinigende kracht, en wie straks het lied van het Lam wil meezingen, moet nu reeds beginnen de woorden en de melodie te leren. Op dit thema van de z.g.n. heiligmaking gaat Johannes nu door. De volle heerlijkheid van ons kindschap Gods is nog wel niet aan de

dag getreden, maar dat wij kinderen Gods zijn, moet toch in ons leven openbaar worden. Vooral in onze houding tegenover de zonde. De antithese wordt hier zeer scherp gesteld. Er zijn feitelijk, zegt Johannes, maar twee groepen mensen: kinderen Gods en kinderen van de duivel. Wie de zonde *doet* is uit de duivel, wie de zonde niet doet, is uit God. De conclusie is spoedig getrokken: ik doe óók zonde, dus ik ben geen kind Gods. Men bedenke echter dat hier voor "zondigen" een werkwoordsvorm gebruikt wordt, die de gedachte wekt aan: in zonde leven, zonder behoefte met de zonde te breken. Zij, die in de zonde *blijven*, zegt het Avondmaalsformulier, hebben geen deel aan Christus, maar die somtijds uit zwakheid in zonde *vallen*, mogen aan Gods genade niet vertwijfelen (Doopsformulier).

3:8b-12

- 8 Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou.
- 9 Een ieder, die uit God geboren is, doet geen zonde; want het zaad (Gods) blijft in hem en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren.
- 10 Hieraan zijn de kinderen Gods en de kinderen des duivels kenbaar: een ieder, die de rechtvaardigheid niet doet, is niet uit God, evenmin als wie zijn broeder niet liefheeft.
- 11 Want dit is de verkondiging, die gij van den beginne gehoord hebt: dat wij elkander zouden liefhebben;
- 12 niet gelijk Kaïn: hij was uit den boze en vermoordde zijn broeder. En waarom vermoordde hij hem? Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig.

SAMENVATTINGEN

3:8b-12

Er zijn sommigen die denken, dat Christus in de wereld gekomen is, om de hemel voor ons te openen, terwijl er dan in de gelovigen, zolang zij nog op de aarde zijn, practisch niet zoveel verandert. De Schrift laat hier een heel ander geluid horen. Christus is gekomen om de *werken des duivels te verbreken*. Dat wil zeggen: Zijn eerste en voornaamste doel is, dat wij *nieuwe* mensen worden, die breken met alles, waartoe de duivel ons aansporen wil. Die zonden zijn vele en velerlei. Johannes noemt er één, en dat is wel de meest duivelse zonde waarmee gebroken dient te worden: de haat. In Kaïn blijkt hoever die haat gaan kan. Hij sloeg iemand dood die hem nooit iets in de weg gelegd had, enkel en alleen omdat hij niet verdragen kon dat Abel niet even slecht was als hij. En dit was nog wel z'n broer. Alle Kaïnsgezindheid is met het geloof in Christus volstrekt onverenigbaar. Als het hier heel sterk heet, dat wie uit God geboren is, niet *kan* zondigen, dan vrage men zich af, of een moeder haar kind *kan* doden. Ja, zij kan het met haar handen, maar ze *doét* het niet, omdat ze 't niet kan.... met haar hart. Het hart protesteert tegen de eventuele daad door de hand. Nu, zo is dat dan!

3:13-16

- 13 Verwondert u niet, broeders, wanneer de wereld u haat.
- 14 Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, omdat wij de broeders liefhebben. Wie niet liefheeft, blijft in den dood.
- 15 Een ieder, die zijn broeder haat, is een mensenmoorder en gij weet, dat geen mensenmoorder eeuwig leven blijvend in zich heeft.
- 16 Hieraan hebben wij de liefde leren kennen, dat Hij zijn leven voor ons heeft ingezet; ook wij behoren dan voor de broeders ons leven in te zetten.

SAMENVATTINGEN

3:13-16

Sommigen veroordelen alle zoeken van "kenmerken" voor het geestelijk leven. Johannes helemaal niet. Hij zegt herhaaldelijk, en ook hier, hoe en waaraan wij kunnen weten, hoe wij uit de dood zijn overgegaan in het leven, dus wedergeboren zijn. Dat moet men niet zwaar en diep ophalen door alle mogelijke zielsgestalten te gaan ontleden. Lijken worden ontleed, maar levende mensen niet. Johannes is tegen elke geestelijke vivisectie. Maar hij constateert heel nuchter, dat er wel degelijk een heel goed kenmerk is, waardoor men weten kan niet meer geestelijk dood, maar geestelijk levend te zijn, en dat is, dat wij "de broeders liefhebben". De haat behoort bij de dood, waarom wij ook spreken van een dodelijke haat. Doodslagers zitten er niet alleen in de kerker, maar ook in de kerk, want reeds de *gezindheid* (de haat) is doodslag. God ziet ons *hart* aan, al houden we ook de *handen* thuis. Zoals de haat hoort bij de dood, hoort de liefde bij het leven. Het leven dat uit God is, kan geen egoïstisch leven zijn, maar openbaart zich in broederliefde. Die broederliefde hangt ook weer niet in de lucht. Wij zijn schuldig, zegt Johannes, naar het voorbeeld van de Heiland, ons *leven* in te zetten voor de broeders. Ons leven! En als we dan bedenken, dat een beetje van onze tijd, onze kracht, ons geld ten offer te brengen ons eigenlijk al te veel is, hoe staat het dan met onze liefde?

3:17-18

- 17 Wie nu in de wereld een bestaan heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden, maar zijn binnenste voor hem toesluit, hoe blijft de liefde Gods in hem?
- 18 Kinderkens, laten wij liefhebben niet met het woord of met de tong, maar met de daad en in waarheid.

SAMENVATTINGEN

3:17-18

Op dat thema van gisteren gaat Johannes nog even door: de broederlijke liefde in haar praktische toepassing. Wie zou zeggen, dat Johannes daarmee z'n stokpaardje berijdt, zou niet alleen oneerbiedig spreken, maar zijn bedoeling geheel miskennen. Liefde en haat, egoïsme en altruïsme, zijn voor hem geen dingen van meer of minder, maar van zijn of niet te zijn, van dood of leven. Er staan hier de allerge wichtigste dingen op het spel, en hel en hemel zijn er mee gemoeid. Daarom verklaart Johannes hier nu ook maar ronduit, dat de Here van vrome praatjes niet gediend is. Wie het zelf behoorlijk goed kan doen, en z'n arme broeder in de kou laat staan, en niettemin meepraat over de liefde, en meezingt: ai ziet, hoe goed, enzovoort, is God een gruwel. Men moet de liefde omzetten in daden, of er helemaal van zwijgen. Dit heeft de Bijbel nu al bijna 20 eeuwen gezegd, en toch gaat menig een nog maar stilletjes door. Zó is het eigenlijk niet juist gezegd. Het wordt al erger, want de zonde staat nooit stil. Het egoïsme wordt steeds meer de signatuur der kerk, die daarin het symptoom van verwereldlijking laat zien. En dat ondanks het feit, dat we geregeld Avondmaal vieren en uit het formulier horen lezen: en dit niet alleen met *woorden*, maar ook met de *daad* jegens elkander bewijzen.

3:19-24

- 19 Hieraan zullen wij onderkennen, dat wij uit de waarheid zijn en voor Hem ons hart overtuigen,
- 20 dat, indien ons hart (ons) veroordeelt, God meerder is dan ons hart en kennis heeft van alle dingen.

- 21 Geliefden, als ons hart ons niet veroordeelt, hebben wij vrijmoedigheid tegenover God,
22 en ontvangen wij van Hem al wat wij bidden, daar wij zijn geboden bewaren en doen wat welgevallig is voor zijn aangezicht.
23 En dit is zijn gebod: dat wij geloven in den naam van zijn Zoon Jezus Christus en elkander liefhebben, gelijk Hij ons geboden heeft.
24 En wie zijn geboden bewaart, blijft in Hem en Hij in hem. En hieraan onderkennen wij, dat Hij in ons blijft: aan den Geest, dien Hij ons gegeven heeft.

SAMENVATTINGEN

3:19-24

De liefde, die zich uit in praktische daden van barmhartigheid is niet alleen voor anderen voordelig, maar komt ook ons zelf ten goede. Dit is de bedoeling van de merkwaardige uitdrukking, dat wij "voor Hem ons hart overtuigen". Wij worden er mee door overtuigd of verzekerd van de band der liefde die er bestaat tussen God en ons. Nu stelt Johannes eerst de mogelijkheid, dat toch ons hart ons veroordeelt, nl. wegens veel boosheid en liefdeloosheid die wij in ons weten. Maar, zegt de apostel, God weet nog veel meer van ons, ook die boosheden die wij zelf niet eens weten. Gelukkig toch ook weer, dat God die diepste roerselen weet. Toen Petrus geen raad meer wist, omdat zijn *dad*en tegen hem getuigden, deed hij juist een beroep op 's Heren alwetendheid: de Here wist dus ook, dat heel diep in z'n hart verscholen lag: de liefde.

De andere mogelijkheid die Johannes stelt is, dat ons hart ons *niet* veroordeelt, d.w.z. dat er geen *bijzondere* zonden zijn, zoals in 't geval van Petrus. Gelukkig! Dan is ook de gebedsweg niet versperd, en ontvangen wij al wat wij bidden. Niet alles wat wij *wensen*, maar wat wij bidden. Wie goed bidden geleerd heeft, laat heel wat *wensen* schieten!

1 JOHANNES 4

4:1-6

- 1 Geliefden, vertrouwt niet iederen geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn in de wereld uitgegaan.
- 2 Hieraan onderkent gij den Geest Gods: iedere geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, is uit God;
- 3 en iedere geest, die Jezus niet belijdt, is niet uit God. En dit is de geest van den antichrist, waarvan gij gehoord hebt, dat hij komen zal, en hij is nu reeds in de wereld.
- 4 Gij zijt uit God, kinderkens, en gij hebt hen overwonnen; want Hij, die in u is, is meerder dan die in de wereld is.
- 5 Zij zijn uit de wereld; daarom spreken zij uit de wereld en hoort de wereld naar hen.
- 6 Wij zijn uit God; wie God kent, hoort naar ons; wie uit God niet is, hoort naar ons niet. Hieraan onderkennen wij den Geest der waarheid en den geest der dwaling.

SAMENVATTINGEN

4:1-6

Alle eeuwen door voert de waarheid strijd met de leugen, en staat de Geest van Christus tegenover de geest van de antichrist. Johannes legt ons de dure roeping op, leugen en waarheid van elkaar te onderscheiden, en de geesten te beproeven, d.i. aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen. Dit is niet zo eenvoudig, omdat de leugengeest telkens in een nieuw en dikwijls bekoorlijk gewaad optreedt. De nuanceringen zijn soms zeer gering. Alleen wie in de Waarheid thuis is, kan zich van de leugen vrijhouden.

Om twee redenen is dit Schriftgedeelte voor ons van belang. De eerste reden is dat wij het gevaar van de leugengeest dikwijls onderschatten. Het is van belang te bedenken, dat alle revoluties zowel in de staat als in de kerk steeds in de studeerkamer begonnen zijn. De theorie beheerst de praktijk.

In de tweede plaats willen we goed in 't oor knopen: wie God kent hoort ons, wie uit God niet is hoort naar ons niet. Wij moeten bij de vijanden die hieresignaleerd worden, niet te ver weg kijken. We kunnen 't zelf zijn. De kwestie ligt in het *horen* en niet alleen in (leugen) spreken. Als wij niet horen (gehoorzamen), zijn *wij* niet uit God.

4:7-12

- 7 Geliefden, laten wij elkander liefhebben, want de liefde is uit God; en een ieder, die liefheeft, is uit God geboren en kent God.
- 8 Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde.
- 9 Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.
- 10 Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden.
- 11 Geliefden, indien God ons zó heeft liefgehad, behoren ook wij elkander lief te hebben.
- 12 Niemand heeft ooit God aanschouwd; indien wij elkander liefhebben, blijft God in ons en zijn liefde is in ons volmaakt geworden.

SAMENVATTINGEN

4:7-12

Het Schriftgedeelte dat wij nu gelezen hebben, behoeft nauwelijks nadere verklaring. Niet, dat wij 't begrijpen kunnen. De liefde Gods waarover Johannes spreekt is mysterie. Temeer, waar God, zoals wij nu ook weer gelezen hebben, altijd de eerste is in de liefde en Zijn liefde door de onze allerm minst is opgewekt. Wanneer die liefde dan de onze maar *aansteeft*, daar is het Johannes om begonnen. Eigenlijk is dit niet juist gezegd. We lezen in het laatste vers, dat Zijn liefde tot ons "volmaakt" geworden is. De bedoeling is: tot ontwikkeling gekomen. Wij blijven met onze liefde tot God en tot de naaste altijd nog zo jammerlijk in de eerste beginselen steken. Het smeult wel een beetje, maar er gaat geen warmte van uit.

Wanneer Johannes Gods liefde met de onze in verband brengt, dan is het de bedoeling natuurlijk niet, dat wij Gods liefde zouden kunnen evenaren of nabootsen. Wel moeten wij zó naar Gods beeld hersteld worden, dat wij ons egoïsme afzweren, en door de kracht van de H. Geest leren liefhebben. De liefde tot God krijgt vlees en bloed in de liefde tot de naaste. Het eerste en het tweede gebod zijn aan elkaar gelijk.

4:13-21

- 13 Hieraan onderkennen wij, dat wij in Hem blijven en Hij in ons, dat Hij ons van zijn Geest gegeven heeft.
- 14 En wij hebben aanschouwd en getuigen, dat de Vader den Zoon gezonden heeft als Heiland der wereld.
- 15 Al wie belijdt, dat Jezus de Zoon van God is - God blijft in hem en hij in God.
- 16 En wij hebben de liefde onderkend en geloofd, die God jegens ons heeft. God is liefde, en wie in de liefde blijft, blijft in God en God blijft in hem.
- 17 Hierin is de liefde bij ons volmaakt geworden, dat wij vrijmoedigheid hebben op den dag des oordeels, want gelijk Hij is, zijn ook wij in deze wereld.
- 18 Er is in de liefde geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit; want de vrees houdt verband met straf en wie vreest, is niet volmaakt in de liefde.
- 19 Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.
- 20 Indien iemand zegt: Ik heb God lief, doch zijn broeder haat, dan is hij een leugenaar; want wie zijn broeder, dien hij gezien heeft, niet liefheeft, kan (ook) God, dien hij niet gezien heeft, niet liefhebben.
- 21 En dit gebod hebben wij van Hem: Wie God liefheeft, moet ook zijn broeder liefhebben.

SAMENVATTINGEN

4:13-21

Evenals in het voorgaande is ook nu weer een en andermaal sprake van "volmaakte", d.i. tot ontwikkeling gekomen liefde. Johannes onderwijst ons, dat de liefde alleen dan in ons tot ontwikkeling komen kan, als de Geest Gods in ons werkt, d.w.z. als wij openstaan voor de Geest, en alle onheilige geesten uit ons hart en leven laten verdrijven. De liefde komt dan tot zó rijke ontwikkeling, dat er "gelijkheid" komt tussen Christus en ons. Dit zou gedurfd lijken, als de Schrift het Zelf niet zeide: "gelijk Hij is, zijn ook wij in deze wereld". Hóé Hij in de wereld was, wéten we: met innerlijke ontferming bewogen over al het ellendige! We zien dus weer: Johannes raakt over de liefde nooit uitgedacht. De naaste wordt er beter van, we worden er zelf beter van, en, zo voegt hij er nu aan toe: het is ook een blij leven. De liefde sluit de vrees buiten. Onze wereld wordt verteerd door de angst. Er is alleen redding door Jezus Christus, die de saambindende liefde geeft.

1 JOHANNES 5

5:1-13

- 1 Een ieder, die gelooft, dat Jezus de Christus is, is uit God geboren; en ieder, die Hém liefheeft, die deed geboren worden, heeft (ook) dengene lief, die uit Hem geboren is.
- 2 Hieraan onderkennen wij, dat wij de kinderen Gods liefhebben, wanneer wij God liefhebben en zijn geboden doen.
- 3 Want dit is de liefde Gods, dat wij zijn geboden bewaren. En zijn geboden zijn niet zwaar,
- 4 want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning, die de wereld overwonnen heeft: ons geloof.
- 5 Wie is het, die de wereld overwint, dan wie gelooft, dat Jezus de Zoon van God is ?
- 6 Dit is Hij, die gekomen is door water en bloed, Jezus Christus, niet slechts met water, maar met het water en met het bloed. En de Geest is het, die getuigt, omdat de Geest de waarheid is.
- 7 Want drie zijn er, die getuigen [in den hemel: de Vader, het Woord, en de Heilige Geest; en deze drie zijn één.
- 8 En drie zijn er, die getuigen op de aarde: de Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één.
- 9 Indien wij het getuigenis der mensen aannemen, het getuigenis van God is meerder, want dit is het getuigenis van God, dat Hij van zijn Zoon getuigd heeft.
- 10 Wie in den Zoon van God gelooft, heeft het getuigenis in zich; wie God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, omdat hij niet geloofd heeft in het getuigenis, dat God getuigd heeft van zijn Zoon.
- 11 En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon.
- 12 Wie den Zoon heeft, heeft het leven; wie den Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet.
- 13 Dit heb ik u geschreven, die gelooft in den naam van den Zoon Gods, opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt.

SAMENVATTINGEN

5:1-13

Het is vanzelfsprekend, dat wie de Verwekker (God de Vader) liefheeft, ook Hef heeft die Hij verwekt heeft, nl. alle kinderen Gods. Door deze liefde bewaren wij de geboden Gods, want de liefde is de vervulling der wet. Deze liefde heeft ook kracht, want zij overwint de wereld. Geen machtige heeft nog ooit de wereld kunnen overwinnen. De zwakke gelovige kan het, en als wij maar geloven, zullen we alle angst en haat uit de wereld kunnen verdrijven. Dit geloof richt zich op en put zijn kracht uit Hem, die de wereld overwonnen heeft: Jezus Christus. Dat Hij ook de enige wereldredder is, getuigen (naar het woord dat in de mond van 2 of 3 getuigen alle woord zal bestaan): de Vader, het Woord (de Zoon) en de H. Geest. Er waren destijds die beweerden, dat de mens Jezus een andere was dan de Christus. Daarom legt Johannes er nadruk op dat Jezus gekomen is door water en bloed, en dat de gedoopte Jezus (water) dezelfde was als de gekruiste Christus (bloed). Met de Geest leggen doop en kruis getuigenis af van Zijn middelaarschap, en in Hem alleen en nergens anders is het eeuwige leven.

5:14-21

- 14 En dit is de vrijmoedigheid, die wij tegenover Hem hebben, dat Hij, indien wij iets bidden naar zijn wil, ons verhoort.
- 15 En indien wij weten, dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, weten wij, dat wij de beden verkregen hebben, die wij van Hem hebben gebeden.
- 16 Als iemand zijn broeder ziet zondigen, een zonde niet tot den dood, moet hij bidden en God zal hem het leven geven, hun namelijk, die zondigen niet tot den dood. Er bestaat zonde tot den dood: daarvoor zeg ik niet, dat hij moet vragen.
- 17 Alle ongerechtigheid is zonde, en er bestaat zonde niet tot den dood.
- 18 Wij weten, dat een ieder, die uit God geboren is, niet zondigt; want Hij, die uit God geboren werd, bewaart hem, en de boze heeft geen vat op hem.
- 19 Wij weten, dat wij uit God zijn en de gehele wereld in het boze ligt.
- 20 Doch wij weten, dat de Zoon van God gekomen is en ons inzicht gegeven heeft om den Waarachtige te kennen; en wij zijn in den Waarachtige, in zijn Zoon Jezus Christus. Dit is de waarachtige God en het eeuwige leven.
- 21 Kinderkens, wacht u voor de afgoden.

SAMENVATTINGEN

5:14-21

Alle geestelijke krachten worden in deze brief gemobiliseerd: de liefde, het geloof (vs 5) en nu het gebed. Wie aan het eind van z'n kracht is moet maar bidden, en 't zal gelukken. Johannes is daar heel zeker van. Niet, om het gebed als een tovermiddel aan te prijzen om maar te krijgen wat je graag hebben wilt. Zo wij iets bidden *naar Zijn wil* (vs 14), zal Hij ons verhoren. De grens der gebeden ligt in de wil des Heren.

Hoe machtig het gebed is, bewijst vs 16, waar staat dat de voorbede aan een zondaar die op het pad des doods zich begeeft, het leven terugschenkt. Zeg dus nooit: het helpt toch niets. Blijft u toch bidden. Er is helaas een zonde, waartegen ook het gebed machteloos is: de zonde tegen de H. Geest (zonde tot de dood). Het is een bewust lasteren van God en daar plezier in hebben. Om bekommerde zielen te troosten, voegt Johannes er aan toe, dat wie uit God geboren is, nooit in de zonde kan *volharden*, en dat de boze geen vat op hem heeft. Het slot is een waarschuwing tegen de afgoden, waar de lezers midden in 't heidendom moesten verkeren. Trouwens, wij ook!

De Tweede Brief van Johannes

2 JOHANNES

vs 1-4

- 1 De oudste aan de uitverkoren vrouw en haar kinderen, die ik in waarheid liefheb, en niet alleen ik, maar ook allen, die de waarheid hebben leren kennen,
- 2 om der waarheid wil, die in ons blijft en met ons zijn zal tot in eeuwigheid:
- 3 genade, barmhartigheid en vrede zal met ons zijn van God, den Vader, en van Jezus Christus, den Zoon des Vaders, in waarheid en liefde.
- 4 Het heeft mij zeer verblijd, dat ik onder uw kinderen gevonden heb, die in de waarheid wandelen, gelijk wij een gebod van den Vader hebben ontvangen.

SAMENVATTINGEN

vs 1-4

Johannes dient zich hier aan als "de oudste", en dat kan wijzen op zijn ambtelijke kwaliteit. Men kan ook lezen: "de oude", en dan krijgt een en ander een gemoedelijker tintje. De apostel was nl. op hoge leeftijd gekomen, en werd in de wandeling "de oude" genoemd. Hoe het zij, hij schrijft een brief aan de "uitverkoren vrouw", waarmee de gemeente in haar geheel wordt bedoeld. Op meer plaatsen heet de kerk de vrouw, of de bruid van Christus. Het spreekt van zelf, dat Johannes haar en haar kinderen (de leden der gemeente) hartelijk liefheeft "om der waarheid wil". Deze twee: waarheid en liefde keren hier herhaaldelijk terug, omdat dit de onderwerpen zijn, waar de apostel het een en ander over te zeggen heeft.

Na de gebruikelijke zegenbede begint Johannes er z'n blijdschap over uit te spreken, dat de gemeenteleden "in de waarheid wandelen". Dit zegt meer, dan "de waarheid kennen of belijden". Er zijn helaas velen, die de "waarheid" uitnemend kennen, maar er niet in "wandelen". Bedoeld wordt hier de betoning van godsvrucht in woord en daad. Het waren geen mondbelijders daar. Als het leven vloekt met de belijdenis der waarheid, dan is dat een reden tot grote droefheid. De engelen wenen, en de duivelen lachen er om.

vs 5-8

- 5 En nu vraag ik u, vrouwe, niet alsof ik u een nieuw gebod zou schrijven, maar hetgeen wij van den beginne gehad hebben: dat wij elkander liefhebben.
- 6 En dit is de liefde, dat wij naar zijn geboden wandelen. Dit is het gebod, gelijk gij het van den beginne gehoord hebt, dat gij daarin moet wandelen.
- 7 Want er zijn vele misleiders uitgegaan in de wereld, die de komst van Jezus Christus in het vlees niet belijden. Dit is de misleider en de antichrist.
- 8 Let op uzelf, dat gij niet verliest wat wij verricht hebben, maar uw loon ten volle ontvangt.

SAMENVATTINGEN

vs 5-8

Van de twee onderwerpen: liefde en waarheid, wordt nu eerst over de liefde gesproken. Als hij aandringt op onderlinge liefde, is dit geen nieuw gebod, zegt hij. Nee, het is al zeer oud, maar niettemin blijft het een *gebod*. Liefde laat zich niet dwingen, zeggen sommigen, maar dat is een leugen. De Schrift zegt: gij *zult* liefhebben. Zodra de liefde los komt te staan van

het gebod Gods, en willekeur wordt, is het hek van de dam. Men lette maar eens op de vele echtscheidingen! Johannes is van oordeel, dat liefde vrijwel identiek is met gehoorzaamheid. Dit is de liefde, dat wij naar Zijn geboden wandelen. Het tweede gedeelte gaat over de *waarheid*, en is een waarschuwing tegen "verleiders". Het is door een "want" met het vorige verbonden: "*want* er zijn vele verleiders uitgegaan", en "waarheid en liefde" hangen dus blijkbaar ten nauwste samen. Dit is metterdaad het geval. De bedoelde verleiders loochenden Christus' "komen in het vlees". Hiermee is nu niet, zoals vroeger zijn eerste, maar Zijn tweede komst bedoeld. Kwam Christus niet "om te oordelen levenden en doden", wel dan zou men met het "wandelen in de waarheid" (Gods geboden) wel wat kunnen schipperen, en zou het verantwoordelijkheidsgevoel uitslijten. Met het geloof hechten aan de leugen verdwijnt de liefde.

vs 9-13

- 9 Een ieder, die verder gaat en niet blijft in de leer van Christus, heeft God niet; wie in die leer blijft, deze heeft zowel den Vader als den Zoon.
- 10 Indien iemand tot u komt en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in uw huis en heet hem niet welkom.
- 11 Want wie hem welkom heet, heeft deel aan zijn boze werken.
- 12 Ik heb u veel te schrijven, doch ik wilde dit niet doen met papier en inkt, maar ik hoop tot u te komen en van mond tot mond te spreken, opdat onze blijdschap volkomen zij.
- 13 U groeten de kinderen van uw uitverkoren zuster.

SAMENVATTINGEN

vs 9-13

Johannes heeft het allereerst over mensen die "verder gaan" en niet blijven in de leer van Christus. Het ging met die verleiders precies als met alle leugenpropagandisten: ze zeggen altijd dat ze veel verder of dieper gaan, maar Johannes vermaant om maar bij de eenvoudige leer van Christus te blijven. Er is en wordt over de "leer" veel gesmaald. Daar is aanleiding toe gegeven door hen, die de "leer" losgemaakt hebben van het leven. Dan wordt het natuurlijk een gedrocht. Maar "leer en leven" zijn nooit te scheiden. Integendeel: de leer beheerst het leven, en als zodanig is het van de allergrootste betekenis, welke leer wij hebben, en in welke leer wij onze kinderen groot brengen. Als Johannes van de dwaalleraars beveelt, ze niet in huis te ontvangen, en ze geen welkom te heten, dan gaat hij niet tegen de gangbare Oosterse gastvrijheid in. Hij bedoelt alleen maar, dat men ze niet welkom moet heten in hun *kwaliteit*, ze niet *als ambtsdragers* moest erkennen. Wie meent, dat men tegenover "andersdenkenden" persé onvriendelijk en onheus moet doen, vindt in dit woord van Johannes in elk geval geen steun.

De Derde Brief van Johannes

3 JOHANNES

vs 1-8

- 1 De oudste aan den geliefden Gajus, dien ik in waarheid liefheb.
- 2 Geliefde, ik bid, dat het u in alles wèl ga en gij gezond zijt, gelijk het uw ziel wèl gaat.
- 3 Want het heeft mij zeer verblijd, als er broeders kwamen en van uw waarheid een goed getuigenis gaven, zoals gij dan ook in de waarheid wandelt.
- 4 Groter blijdschap ken ik niet, dan dat ik hoor, dat mijn kinderen in de waarheid wandelen.
- 5 Geliefde, gij handelt trouw in alles wat gij aan de broeders doet, en dat nog wel aan vreemdelingen,
- 6 die in tegenwoordigheid der gemeente getuigd hebben van uw liefde; indien gij hen voorthelpt, gelijk het Gode waardig is, zult gij wèl doen;
- 7 want zij zijn uitgegaan ter wille van den Naam, zonder iets van de heidenen aan te nemen.
- 8 Wij behoren dus zulke mannen te ontvangen, opdat wij mogen samenwerken voor de waarheid.

SAMENVATTINGEN

vs 1-8

De derde brief van Johannes is gericht aan een zekere Gajus. Deze broeder was geen ambtsdrager, maar een blijkbaar algemeen geacht gemeentelid, een zakenman waarschijnlijk, maar dan niet zó een, die helemaal in z'n zaken opgaat, en nergens anders "tijd" voor heeft, want uit heel de brief blijkt, dat hij 'n hartelijke liefde had vóór, en daarom ook helemaal meeleefde mét de kerk des Heren. Hij bewees dat o.a. door gastvrijheid te verlenen aan de rondreizende predikanten, want zij die "uitgegaan waren ter wille van de Naam" getuigden daar met veel lof van. Een mooi trekje in de aanhef van deze brief is, dat Johannes hem toewenst, dat het met z'n gezondheid en z'n zaken evengoed mag gaan als met z'n geestelijke welstand. Met uw ziel, schrijft Johannes, gaat het wél, en ik hoop dat het u ook lichamelijk wèl gaat. Dit is een prachtig getuigenis over Gajus. Deze man is te benijden, ook al slaagt hij niet in het leven. Weet u wel, dat het in de meeste gevallen precies andersom is?

vs 9-15

- 9 Ik heb aan de gemeente een en ander geschreven; maar Diótrefhes, die onder hen de eerste tracht te zijn, ontvangt ons niet.
- 10 Daarom zal ik, als ik kom, herinneren aan zijn werken, die hij doet, daar hij met boze woorden tegen ons zwetst; en hiermede nog niet voldaan, ontvangt hij zelf de broeders niet en weerhoudt ook hen, die het wel willen doen, en hij werpt hen uit de gemeente.
- 11 Geliefde, volg het kwade niet na, maar het goede. Wie goed doet, is uit God, (maar) wie kwaad doet, heeft God niet gezien.
- 12 Van Demétrius is een goed getuigenis gegeven door allen en door de waarheid zelf; en ook wij geven een goed getuigenis en gij weet, dat ons getuigenis waar is.
- 13 Ik had veel aan u te schrijven, doch ik wil u niet schrijven met inkt en pen;

14 maar ik hoop u spoedig te zien; dan zullen wij van mond tot mond spreken.

15 Vrede zij u! De vrienden groeten u. Groet de vrienden bij name.

SAMENVATTINGEN

vs 9-15

Dit briefje aan Gajus was waarschijnlijk meteen bedoeld als 'n aanbevelingsbriefje voor een der rondreizende predikers, nl. 'n zekere Demétrius. Johannes introduceert hem hiermee bij Gajus. De meeste rondreizende predikers vervoegden zich als van zelf bij de voorzitter van de kerkeraad, en dat was in dit geval een Diótrephe. Hoe die man die positie gekregen heeft, is onbegrijpelijk, want het was met die "broeder" helemaal mis. Diótrephe was een heerszuchtig man, die het alleen te zeggen wou hebben. Hij erkende Johannes' apostolisch gezag niet, hield brieven van hem achter, enz. Broeder Gajus had die Diótrephe blijkbaar nog niet door, en als Johannes zelf komt, zal hij eens 'n boekje over hem opendoen. Waaruit men zien kan, dat het in de aposteltijd ook niet allemaal goud was, dat er blonk. Als er van, de kerk nog wat terecht komt, ligt dat niet aan de ambtsdragers. Het lid Gajus was veel beter dan ouderling Diótrephe. Het zijn deze eenvoudige kerkleden, die krachtens het ambt der gelovigen steeds de kerk hebben gereformeerd.

De Openbaring van Johannes

OPENBARING 1

1:1-3

- 1 Openbaring¹ van Jezus Christus, welke God Hem gegeven heeft om zijn dienstknechten te tonen hetgeen weldra moet geschieden, en welke Hij door de zending van zijn engel aan zijn dienstknecht Johannes heeft te kennen gegeven².
- 2 Deze heeft van het woord Gods getuigd en van het getuigenis van Jezus Christus, alles wat hij gezien heeft.
- 3 Zalig hij, die voorleest³, en zij, die horen de woorden der profetie, en bewaren, hetgeen daarin geschreven staat, want de tijd is nabij.

¹ We moeten niet spreken van de "Openbaring van Johannes", nog minder van de "openbaringen", want dit is de *éne* openbaring van *Jezus Christus*, en dan niet van wat in de toekomst nog gebeuren moet, maar wat bezig is te gebeuren van Christus' hemelvaart af tot Zijn wederkomst toe.

² Het Griekse woord heeft de zin van: in tekenspraak spreken, waaruit blijkt, dat dit een *visionnair* boek is, waarvan de zinnebeelden niet letterlijk mogen worden verstaan.

³ Gedacht wordt aan het voorlezen in de gemeentelijke samenkomsten. De meesten konden zelf niet lezen, laat staan zo'n duur boekwerk kopen.

SAMENVATTINGEN

1:1-3

Deze inleidende verzen zeggen ons duidelijk, wat wij aan het Bijbelboek hebben, dat we nu gaan lezen. Het bevat geen fantasie van Johannes, maar de "Openbaring van Jezus Christus", de onthulling van het wereldprogram, dat niet door machtigen en diplomaten, maar door Koning Jezus wordt uitgevoerd. Hij leidt en beheerst al het gebeuren tot de voleinding toe.

Wij moeten wat wij horen voorlezen uit de Bijbel, niet slechts horen, maar ook *bewaren*, d.w.z. ons leven daarnaar richten, evenals de dienstknechten, die wachtten op hun heer, en dan rekenschap moesten afleggen.

Dit dringt temeer, omdat "de tijd nabij" is. Wij kunnen geen dag verliezen. Niet alleen, omdat ons leven zo kort is, maar het tempo waarin Christus het program van Gods Raad afwikkelt, is zeer snel. Alles haast naar het einde. Dat er, sinds Johannes dit schreef, toch zoveel eeuwen verliepen, komt omdat er zo véél gebeuren moest.

1:4-8

- 4 Johannes¹ aan de zeven² gemeenten in Asia: genade zij u en vrede van Hem, die is en die was en die komt³, en van de zeven⁴ geesten, die voor zijn troon zijn,
- 5 en van Jezus Christus, den getrouwen getuige, den eerstgeborene der doden en den overste van de koningen der aarde. Hem, die ons liefheeft en ons uit onze zonden verlost heeft door zijn bloed
- 6 en Hij heeft ons tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader gemaakt - Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden! Amen.
- 7 Zie, Hij komt met de wolken en elk oog zal Hem zien, ook zij, die Hem hebben doorstoken; en alle stammen der aarde zullen over Hem weeklagen. Ja, amen.

- 8 Ik ben de alpha en de oméga⁵, zegt de Here God, die is en die was en die komt, de Almachtige.

¹ Het noemen van deze naam is voor de lezers voldoende. Iedereen kende hem als de *apostel des Heren*.

² zeven is een symbolisch getal en duidt op de totaliteit der kerk van alle eeuwen. Er waren meer kerken in (Klein) Azië, maar in deze 7 weerspiegelt zich het leven der ganse kerk.

³ Dit is de *Vader*, de *Onveranderlijke*, die in verleden en toekomst gelijk blijft.

⁴ Zeven weer symbolisch, aangevend de *volle* werking van den énen Geest, evenals in het O. T. de Geest werd voorgesteld door een kandelaar met 7 armen.

⁵ Eerste en laatste letter van 't Griekse alfabet. De Here is begin en einde (doel) van alles.

SAMENVATTINGEN

1:4-8

Dit boek werd als brief verzonden, en daarom begint het als *alle* apostolische brieven met een zegengroet. De goddelijke genade en de daarmee corresponderende innerlijke vrede des harten vloeit ons toe van de Drieënige God.

Dat de Zoon hier het laatst en breedst genoemd wordt, vindt z'n oorzaak *vooral* in het feit, dat het in dit boek voornamelijk om Hem en Zijn koningschap gaan zal. Johannes ziet Hem reeds komen, want al wat geschiedt is *voorbereiding* van Zijn komst. In het wereldgebeuren is Hij onderweg. Zowel die Hem aannamen als die Hem verwierpen zullen Hem eenmaal zien. Zal ons weeklagen voortkomen uit een gebroken hart — dit is het voorspel der eeuwige vreugde — of uit een vertwijfeling, dat we Hem hebben versmaad — dit leidt het eeuwige wee in. Hoe staan wij vandaag tegenover Christus?

1:9-11

- 9 Ik, Johannes, uw broeder en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en de volharding in Jezus, was op het eiland, genaamd Patmos¹, om het woord Gods en het getuigenis van Jezus.

- 10 Ik kwam in vervoering des geestes op den dag des Heren², en ik hoorde achter mij een luide stem³, als van een bazuin,

- 11 zeggende: Hetgeen gij ziet, schrijf dat in een boek en zend het aan de zeven gemeenten: naar Epheze, en naar Smyrna, en naar Pérgamum, en naar Thyatira, en naar Sardes, en naar Philadélphia en naar Laodicéa.

¹ Patmos lag in de Egeïsche Zee.

² Dit is de eerste dag der week, de dag der opstanding van Christus. Het zijn in de geest is geen slaaptoestand, want hij is zich volkomen bewust van wat er rondom hem gebeurt.

³ Dit is de stem van een engel. Zie h 1:1 en 4:1.

SAMENVATTINGEN

1:9-11

Johannes weet zich met alle heiligen deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk. Gods geroepen zijn vertrapten en..... koningskinderen tegelijk!

Evenmin als de moderne wereld kon de antieke het Woord Gods verdragen, en daarom is Johannes een der eersten geweest die kennis gemaakt heeft met het concentratiekamp, genaamd Patmos. Het was de ironie van de hemel, dat de man die in die eenzaamheid onschadelijk gemaakt moest worden, daar juist het vruchtbaarst gearbeid heeft, omdat hij op dit eiland de "Openbaring" ontving en opschreef, die voor de kerk aller eeuwen van onschatbare betekenis geweest is.

Met dit kostelijke stukje gelovige humor van de balling-koningsterg kunnen we vandaag weer verder, en als het moet bergen verzetten.

1:12-16

- 12 En ik keerde mij om, ten einde de stem te zien, die met mij sprak. En toen ik mij omkeerde, zag ik zeven gouden kandelaren¹,
- 13 en te midden van de kandelaren iemand als eens mensen zoon, bekleed met een tot de voeten reikend gewaad, en aan de borsten omgord met een gouden gordel;
- 14 en zijn hoofd en zijn haren waren wit als witte wol, als sneeuw, en zijn ogen als een vuurvlam;
- 15 en zijn voeten waren gelijk koperbrons, als in een oven gloeiend gemaakt, en zijn stem was als een geluid van vele wateren.
- 16 En Hij had zeven sterren in zijn rechterhand² en uit zijn mond kwam een tweesnijdend scherp zwaard; en zijn aanzien was gelijk de zon schijnt in haar kracht.

¹ Onder het O.T. werd de kerk voorgesteld als één kandelaar met 7 armen. De N.T.-kerken zijn 7 naast elkaar staande, dus *zelfstandige* kerken, die echter haar *eenheid* vinden in Christus die er het middelpunt van is.

² De rechterhand is symbool van heerschappij, en dit beeld wil dus zeggen, dat Christus Zijn Koningsmacht in de kerk uitoefent door middel van de sterren of ambtsdragers.

SAMENVATTINGEN

1:12-16

Als Johannes zich omkeert, ziet hij niet den engel-ambassadeur, maar Christus zelf. Waar dit boek zal spreken over Christus' Koningschap, spreekt het vanzelf, dat deze eerste verschijning daarmee correspondeert: hij ziet Christus in koninklijk gewaad, die als de *Heilige* (wit als symbool der heiligheid) en de *Alwetende* (de vurige, alles doordringende ogen) gericht zal oefenen (de koperen voeten). Dit koningschap oefent Christus echter uit door middel van Zijn woord (het tweesnijdende zwaard uit zijn mond), dat bediend wordt door de ambtsdragers (de sterren in Zijn rechterhand).

Wij willen er bijzonder op letten, dat Johannes Christus ziet staan temidden van Zijn *kerk*, die hier symbolisch wordt voorgesteld door zeven kandelaren. Deze dienen natuurlijk om licht te geven, of liever, om dit licht dóór te geven, dat zij van Christus ontvingen. Zullen wij dit vandaag óók doen?

1:17-20

- 17 En toen ik Hem zag, viel ik als dood voor zijn voeten; en Hij legde zijn rechterhand op mij en zeide: Wees niet bevreesd, Ik ben de eerste en de laatste,
- 18 en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van den dood en het dodenrijk¹.
- 19 Schrijf dan hetgeen gij gezien hebt en hetgeen is en hetgeen na dezen geschieden zal.

20 Het geheimenis der zeven sterren, die gij gezien hebt in mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaren: de zeven sterren zijn de engelen² der zeven gemeenten, en de kandelaren zijn de zeven gemeenten.

¹ In de Statenvertaling ten onrechte door hel vertaald. Het woord "hades" betekent niets meer dan een verblijfplaats der doden, dus: graf of dodenrijk.

² De letterlijke betekenis van "engel" of "angelos" is bode, gezant. Met de engelen der gemeente zijn dus mensen bedoeld, de gezanten van Christuswege, de voorgangers der kerk. Men kan hier aan de dienaren des Woords, maar ook collectief aan heel de kerkeraad denken. Zij werden als sterren voorgesteld, die in de donkere nacht als wegwijzers dienen.

SAMENVATTINGEN

1:17-20

Hier wordt met zoveel woorden te kennen gegeven, dat met de zeven kandelaren bedoeld wordt de *kerk* des Heren, en met de zeven sterren de engelen oftewel ambtsdragers in de kerk. Deze kerk is de kerk van Christus, Die hier uitkomt in Zijn ganse machtsbevoegdheid. Hij heerst niet alleen over de levenden, maar beschikt ook over het dodenrijk, en in Hem hebben alle dingen hun oorsprong en hun einddoel, want, zegt Hij: Ik ben de eerste en de laatste.

Wij willen dit vandaag bijzonder op ons laten inwerken, dat in Hem dus ook het doel en de bestemming van óns leven moet liggen. Ons leven heeft geen enkele zin, het is zelfs totaal mislukt, als wij *onszelf* ten doel gesteld hebben, of de bloei van onze zaak of het geluk van ons gezin. Hoeveel daarvoor dan ook gepresteerd is, toch hebben wij hèt doel voorbijgeschoten. Christus moet de eerste en de laatste in ons leven zijn.

OPENBARING 2

2:1-7

- 1 Schrijf aan den engel der gemeente te Epheze¹: Dit zegt Hij, die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt, die tussen de zeven gouden kandelaren wandelt²:
- 2 Ik weet uw werken³ en inspanning en uw volharding en dat gij de kwaden niet kunt verdragen en hen op de proef gesteld hebt, die zeggen, dat zij apostelen zijn, maar het niet zijn, en dat gij hen leugenaars hebt bevonden;
- 3 en gij hebt volharding en hebt verdragen om mijns naams wil en gij zijt niet moede geworden.
- 4 Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde verzaakt hebt.
- 5 Gedenk dan, van welke hoogte gij gevallen zijt en bekeer u en doe (weder) uw eerste werken. Maar zo niet, dan kom Ik tot u en Ik zal uw kandelaar van zijn plaats weg nemen⁴, indien gij u niet bekeert.
- 6 Doch dit hebt gij, dat gij de werken der Nicolaiëten haat, welke ook Ik haat⁵.
- 7 Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, hem zal Ik geven te eten van den boom des levens, die in het paradijs Gods is⁶.

¹ Epheze was een grote handelsstad en lag aan de Egeïsche Zee.

² Het moet ons opvallen, dat elke brief begint met een trek uit het beeld van den Heiland, zoals Die Johannes verschenen was (h 1:12-16).

³ Met "werken" is hier bedoeld heel de situatie van Epheze, zoals het daar reilde en zeilde.

⁴ D.w.z. dat de gemeente dan zou ophouden te bestaan.

⁵ Volgens de traditie geheten naar den diaken Nicolaüs (Handelingen 6:5). De Nicolaiëten waren een antinomische richting.

⁶ De belofte komt overeen met de toestand van Epheze: Liefde en leven horen bij elkaar. Als de liefde terugkeert, zullen ze leven (eten van de boom des levens).

SAMENVATTINGEN

2:1-7

Dit is de eerste van de zeven brieven, die de Verhoogde Heiland aan de kerken in Klein-Azië schreef. Deze brief is via Epheze ook aan *ons* gericht. Er is veel goeds van de christenen in deze kerk te zeggen. Om hun activiteit worden ze geprezen, en deze activiteit bestond voornamelijk in de tucht over leer en leven van dwaalleraars. Deze actie werd echter niet door de liefde gedragen, en dan dreigt alles ook in de meest "zuivere" kerk te bevriezen. Dit is een dodelijk gevaar. Jezus wekt op tot bekering.... ook de meest correcte christenen moeten zich bekeren tot het liefhebben.

2:8-11

- 8 En schrijf aan den engel der gemeente te Smyrna¹: Dit zegt de eerste en de laatste, die dood geweest is en levend geworden:
- 9 Ik weet uw verdrukking en armoede, hoewel gij rijk zijt, en den laster van hen, die zeggen, dat zij Joden zijn, doch het niet zijn, maar een synagoge des satans.
- 10 Wees niet bevreesd voor hetgeen gij lijden zult. Zie, de duivel zal sommigen uwer in de

gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt, en gij zult een verdrukking hebben van tien dagen². Wees getrouw tot den dood en Ik zal u geven de kroon des levens.

- 11 Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, zal van den tweeden dood geen schade lijden.

¹ Smyrna was evenals Epheze een havenstad. Bekend is Policarpus van Smyrna, die er de marteldood stierf. Was *hij* de "engel der gemeente"?

² Tien is een zinnebeeldig getal, en duidt een afgesloten geheel aan. De duivel zal slechts zolang kunnen opereren, tot zijn tijd "vol" is.

2:12-17

- 12 En schrijf aan den engel der gemeente te Pergamum¹: Dit zegt Hij, die het tweesnijdende scherpe zwaard heeft:

- 13 Ik weet, waar gij woont, dáár waar de troon des satans is; en gij houdt vast aan mijn naam en hebt het geloof in Mij niet verloochend, ook niet in de dagen van Antipas, mijn getuige, mijn getrouwe, die gedood werd bij u, waar de satan woont.

- 14 Maar Ik heb enkele dingen tegen u: dat gij daar sommigen hebt, die vasthouden aan de leer van Bileam, die Balak leerde den kinderen Israels een strik te spannen, dat zij afgodenoffers zouden eten en hoereren².

- 15 Zo hebt ook gij sommigen, die op gelijke wijze aan de leer der Nicolaïeten vasthouden.

- 16 Bekeer u dan; maar zo niet, dan kom Ik spoedig tot u en Ik zal strijd tegen hen voeren met het zwaard mijns monds.

- 17 Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, dien zal Ik geven van het verborgen manna, en Ik zal hem een witten steen geven en op dien steen een nieuwen naam geschreven, welken niemand weet, dan die hem ontvangt³.

¹ Pergamum (vlg. ons perkament) was 'n soort academiestad.

² Toen Bileam Israël niet vloeken kon, probeerde hij een fusie tussen Israël en Moab, en in die valstrik der "verwereldlijking" zijn ze toen gelopen. (zie Num. 22 t/m 25).

³ De christenen in Pergamum zouden zich veel moeten ontfeggen aan aardse ge-neugten. Daarvoor in de plaats komt het eeuwige manna. Antipas kreeg de zwarte keursteen der ter dood veroordeelden, de overwinnaars de witte steen der vrij-spraak.

SAMENVATTINGEN

2:12-17

De "troon des satans" was waarschijnlijk de tempel van Asclepius, de god die alle ziekten genezen kon (vergelijk: esculaap voor: dokter). De keus ging dus tussen genezing van kwalen of genezing van de zonde, d.i. tussen de zienlijke en de onzienlijke dingen, wat het oog bekoort of wat het hart bekeert. Wij kennen deze "antithese" in andere vorm ook nu. De keus was toen niet gemakkelijk, getuige de martelaar Antipas. Zijn keuze vóór Jezus tegen Asclepius kostte hem het leven. Niettemin bestond er gevaar, dat men op andere wijze toch weer "vlees en wereld" binnenliet door een al te toegeeflijke houding tegenover Bileamieten of Nicolaïeten. Men dreef de wereld in de gedaante van Asclepius de voordeur uit, en liet haar in de vorm van "wereldgezindheid" voorzichtig de achterdeur weer binnen. Komt dit niet meer voor?

2:18-23

- 18 En schrijf aan den engel der gemeente te Thyatira¹: Dit zegt de Zoon Gods, die ogen

heeft als een vuurvlam en zijn voeten zijn als koperbrons:

- 19 Ik weet uw werken en liefde, en geloof en dienstbetoon, en uw volharding en uw laatste werken, die meer zijn dan de eerste.
- 20 Maar Ik heb tegen u, dat gij de vrouw Izébel² laat begaan, die zegt, dat zij een profetes is, en zij leert en verleidt mijn knechten om te hoereren en afgodenoffers te eten.
- 21 En Ik heb haar tijd gegeven om zich te bekeren, maar zij wil zich niet bekeren van haar hoererij.
- 22 Zie, Ik werp haar op het ziekbed en hen, die met haar overspel bedrijven, breng Ik in grote verdrukking, indien zij zich niet van haar werken bekeren.
- 23 En haar kinderen zal Ik den dood doen sterven en alle gemeenten zullen inzien, dat Ik het ben, die nieren en harten doorzoek; en Ik zal u vergelden, een ieder naar uw werken.

¹ Thyatira was industriestad, waar vooral de vakbonden grote invloed hadden.

² Dit is een zinnebeeldige naam. Anders had iedereen terstond gedacht aan de vrouw van Achab, en was men beter op z'n hoede geweest.

SAMENVATTINGEN

2:18-23

In Pergamum ging het nog slechts om de *leer* van Bileam, het was een theorie over de verhouding van kerk en cultuur die de toets niet doorstaan kon, maar in Thyatira gaat men in de *praktijk* volop met de wereld mee. De structuur van het *sociale* leven, nl. dat het lidmaatschap van heidense vakbonden welhaast dwong tot meedoen aan vleeslijke praktijken doet een en ander *begrijpen*, maar niet goedkeuren. Als de lezing "uw vrouw Izébel" juist is, was het de domineesvrouw, die dit ongebonden leven propageerde. De Heer zal door buitengewone ziekte- en sterfgevallen laten merken, hoe Hij de vermenging van kerk en wereld haat. Wij mogen intussen de lof over Thyatira niet voorbijzien. Haar laatste werken waren meer dan de eerste. Is het eerlijk gezegd bij ons niet vaak andersom? We begonnen zo goed, maar langzamerhand trad verslapping in. Wat zal Hij, die nieren en harten doorzoekt, van ons zeggen? De eerste vraag is niet wat we *doen*, maar wat we *zijn*.

2:24-29

- 24 Doch Ik zeg tot u allen, die voorts te Thyatira zijt, en deze leer niet hebt en die niet, gelijk zij zeggen, de diepten des satans hebt leren kennen: Ik leg u geen anderen last op.
- 25 Maar wat gij hebt, houdt dat vast, totdat Ik gekomen ben.
- 26 En wie overwint en mijn werken tot het einde toe bewaart, hem zal Ik macht geven over de heidenen;
- 27 en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf, als aardewerk worden zij verbrijzeld¹, gelijk ook Ik van mijn Vader ontvangen heb,
- 28 en Ik zal hem de morgenster² geven.
- 29 Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

¹ Dit is een terugslag op het gilde der pottenbakkers in Thyatira, een vakbond, die zijn leden, niet het minst de christelijke leden, tiranniseerde door het meedoen aan heidense praktijken te eisen.

² De morgenster is de verkondiger van de nieuwe dag.

SAMENVATTINGEN

2:24-29

Het "kennen van de diepten van satan" kwam hierop neer, dat men de zonde in z'n diepste hollen moest opzoeken, om er des te beter tegen gewapend te zijn. Dus vlak tegenover het apostolisch bevel, om ook de rok te haten, die van het vlees besmet is. Dat was dus weer eens wat anders, iets wat prikkelde en sensatie gaf. Hiertegenover stelt Christus, dat Hij de Zijnen geen andere last, geen ander bevel geeft, dan zich te houden aan het heel gewone: volharden bij het woord, en rustig 's Zondags naar de kerk gaan. Dit lijkt zo conservatief tegenover allerlei nieuwe leuzen en koersen van vroeger en later tijd. Toch is dit de weg naar de overwinning.

De belofte van dat verpletteren der heidenen met een ijzeren staf lijkt wat on-evangelisch en wraakzuchtig, maar bedoeld is, dat eens heel de zondemacht vernietigd zal zijn. Als wij hebben leren verstaan, dat de zonde de zwaarste last en het gemeenste gif in ons leven is, zullen we ons over déze belofte uitermate verheugen.

OPENBARING 3

3:1-6

- 1 En schrijf aan den engel der gemeente te Sardes¹: Dit zegt Hij, die de zeven Geesten Gods en de zeven sterren heeft: Ik weet uw werken, dat gij den naam hebt, dat gij leeft, maar gij zijt dood.
- 2 Wees wakker² en versterk het overige, dat dreigde te sterven, want Ik heb geen van uw werken vol bevonden voor mijn God.
- 3 Bedenk dan, hoe gij het ontvangen en gehoord hebt, en bewaar het en bekeer u. Indien gij dan niet wakker wordt, zal Ik komen als een dief, en gij zult niet weten, op welk uur Ik u zal overvallen³.
- 4 Doch gij hebt enkele personen te Sardes, die hun klederen niet hebben bezoedeld, en zij zullen met Mij in witte klederen wandelen, omdat zij het waardig zijn.
- 5 Wie overwint, zal aldus bekleed worden met witte klederen; en Ik zal zijn naam geenszins uitwissen uit het boek des levens, maar Ik zal zijn naam belijden voor mijn Vader en voor zijn engelen.
- 6 Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

¹ Sardes was de oude hoofdstad van Lydië.

² Dit betekent: ontwaakt uit uw doodsslaap.

³ Tweemaal werd Sardes bij verrassing door de vijand bezet, wegens gebrek aan waakzaamheid der verdedigers. Op deze lotgevallen der stad slaan deze waarschuwingen aan de gemeente van Sardes terug.

SAMENVATTINGEN

3:1-6

Sommige mensen zijn beter dan de roep, die er van hen uitgaat, anderen slechter. Dit laatste was het geval met Sardes. Ze hadden de *naam*, dat ze leefden, maar ze waren dood. Hun werken werden niet vol bevonden voor God. Dit verwijt betekent niet, dat ze niet volmaakt waren, want dat is niemand. Maar hun werken waren hol, leeg. Als er tegenaan geklopt werd, gaf het een holle klank. Het christendom van Sardes is een étalagechristendom, zoals u tijdens de oorlog dozen in de étalage's zag liggen, die veel verwachting wekten, maar dan bleek dat het allemaal lege dozen waren.

Er waren in Sardes enkele personen, de Here bij name bekend, die een gunstige uitzondering vormden. Laten we afspreken, dat we vandaag geen rust hebben vóór we weten, of onze naam daar ook bij hoort.

3:7-9

- 7 En schrijf aan den engel der gemeente te Philadélphia¹: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die den sleutel Davids² heeft, die opent en niemand zal sluiten, en Hij sluit en niemand opent.
- 8 Ik weet uw werken: zie, Ik heb een geopende deur voor uw aangezicht gegeven, die niemand kan sluiten; want gij hebt kleine kracht, maar gij hebt mijn woord bewaard en mijn naam niet verloochend.
- 9 Zie, Ik geef sommigen uit de synagoge des satans, van hen, die zeggen, dat zij Joden zijn en het niet zijn, maar liegen; zie, Ik zal maken, dat zij zullen komen en zich neder-

werpen voor uw voeten, en erkennen, dat Ik u heb liefgehad.

¹ Philadélphia lag evenals Sardes in Lydië.

² Het gaat in deze brief om de uitbreiding van het Koninkrijk Gods. Vandaar deze herinnering aan David, type van den Here Jezus, onder wiens regering het rijk van Israël z'n grootste uitbreiding gekregen heeft.

SAMENVATTINGEN

3:7-9

De kerk van Philadélphia is van alle zeven de beste kerk. Het viel ons bij het lezen op, dat haar geen verwijt treft. Dit komt, omdat deze kerk *zendingskerk* is, en doorgeeft wat zij ontvangen heeft. Zodoende kreeg zij een open deur, en traden de verbitterdste vijanden van vroeger tot de kerk toe. Het waren geen geestelijke hamsteraars in Philadélphia, die zelf "genoten" van het brood des levens, om anderen van geestelijke honger te laten sterven. Daarom waren deze royale uitdelers zelf zo rijk en kerngezond. Een van de oorzaken van onze geestelijke armoede en ingezonkenheid is dus blijkbaar dat wij zulke slechte getuigen zijn. Waarom bewaren we ons mooie geheim toch voor onszelf? Zal uw buurman in de dag van het gericht ook kunnen verwijten, dat u hem nooit van Jezus hebt verteld?

3:10-13

10 Omdat gij het bevel bewaard hebt om Mij te blijven verwachten, zal ook Ik u bewaren voor de ure der verzoeking, die over de gehele wereld komen zal, om te verzoeken hen, die op de aarde wonen.

11 Ik kom spoedig; houd vast wat gij hebt, opdat niemand uw kroon neme.

12 Wie overwint, hem zal Ik maken tot een zuil in den tempel mijns Gods en hij zal niet meer daaruit gaan¹; en Ik zal op hem schrijven den naam mijns Gods² en den naam van de stad mijns Gods, het nieuwe Jeruzalem, dat uit den hemel nederdaalt van mijn God, en mijn nieuwen naam.

13 Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

¹ Dit zal waarschijnlijk een toespeling zijn op de vele aardbevingen, die de stad Philadélphia geteisterd hebben. De hechtste bouwwerken vielen om. Gods tempel blijft.

² Het schrijven van een naam ergens op betekent het onvervreemdbaar eigendomsrecht.

SAMENVATTINGEN

3:10-13

Reeds de oude kerk wist van vervolgingen, maar door de woorden die we gelezen hebben schemert de gestalte van de antichrist door, onder wiens regiem de beproeving wel zeer zwaar worden zal, vooral omdat hij het zwaard van de honger hanteert, zoals we later in dit boek lezen zullen. Het is volkomen waar, dat wij in elke verleiding alleen staande kunnen blijven omdat de Here ons vasthoudt, maar dit neemt toch onze verantwoordelijkheid niet weg, om onzerzijds vast te houden wat we hebben. Met dit laatste worden geen aardse dingen bedoeld, want die glijden ons alle tussen de vingers door. Wie alleen aardse schatten bezit, heeft praktisch niets, en kan dus ook niets vasthouden. Wie Christus heeft, heeft alles. Wij zullen deze dag goed besteden, als we eens gaan narekenen, wat we eigenlijk bezitten. Men kan zich rijk tellen en arm zijn.

3:14-19

- 14 En schrijf aan den engel der gemeente te Laodicéa¹: Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige getuige, het begin der schepping Gods:
- 15 Ik weet uw werken, dat gij noch koud zijt, noch heet. Waart gij maar koud of heet!
- 16 Zo dan, omdat gij lauw zijt en noch heet, noch koud, zal Ik u uit mijn mond spuwen.
- 17 Omdat gij zegt: Ik ben rijk en ik heb mij verrijkt en heb aan niets gebrek, en gij weet niet, dat gij zijt de ellendige en jammerlijke en arme en blinde en naakte,
- 18 raad Ik u aan van Mij te kopen goud, dat in het vuur gelouterd is, opdat gij rijk moogt worden, en witte klederen, opdat gij die aandoet en de schande uwer naaktheid niet zichtbaar worde; en ogenzalf om uw oogleden te bestrijken, opdat gij zien moogt².
- 19 Allen, die Ik liefheb, bestraf Ik en tuchtig Ik; wees dan ijverig en bekeer u.

¹ Deze stad, in Phrygië gelegen, was bekend om haar rijkdom. Het waren allemaal gezeten burgers daar, en dat type vertoonde ook de kerk.

² Er was in Laodicéa een school voor geneeskunde, en het is waarschijnlijk in verband hiermee, dat de brief in allerlei medische termen spreekt.

SAMENVATTINGEN

3:14-19

Was Philadélphia de beste kerk van de zeven, Laodicéa daarentegen was de slechtste kerk. Men was daar helemaal niet tegen Christus, maar men was evenmin vóór Hem. Men vloekte God niet - stel u voor - maar men prees Hem evenmin. Het waren allemaal nette, fatsoenlijke mensen, maar zonder pit en enthousiasme. Half en nog eens half. Tussen koud en heet in, waar je van walgt, zoals men lauw water uitspuwt. Men heeft in Laodicéa niet verstaan, dat wie christen wil zijn, dat voor honderd procent wezen moet, omdat men het anders helemaal niet is.

Het erge was, dat de mensen in Laodicéa nogal ingenomen waren met zichzelf. Ze voelden zich rijk en verrijkt. Type van de verburgerlijkte, zelfvoldane kerk, die de schaapjes op het droge heeft. Satisfait tot en met.

Er is niets wat massiever staat tussen God en het menselijk hart dan de zelfvoldaanheid.

3:20-22

- 20 Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij¹.
- 21 Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, gelijk ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met mijn Vader op zijn troon².
- 22 Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

¹ Hier is niet te denken aan het sacrament van het Avondmaal, zoals de vertaling zou kunnen doen vermoeden, maar aan een maaltijd, zoals die in 't Oosten gewoonlijk 's avonds werd gehouden. Dit "maaltijd houden" is teken van de innigste gemeenschap.

² De zonde van Laodicéa was de volkomen ongelijkvormigheid met Christus. Zij waren lauw, maar de ijver voor Gods huis heeft *Hem* verteerd. De belofte voor de overwinnaar is nu juist de volkomen gelijkvormigheid met Christus, want de nadruk valt op de woorden: gelijk ook Ik.

SAMENVATTINGEN

3:20-22

Het jammerlijke van de situatie in Laodicéa blijkt wel hieruit, dat Christus moet aankloppen aan de deur van Zijn eigen huis. De kerk is "wat des Heren is", Zijn huis, maar Christus heeft hier in Zijn eigen huis geen toegang. Er werd in de kerk van Laodicéa gezongen en gepreekt en Avondmaal gevierd, maar Christus was er niet in. Men wist Hem keurig buiten z'n leven te houden. Als Christus in ons leven komt, dan begrijpen we best dat het allemaal anders moet, en dat mijn "ik" er onder moet, en daarom proberen we zolang mogelijk Christus buiten de deur te houden.

Staat Christus bij ons nog buiten of kunnen we zeggen: Christus leeft in mij? Intussen. Hij forceert de deur van ons leven niet. Hij wil geen ongenode gast zijn en geen gedwongen diensten aanvaarden. Vandaar, dat hij de mensen in Laodicéa en overal uitnodigt, zelf de deur open te doen.

OPENBARING 4

4:1-6

- 1 Na deze dingen zag ik, en zie, er was een deur geopend in den hemel; en de eerste stem, die ik gehoord had, alsof een bazuin met mij sprak, zeide: Klim hierheen op en ik zal u tonen, wat na dezen geschieden moet.
- 2 Terstond kwam ik in vervoering des geestes en zie, er stond een troon in den hemel en iemand was op dien troon gezeten.
- 3 En die er op gezeten was, was van aanzien den diamant en sardius gelijk; en een regenboog was rondom den troon¹, van aanzien den smaragd gelijk.
- 4 En rondom den troon waren vier en twintig tronen, en op die tronen waren vier en twintig oudsten gezeten, in witte klederen gekleed en met gouden kronen op hun hoofden.
- 5 En van den troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit; en zeven vurige fakkels brandden voor den troon; dit zijn de zeven Geesten Gods.
- 6 En voor den troon was als een glazen zee, kristal gelijk². En midden in den troon en rondom den troon waren vier dieren, vol ogen van voren en van achteren³.

¹ In zijn gerichten zal God denken aan Zijn trouwverbond, ook met de wereld gesloten, waarvan de regenboog symbool was.

² Evenals de bliksem en donderslagen is ook de zee in haar bruisen zinnebeeld van Gods verbolgenheid. Hier een *glazen* zee, doorzichtig als kristal, omdat God in Zijn toorn en gerichten volkomen zuiver en rechtvaardig is.

³ Deze engelen voeren Gods gerichten in de *wereld* uit. Vandaar vier, naar het getal der vier windstreken. Ze hebben overal ogen, omdat niets hun mag ontgaan.

SAMENVATTINGEN

4:1-6

In de hoofdstukken die we nu gelezen hebben was sprake van Christus' *koningschap over Zijn kerk*, en daarom werd er zoveel van de kerken gesproken. Het verdere van het boek der Openbaring is in hoofdzaak gewijd aan Zijn *koningschap over de wereld*, en waar dit van de aarde af niet te zien of te merken is, moet Johannes nu opklimmen in de hemel. Wij zullen in 't vervolg horen van allerlei gerichten, stemmen, donderslagen enz. en wij kunnen dit gewarrel in het wereldgebeuren nauwelijks bijhouden, maar nu is het zo troostrijk, dat Johannes vóór hij dit alles gaat beschrijven, eerst vertelt van de *troon in de hemel*. Daar komen alle draden samen: Rust mijn ziel, uw God is koning!

De voorstelling is nu voorts deze, dat de Here gezeten is temidden van een "raad" van zeer hooggeplaatste engelen, hier oudsten geheten, en dat Zijn gerichten in de wereldregering worden uitgevoerd door een viertal lagere troongeesten, de vier "dieren" of beter "levende wezens".

4:7-11

- 7 En het eerste dier was een leeuw gelijk, en het tweede dier een rund gelijk, en het derde dier had een gelaat als van een mens, en het vierde dier was een vliegende arend gelijk.
- 8 En de vier dieren hadden elk voor zich zes vleugels en waren rondom en van binnen vol

ogen en zij hadden dag noch nacht rust, zeggende:

Heilig, heilig, heilig is de Here God, de Almachtige, die was en die is en die komt.

- 9 En wanneer de dieren heerlijkheid, eer en dankzegging zullen brengen aan Hem, die op den troon gezeten is en tot in alle eeuwigheden leeft,
- 10 zullen de vier en twintig¹ oudsten zich nederwerpen voor Hem, die op den troon gezeten is en Hem aanbidden, die tot in alle eeuwigheden leeft, en zij zullen hun kronen voor den troon werpen, zeggende :
- 11 Gij, onze Here en God, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, de eer en de macht; want Gij hebt alles geschapen, en om uw wil was het en werd het geschapen.

¹ Het is niet helemaal zeker, waarom er voortdurend van 24 oudsten sprake is. Misschien is het zó, dat waar de kerk vertegenwoordigd wordt door 12 apostelen, de vertegenwoordigers van het engelenheir verdubbeld wordt in getallen.

SAMENVATTINGEN

4:7-11

De vier levende wezens of engelen of Cherubs zijn door God volkomen voor hun taak toegerust, want zij paren leeuwenmoed aan stierenkracht; ze beschikken over redelijk inzicht als van een mens en over de scherpste van blik als van een arend. Voorts hebben ze zoveel vleugels, dat ze zich snel in alle richtingen kunnen bewegen. Het is deze Cherubs bij de uitvoering der gerichten allereerst te doen om de heiliging van Gods naam. Zoals uit hun lied blijkt. Deze engelenzang wordt door de hoogste troongeesten overgenomen en. . . verdiept, want zij voeren alles tot de schepping terug. Omdat God de Schepper is, heeft Hij recht op ieder schepsel, en alleen reeds het niet voldoen aan een eenvoudige schepselenplicht, het zoeken van de ere Gods, maakt rijp voor het gericht. Gedenkt aan uw Schepper, wijdt Hem uw leven, is de primaire eis die elke dag weer met vernieuwde kracht tot ons komt. Was ons leven voor onszelf of voor Hem?

OPENBARING 5

5:1-5

- 1 En ik zag in de rechterhand van Hem, die op den troon zat, een boekrol¹, beschreven van binnen en van buiten, welverzegeld met zeven zegels.
- 2 En ik zag een sterken engel, die met luider stem uitriep: Wie is waardig² de boekrol te openen en haar zegels te verbreken?
- 3 En niemand in den hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde kon de boekrol openen of haar inzien.
- 4 En ik weende zeer³, omdat niemand waardig was gebleken de boekrol te openen of die in te zien.
- 5 En een uit de oudsten zeide tot mij: Ween niet; zie, de leeuw uit den stam Juda, de wortel Davids, heeft overwonnen om de boekrol en haar zeven zegels te openen.

¹ Men schreef oudtijds op rollen, die 20 nodig aan beide kanten beschreven konden worden.

² De eigenlijke betekenis van dit woord is: bevoegd zijn.

³ Vanzelfsprekend, want de eigenlijke zaligheid stond hiermee op het spel.

SAMENVATTINGEN

5:1-5

Wij moeten tot recht verstaan van dit Schriftgedeelte goed in het oog houden, dat er sprake is van twee dingen: het *openen* van het boek, en de verbreking der zeven zegels, waarmee het boek verzegeld is. En dat het laatste eerst moet gebeuren, zal het boek geopend kunnen worden.

Onder dit boek is te verstaan het boek des levens, waarin de namen van Gods uitverkorenen geschreven staan. De namen van deze schare die niemand tellen kan, zijn zó talrijk, dat zowel de binnen- als de buitenkant van deze rol volgeschreven staat. Met het "openen" van dit boek wordt zinnebeeldig te kennen gegeven de realisering van het heil der uitverkorenen in het eeuwige leven. Vóórdat die eeuwige gelukstoestand ingaat, moet er echter nog heel wat gebeuren: de geschiedenis van wereld en kerk moet tot haar voleinding gebracht en dit voorbereidend werk wordt nu voorgesteld door het verbreken der zeven zegels. Het mooie in deze voorstelling is, dat "alles tot onze zaligheid dienen moet", omdat heel de geschiedenis tot de jongste dag hier beschreven wordt als het losmaken van de zegels van het boek des *levens*.

De zin van het geheel is, te doen gevoelen dat Christus de enige is, die de kerk tot haar voleinding voeren kan, door zijn overwinning op de dood door de opstanding.

5:6-10

- 6 En ik zag in het midden van den troon en van de vier dieren en te midden der oudsten een lam staan, als geslacht, met zeven horens en zeven ogen; dit zijn de zeven Geesten Gods, uitgezonden over de gehele aarde¹.
- 7 En het kwam en heeft (de rol) aangenomen uit de rechterhand van Hem, die op den troon gezeten was.
- 8 En toen het de boekrol nam, wierpen de vier dieren en de vier en twintig oudsten zich voor het Lam neder, hebbende elk een citer en gouden schalen, vol reukwerk; dit zijn de

gebeden der heiligen².

- 9 En zij zongen een nieuw gezang, zeggende:
Gij zijt waardig de boekrol te nemen en haar zegels te openen; want Gij zijt geslacht en Gij hebt (hen) voor God gekocht met uw bloed, uit eiken stam en taal en volk en natie;
- 10 en Gij hebt hen voor onzen God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters, en zij zullen als koningen heersen op de aarde.

¹ Christus voert het richtende werk op de aarde uit door de Geest, zoals ook al uit de Pinksterprofetie van Joël blijkt, waar "... .bloed en vuur en rookdamp" ten nauwste met de komst van de Heilige Geest verbonden worden.

² Reeds in het O. T. is het reukwerk en het reukoffer symbool van het gebed. De lof der engelen bestaat dus niet alleen in het lied, maar ook in aanbidding. Bij de gebeden der *heiligen* behoeft men niet aan de kerk, de gelovigen te denken, want de Schrift kent de naam "heiligen" ook aan de engelen toe.

SAMENVATTINGEN

5:6-10

Het beeld van Christus dat hier voor ons oprijst, toont ons de Heiland zowel in Zijn vernedering als in Zijn verhoging. Als het geslachte Lam heeft Hij de kerk door Zijn bloed gekocht. De voorstelling van de hoornen en ogen doen evenwel denken aan Zijn koninklijke en vooral richtende werkzaamheid, om de kerk die Hij gekocht heeft nu ook tot haar eindbestemming te voeren door alle oordelen van het wereldgebeuren heen. Het hier getekende moment is dat van Zijn koninklijke ambtsaanvaarding, een regiment dat zich uit moet strekken over heel de wereld, omdat Hij Zijn kerk niet alleen in en van de wereld bewaren moet, doch die kerk ook vergaderen moet uit "alle geslacht en taal en volk en natie". Bij deze aanvaarding van de koningsheerschappij zingen Hem nu de troongeesten in de hemel een loflied toe.

5:11-14

- 11 En ik zag, en ik hoorde een stem van vele engelen rondom den troon, en van de dieren en de oudsten; en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen en duizendenduizendtallen,
- 12 zeggende met luider stem:
- 13 Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en den rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en den lof¹.
- 14 En alle schepsel in den hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen:
Hem, die op den troon gezeten is, en het Lam zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden².
- 14 En de vier dieren zeiden: Amen. En de oudsten wierpen zich neder en aanbaden.

¹ Welgeteld worden hier zeven woorden opgesomd, en dit is maar niet een zinloze opeenstapeling van klanken, maar een uitstalling van de volle rijkdom van Christus' koninklijke deugden. Zeven is hier ook het symbolisch getal van volheid.

² In onderscheiding van de hemelse lofzang worden hier slechts vier deugden opgesomd. Dit hangt ongetwijfeld samen met de symboliek van dit boek. We hebben hier de lofzang der wereld, die naar haar vier windstreken steeds door het getal vier wordt verzinnebeeld.

SAMENVATTINGEN

5:11-14

Het is een indrukwekkend ogenblik. De raadsengelen (de 24 oudsten) en de uitvoerende engelen (de vier dieren) waren begonnen de Here te loven, maar dit loflied wordt nu overgenomen door de vele miljoenen engelen die zich in de hemel bevinden. Het blijft evenwel niet tot de hemel beperkt. Alles wat adem heeft begint de Here te loven, want ook alle scheepsel beneden stemt in met het nieuwe lied. Met "alle scheepsel" zijn natuurlijk niet alleen de mensen bedoeld. Heel de onbezielde schepping wordt een loflied, en dat is te begrijpen, omdat de ganse schepping de gevolgen van de vloek heeft ondervonden en reikhalzend uitzielt naar de dag der bevrijding. Natuurlijk is dit alles nog slechts "toekomstmuziek", maar als wij op de nieuwe aarde mee willen zingen, moeten we de wijs en het lied nu alvast instuderen. Dit is heel nuchter het doen van Zijn geboden, en daarin het zoeken van Zijn eer. Zo wordt ons leven op muziek gezet naar het gebed: *Uw wil geschiede gelijk in de hemel also ook op de aarde.*

OPENBARING 6

6:1-4

- 1 En ik zag, toen het Lam een van de zeven zegels opende, en ik hoorde een van de vier dieren zeggen met een stem als van een donderslag: Kom!¹
- 2 En ik zag, en zie, een wit² paard, en die er op zat, had een boog en hem werd een kroon gegeven, en hij trok uit, overwinnende en om te overwinnen.
- 3 En toen Hij het tweede zegel opende, hoorde ik het tweede dier zeggen: Kom!
- 4 En een tweede, een rossig paard, kwam, en hem, die er op zat, werd gegeven den vrede van de aarde weg te nemen, en dat zij elkander zouden slachten, en hem werd een groot zwaard gegeven.

¹ Het bevel "kom" wordt niet aan Johannes, maar aan de *paarden* gegeven. Het is een van de vier dieren of uitvoerende engelen, die de paarden op het wereldtoneel roept.

² Wit is de kleur der overwinning, evenals het rood bij het tweede paard de kleur is van dood en verderf. Dezen ruiter wordt een *boog* gegeven en niet een *zwaard*, omdat het Christus niet te doen is om te verderven, maar om te treffen en te behouden.

SAMENVATTINGEN

6:1-4

Na de *aanvaarding* van het koningschap tekent Johannes nu de *uitoefening* van het koningschap. Deze bestaat, om in de taal der Openbaring te spreken, in het een voor een verbreken van de zeven zegels, in het wegnemen der beletselen, opdat het boek des levens geopend kan worden, d.i. de heerlijkheidstoestand kan ingaan voor hen die in dit boek geschreven zijn. Het negatieve verbreken van de zegels betekent positief het doen geschieden van alles wat nog aan de Wederkomst des Heren moet voorafgaan.

Het eerste wat gebeuren moet is dat het evangelie gepredikt wordt aan alle creaturen, hetgeen zinnebeeldig voorgesteld wordt door het witte paard, dat overwinnend de wereld doortrekt. Het rode paard, dat volgt, verzinnebeeldt de oorlogen, die er vroeger ook wel geweest zijn, maar nu in haar *totalitair* (de vrede wordt van de *aarde* weggenomen) en *wreed* karakter (slachten) als *tekenen der tijden* kunnen worden aangemerkt.

6:5-8

- 5 En toen Hij het derde zegel opende, hoorde ik het derde dier zeggen: Kom! En ik zag, en zie, een zwart¹ paard, en die er op zat had een weegschaal in zijn hand.
- 6 En ik hoorde als een stem te midden van de vier dieren zeggen: Een maat tarwe voor een schelling en drie maten gerst voor een schelling; en breng geen schade toe aan de olie en den wijn.
- 7 En toen Hij het vierde zegel opende, hoorde ik de stem van het vierde dier zeggen: Kom!
- 8 En ik zag, en zie, een vaal paard, en die daarop zat, zijn naam was [de] dood, en het dodenrijk volgde achter hem. En hun werd macht gegeven over het vierde deel der aarde om te doden, met het zwaard, met den honger, met den zwarten dood en door de wilde dieren der aarde.

¹ Zwart is de kleur van de honger, evenals het vale van het vierde paarde van de dood.

SAMENVATTINGEN

6:5-8

Oorlogen worden in de regel gevolgd door tijden van schaarste en duurte en dat is het wat hier wordt voorgesteld. De weegschaal zegt, dat de levensmiddelen moeten afgewogen en gedistribueerd, en ze worden verkocht voor prijzen die tienmaal hoger liggen dan normaal. Er wordt geadviseerd met de kleine voorraden olie en wijn zuinig om te gaan. Gerst bevat minder voedingswaarde dan tarwe, en daarom kan men drie maten gerst krijgen tegen één maat tarwe. Het vierde zegel laat een vaal paard zien, dat door de dood zelf bereden wordt. Zoals oorlogen en dure tijden vaak gevolgd worden door allerlei epidemieën, revolutie's enz., waarbij het aantal slachtoffers dikwijls nog groter is dan die in de oorlog sneuvelden, zo ziet Johannes hier massa's doden vallen; hij spreekt zelfs van een vierde deel der aarde, d.i. een zeer groot deel.

Wij bedenken dat al deze gebeurtenissen hier niet beschreven worden als een samenloop van omstandigheden, maar de gewone wereldloop staat hier onder de hoge belichting der Schrift. Christus is hierin bezig Zijn heerschappij te vestigen en te roepen tot bekering.

6:9-11

- 9 En toen Hij het vijfde zegel open de, zag ik onder het altaar¹ de zielen van hen, die geslacht waren om het woord van God en om het getuigenis, dat zij hadden.
- 10 En zij riepen met luider stem en zeiden: Tot hoelang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet aan hen, die op de aarde wonen?
- 11 En aan elk hunner werd een wit gewaad gegeven, en hun werd gezegd, dat zij nog een korten tijd moesten rusten², totdat ook het getal vol zou zijn van hun mededienst-knechten en hun broeders, die gedood zouden worden evenals zij.

¹ Onder het O.T. werd het bloed der offerdieren uitgegoten onder het altaar en de ziel was in het bloed. Daaraan herinnert deze voorstelling, waar het gaat over de "slachtschapen Christi".

² Hier staat eigenlijk: uitrusten, van de rust genieten. De gedachte alsof deze "zielen" in hun onrustig roepen toch de volle zaligheid nog niet genieten zouden, wordt hiermee duidelijk weersproken, evenals trouwens door de witte gewaden, waarmee ze bekleed worden.

SAMENVATTINGEN

6:9-11

Het evangelie, dat aan alle volken gepredikt moet worden, ontmoet ook bestrijding. De kerk wordt vervolgd, en Godsgetuigen gedood. Dit zegt ons nu het vijfde zegel, zoals de Heiland onder de tekenen der tijden na oorlogen en pestilenties ook noemde de vervolging der kerk. Johannes toont ons deze geplaagde kerk niet in haar druk op aarde, maar in de hemel. Haar gebed is, dat Christus het bloed der martelaren wreken zal. Dit is geen uiting van persoonlijk wraakgevoel, maar de begeerte dat de Here tot Zijn recht kome. Derhalve wordt haar gebed ook niet afgekeurd, maar wordt haar te kennen gegeven, dat dit gebed verhoord zal worden zodra het getal der uitverkorenen vol is. Eerst dan zal de voleinding zijn.

Van deze triumferende kerk in de hemel heeft de strijdende kerk op aarde te leren om zich er ten hoogste voor te interesseren. Niet hoe het met ons en onze zaken gaan zal, maar hoe

het staat met de zaak en het recht des Heren in deze wereld.

6:12-17

- 12 En ik zag, toen Hij het zesde zegel opende, en daar geschiedde een grote aardbeving en de zon werd zwart als een haren zak en de maan werd geheel als bloed.
- 13 En de sterren des hemels vielen op de aarde, gelijk een vijgeboom zijn wintervijgen laat vallen, wanneer hij door een harden wind geschud wordt.
- 14 En de hemel week terug als een boekrol¹, die wordt opgerold, en alle berg en eiland werd van zijn plaats gerukt.
- 15 En de koningen der aarde en de groten en de oversten over duizend en de rijken en de machtigen² en iedere slaaf en vrije verborgen zich in de holen en de rotsen der bergen;
- 16 en zij zeiden tot de bergen en tot de rotsen: Valt op ons en verbergt ons voor het aangezicht van Hem, die gezeten is op den troon, en voor den toorn van het Lam;
- 17 want de grote dag van hun toorn is gekomen en wie kan bestaan?

¹ Een boek werd destijds opgerold om een stok, als het niet meer gebruikt werd. Daaraan is dit beeld ontleend.

² Typerend voor de algehele débacle is, dat zij die op politiek en militair gebied heel wat in de melk te brokkelen hadden, en zij die zich sterk wisten door geld en goed, nu alle houvast verloren hebben.

SAMENVATTINGEN

6:12-17

Met de opening van het zesde zegel komen we al heel dicht bij het einde. De mens heeft zich door de oordelen van oorlog en honger niet willen bekeren (2e, 3e en 4e zegel), is integendeel overgegaan tot vijandschap (5e zegel) en daarom komt de Here nu met Zijn eindgerichten, waarin geen genade meer is, doch enkel straf. Men moet dit geheel ook niet letterlijk maar symbolisch verstaan. De hoofddruk is, dat de mens alle vastigheid verliest en tot wanhoops- en ondergangsstemming vervalt. Merkwaardig is de tegenstelling tussen het tweërlei gebed van de kerk (5e zegel) en de wereld (6e zegel). De mens, die het bidden verleerd heeft, roept in z'n radeloosheid tot de stomme bergen om vernietiging. Hoe arm is de mens, die God uit het gezicht verloren heeft, en die slechts weet van de "toorn des Lams", doch niet van Zijn bloed, dat reinigt van alle zonden.

OPENBARING 7

7:1-3

- 1 Daarna zag ik vier engelen staan aan de vier hoeken der aarde, die de vier winden der aarde vasthielden, opdat er geen wind zou waaien over de aarde, of over de zee, of over enigen boom.
- 2 En ik zag een anderen engel opkomen van den opgang der zon¹, hebbende het zegel van den levenden God; en hij riep met luider stem tot de vier engelen, aan wie gegeven was aan de aarde en de zee schade toe te brengen,
- 3 en hij zeide: Brengt geen schade toe aan de aarde, noch aan de zee, noch aan de bomen, voordat wij de knechten van onzen God aan hun voorhoofd verzegeld hebben².

¹ Deze engel komt van "den opgang der zon" als symbool van het rijzende licht, die dus een goede tijding brengt voor de kerk.

² Dit is natuurlijk niet letterlijk te verstaan. Verzegeling is: eigendom des Heren te zijn, wat ook de doop aangeeft. De bedoeling is, dat in de levenshouding der bondelingen duidelijk zichtbaar is tijdens de wereldverwarring, dat zij van den Here zijn.

SAMENVATTINGEN

7:1-3

Wij zouden verwachten, dat nu het zevende zegel geopend werd, waarmee het einde aller dingen komt. Maar dit is niet zo. Dat komt pas later ter sprake (zie h 8:1). Johannes gaat ons nu eerst vertellen, hoe de *gelovigen* op aarde het maken onder al die schokkende gebeurtenissen die over de wereld komen. De Schrift zegt ons niet, dat zij vrijgesteld zullen blijven van alle smart, maar wel dat zij in deze ge-richten niet zullen omkomen. Wat voor de wereld straf is, betekent voor hen loutering, en al deze dingen werken zelfs mee ten goede. Uit dit gezichtspunt wordt ons wat wij zoeven gelezen hebben, volkomen duidelijk. De stormen Gods zullen van alle kanten losbreken, maar de engelen, de uitvoerders der gerichten, krijgen opdracht, de uitvoering nog zólang te staken, totdat de gelovigen "verzegeld" zullen zijn. Deze verzegeling betekent dus niet bewaring voor het leed, maar bewaring in hun staat als gelovigen. Laat ons hierbij bedenken, dat die gelovigen "knechten Gods" worden genoemd. Geloof betekent gehoorzaamheid.

7:4-8

- 4 En ik hoorde het getal van hen, die verzegeld waren: honderd vier en veertig duizend waren verzegeld uit alle stammen der kinderen Israëls.
- 5 Uit den stam Juda twaalf duizend verzegelden, uit den stam Ruben twaalf duizend, uit den stam Gad twaalf duizend,
- 6 uit den stam Aser twaalf duizend, uit den stam Naftali twaalf duizend, uit den stam Manasse¹ twaalf duizend,
- 7 uit den stam Simeon twaalf duizend, uit den stam Levi twaalf duizend, uit den stam Issaschar twaalf duizend,
- 8 uit den stam Zebulon twaalf duizend, uit den stam Jozef twaalf duizend, uit den stam Benjamin twaalf duizend verzegelden.

¹ Manasse wordt wel genoemd naast Jozef, maar Efraïm niet. Er zouden dan dertien

komen, maar om aan het symbolische getal twaalf vast te houden, valt de naam van Dan uit. Nu was Efraïm de naam van het 10-stammenrijk geweest tijdens Israëls vervalperiode, en was Dan de stam waar zeer vroeg afgoderij binnendrong. Dit kan de oorzaak zijn van het niet-noemen van deze twee in de lijst van het door God geheiligd volk.

SAMENVATTINGEN

7:4-8

De verzegeling is geen zichtbaar onderscheidingsteken, maar de onzichtbare, verborgen kracht van het geloof. Daarom *ziet* Johannes dan ook niet, maar *hoort* hun getal. Elke gedachte aan een profetie van Israëls volksherstel moet ons hier vreemd blijven. De Openbaring spreekt ook hier weer zinnebeeldige taal. Met de twaalf stammen wordt niet het vleselijk, maar het geestelijk Israël bedoeld, de kerk des Heren van alle tijden. Bedenkt men voorts, dat duizend het getal der *volheid* is, dan vertolkt de vermenigvuldiging van twaalf met duizend het ganse getal van Gods uitverkorenen. Bovendien blijkt uit het weglaten van sommige, en het toevoegen van andere namen én uit het feit, dat van elke stam een gelijk aantal genoemd wordt (alle rivaliteit van vroeger is verdwenen), dat Johannes niet op het vleselijk Israël, maar op het geheiligd volk des Heren het oog heeft, gerecruteerd zowel uit Joden-als heidendom.

7:9-12

- 9 Daarna zag ik, en zie, een grote schare, die niemand tellen kon¹, uit alle volk en stammen en natiën en talen stonden voor den troon en voor het Lam, bekleed met witte gewaden en met palmtakken in hun handen.
- 10 En zij riepen met luider stem en zeiden: De zaligheid is van onzen God, die op den troon gezeten is, en van het Lam!
- 11 En al de engelen stonden rondom den troon en de oudsten en de vier dieren, en zij wierpen zich op hun aangezicht voor den troon en aanbaden God,
- 12 zeggende: Amen, de lof en de heerlijkheid, en de wijsheid en de dankzegging, en de eer en de macht en de sterkte zij onzen God tot in alle eeuwigheden! Amen.

¹ Hier blijkt duidelijk, dat het getal van 144.000, waarvan vroeger sprake was, niet letterlijk genomen mag worden. Deze kerk in de hemel toch is dezelfde als de kerk op de aarde, en nú wordt gesproken van een "schare die niemand tellen kan". Vergeleken bij de wereld is 't helaas maar een klein getal (velen zijn geroepen en weinigen uitverkoren). Maar allen bij elkaar gezien is 't nog een onnoemelijke schare.

SAMENVATTINGEN

7:9-12

In onderscheiding van wat wij gisteren gelezen hebben is dit de tekening van de kerk niet op aarde, maar in de hemel. De verzegeling is dus afdoende geweest, want allen blijken er doorheen gekomen te zijn, en ze zijn de feestvreugde binnengegaan, waarvan de witte klederen en de palmtakken de symbolen zijn.

Johannes is nog lang niet klaar met de schildering van alle smarten en verschrikkingen die komen zullen, maar dit visioen van de hemel wordt er vast maar even tussengeschoven, om bij voorbaat ons, zijn lezers, op het hart te binden: Vreest geen van deze dingen, want de uitkomst is zeker. Het komt allemaal goed ondanks het antichristelijke "Beest", waarvan we later ook nog een en ander zullen horen. Wat wij verder in dit Schriftgedeelte vernemen is de lofzang der verlostten, hetgeen door de engelen wordt overgenomen, want ook die engelen zingen voortdurend Zijn lof.

7:13-17

- 13 En een van de oudsten antwoordde en zeide tot mij: Wie zijn dezen, die bekleed zijn met de witte gewaden, en vanwaar zijn zij gekomen?
- 14 En ik sprak tot hem: Mijn heer, gij weet het¹. En hij zeide tot mij: Dezen zijn het, die komen uit de grote verdrukking; en zij hebben hun gewaden gewassen en die wit gemaakt in het bloed des Lams.
- 15 Daarom zijn zij voor den troon van God en zij vereren Hem dag en nacht in zijn tempel; en Hij, die op den troon gezeten is, zal zijn tent over hen uitspreiden².
- 16 Zij zullen niet meer honger en niet meer dorsten, ook zal de zon niet op hen vallen, noch enige hitte,
- 17 want het Lam, dat in het midden van den troon is, zal hen weiden en hen voeren naar waterbronnen des levens; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen.

¹ Het gesprek tussen Johannes en de ouderling-engel is een taaifiguur om de aandacht te spannen op wat komt.

² Het uitspannen van de tent of het samenwonen in één tent is beeld van de innigste gemeenschap, zoals de Here reeds in het O. T. woonde bij zijn volk in tent of tabernakel.

SAMENVATTINGEN

7:13-17

Nu tòch eenmaal van de hemel sprake is, wordt de gelegenheid benut, over dat hemelleven wat breder uit te weiden. Wij worden allen getroffen door ziekten, tegenspoeden, rouw en verhezen. Waar nog bij komt de "grote verdrukking", waarbij niet uitsluitend te denken is aan de grote benauwing onder de antichrist, maar aan de smaadheid, die de kerk ten allen tijde om Christus' wil dragen moet. Welk een uitzicht, dat we Hem eens storeloos dienen mogen, dat alle honger en dorst wordt gelest, en alle tranen van de ogen worden afgewist door God, Die Vader en Moeder tegelijk is.

We moeten hierbij twee dingen bedenken. Ten eerste dat het hemelverlangen éérst moet uitgaan naar Christus, en pas daarna naar de gaven van Christus. Ten tweede dat het hemelleven hier reeds moet beginnen in het dienen en liefhebben van God.

OPENBARING 8

8:1-5

- 1 En toen Hij het zevende zegel opende, kwam er een stilte in den hemel, ongeveer een half uur lang.
- 2 En ik zag de¹ zeven engelen, die voor God staan, en hun werden zeven bazuinen gegeven.
- 3 En er kwam een andere engel, die met een gouden wierookvat bij het altaar ging staan, en hem werd veel reukwerk geschonken om het te geven, met de gebeden van alle heiligen, op liet gouden altaar voor den troon.
- 4 En de rook van het reukwerk, mèt de gebeden der heiligen, steeg uit de hand van den engel voor Gods aangezicht op.
- 5 En de engel nam het wierookvat en vulde dat met het vuur van het altaar, en wierp (het vuur) op de aarde; en er kwamen donderslagen en stemmen en bliksemstralen en aardbeving².

¹ Het lidwoord "de" wijst op een bepaalde groep van engelen.

² Het wierookvat met het reukwerk is symbool van het gebed. Als dit leeg is, vult de engel het met vuur, keert het vat om, en giet het uit op de aarde, waardoor donderslagen en aardbevingen ontstaan. Zo zijn die oordelen dus de omgekeerde of de verhoorde gebeden.

SAMENVATTINGEN

8:1-5

Het zevende of laatste zegel wordt nu verbroken. Het einde aller dingen is nabij. Kinderkens, het is de laatste ure. Wij weten echter ook elders uit de Schrift, dat deze "laatste ure" nog eeuwen omspannen kan. Christus komt, maar dat is geen overrompeling. Integendeel, Hij wil nog tot bekering roepen en waarschuwen, en daarom breekt dit zevende zegel als 't ware open in zeven bazuinen, welke dienden ter waarschuwing. Ook ging het blazen van de bazuin aan de komst van de koning vooraf. Wij moeten in het wereldgebeuren niet zien de natuurlijke loop der historie of natuurverschijnselen, maar in deze tekenen der tijden de voetstappen van de komende Koning beluisteren.

De stilte van een half uur in de hemel zegt, dat de hemellingen intens, als met ingespannen adem meeleven met wat gaat gebeuren. In het slot van dit Schriftgedeelte wordt in zinnebeeldige taal meegedeeld, dat de komende gerichten eigenlijk het antwoord Gods zijn, de verhoring van de gebeden der heiligen. Als wij bidden: Uw Koninkrijk kome, roepen wij als 't ware de gerichten, die Zijn komst voorafgaan, op.

8:6-9

- 6 En de zeven engelen, die de zeven bazuinen hadden, maakten zich gereed om te bazuinen.
- 7 En de eerste blies de bazuin, en er kwam hagel en vuur, vermengd met bloed, en het werd op de aarde geworpen; en het derde deel van de aarde verbrandde en het derde deel van de bomen verbrandde en al het groene gras verbrandde¹.
- 8 En de tweede engel blies de bazuin, en er werd iets als een grote berg, brandend van vuur, in de zee geworpen², en het derde deel van de zee werd bloed,
- 9 en het derde deel van de schepselen in de zee, die leven hadden, stierf, en het derde

deel van de schepen verging.

¹ Dit "derde deel" is ook zinnebeeldig. De oordelen zijn nog niet totaal, zoals op de jongste dag. Ze dienen nog om het resterende tweederde te waarschuwen: indien gij u niet bekeert, zult gij desgelijks vergaan.

² De bedoeling is alleen weer te geven, dat er een ontzettende beroering komt, zoals wanneer een hele berg in de zee geworpen wordt. Het "vuur" hierbij genoemd zinspeelt op de toornwerking Gods.

SAMENVATTINGEN

8:6-9

Het is niet nodig bij de rampen, die nu door zeven achtereenvolgende bazuinen worden aangekondigd, te denken aan gebeurtenissen die in tijdsorde volgen moeten op wat onder de zegelen aan oordelen werd meegedeeld. Johannes beschrijft hier hetzelfde wereldgebeuren, maar nu uit een ander gezichtspunt.

Volstrekt fout is het, hier te denken aan een letterlijke vervulling van nog te komen allerwonderlijkste natuurverschijnselen. Het is de bedoeling van Johannes, dat wij in hetgeen wij in de krant lezen en door de radio horen de bazuinklank zullen vernemen: de Koning komt! Bij de eerste bazuin is sprake van allerlei "natuurrampen", die ook slachtoffers maken onder de mensen (vandaar de bijvoeging: gemengd met bloed) en bij de tweede bazuin aan soortgelijke rampen die op zee duizenden mensenlevens eisen. De nieuwsberichten vertellen ons dagelijks wat er alzo verbrandt en vergaat. Wie bij de Schrift leeft, hoort in dit alles: Maranatha. Jezus komt.

8:10-13

10 En de derde engel blies de bazuin, en er viel een grote ster, brandend als een fakkel, uit den hemel, en zij viel op het derde deel der rivieren en op de bronnen der wateren.

11 En de naam der ster wordt genoemd Alsem. En het derde deel der wateren werd alsem en velen van de mensen stierven van het water, omdat het bitter geworden was.

12 En de vierde engel blies de bazuin, en het derde deel van de zon werd getroffen en het derde deel van de maan en het derde deel van de sterren, zodat het derde deel daarvan verduisterd werd, en de dag voor het derde deel geen licht had en de nacht desgelijks.

13 En ik zag en hoorde een arend¹ vliegen in het midden des hemels, die met luider stem zeide: Wee, wee, wee hun, die op de aarde wonen, vanwege de overige stemmen van de bazuin der drie engelen, die nog bazuinen zullen!

¹ De arend is een roofvogel, en dit voorspelt dus niet veel goeds ten aanzien van de drie bazuinen, die nog geblazen zullen worden. Intussen is het drievoudig wegeroep ook nog oproep tot bekering.

SAMENVATTINGEN

8:10-13

Het behoeft nauwelijks betoog, dat ook hier geen sprake is van 'n letterlijke beschrijving van nog komende gerichten of natuurverschijnselen. Integendeel, wat we hier gelezen hebben, beleven we nú, en we moeten er weer het bazuingeclank in horen. In de derde bazuin is sprake van vergiftiging der wateren. Wie weet, dat het water eerste bestaansvoorwaarde voor de mens is, begrijpt, dat hier bedoeld wordt de aantasting van het menselijk levensbestaan.

Het leven en de arbeid van de mens worden vergald (alssem). Waar behalve de steden ook

de rivieren worden genoemd, die voor handel en bedrijf van zoveel belang waren, duidt dit op ontwrichting van het maatschappelijk leven. Een en ander wordt nog verergerd door de verduistering van zon, maan en sterren. Men kan, als het duister is, z'n werk niet doen, alles ligt stil. Er valt iets van doodsdreiging en ondergangsstemming over het mensenleven. Maar dit betekent niets, bij wat nog te komen staat.

OPENBARING 9

9:1-6

- 1 En de vijfde engel blies de bazuin, en ik zag een ster, uit den hemel op de aarde gevallen¹, en haar werd de sleutel van den put des afgronds gegeven.
- 2 En zij opende den put des afgronds en er steeg rook op uit den put, als de rook van een groten oven; en de zon en het zwerk werden verduisterd door den rook van den put.
- 3 En uit den rook kwamen sprinkhanen op de aarde te voorschijn en hun werd macht gegeven, gelijk de scorpioenen der aarde macht hebben.
- 4 En hun werd gezegd², dat zij aan het gras der aarde geen schade zouden toebrengen, noch aan enig gewas, noch aan enigen boom, maar alleen aan de mensen, die het zegel van God niet op hun voorhoofden hadden.
- 5 En hun werd gegeven, dat zij hen niet zouden doden, maar dat de mensen zouden gepijnigd worden, vijf maanden lang³; en hun pijniging was als de pijniging door een scorpion, wanneer hij een mens steekt.
- 6 En in die dagen zullen de mensen den dood zoeken, maar hem geenszins vinden, en zij zullen begeren te sterven, maar de dood vlucht van hen weg.

¹ Met deze ster is een boze engel bedoeld.

² De duivelen staan ook onder Gods bevel, en kunnen geen stap verder gaan, dan hun wordt toegelaten.

³ Dit is ook een zinnebeeldig getal, en duidt aan, dat deze plaag van tijdelijke aard is.

SAMENVATTINGEN

9:1-6

Het was te verwachten dat de nu volgende plagen, door een drievoudig wee aangekondigd, veel ernstiger zouden zijn. Dat zien we nu. Demonen worden losgelaten uit de put des afgronds (verblijfplaats der duivelen), en zij brengen een ware hel op aarde. Men kan in deze helledampen nauwelijks ademhalen; alle levensenergie en blijdschap wijkt en het hopeloze en uitzichtloze van het mensenbestaan wordt zinnebeeldig zó weergegeven, dat men de dood boven het leven verkiest, doch ook dit brengt de oplossing niet. Wij kunnen daar in deze na-oorlogse jaren vol défaitisme en nihilisme iets van begrijpen. De demonische krachten worden hier symbolisch voorgesteld als sprinkhanen. Zoals sprinkhanen de akkers verwoesten, brengen deze "geestelijke" sprinkhanen verwoesting en verwarring aan onder de geesten.

9:7-12

- 7 En de gedaante der sprinkhanen was als van paarden, die uitgerust zijn tot den oorlog; en op hun koppen waren kransen als van goud en hun aangezichten waren als aangezichten van mensen;
- 8 en zij hadden haar als vrouwenhaar en hun tanden waren als die van leeuwen;
- 9 en zij hadden borstschilden als ijzeren harnassen en het gedruis van hun vleugels was als het gedruis van wagens, wanneer vele paarden ten strijde draven.
- 10 En zij hadden staarten als scorpioenen en angels, en in hun staarten was hun macht

om den mensen schade toe te brengen, vijf maanden lang.

11 Zij hadden over zich als koning den engel des afgronds; zijn naam is in het Hebreeuws Abaddon en in het Grieks heeft hij tot naam Apólyon¹.

12 Het eerste wee is voorbijgegaan: zie, nog twee weeën komen hierna.

¹ Beide namen hebben dezelfde betekenis, nl.: verduiver. Het is de duivel enkel om verderven te doen.

SAMENVATTINGEN

9:7-12

Hoewel gezegd is, dat deze demonen geen macht zullen hebben op de gelovigen, zullen zij toch wel *proberen* hen te overweldigen, en het is daarom goed, dat de Schrift ons laat zien, hoe de duivelen optreden, opdat wij er ons tegen wapenen. Hoofdtrek is het oorlogszuchtige, ze "houden niet op ons aan te vechten". Voorts verschijnen ze niet als satans met bokspoten, maar ze pogen dikwijls hun doel te bereiken via mensen — vandaar de tekening van het mensenaangezicht. Ze doen zich verder mooi voor: maar in wezen willen ze verderven, en achter het verlokkende haar der vrouwen schuilen leeuwentanden. Johannes voegt er bij, dat hun aantal zeer talrijk is (als wanneer vele paarden ten strijde draven — we denken aan: Legio) en dat hun aanvallen achterbaks zijn, want ze wonden met hun staarten. Eindelijk is het rijk der duivelen een welgeorganiseerd rijk. Heel dit duivelse leger staat onder oppercommando van Abáaddon-Apólyon!

9:13-16

13 En de zesde engel blies de bazuin, en ik hoorde een stem uit de vier horens¹ van het gouden altaar, dat voor God staat,

14 zeggende tot den zesden engel, die de bazuin had: Laat de vier engelen los, die bij de grote rivier, den Eufraat, gebonden zijn.

15 En de vier engelen, die tegen het uur en den dag en de maand en het jaar waren gereed gehouden², werden losgelaten om het derde deel van de mensen te doden.

16 En het getal der legerscharen van de ruitery was tweemaal tien duizend tienduizendtallen; ik hoorde hun aantal.

¹ Men vergelijk h 8:3.

² Dit betekent, dat de chaotische toestand, waarin alle remmen en teugels wegvallen niet eerder kan intreden dan op de tijd door God bepaald.

SAMENVATTINGEN

9:13-16

Er is hier sprake van ontbinding van datgene wat tevoren gebonden was. Niet onwaarschijnlijk is hiermee bedoeld de terugtrekking van Gods algemene genade. Een behoorlijke samenleving was totnogtoe onder de mensen mogelijk doordat de zondedoorwerking beteugeld werd door de instelling van Overheid; enz. Vrees voor straf, de publieke opinie, het prijsstellen op een goede naam enz., houdt de mensen in de band. Nu treedt de algemene ontbinding in. Bij deze opvatting is de Eufraat hetzelfde als de Frath, een der paradijsrivieren. Daar aan de oevers van die rivier is de zonde geboren, maar was totnogtoe ingeperkt. De boeien worden nu losgemaakt, maar men ziet dan nu ook hoe geweldig de zondemacht gegroeid is, want als een miljoenenleger stort zij zich nu over de mensheid uit. De mensheid wordt nu met haar eigen zonde gestraft. We hoorden gisteren

van de macht der demonen, maar we mogen niet alles op rekening van de duivelen schrijven. Het eigen vlees is naast wereld en satan een vijandige macht, en wee de mens en de wereld waar de zonde onbeperkte heerschappij gaat voeren.

9:17-21

- 17 En aldus zag ik in dit gezicht de paarden en hen, die er op gezeten waren: zij hadden rossige en blauwe en zwavelkleurige harnassen, en de koppen der paarden waren als leeuwenkoppen, en uit hun bek kwam vuur en rook en zwavel.
- 18 Door deze drie plagen werd het derde deel van de mensen gedood: door het vuur en den rook en den zwavel, die uit hun bek kwamen.
- 19 Want de macht der paarden ligt in hun bek en in hun staarten. Want hun staarten zijn als slangen, met koppen, en daarmede brengen zij schade toe.
- 20 En wie van de mensen overgebleven waren, die niet gedood waren door deze plagen, bekeerden zich toch niet van de boze werken hunner handen, om de boze geesten niet (meer) te aanbidden en de gouden, zilveren, koperen, stenen en houten afgoden, die niet kunnen zien, noch horen of gaan;
- 21 en zij bekeerden zich niet van hun moorden, noch van hun toverijen, noch van hun hoererij, noch van hun dieverijen¹.

¹ Men lette er op, dat eerst de zonden tegen de eerste en daarna die tegen de tweede tafel der wet worden genoemd. De misère is begonnen met afval van God, wat vanzelf heeft geleid tot de massale chaos.

SAMENVATTINGEN

9:17-21

Heel deze beschrijving is een figuurlijke voorstelling van de vreselijke zondemacht, wanneer God eenmaal de remmen losgooit en de mensheid aan zichzelf prijsgeeft. Deze zondemacht wordt als een geweldige cavalerie voorgesteld (evenals de demonische machten waarvan in het begin van dit hoofdstuk sprake was) en alles wat goed en waar en schoon is, wordt onder de paardenhoeven verpletterd. Vuur, rook en zwavel (welke kleuren ook de harnassen hebben) spreken van dood en verderf. Door de mededeling dat de macht der paarden lag in hun bek, wil Johannes te kennen geven, dat de zedelijke chaos en normloosheid niet het minst te wijten zijn aan de verwoestende macht die er schuilt in wat uit de mond uitgaat: het woord, de propaganda, de valse profetie. Johannes besluit dit met de mededeling, dat, hoewel iedereen voor ogen zien kan dat het misgaat, dit niet tot bezinning en nog minder tot bekering brengt.

OPENBARING 10

10:1-4

- 1 En ik zag een anderen sterken engel nederdalen uit den hemel, bekleed met een wolk, en de regenboog was op zijn hoofd en zijn gelaat was als de zon en zijn voeten waren als zuilen van vuur¹,
- 2 en hij had in zijn hand een geopend boekje en hij zette zijn rechtervoet op de zee en den linker op de aarde,
- 3 en hij riep met luider stem, zoals een leeuw brult, en toen hij riep, lieten de zeven donderslagen hun stemmen horen.
- 4 En toen de zeven donderslagen gesproken hadden, wilde ik het opschrijven², maar ik hoorde een stem uit den hemel zeggen: Verzegel hetgeen de zeven donderslagen gesproken hebben en schrijf het niet op.

¹ De beschrijving van deze engel duidt enerzijds op gericht (wolk en vuur), anderzijds op genade (de regenboog).

² Die donder was dus geen vaag gerommel, maar gaf gebeurtenissen, oordelen weer. Johannes wilde en kon dit dus optekenen (zie 1:11). Verzegelen is verborgen houden.

SAMENVATTINGEN

10:1-4

Wij zouden verwacht hebben, dat na de zesde engel nu de zevende bazuinengel kwam, om de laatste bazuin te slaan. Dit gebeurt echter nog niet, maar er verschijnt een *andere* engel. Dat deze engel met de ene voet op de aarde, en met de andere op de zee staat, betekent dat hij op de ganse wereld beslag legt of liever die wereld onder het beslag wil leggen van het *Woord* des Heren (het geopende boek). God wil de wereld dus nog een laatste kans geven, om naar de roep van dit Woord te luisteren. Verwerpt men dit — en daarmee de Christus — dan is de goddeloosheid en vijandschap tot volle rijpheid gekomen. We vinden hier de oplossing van de vraag, waarom de Openbaring enerzijds zegt, dat Christus *met haast* komt, en anderzijds, dat alles nog zo lang duurt. God wacht de uitwerking van het Woord volledig af — òf in bekering òf in verharding — en dat is geduldwerk. Johannes mag het gebeuren, in de zeven donderslagen vertolkt, niet opschrijven. God geeft van Zijn wereldplan geen plattegrond met alle details, maar we moeten rekening houden met de onbekende X, en vooral onze aandacht niet laten afleiden door bijzaken. De hoofdzaak blijft: Christus komt!

10:5-7

- 5 En de engel, dien ik zag staan op de zee en op de aarde, hief zijn rechterhand op naar den hemel¹,
- 6 en zwoer bij Hem, die leeft tot in alle eeuwigheden, die den hemel geschapen heeft en hetgeen daarin is en de aarde en hetgeen daarop is en de zee en hetgeen daarin is: er zal geen uitstel meer zijn,
- 7 maar in de dagen² van de stem van den zevenden engel, wanneer hij bazuinen zal, is ook voleindigd het geheimenis van God, gelijk Hij zijn knechten, den profeten, heeft verkondigd.

¹ Dit is het bekende eedsgebaar.

² "Dagen" hier in het meervoud. Ook de slotacte der wereldgeschiedenis is geen kwestie van één moment, maar omvat een geruime tijd. Vergelijk de uitdrukking: kinderkens, het is de laatste ure, wat Johannes al eeuwen geleden zei.

SAMENVATTINGEN

10:5-7

De engel zweert nu een plechtige eed bij God. Dat God hier vooral in Zijn scheppingswerk genoemd wordt, komt overeen met heel dit Schriftgedeelte. Als Schepper doet Hij nog eens en nu voor het laatst een beroep op Zijn eigendomsrecht over al Zijn schepselen. Mist dat beroep z'n uitwerking, dan zal er (en dit is de inhoud dezer plechtige betuiging) geen tijd, geen uitstel meer zijn. Dit is een waarschuwing voor de *wereld*, maar evenzeer voor de kerk, die zich steeds weer bewust moet worden, dat zij leeft in de periode waarin alles afloopt, en Christus feitelijk reeds onderweg is.

"Wellicht nog weinig uren
"Dan zijn wij eeuwig thuis".

Het slot der wereldhistorie komt bij het blazen van de zevende, de laatste bazuin, maar deze bazuin wordt niet geblazen voordat Gods Raad voleindigd is, d.i. voordat het getal der uitverkorenen vol is, en de ongerechtigheid der wereld tot haar toppunt gekomen. Gedenkt dan aan uw Schepper, vóórdát de kwade dagen komen, en bedenkt dat bij uw doop gebeden is, dat gij zonder verschrikken voor Zijn aangezicht zoudt mogen verschijnen.

10:8-11

- 8 En de stem, die ik gehoord had uit den hemel¹, (hoorde ik) wederom met mij spreken, en zij zeide: Ga heen, neem het boek, dat geopend ligt in de hand van den engel, die op de zee en op de aarde staat.
- 9 En ik ging heen tot den engel en zeide tot hem, dat hij mij het boekje zou geven. En hij zeide tot mij: Neem het en eet het op², en het zal uw buik bitter maken, maar in uw mond zal het zoet zijn als honing.
- 10 En ik nam het boekje uit de hand van den engel en at het op, en het was in mijn mond zoet als honing, maar toen ik het gegeten had, werd mijn buik bitter.
- 11 En er werd tot mij gezegd: Gij moet wederom profeteren over vele natiën en volken en talen en koningen.

¹ Dit is dezelfde stem, die verboden had de zeven donderslagen te notuleren.

² Dezelfde voorstelling vinden we in Ezechiël 3.

SAMENVATTINGEN

10:8-11

Er valt enige nadruk op, dat het boek geopend was, hetgeen natuurlijk zeggen wil, dat het voor publicatie is bestemd. Dit spreekt ook vanzelf, want dit boek is het Woord Gods dat onder alle volken en natiën verkondigd moet worden, zoals dit aan het slot ook zonder beeldspraak gezegd wordt.

Nu moet Johannes niet maar vluchtig kennisnemen van de inhoud van dit Woord, maar hij moet het opeten, wat de figuurlijke uitdrukking is voor het geheel in zich opnemen. Het Woord moet vlees en bloed worden en hij moet één worden met z'n boodschap, er voor staan, vooral omdat deze boodschap tegenkanting en vijandschap zal ontmoeten. Dit geldt trouwens voor alle predikers, en ook voor de hoorders. Dit Woord is op zichzelf heerlijk (zoet

in de mond), maar als het niet met geloof ontvangen wordt, wekt het verbittering en vijandschap op (bitter in de buik). Wij worden er reeds bij voorbaat op gewezen, dat *dit* de uitwerking in de wereld zal zijn. Trouwens, ook in de gelovigen is de uitwerking van het Woord bitter, omdat het meedogenloos al onze gerechtigheden een wegwerpelijk kleed verklaart te zijn.

OPENBARING 11

11:1-6

- 1 En mij werd een riet gegeven, een staf gelijk, met de woorden: Sta op en meet¹ den tempel Gods en het altaar en hen, die daarin aanbidden.
- 2 Maar laat den voorhof, die buiten den tempel is, er buiten, en meet dien niet; want hij is aan de heldenen gegeven; en zij zullen de heilige stad vertreden, twee en veertig maanden lang².
- 3 En Ik zal mijn twee getuigen lastgeven om, met een zak bekleed³, te profeteren, twaalfhonderd zestig dagen lang.
- 4 Dit zijn de twee olijfbomen en de twee kandelaren⁴, die voor het aangezicht van den Here der aarde staan.
- 5 En indien iemand hun schade wil toebrengen, komt er vuur uit hun mond en het verslindt hun vijanden⁵; en indien iemand hun schade wil toebrengen, moet hij zó den dood vinden.
- 6 Dezen hebben de macht den hemel te sluiten, zodat er geen regen valt gedurende de dagen van hun profeteren; en zij hebben macht over de wateren, om die in bloed te veranderen en om de aarde te slaan met allerlei plagen, zo dikwijls zij willen.

¹ Het "meten" heeft hier de betekenis van begrenzing en dus: bewaring.

² De 42 maanden, of zoals even later 1260 dagen of 3½ jaar zijn zinnebeeldige tijdsaanduidingen, die in de Openbaring meer voorkomen. Bedoeld is de N.T.-periode. Stelt men de ganse wereldtijd door 't getal 7 voor, dan is 3½ jaar of 1260 dagen of 42 maanden de tweede of laatste helft der geschiedenis. Al die (1260) dagen moet de kerk "getuigen" en al die tijd wordt de kerk vervolgd, al wordt dit in de allerlaatste tijd natuurlijk erger.

³ Hun prediking is boeteprediking.

⁴ Olie van de olijfboom is symbool van de H. Geest, die in de kerk woont, de kandelaar symbool van het licht.

⁵ Dit is geestelijk te verstaan, nl. de bediening van de sleutelmacht, die eeuwige dood kan betekenen.

SAMENVATTINGEN

11:1-6

In gehoorzaamheid aan het bevel, aan Johannes gegeven (h 10:11), gaat nu de Kerk des Heren (voorgesteld onder het beeld van twee getuigen) "profeteren". Zij doet in haar optreden denken aan Elia (sluiten van de hemel) en Mozes (water in bloed veranderen). De symboliek is duidelijk: de ambtsdragers hebben de roeping de kerk uit de wereld te leiden (Mozes) en de wereld uit de kerk te halen (Elia). Natuurlijk ondervindt de kerk bij haar getuigenis de tegenstand en vijandschap, waarop we reeds in het vorige hoofdstuk voorbereid waren. Deze vijandschap zal zulke afmetingen aannemen, dat de kerk onder de voet gelopen wordt door de wereld, hier zinnebeeldig voorgesteld door het vertreden worden van de heilige stad door de heidenen. In deze crisis zullen de aanbidders in de tempel (de ware gelovigen) staande blijven, maar alle meelopers zullen, hoezeer ze uitwendig met de tempel verbonden schenen (hier: de bewoners van de voorhof), in de wereld ondergaan.

11:7-10

- 7 En wanneer zij hun getuigenis zullen voleindigd hebben, zal het beest, dat uit den afgrond opkomt, hun den oorlog aandoen en het zal hen overwinnen en hen doden.
- 8 En hun lijk (zal liggen) op de straat der grote stad, die geestelijk genaamd wordt Sodom en Egypte, alwaar ook hun Here gekruisigd werd.
- 9 En uit de volken en stammen en talen en natiën zijn er, die hun lijk zien, drie en een halven dag¹, en zij laten niet toe, dat hun lijken in een graf worden bijgezet.
- 10 En zij, die op de aarde wonen, zijn blijde en verheugd over hen en zullen elkander geschenken zenden, omdat deze twee profeten hen, die op de aarde wonen, gepijnigd hadden.

¹ Wordt heel de laatste tijd symbolisch aangeduid door 3½ jaar, dan kunnen deze allerlaatste verschrikkelijke dagen worden verzinnebeeld met 3½ dag.

SAMENVATTINGEN

11:7-10

Als het evangelie haar taak voleindigd heeft, en aan alle creaturen gepredikt is, zal de antichrist komen (het beest uit de afgrond). Er zullen dan in 't verborgen nog wel gelovigen zijn, maar van de ambtelijke dienst der kerk, het samenkomen der gelovigen, laat staan haar ontplooiing naar buiten, zal dan geen sprake meer zijn. Het "christendom" heeft afgedaan en kerken worden gesloopt. Religie en moraal zijn slechts voorwerpen van verachting. Dit alles wordt zinnebeeldig voorgesteld door het gedood worden der getuigen, wier lijken onbegraven liggen op de straat der "grote stad". Deze stad is Babyion, de naam voor de "wereld", en in deze wereld culmineert nu de verdorvenheid van het oude Sodom, de vijandschap van Egypte, dat Israël verdrukt heeft en de verharding van Jeruzalem, waar de Here gekruisigd is. "Zij, die op de aarde wonen", die met God hebben afgerekend, de "Godlozen" dus, voelen zich opgelucht, dat ze eindelijk van die lastige "reactionnaire" christenen af zijn, en zenden elkaar geschenken. Reeds in 1936 zonden de communisten in Spanje uit de kerken geroofde sieraden naar Moskou uit dank voor genoten financiële steun. En wat zal de toekomst brengen?

11:11-14

- 11 En na [dien] drie en een halven dag voer een levensgeest uit God in hen, en zij gingen op hun voeten staan en grote vrees viel op (allen), die hen aanschouwden.
- 12 En zij hoorden een luide stem uit den hemel tot hen zeggen: Klimt hierheen op! En zij klommen naar den hemel op in de wolk, en hun vijanden aanschouwden hen.
- 13 En te dier ure kwam er een grote aardbeving en een tiende deel der stad stortte in, en zeven duizend personen werden door de aardbeving gedood, en de overigen werden zeer bevreesd en gaven den God des hemels eer¹.
- 14 Het tweede wee is voorbijgegaan: zie, het derde wee komt spoedig².

¹ Aan bekering is hier natuurlijk niet meer te denken. Het is de gedwongen erkenning van Gods almacht.

² Over het eerste en tweede "wee" is reeds gesproken 8:13 en 9:12. Met deze "weeën" is steeds bedoeld de satanische invloed in de wereld.

SAMENVATTINGEN

11:11-14

De stormloop tegen de kerk zal wel catastrofaal zijn, maar houdt toch niet haar finale ondergang in. Tot vertroosting der kerk wordt nu reeds bij voorbaat gezegd, dat ze niet slechts als uit de as herrijzen zal, maar zal worden verheerlijkt en zal triumpferen over alle vijandige machten. De levendmaking der twee getuigen en hun opvaart naar de hemel is de symbolische inkleding van wat de kerk belijdt in de wederopstanding des vleses en het eeuwige leven. Men vergelijk hiermee 1 Thess. 4:16, 17.

Men krijgt de indruk uit de mededeling van Johannes dat het tiende deel der stad (Babylon) instortte en 7000 "namen van mensen", of zoals men ook lezen kan: mensen van naam (aanzienlijken), gedood werden, dat ook bij het laatste gericht over de wereld het oordeel nog niet totaal is. Dat is natuurlijk niet zo. De getallen tien en zeven duizend geven juist de totaliteit weer. Met de afbraak van het geheel is nu een begin gemaakt.

Na dit profetisch "intermezzo" over de hemelvaart der kerk keert Johannes dan weer naar de aarde terug, en kondigt de komst van het derde "wee" aan.

Zo is dit voor ons alweer vertroosting en waarschuwing genoeg voor vandaag.

¹ Na de val was de Satan "overste dezer wereld" geworden.

11:15-19

15 En de zevende engel blies de bazuin en luide stemmen klonken in den hemel, zeggende: Het koningschap over de wereld is gekomen aan onzen Here⁴ en aan zijn Gezalfde, en Hij zal als koning heersen tot in alle eeuwigheden.

16 En de vier en twintig oudsten, die voor God op hun tronen gezeten waren, wierpen zich op hun aangezicht en aanbaden God,

17 zeggende: Wij danken U, Here God, Almachtige, die is en die was, dat Gij uw grote macht hebt opgenomen en het koningschap hebt aanvaard;

18 en de volken waren toornig geworden, maar uw toorn is gekomen en de tijd voor de doden om geoordeeld te worden en om het loon te geven aan uw knechten, profeten, en aan de heiligen en aan hen, die uw naam vrezen, aan de kleinen en de groten en om te verderven wie de aarde verderven¹.

19 En de tempel Gods, die in den hemel is, ging open en de ark van zijn verbond werd zichtbaar in zijn tempel, en er kwamen bliksemstralen en stemmen en donderslagen en aardbeving en zware hagel.

¹ Hiermee worden niet bedoeld de mensen, wier oordeel reeds was aangezegd, maar de Satan en zijn duivelen. De Satan heet ook de "verderver".

SAMENVATTINGEN

11:15-19

Nu komt dan de *zevende bazuin*, waarop we reeds een tijdlang wachtten, en daarmee worden de eindgerichten over de wereld aangekondigd. Deze onderscheiden zich in zoverre van de voorgaande gerichten, dat ze niet meer worden gezonden tot bekering, maar enkel tot straf. Vandaar dat Johannes nu ook de ark des Verbonds ziet in de geopende hemel. God zal naar Zijn verbond richten en wraak oefenen. De keerzijde daarvan is natuurlijk de vervulling der Verbondsbeloften voor Zijn volk, en beide zowel Verbondszegen (het loon, vs 18) als Verbondswraak worden door de hemelingen bezongen. Wij zullen daarin mee

kunnen zingen, als wij onze verplichtingen van het verbond in nieuwe gehoorzaamheid leerden en elke dag beter leren verstaan. Anders niet!

OPENBARING 12

12:1-6

- 1 En er werd een groot teken in den hemel gezien: een vrouw, met de zon bekleed, met de maan onder haar voeten en een krans van twaalf sterren op haar hoofd¹;
- 2 en zij was zwanger en schreeuwde in haar weeën en in haar pijn om te baren².
- 3 En er werd een ander teken in den hemel gezien, en zie, een grote rossige draak met zeven koppen en tien horens, en op zijn koppen zeven kronen³.
- 4 En zijn staart sleepte een derde van de sterren des hemels mede en wierp die op de aarde⁴. En de draak stond voor de vrouw, die baren zou, om, zodra zij haar kind gebaard had, dit te verslinden.
- 5 En zij baarde een zoon, een mannelijk wezen, dat alle heidenen zal hoeden met een ijzeren staf; en haar kind werd plotseling weggevoerd naar God en zijn troon⁵.
- 6 En de vrouw vluchtte naar de woestijn, waar zij een plaats heeft, door God bereid, opdat zij daar twaalfhonderd en zestig dagen onderhouden zou worden⁶.

¹ De kerk wordt dikwijls in de Schrift als een vrouw voorgesteld; alles aan deze verschijning is heerlijkheid en majesteit.

² De kerk is altijd in verwachting en was vooral als O.T.-kerk zwanger van Messiasverwachting.

³ De zeven koppen symboliseren de volheid van Satanisch *vernuft*, de tien horens een volheid van Satanische *macht*.

⁴ De Satan sleept vele duivelen in z'n val mee.

⁵ Als in vogelvlucht wordt hier de geschiedenis van geboorte en hemelvaart van Christus verteld. Hoewel Johannes schrijven *moest* wat *geschieden zou*, grijpt hij hier terug naar de *historie*, omdat hij wil aantonen dat het Satan in z'n vervolging der kerk feitelijk om Christus te doen is.

⁶ Voor de 1260 dagen zie h 11:7-10. In de woestijn wordt de kerk door Christus onderhouden.

SAMENVATTINGEN

12:1-6

In dit boek en met name in h 11 is gesproken over de verdrukking die de kerk te lijden heeft. In de nu volgende hoofdstukken 12 en 13 laat Johannes ons de *achtergrond* hiervan zien. De strijd der kerk is slechts een episode uit de grote worsteling tussen "Het zaad der vrouw" en het slangenzaad. De kerk ondervindt precies hetzelfde wat Christus ondervonden heeft, naar de regel: ze hebben mij gehaat, ze zullen ook u haten. Of, om nu in de taal der Openbaring te spreken: Als het de Satan niet lukt het "zaad der vrouw", het Kind Jezus om te brengen, dan keert hij zich in zijn woede tegen de vrouw (d.i. de kerk), die nu een schuilplaats zoekt in de woestijn. De woestijnreis van Israël, waaraan hier herinnerd wordt, is type van de pelgrimsreis naar het hemels Kanaän. Laten we vandaag ook niet vergeten, dat we "op reis" zijn, en dat ook nu nog Satan rondgaat als een briesende leeuw. Veilig alleen in Jezus' armen.

12:7-12

- 7 En er kwam oorlog in den hemel¹: Michaël en zijn engelen hadden oorlogte voeren tegen den draak; ook de draak en zijn engelen voerden oorlog,

- 8 maar hij kon geen stand houden, en hun plaats werd in den hemel niet meer gevonden.
- 9 En de grote draak werd (op de aarde) geworpen, de oude slang, die genaamd wordt duivel en de satan, die de gehele wereld verleidt; hij werd op de aarde geworpen en zijn engelen met hem.
- 10 En ik hoorde een luide stem in den hemel zeggen:
- Nu is verschenen het heil en de kracht en het koningschap van onzen God en de macht van zijn Gezalfde; want de aanklager van onze broeders, die hen dag en nacht aanklaagde voor onzen God, is nedergeworpen.
- 11 En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad, tot in den dood.
- 12 Daarom, verheugt u, gij hemelen en wie daarin wonen. Wee de aarde en de zee, want de duivel is tot u nedergedaald in grote grimmigheid, wetende, dat hij weinig tijd heeft.
- ¹ Hemel hier te verstaan als "hoog in de lucht".

SAMENVATTINGEN

12:7-12

Het is de Satan niet gelukt, de Here Jezus in zijn macht te krijgen. In zijn uiterste woede waagt hij nu een stormaanval op de hemel, maar daar staan de hemelse legerscharen onder aanvoering van Michaël gereed, de stormloop op te vangen, en de duivel wordt teruggeslagen. Hierover ontstaat een groot gejuich onder de engelen, die een loflied zingen niet op Michaël, maar op God en Zijn Gezalfde. Intussen is deze nederlaag van de duivel fataal voor de aarde. Al is de macht van Satan principieel gebroken, in z'n laatste stuiptrekkingen kan en zal hij nog ontzaglijke verwoestingen aanrichten. De korte tijd, die hem nog rest vóór zijn eeuwige pijniging, zal hij gebruiken om zoveel mogelijk slachtoffers te maken. Leidt ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de Boze.

12:13-18

- 13 En toen de draak zag, dat hij op de aarde was geworpen, vervolgde hij de vrouw, die het mannelijke kind gebaard had.
- 14 En aan de vrouw werden de twee vleugels van den groten arend gegeven om naar de woestijn te vliegen, naar haar plaats, waar zij onderhouden wordt buiten het gezicht van de slang, een tijd en tijden en een halven tijd¹.
- 15 En de slang wierp uit haar bek water achter de vrouw als een stroom, om haar door den stroom te laten medesleuren.
- 16 En de aarde kwam de vrouw te hulp en de aarde opende haar mond en verzwoeg den stroom, dien de draak uit zijn bek had geworpen.
- 17 En de draak werd toornig op de vrouw en ging heen om oorlog te voeren tegen de overigen van haar nageslacht, die de geboden van God bewaren en het getuigenis van Jezus hebben;
- 18 en hij bleef staan op het zand der zee².

¹ D.i. een jaar, twee jaren en een half jaar, dezelfde 3½ jaar of 1260 dagen, de N.T.-periode of de laatste ure, waar reeds meer over gesproken is.

² De Satan kiest met z'n legers positie op het zand der zee. Die zee is het beeld der antigoddelijke wereld, waar de Satan z'n hulptroepen uit recruterende moet, zoals uit h 13 duidelijk blijken zal.

SAMENVATTINGEN

12:13-18

De Satan zet nu zijn woeden voort tegen de kerk (de vrouw), die nu niet anders doen kan op haar pelgrimstocht en in haar hulpeloosheid (de woestijn) dan haar toevlucht te nemen tot de Here in *geloof* en *gebed* (de twee vleugelen). De Satan heeft echter meer pijlen op z'n boog. Hij gebruikt behalve list ook geweld. Als Johannes zegt, dat hij, de Satan, een brede rivier deed stromen in de woestijn om de bruid van Christus mee te voeren, dan doelt hij daarmee op de macht der verleiding.

Satan wil de woestijn omtoveren in een lustoord, en die rivier is zinnebeeld van alle wereldse begeerlijkheid. Indien de kerk echter kerk blijft, zal dit haar niet schaden, evenals het water vanzelf door het woestijnzand wordt geabsorbeerd. (Dit is de betekenis van: de aarde verzwolg de stroom.)

Van nu af begint eerst goed de grote oorlog tussen christendom en anti-christendom.

OPENBARING 13

13:1-4

- 1 En ik zag uit de zee een beest opkomen met tien horens en zeven koppen¹; en op zijn horens tien kronen en op zijn koppen namen van godslastering.
- 2 En het beest, dat ik zag, was een luipaard gelijk, en zijn poten als van een beer en zijn muil als de muil van een leeuw². En de draak gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote macht.
- 3 En (ik zag) een van zijn koppen als ten dode gewond, en zijn dodelijke wond genas; en de gehele aarde ging het beest met verbazing achterna,
- 4 en zij aanbaden den draak, omdat hij aan het beest de macht gegeven had, en zij aanbaden het beest, zeggende: Wie is aan het beest gelijk? en: Wie kan er oorlog tegen voeren?

¹ Zie bij [h 12:1-6 aant. 3](#).

² De antichrist paart de sluwheid van de panter aan de kracht van een beer en de moed van een leeuw.

SAMENVATTINGEN

13:1-4

De laatste troef die de Satan heeft is de openbaring van de *antichrist*, een toekomstig persoon, die als 'n soort vleesgeworden duivel al de Satanische macht die de "draak" hem verleent, aanwenden zal om de kerk te vernietigen. Deze antichrist wordt hier ten tonele gevoerd onder de naam: het Beest. Dit is zijn wezen, maar z'n uiterlijke (beschaafde) verschijning is blijkbaar zó fascinerend, dat heel de wereld onder z'n bekoring komt en in aanbidding voor hem neerzinkt. Op z'n weg naar de wereldheerschappij heeft hij aanvankelijk blijkbaar geen succes (een van de zeven koppen wordt dodelijk gewond), maar hij herstelt zich wonderbaarlijk van z'n slagen, hetgeen de bewondering nog meer doet toenemen.

De "zee" waaruit het beest opkomt is beeld van de volkerenwereld, die altijd in beweging is. De wereld droomt van vooruitgang en cultuur, maar de Schrift zegt ons onomwonden, dat haar laatste product zal zijn.... het beest! Men late zich ook door de schone leuzen van het humanisme niet verblinden.

13:5-10

- 5 En hem werd een mond gegeven, die grote woorden en godslasteringen spreekt; en hem werd macht gegeven dit twee en veertig maanden¹ lang te doen.
- 6 En (het beest) opende zijn mond tot lasteringen tegen God, om zijn naam te lasteren en zijn tent en hen, die in den hemel wonen.
- 7 En hem werd gegeven om tegen de heiligen oorlog te voeren en hen te overwinnen; en hem werd macht gegeven over eiken stam en natie en taal en volk.
- 8 En allen, die op de aarde wonen, zullen het (beest) aanbidden, ieder, wiens naam niet geschreven is in het boek des levens van het Lam, dat geslacht is, sedert de grondlegging der wereld.
- 9 Indien iemand een oor heeft, hij hore.
- 10 Indien iemand in gevangenschap voert, dan gaat hij in gevangenschap; indien iemand

met het zwaard zal doden, dan moet hij zelf met het zwaard gedood worden. Hier blijkt de volharding en het geloof der heiligen.

¹ Men zie voor deze tijdsbepaling o.a. [h 12:13-18 aant. 1](#).

SAMENVATTINGEN

13:5-10

De tekening van de antichrist wordt hier voortgezet. Uit alles blijkt dat hij "anti" is, en vooral op God en Zijn dienst verbeterd is. Vandaar zijn lastering tegen God, Zijn woning (tent) en Zijn kinderen. Met name tegen de heiligen, d.i. de kerk, voert hij oorlog, en dit kan hij te gemakkelijker doen, omdat hem gelukken zal wat nooit één dictator gelukt is: hij zal de beschikking krijgen over de ganse wereldheerschappij.

Johannes besluit dit alles met een ernstige vermaning aan ons, om te luisteren en op te letten. Wie thans niet voor honderd procent zich overgegeven heeft aan Christus, zal het in deze geweldige maalstroom niet uithouden. Ons geloof moet dan tegen de proef bestand blijken, en daarom moet het nu reeds van het goede gehalte zijn.

13:11-14

- 11 En ik zag een ander beest opkomen uit de aarde en het had twee horens als die van het Lam, en het sprak als de draak.
- 12 En het oefent al de macht van het eerste beest voor diens ogen uit. En het bewerkt, dat de aarde en zij, die daarop wonen, het eerste beest zullen aanbidden, welks dodelijke wond genezen was.
- 13 En het doet grote tekenen, zodat het zelfs vuur uit den hemel doet nederdalen op de aarde ten aanschouwen van de mensen¹.
- 14 En het verleidt hen, die op de aarde wonen, wegens de tekenen, die hem gegeven zijn te doen voor de ogen van het beest. En het zegt tot hen, die op de aarde wonen, dat zij een beeld moeten maken voor het beest, dat de wond van het zwaard had en (weer) levend geworden is.

¹ Wellicht is hier ook herinnering aan het gouden beeld in het dal van Dura, dat Nebukadnezar oprichtte.

SAMENVATTINGEN

13:11-14

De antichrist heeft vanzelfsprekend z'n minister van propaganda, die men ook de minister van de antichristelijke eredienst zou kunnen noemen, en het is deze *valse profeet*, die hier in het beest *uit de aarde* ten voeten uit wordt getekend. Hij ziet er gans niet afschrikwekkend uit, maar vertoont de gedaante van een lam, ofschoon hij in wezen even satanisch is als de antichrist. De religie die hij propageert is zuiver aards gericht, de aanbidding van de mens, en vandaar dat Johannes hem tekent als een beest, dat uit de aarde opkomt. Zijn propaganda weet hij kracht bij te zetten door allerlei wonderen, waarbij men bedenke dat ook aan Satan grote macht wordt gegeven zoals uit de geschiedenis der Egyptische tovenaars blijkt.

Het maken van een beeld zal wel niet letterlijk op te vatten zijn. De bedoeling is, dat elke religie de drang heeft zich in uiterlijke cultus te openbaren; elke godsdienst zoekt naar vormen, en naar een tempel. Elke valse profetie, hoe "vroom" ze zich voordoen mag, is voorbereiding voor *de valse profeet*. Wij bidden daarom vandaag: Heilig ons *in Uw waarheid*.

13:15-18

- 15 En hem werd gegeven om aan het beeld van het beest een geest te schenken, zodat het beeld van het beest ook zou spreken, en maken, dat allen, die het beeld van het beest niet aanbaden, gedood werden.
- 16 En het maakt, dat aan allen, de kleinen en de groten, de rijken en de armen, de vrijen en de slaven, een merkteken gegeven wordt op hun rechterhand of op hun voorhoofd,
- 17 [en] dat niemand kan kopen of verkopen, dan wie het merkteken, den naam van het beest, of het getal van zijn naam heeft.
- 18 Hier is de wijsheid: wie verstand heeft, berekene het getal van het beest, want het is een getal van een mens, en zijn getal is zeshonderd zes en zestig'.

¹ Het getal van God en het goddelijke is dikwijls in de Openbaring: *zeven* (men denke aan de zeven Geesten). Tegenover dit goddelijke (zeven) staat het menselijke, het getal van een mens 6, en nog eens 6 en nog eens 6.

SAMENVATTINGEN

13:15-18

Natuurlijk is niet te denken aan een "sprekend beeld", maar Johannes bedoelt te zeggen, dat de valse profeet in staat is, de eredienst van de antichrist *bezielt* en bezielend te maken. Het spreekt de mensen toe, men raakt voor de nieuwe ideologie in vuur, men denke aan de onheilige bezieling van het nationaal-socialisme! Onder het regiem van de antichrist heerst een verschrikkelijke *terreur*: ieder moet meedoen, en krijgt een teken, waarbij men nog niet *behoeft* te denken aan een zichtbaar teken als hakenkruis of sikkel en hamer. Wie dit teken weigert, wordt eenvoudig geboycot, en van alle betrekkingen en distributiebescheiden uitgesloten.

Johannes wekt ons op bij het ons van God geschonken licht (de wijsheid) de geesten te beproeven (het getal berekenen). Getallen hebben in de Openbaring een zinnebeeldige betekenis. Door een getal wordt het *wezen* van iets of iemand te kennen gegeven. Nu, het wezen van de antichrist en zijn religie is zuiver menselijk, aards tot en met, want zes is aanduiding van het menselijke (vergelijk: de mens op de 6e dag geschapen) en deze 6 wordt nu driemaal herhaald. Het is al aards wat er aan is.

Laat ons vandaag bidden, dat wij even bezielt worden door den Heiligen Geest, als de wereld door z'n onheilige ideologie.

OPENBARING 14

14:1-5

- 1 En ik zag en zie, het Lam stond op den berg Sion en met Hem honderd vier en veertig duizend, op wier voorhoofden zijn naam en de naam zijns Vaders geschreven stonden.
- 2 En ik hoorde een stem uit den hemel als de stem van vele wateren en als de stem van zwaren donder¹. En de stem, die ik hoorde, was als van citerspellers, spelende op hun citers;
- 3 en zij zongen een nieuw gezang vóór den troon en vóór de vier dieren en de oudsten; en niemand kon het gezang leren dan de honderd vier en veertig duizend, de losgekochten van de aarde.
- 4 Dezen zijn het, die zich niet met vrouwen hebben bevlekt, want zij zijn maagdelijk". Dezen zijn het, die het Lam volgen, waar Hij ook heen gaat. Dezen zijn gekocht uit de mensen als eerstelingen voor God en het Lam.
- 5 En in hun mond is geen leugen gevonden; zij zijn onberispelijk.

¹ Hiermee zal bedoeld zijn de lofzang der engelen.

² De zonde van hoererij wordt hier genoemd als hoofdzonde, waaronder allerlei andere eveneens gerangschikt kunnen worden. De kerk heeft daar geen behagen in, en dat wordt ook bedoeld met haar "onberispelijk" zijn, hoewel ze niet volmaakt is.

SAMENVATTINGEN

14:1-5

Het zal Satan op den duur gelukken, het georganiseerd kerkelijk leven op aarde te verstoren en de kerkgebouwen te verwoesten, maar het geloof zelf kan hij niet uitroeien. Daartoe liggen de gelovigen te vast verankerd in Gods Verbond, en het is dit resultaat, dat Johannes hier met blijde verrassing (ik zag en zie....) constateert. We vernamen reeds vroeger (h 7:4-8) dat de 144.000 verzinnebeelden de kerk Gods op aarde, het ganse getal der uitverkorenen. Er valt op te letten dat Johannes hén niet het eerst ontwaart, maar het Lam, en daarachter de verlostten, want het is door Christus dat wij bewaard blijven en overwinnen.

Over deze overwinning van het Koninkrijk Gods (de berg Sion) juichen nu de hemelingen, en de kerk op aarde, die dit nieuwe lied hoort, *leert* het meezingen. Wij zijn dus nog bezig het te *leren* en doen dat gebrekkig. Laat ons nuchter blijven. Dat leren zingen van het lied is geen onafgebroken Halleluja (daar is de tijd niet naar), maar betekent dat ons *leven* op muziek gezet wordt. Daar legt Johannes dan ook alle nadruk op, door van de gelovigen te vertellen, dat ze *niet* meedoen met de bezoedeling en de leugen der wereld.

14:6-7

- 6 En ik zag een anderen engel vliegen in het midden des hemels en hij had een eeuwig evangelie, om dat te verkondigen aan hen, die op de aarde gezeten zijn en aan alle volk en stam en taal en natie;
- 7 en hij zeide met luider stem: Vreest God en geeft Hem eer, want de ure van zijn oordeel¹ is gekomen, en aanbidt Hem, die den hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen gemaakt heeft.

¹ Letterlijk crisis, het beslissende moment.

SAMENVATTINGEN

14:6-7

Wij horen in dit boek veel van "gerichten", maar er is onderscheid tussen gericht en gericht. Er zijn er, die bekering bedoelen, maar er zijn er ook die enkel toorn, straf en vergelding zijn. Naarmate we meer naar het einde opschuiven, krijgen Gods oordelen in de wereld steeds meer het laatste karakter, zoals dit nu hier in dit hoofdstuk beschreven wordt. Aan alle volken wordt nu verkondigd, dat "het uur van Zijn oordeel gekomen is" zonder genade. Wel wordt gezegd, dat dit de vertolking is van het eeuwig "evangelie" dat de engel brengt, maar men vergeet niet, dat de betekenis "evangelie" slechts is: blijde boodschap. Nu, wanneer God eindelijk recht doen zal, en alle goddeloosheid straffen, is dat inderdaad een vreugdeboodschap. Men vergelijk Ps. 104:35.

In overeenstemming hiermee wordt dan door deze engel ook niet aangedrongen, het heil in Christus aan te nemen, maar alleen om God te vrezen en te erkennen, de primaire eis die aan ieder mens wordt gesteld en waarnaar ook het heidendom zal worden geoordeeld. De hoorders, of liever: niet-hoorders, van dit evangelie heten hier: "die op de aarde gezeten zijn". Rustig. Zelfvoldaan. Ze hebben aan de aarde genoeg. En u?

14:8-12

- 8 En een andere, een tweede engel, volgde, zeggende: Gevallen¹, gevallen is het grote Babyion, dat van den wijn van den hartstocht zijner hoererij al de volkeren heeft doen drinken.
- 9 En een andere engel, een derde, volgde hen, zeggende met luider stern: Indien iemand het beest en zijn beeld aanbidt en het merkteken op zijn voorhoofd of op zijn hand ontvangt,
- 10 die zal ook drinken van den wijn van Gods gramschap, die ongemengd is toe bereid in den beker van zijn toorn; en hij zal gepijnigd worden met vuur en zwavel ten aanschouwen van de heilige engelen en van het Lam.
- 11 En de rook van hun pijniging stijgt op in alle eeuwigheden, en zij hebben geen rust, dag en nacht, die het beest en zijn beeld aanbidden, en al wie het merkteken van zijn naam ontvangt.
- 12 Hier blijkt de volharding der heiligen, die de geboden Gods en het geloof in Jezus bewaren.

¹ Op het ogenblik dat Johannes dit schrijft (en ook nu nog) staat Babyion nog overeind, maar bedoeld is, dat het kwaad ten volle is besloten.

SAMENVATTINGEN

14:8-12

Babel of Babyion is in de Schrift de naam van de Gode-vijandige wereld. Zij is er van Genesis af geweest, heel de historie door, maar is toch ten ondergang gedoemd. Als motief wordt opgegeven, dat zij "van de wijn van de hartstocht harer hoererij al de volken heeft doen drinken". De wereld die van God is afgefallen *moet* steeds vervallen tot immoraliteit: die twee gaan steeds samen. Deze decadentie is niet slechts in de wereld aanwezig, maar ze beleeft hartstochtelijk haar zonde en sleept anderen mee. Ieder die haar ziet drinken moet haast wel meedrinken. Met een felle woordspeling verklaart Johannes, dat wie zo de passie zijner zonde botvierde, de passie van Gods toorn zal ondervinden. Wie drinkt van de wijn der wereld zal moeten drinken de wijn van Gods gramschap.

Het komt bij de feestgelagen der wereld op standvastigheid of volharding aan, en dit waarachtig geloof zal blijken in het niet-meedoen aan het festijn, maar in de bewaring van

Gods geboden. Wie z'n vinger geeft, geeft de hele hand.

14:13

13 En ik hoorde een stem uit den hemel zeggen: Schrijf, zalig de doden, die in den Here sterven, van nu aan¹. Ja, zegt de Geest², dat zij rusten van hun moeiten, want hun werken volgen hen na.

¹ d.w.z. tijdens de eindgerichten.

² Ogenscheinlijk zijn de levenden te prijzen boven de doden. Dat het andersom is moet Johannes expres opschrijven en het wordt door den H. Geest bevestigd.

SAMENVATTINGEN

14:13

Dit woord wordt er hier niet zo maar even tussengeworpen als een geschikte grafspreuk, maar moet in het verband gelezen worden. Het zal onder de eindgerichten, waarover we gisteren gelezen hebben, zo bang worden op aarde, dat de doden boven de levenden te prijzen zijn. Niet alle doden zijn natuurlijk zalig. Niet die doden die in hun zonden sterven en de wijn van Gods gramschap drinken, maar die in den Here sterven, d.w.z. die in hun leven op 's Heren belofte vertrouwd hebben, en nu ook rustig de dood onder ogen kunnen zien. Van de ongelovigen was gezegd, dat zij ook na hun dood nooit rust hebben (vs 11), omdat een alijdurende wroeging ze verteert, maar de doden die in de Here sterven rusten van hun moeite. Niet maar van hun arbeid, zoals de Statenvertaling zegt, maar van de moeite d.i. de heftige strijd die zij tegen Satan, wereld en vlees te voeren hadden. Zonder deze strijd geen overwinning.

Hun werken gaan hen niet voor, om ze als een sleutel de hemeldeur open te doen. Dat geschiedt door het volbrachte werk van Christus. Maar hun werken volgen. Er gaat niets verloren:

Al wat gedaan is uit liefde tot Jezus,
Dat houdt z'n waard' en blijft eeuwig bestaan.

14:14-16

14 En ik zag en zie, een witte wolk, en op de wolk iemand gezeten als eens mensen zoon met een gouden kroon op zijn hoofd en een scherpe sikkel in zijn hand.

15 En een andere engel kwam uit den tempel en riep met luider stem tot Hem, die op de wolk gezeten was: Zend uw sikkel uit en maai, want de ure¹ om te maaien is gekomen, want de oogst der aarde is geheel rijp geworden.

16 En Hij, die op de wolk gezeten was, zond zijn sikkel uit op de aarde, en de aarde werd gemaaid.

¹ De engel was een bode Gods, en Christus voert dus Zijn werk uit op de door God vastgestelde tijd.

SAMENVATTINGEN

14:14-16

Wij weten uit andere plaatsen van de Schrift, dat het oordeel aan de Zoon is overgegaan, en dat Hij op de wolken des hemels komt, om te oordelen de levenden en de doden. In dit licht is het volkomen duidelijk wat Johannes hier ziet: de Zoon des mensen, gezeten op een witte wolk, die ten oordeel komt. Vandaar ook de sikkel om te maaien. Wij lezen in de

Catechismus, dat Christus al Zijn en mijn vijanden in de eeuwige verdoemenis werpen, maar mij en alle uitverkorenen tot Zich in de hemelse vreugde en blijdschap nemen zal. Dit laatste, men kan zeggen de lichtzijde, wordt hier bedoeld. De oogst der kerk is rijp geworden, het getal der uitverkorenen is vol, en Christus gaat nu deze rijke oogst binnendragen in de hemelse schuren. Er is op te letten, dat dit niet gebeurt vóórdát de gehele oogst rijp geworden is. Dit betekent, dat er gewacht wordt tot de toevergadering van de laatste uitverkorene. Het betekent ook dat er géén leven onrijp of voortijdig afgesneden wordt. Dit lijkt wel eens zo. We menen, dat deze of die te vroeg gestorven is. Nee, zegt Johannes, precies rijp voor de hemel!

14:17-20

- 17 En een andere engel kwam uit den tempel, die in den hemel is, ook hij met een scherpe sikkel.
- 18 En een andere engel kwam uit het altaar; deze had macht over het vuur¹ en hij riep met luider stem tot hem, die de scherpe sikkel had, zeggende: Zend uw scherpe sikkel uit en oogst de trossen van den wijngaard der aarde, want zijn druiven zijn rijp.
- 19 En de engel wierp zijn sikkel op de aarde en oogstte van den wijngaard der aarde en wierp het in den groten persbak van de gramschap Gods.
- 20 En de persbak werd getreden buiten de stad², en er kwam bloed uit den persbak tot aan de tomen der paarden, zestienhonderd stadiën ver³.

¹ Men vergelijk h 8:3-5.

² De voorstelling is, dat de gelovigen zijn opgenomen *in* de stad, in het nieuwe Jeruzalem, maar dat da goddelozen *buiten* blijven.

³ Het is niet gemakkelijk de symboliek van dit getal te verklaren. Het getal 6, het getal der menselijke ongerechtigheid speelt er ook een rol in, en het zal er misschien op duiden, dat die ongerechtigheid nu volkomen is geworden (de 6 gecombineerd met en uitgroeid tot honderd en duizend).

SAMENVATTINGEN

14:17-20

Het is duidelijk, dat gelijk onder het beeld van de tarwe gesproken was van het binnenhalen van de hemelse oogst, nu onder het beeld van de druiven sprake is van de "donkere zijde" van het oordeel: de eeuwige straf voor de goddelozen. Vandaar dat in dit visioen de woorden "vuur", "gramschap" en "bloed" voorkomen. Ook dit oordeel wordt niet voltrokken, vóórdát de oogst rijp geworden is, d.w.z. de goddeloosheid moet ook eerst tot haar uiterste en tot volle rijpheid gekomen zijn.

Aan het slot speelt door het beeld van de wijnoogst een ander beeld heen, nl. van een verschrikkelijke veldslag of een bloedbad. De paarden speelden destijds in de strijd een grote rol, en de voorstelling is nu figuurlijk deze, dat er zóveel bloed vergoten wordt, dat het reikt tot aan de tomen der paarden.

Zo zijn ons dan de beide kanten van het oordeel: genade en gericht, wel en wee voorgehouden. De Rechter van straks is de Heiland van heden, die vriendelijk nodigt: Komt tot mij allen die vermoeid en beladen zijt.

OPENBARING15

15:1-4

- 1 En ik zag een ander teken in den hemel, groot en wonderbaar: zeven engelen, die de zeven laatste plagen hadden, want daarmee is de gramschap Gods voleindigd.
- 2 En ik zag (iets) als een zee van glas met vuur vermengd¹, en de overwinnaars van het beest en van zijn beeld en van het getal van zijn naam, staande aan de glazen zee, met de citers Gods.
- 3 En zij zingen het lied van Mozes², den knecht Gods, en het lied van het Lam³, zeggende: Groot en wonderbaar zijn uw werken, Here God, Almachtige; rechtvaardig en waarachtig zijn uw wegen, Gij, Koning der volkeren!
- 4 Wie zou niet vrezen, Here, en uw naam niet verheerlijken? Immers, Gij alleen zijt heilig. Want alle volken zullen komen en zullen voor U nedervallen in aanbidding, omdat uw gerichten openbaar zijn geworden.

¹ Zie voor de verklaring hiervan [h 4:1-6 aant. 2](#).

² Dit is een herinnering aan Gods ge-richten over Egypte.

³ De overwinning des Heren over Egypte is slechts type *van* en vindt haar voltooiing in de overwinning van Christus (het Lam) op al Zijn vijanden.

SAMENVATTINGEN

15:1-4

Johannes ziet nu "een ander teken". Hij had eerst de kerk gezien onder het teken van een vrouw, toen de Antichrist onder het teken van een Beest. Nu ziet hij niet het teken van God, want God is niet af te beelden, maar een teken van Gods voleindigde gramschap, in de vorm van zeven engelen met de zeven laatste plagen. Wij moeten vandaag diep onder de indruk komen van het feit *dat God Zijn woord houdt*, hetzij dat een *belofte* of een *bedreiging* inhoudt. Het laatste is hier het geval. God heeft eerst met zeven bazuinen *gewaarschuwd*, maar als dit niet helpt, barst de laatste bazuin om zo te zeggen in zeven plagen uit: de voleindigde gramschap. Johannes ziet of liever hoort in dit visioen, dat deswege de triumferende kerk in de hemel God prijst. De kerk is *niet* blij, dat de wereld omkomt in de gerichten, waaruit zij zelf ternauwernood ontkwam. Integendeel: zij bidt steeds: breng Heer al uw gevangenen weder. Maar zij is *wel* blij, dat God naast de betoning Zijner barmhartigheid Zijn gerechtigheid niet prijsgeeft.

15:5-8

- 5 En daarna zag ik, en de tempel van de tent der getuigenis in den hemel ging open¹;
- 6 en de zeven engelen, die de zeven plagen hadden, kwamen uit den tempel, bekleed met rein en blinkend linnen en de borst omgord met een gouden gordel².
- 7 En een van de vier dieren gaf aan de zeven engelen gouden schalen, vol van de gramschap van God, die leeft tot in alle eeuwigheden.
- 8 En de tempel werd vervuld met rook vanwege de heerlijkheid Gods en vanwege zijn kracht; en niemand kon den tempel binnengaan, voordat de zeven plagen der zeven engelen voleindigd waren.

¹ De tempel van de tent der getuigenis is hier een brede omschrijving van de ark Gods. Tempel hier dus in een enge betekenis van troon. Even later wordt "tempel" weer in de gewone betekenis gebruikt. De ark was vroeger reeds gezien (h 11:19); nu gaat ze open.

² Engelen zijn de uitvoerders van Gods gerichten. Hun kleding wijst op hun koninklijke richtende werkzaamheid.

SAMENVATTINGEN

15:5-8

Het is alles even ernstig en indrukwekkend wat hier gebeurt: de hemelse voorbereiding van de gerichten, die de aarde in vuur en vlam zullen zetten. Van alle ceremoniën, waar we nu getuige van zijn, is de plechtigste de opening van de ark (zie [aant. 1](#)) waarin de *zoet des Heren* lag. Vandaar dat hier ook gesproken wordt van de tent der *getuigenis*. Naar deze heilige wet zal God oordelen, en waar deze wet de wet des *Verbonds* was, houdt dit oordeel in: de vervulling van Gods *beloften* aan de Zijnen en het waarmaken van Zijn *dreigingen* aan de verwerpers van Zijn Woord. Deze laatsten zullen de ontzettende toorn Gods moeten dragen als gevolg van hun onbekeerlijkheid, en dit wordt zinnebeeldig voorgesteld door schalen, die gevuld zijn met wijn (van Gods verbolgenheid) en die nu door de "wereld" moeten worden leeggedronken.

Dit alles is echter nog het vreselijkste niet. Het ergst van al is, dat er zó'n dikke rook hing in het hemels heiligdom, dat niemand er kon binnengaan. Dit betekent zonder beeldspraak, dat niemand meer als *voorbidder* optreden kan. Dat kan nu nog wel! De genadetijd is nog niet afgesloten. Laat ons bidden, zoals Abraham bad voor Sodom en Gomorra!

OPENBARING 16

16:1-4

- 1 En ik hoorde een luide stem uit den tempel zeggen tot de zeven engelen: Gaat heen en giet de zeven schalen van de gramschap Gods uit op de aarde.
- 2 En de eerste ging heen en goot zijn schaal uit op de aarde, en er kwam een boos en kwaadaardig gezwel aan de mensen, die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbad¹.
- 3 En de tweede goot zijn schaal uit in de zee, en zij werd bloed als van een dode, en alle levende wezens, die in de zee waren, stierven.
- 4 En de derde goot zijn schaal uit in de rivieren en in de waterbronnen, en (het water) werd bloed.

¹ Men moet hieruit niet afleiden, dat deze kwalen uitsluitend de goddelozen treffen. De bedoeling is alleen te zeggen, dat het toenemen van deze kwalen gevolg is van het toenemen der algemene goddeloosheid. Daar lijden dan in deze bedeling zowel gelovigen als ongelovigen onder.

SAMENVATTINGEN

16:1-4

De rampen waarover in dit hoofdstuk gesproken wordt, zijn geen matte herhaling van die, welke reeds vroeger gekomen zijn, maar nu wordt alles meer "totalitair", zowel de verharding van de mensen als de gericht¹ Gods. Het is nu niet meer de indirecte, maar de directe levensbedreiging (de boze gezwollen); de dood waart overal rond, op zee zowel als op het land (de tweede toornschaal) terwijl de uitwerking van de derde toornschaal huiveringwekkend is geweest in haar soberheid.... het is bloed en nog eens bloed.

We moeten niet trachten uit te vissen, waarin deze oordelen nu precies bestaan. Zóveel is in elk geval duidelijk, dat ziekten en sterfgevallen zich angstwekkend uitbreiden, waartegen de medische wetenschap machteloos staat. We zullen ook goed doen de "kwaadaardige gezwollen" (wie denkt er niet aan de kanker, waaraan 25% der mensheid sterft!) niet slechts "werelds" te bekijken, maar zullen ze inschakelen in de "tekenen der tijden".

Er is op te letten, dat al deze oordelen nog geen hellestraffen zijn, maar zich voltrekken op de aarde. Beking is dus mogelijk, hoewel helaas het tegendeel blijkt. En wat doen wij?

16:5-9

- 5 En ik hoorde den engel der wateren¹ zeggen: Rechtvaardig zijt Gij, die zijt en die waart, Gij Heilige, dat Gij dit oordeel hebt geveld.
- 6 Omdat zij het bloed der heiligen en der profeten vergoten hebben, hebt Gij hun ook bloed te drinken gegeven; zij hebben het verdiend!
- 7 En ik hoorde het altaar» zeggen: Ja, Here God, Almachtige, uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig.
- 8 En de vierde goot zijn schaal uit over de zon en haar werd gegeven de mensen te verzengen met vuur.
- 9 En de mensen werden verzengd door de grote hitte en zij lasterden den naam van God, die de macht heeft over deze plagen, en zij bekeerden zich niet om Hem eer te geven.

¹ Alle engelen hebben een bepaalde taak, en aan déze "engel der wateren" was

blijkbaar speciaal opgedragen, de zee en de rivieren te beroeren (zie vs 3 en 4).

² Het altaar zelf heeft natuurlijk geen stem, maar bedoeld zijn de "zielen onder het altaar" (h 6), de vertegenwoordigers der triumferende kerk.

SAMENVATTINGEN

16:5-9

Zowel uit de engelenwereld als door de triumferende Kerk wordt nu Gods *rechtvaardigheid* in Zijn oordelen geprezen. Die rechtvaardigheid komt met name hierin uit, dat het eeuwig oordeel der buitenste duisternis niet komt, voor en aleer zonneklaar gebleken is, dat *alle* pogingen om de mensen tot bekering te brengen, gefaald hebben. God heeft daar alles voor gedaan, zowel in de lokstem van het evangelie als in het dreunen der gerichten, gelijk in de voorgaande hoofdstukken van dit boek duidelijk gebleken is. Het resultaat van dit alles komt nú aan het licht. De mensen bekeren zich niet alleen niet, maar spreken duidelijk uit, dat ze het niet *willen*. Ze gaan er zelfs toe over de naam Gods (wiens bestaan men nu niet langer ontkennen kan) te lasteren. Dit laatste geschiedt als gevolg van de uitgieting der vierde toornschaal, waarvan we ook weer niet precies kunnen detailleren: zó en zó zal het gaan, maar waaruit blijkt, dat door allerlei atmosferische invloeden het leven schier ondragelijk gemaakt wordt. We moeten dan niet klagen: wat is het verschrikkelijk heet of ontzettend koud, maar gelovig leren spreken: dit is Gods vinger! Ook het K.N.M.I. in de Bilt is niet van God en zijn Woord en de dag des Heren los te maken.

16:10-12

- 10 En de vijfde goot zijn schaal uit over den troon van het beest, en zijn rijk werd verduisterd, en zij kauwden op hun tong van pijn,
- 11 en zij lasterden den God des hemels vanwege hun pijnen en vanwege hun gezwollen, en zij bekeerden zich niet van hun werken.
- 12 En de zesde goot zijn schaal uit op de grote rivier, den Eufraat, en zijn water droogde op, zodat de weg bereid werd voor de koningen, die van den opgang der zon komen¹.

¹ De opgang der zon, het Oosten, van de overzijde van de Eufraat, dat is voor het besef van de lezers van Johannes ter aanduiding van de donkere plaats waar heidendom en demonisme wonen. Daarom zijn die "koningen" hier geen aardse vorsten, maar helse geweldhebbers. De wereld komt nu volstrekt onder demonische invloed. Bij Jezus' eerste komst kwamen koningen van het Oosten. Bij zijn tweede komst weer, maar hoe heel anders!

SAMENVATTINGEN

16:10-12

De inhoud van dit Schriftstuk is zeer merkwaardig. Er wordt in gesproken van de verduistering van rijk en troon van het beest, de anti-goddelijke wereldmacht, die eens in glans en praal schitterde, en heel de mensheid door haar kunnen betoverde. Deze wordt dan nu van haar glorie beroofd, en in al haar naaktheid en innerlijke armoede tentoongesteld. Hiermee ontvalt aan de mensheid haar laatste hoop en laatste steun, en niemand weet meer, waar hij het nu nog zoeken moet. Een soort wanhoopsstemming valt over de wereld, iets wat voorgesteld wordt door het "kauwen op de tong van pijn": dit is ook het bedrijf van de hel, de plaats der uiterste wanhoop. Volkomen ontnuchterd gaan de mensen inzien dat alle stelsels van fascisme af tot communisme toe gefaald en bedrogen hebben. Dit brengt er niet toe, dat men z'n verwachting van de wereld aftrekt en op God stelt, maar omgekeerd, in plaats van zich te bekeren werpt men zich in de afgrond van volkomen nihilisme. Dit is het grote moment voor de duivel, en nu komt de grote invasie der

demonen, waar het vervolg meer van zeggen zal.

Als het in uw leven vastgelopen is, dan is dat het keerpunt, waarop òf God òf de duivel definitief beslag legt op uw leven. Kiest u dan, wie gij dienen wilt.

16:13-16

- 13 En ik zag uit den bek van den draak en uit den bek van het beest en uit den mond van den valschen profeet drie onreine geesten komen, als kikvorsen¹;
- 14 want het zijn geesten van duivelen, die tekenen doen², welke uitgaan naar de koningen der gehele wereld, om hen te verzamelen tot den oorlog op den groten dag van den almachtigen God.
- 15 Zie, Ik kom als een dief. Zalig hij, die waakt en zijn klederen bewaart, opdat hij niet naakt wandele en zijn schaamte niet gezien worde.
- 16 En hij verzamelde hen op de plaats, die in het Hebreeuws genoemd wordt Harmagedon³.

¹ Kikvorsen doen denken aan een moeras, een poel van ongerechtigheid.

² De uiterste boosheid wil de mensen (die nog geen duivelen zijn) nog niet aan, en daarom moeten deze helse "tekenen" er bijkomen, om de mensen te verblinden.

³ Harmagedon betekent: de berg van Megiddo, en Megiddo is een naam die "samenrotten" betekent. Megiddo is de plaats van het historische slagveld, waar alle eeuwen door de heidenen streden tegen het volk Gods. Men moet hier niet aan een toekomstig slagveld denken, maar de bedoeling is, dat de mensheid zich geestelijk en (im)moreel bewapent tegen God.

SAMENVATTINGEN

16:13-16

Wij hebben in de geschiedenis dikwijls gezien, dat machtige rijken vergingen, maar dat dezelfde geest van agressie bleef. Iets dergelijks is hier het geval. Draak, beest en valse profeet treden hier op, het helse driemanschap van duivel, antichrist en zijn minister van propaganda. De glorie van hun rijk is vergaan (zie vs 10—12) en de mensen hebben de holheid der satanische fanfare's gezien, maar de "grote drie" geven nog geen kamp. Zij mobiliseren nu de hele wereld tot een *strijd tegen God* zelf, en zij willen voor dat doel allereerst de "koningen der gehele wereld", de toonaangevende, leidende diplomaten winnen. De anderen volgen dan wel. Het doel is dus de mensheid te dompelen in een moeras van absoluut satanisme. Het zich overgeven aan de uiterste boosheid zal — zo wordt de tot wanhoop gebrachte mensheid voorgepraat — weer nieuwe welvaarts-mogelijkheden geven. Als *God* maar eerst weg is. Daartoe moeten de geesten worden opgezweept, en dat bedoelen de onreine geesten die van dit driemanschap uitgaan. Het wordt dus wel een zeer "harde wereld" en nergens meer dan hier is de vermaning tot waakzaamheid op haar plaats (vs 15). Wie meent te staan, zie toe dat hij niet valle!

16:17-21

- 17 En de zevende goot zijn schaal uit in de lucht en er kwam een luide stem uit den tempel, van den troon, zeggende: Het is geschied.
- 18 En er kwamen bliksemstralen en stemmen en donderslagen, en er geschiedde een grote aardbeving, zo groot als er geen geweest is, sedert een mens op de aarde was: zó hevig was deze aardbeving, zó groot.
- 19 En de grote stad viel in drie stukken uiteen en de steden der volken stortten in. En het

grote Babylon werd voor God in gedachtenis gebracht, om daaraan den beker met den wijn van de gramschap zijns toorns te geven.

20 En alle eilanden vluchtten weg en bergen werden niet (meer) gevonden.

21 En grote hagel(stenen), een talent zwaar¹, vielen uit den hemel op de mensen, en de mensen lasterden God vanwege de plaag van den hagel, want de plaag daarvan was zeer groot.

¹ Eentalent is ongeveer honderd pond. Men behoeft dit niet letterlijk zo op te vatten, want dat gaat tegen de bedoeling van dit boek in. Hoofdzaak is, om te zeggen, hoe schrikkelijk Gods toorn is in Zijn oordelen.

SAMENVATTINGEN

16:17-21

De uitgieting van de zevende toornschaal is duidelijk een tekening van het eindgericht. Ze wordt uitgegoten in de *lucht*, en de dampkring rondom de aarde, waarvan alle leven afhankelijk is, wordt dusdanig verstoord, dat het leven niet meer mogelijk is. De vastigheid in de zee (eilanden) en de vastigheid op de aarde (bergen) wijken weg. De grote wereldstad valt in drie stukken uiteen, en wij kunnen na de verdeling van de wereldstad Berlijn in twee stukken, wel wat beter begrijpen, wat dit nu voor het wereldleven zeggen wil. Heel deze verschrikkelijke catastrofie gaat gepaard met bliksem, hagelslag en een verschrikkelijke aardbeving, en niets blijft op z'n plaats.

Uit de hemel komt de stem, die zegt: het is geschied, d.w.z. aan de geschiedenis is nu een einde gekomen. God zet onder de wereldgeschiedenis het woord: Einde.

Het meest ontzettende is, dat de mensen God lasteren om de grote hagel. Zij hebben God in dit alles niet gezien, maar hebben last van die hagel. Had God dollars uit de hemel laten regenen, dan zouden ze Hem *bezongen* hebben, in plaats van gelasterd. En hoeveel "kerkmensen" zouden er niet zijn, die God niet liefhebben om wat Hij *is*, maar om wat Hij *geeft*!

OPENBARING 17

17:1-5

- 1 En één van de zeven engelen, die de zeven schalen hadden, kwam en sprak met mij, zeggende: Kom hier, ik zal u tonen het oordeel over de grote hoer, die zit aan vele wateren,
- 2 met wie de koningen der aarde gehoereerd hebben, en zij, die op de aarde wonen, zijn dronken geworden van den wijn harer hoerierij.
- 3 En hij voerde mij in den geest weg naar een woestijn¹. En ik zag een vrouw zitten op een scharlaken-rood beest, dat vol was van godslasterlijke namen, en het had zeven koppen en tien horens².
- 4 En de vrouw was gehuld in purper en scharlaken en rijk versierd met goud, edelgesteente en paarden, en zij had in haar hand een gouden beker, vol gruwelen, en de onreinheden van haar hoerierij.
- 5 En op haar voorhoofd was een naam geschreven, een geheimenis: het grote Babyion, moeder van de hoeren en van de gruwelen der aarde.

¹ De woestijn is de plaats der verschrikking, het woeste, de plaats waar de duivelen zijn. Daar hoort deze vrouw thuis.

² De koppen symboliseren het antichristelijke *denken*, de horens de antichristelijke macht.

SAMENVATTINGEN

17:1-5

Als de Openbaring een boek was, dat verhaalde wat er in tijdsorde na elkaar gebeuren zal, dan zou er voor dit en de volgende hoofdstukken geen plaats meer zijn, want in het voorafgaande hoofdstuk (16) is reeds het eindgericht beschreven. De zaak ligt dan ook anders. Johannes beschrijft dezelfde wereld en het wereldverloop telkens onder ander aspect. Hij laat ook zien de groei, het élan, de vaart, die er zit in de zonde, en evenzo in de gerichten Gods. De wereld in de laatste dagen is precies dezelfde als die van altijd. Het verschil is alleen, dat de maskers worden afgeworpen. Zo komt de wereld hier nu uit in al haar antichristelijkheid. De hoer is caricatuur van de vrouw, die het huwelijk, de ordinantiën Gods en de samenleving bederft, en de gemeente poogt at te trekken van haar wettige Heer en Man. Het is deze wereld-heer, die "zit aan vele wateren" (het wereldleven culmineert in de steden aan de grote rivieren), die als verleidster optreedt. Zij zit op het beest, en zo als ruiter en paard één zijn, is zij één met het antichristelijke beest. De naam duidt het wezen aan, het verborgene (geheimenis) en het wezen der wereld (vrouw) is nu, dat zij moeder, bron, kweekplaats is van alle ongerechtigheid. Wie die deze vrouw gezien heeft, kan de wereld nog liefhebben?

17:6-8

- 6 En ik zag de vrouw dronken van het bloed der heiligen en van het bloed der getuigen van Jezus¹. En ik verbaasde mij, toen ik haar zag, met grote verbazing².
- 7 En de engel zeide tot mij: Waarom verbaast gij u? Ik zal u het geheimenis van de vrouw zeggen en van het beest met de zeven koppen en tien horens, dat haar draagt³.
- 8 Het beest, dat gij zaagt, was en is niet, en het zal opkomen uit den afgrond en het vaart ten verderve; en zij, die op de aarde wonen, wier naam niet geschreven is in het boek

des levens van de grondlegging der wereld af, zullen zich verbazen, als zij zien, dat het beest was en niet is en er toch zal zijn.

¹ Dit betekent dat zij zwelgt in de vervolging en onderdrukking der gelovigen.

² Johannes verbaast zich, omdat zijn vroom gemoed een dergelijke vijandschap zich niet denken kan.

³ De engel zal Johannes tonen het "geheimenis", d.w.z. de verborgen, innige samenhang tussen vrouw en beest, d.w.z. de wereld en de duivel. De wereld is niet zoals wij haar uiterlijk zien. Zij heeft een "geheimenis", de duivel staat altijd achter de coulissen. Zoals het beest de vrouw draagt, zo wordt de wereld *gedragen* door de beginselen van de hel.

SAMENVATTINGEN

17:6-8

De Heer wordt in de Openbaring genoemd: Die is en die was en die komen zal. Het "beest", de grote tegenpartij der en concurrent van God, wil iets dergelijks zijn, en heet hier daarom: die was en niet is, en er toch zijn zal. Hij was in de wereld met zijn antichristelijk razen reeds in Kaïn, Lamech, Haman, Herodes. Zo was het beest er in z'n voorlopers altijd. Niettemin komt er een tijd, waarin gezegd kan worden: hij is niet. In hoofdstuk 16:10-12 werd reeds gesproken van de "verduistering" van zijn rijk. Ondanks de openbaring van Gods macht, die de armoede van het antichristendom blootlegt, zal het "beest" toch weer zoeken terrein te winnen, en het zal hem zowaar weer lukken de mensen te bekoren. Vandaar dat de wereld over deze herrijzenis als uit de as weer in verrukking komt. Niettemin is de slotacte van het drama: (het beest) vaart ten verderve! De regel der wereld is: opgaan, blinken en verzinken. Het lot der kerk is precies andersom. Zij gaat eerst onder tengevolge van de vijandschap van het "beest", maar zal daarna opgaan en blinken in heerlijkheid. Welgelukzalig is de mens die zich niet vergaapt aan wat was en niet is, maar die z'n houvast heeft in Hem, Die is én was én komen zal.

17:9-10

9 Hier is het verstand, dat wijsheid heeft: De zeven koppen zijn zeven bergen, waarop de vrouw gezeten is.

10 Ook zijn het zeven koningen: vijf er van zijn gevallen¹, een is er nog en de andere is nog niet gekomen, en wanneer hij komt, moet hij korten tijd blijven.

¹ We moeten bij vijf, één en één niet aan getallen, maar aan groepen denken. Er staat ook niet vijf, de zesde en de zevende, maar "de" vijf, "de" een en "de" ander. Merkwaardig is, dat niet gesproken wordt van het sterven dezer mensen, maar dat ze "gevallen" zijn. Wij denken daar het onze van. Dictatoren en machthebbers worden meestal "opgeruimd", "geliquideerd" zou men kunnen vertalen.

SAMENVATTINGEN

17:9-10

De wereld laat zich slechts betoveren door de uiterlijke schijn, maar de kerk, die van God verstand en wijsheid bekomen heeft, doorziet de achtergrond der dingen. Zij verstaat dus ook, wat in de zeven koppen van het beest, waarop de vrouw zat, zinnebeeldig wordt voorgesteld. We moeten er in de eerste plaats op letten, dat alle nadruk valt op de *koppen* van het beest, en niet op de horens. Horens zijn het zinnebeeld van de macht, en om macht is het in de wereld altijd te doen geweest. In het laatst der dagen is er evenwel van macht weinig sprake meer. De wereld heeft zich "totgesiegt" en haar kracht is vergaan. Nu zoekt zij compensatie in haar

antichristelijk *denken*, haar antigoddelijke levensrichting en geestesgesteldheid, wat door de "koppen" wordt voorgesteld. Die koppen worden hier "bergen" genoemd en bergen zijn in de Schrift dikwijls een Gode-vijandig koninkrijk der wereld. We denken aan de psalmregel: wat springt gij bergen trots omhoog. Van die koninkrijken worden nu weer de koningen speciaal genoemd als de leidende figuren, zoals Stalin de verpersoonlijking van het communistisch Rusland is. Van deze leidende antichristelijke figuren heeft de meerderheid (vijf van de zeven) z'n rol al uitgespeeld. Die er nog zijn en komen zullen, vormen een minderheid (één is er nog en één moet nog komen), maar zijn dagen van terreur zullen verkort worden om der uitverkorenen wil.

17:11-14

- 11 En het beest, dat was en niet is, is zelf ook de achtste, maar het is uit de zeven en het vaart ten verderve.
- 12 En de tien horens, die gij zaagt, zijn tien koningen, die nog geen koningschap hebben ontvangen, maar één uur¹ ontvangen zij macht als koningen, met het beest.
- 13 Dezen zijn één van zin en geven hun kracht en macht aan het beest².
- 14 Dezen zullen oorlog voeren tegen het Lam, maar het Lam zal hen overwinnen - want Hij is de Here der heren en de Koning der koningen - en zij, die met Hem zijn, de geroepenen en uitverkorenen en gelovigen.

¹ Dit "één uur" is natuurlijk weer niet letterlijk op te vatten, maar is de zinnebeeldige aanduiding, dat dit regiem slechts van korte duur zal zijn.

² Het is dus een aanéengesloten blok van machthebbers, geünieerd in de Verenigde Staten der wereld, dat zich tegen "het Lam" verzet.

SAMENVATTINGEN

17:11-14

De openbaring van goddeloosheid en antichristelijkheid, die er altijd geweest is in de wereld, is het "beest" nog niet genoeg. Hij wil zelf optreden, en zich als het ware laten incarneren in één persoon, één mens. Deze mens is de mens der zonde, de Antichrist, de "vleesgeworden duivel", die in het laatst der dagen het regiem over de wereld voeren zal, en het is *zijn* optreden, dat in ietwat raadselachtige, maar nu toch wel verstaanbare taal in vs 11 wordt geprofeteerd. Een van de zeven "koppen" of kopstukken zal dus door de duivel worden uitverkoren en toebereid, om zijn instrument bij uitnemendheid te wezen. Er staat immers duidelijk, dat hij uit de zeven of één van de zeven is, en deze wordt nu als de meest prominente figuur als achtste ten tonele gevoerd. Tijdens deze regering van de antichrist, zal ook de getaande *macht* weer terugkeren, zinnebeeldig voorgesteld door de tien horens of hun koningen. Maar deze macht is van korte duur. De eindoverwinning berust niet bij de duivel, maar bij Christus, en de kerk kan ondanks alles vrolijk zingen:

Beef Satan, Hij die ons geleidt
Zal u de vaan doen strijken.

17:15-18

- 15 En hij zeide tot mij: De wateren, die gij zaagt, waarop de hoer gezeten is, zijn natiën en menigten en volken en talen.
- 16 En de tien horens, die gij zaagt, en het beest, dezen zullen de hoer haten, en zij zullen haar berooid maken en naakt, haar vlees eten en haar met vuur verbranden.

- 17 Want God heeft in hun hart gegeven zijn zin te volbrengen en dit eensgezind te doen en hun koningschap aan het beest te geven, totdat de woorden Gods zullen voleindigd zijn.
- 18 En de vrouw, die gij zaagt, is de grote stad, die het koningschap heeft over de koningen der aarde.

SAMENVATTINGEN

17:15-18

Johannes stelt nog eens met nadruk voorop, dat het verderf in de wereld maar niet schuilt in de onheiligen, ook niet alleen verweten kan worden aan de officiële leiders, de koningen en machtigen, waarover nu zoveel gesproken is, neen, die "hoer" vertegenwoordigde alle natiën en volken en talen. Heel de wereld in haar totaliteit ontzinkt aan God en zij dient en geeft zich over aan de zonde. Zoals de Heiland ook elders gezegd heeft: gij zult gehaat worden door alle volken!

De ironie der historie is nu evenwel, dat deze "wereld" tegen zichzelf verdeeld wordt, en dat ook deze revolutie tegen God haar eigen kinderen opeet. Er wordt immers gezegd, dat het "beest" met z'n tien horens de hoer zal gaan haten, en verderven. Er komt dus tweespalt in het éne kamp. De Antichrist haat zijn wereld en zijn onderdanen waarover hij regeert, omdat ze volgens hem lang niet ver genoeg durven te gaan in hun satanische haat tegen God en Zijn Gezalfde. De weelde en de haat en zinnelust waaraan de wereld zich vergaapt is de duivel nog altijd veel te slap, en zo gaat de wereld tenslotte in haar eigen verdeeldheid onder, en sterft aan haar eigen zonde.

Wie ver van u de weelde zoekt Vergaat eerlang en wordt vervloekt.

OPENBARING 18

18:1-3

- 1 Hierna zag ik een anderen engel, die grote macht had, nederdalen uit den hemel, en de aarde werd door zijn lichtglans verlicht¹.
- 2 En hij riep met sterke stem, zeggende: Gevallen, gevallen is de grote (stad) Babyion en zij is geworden een woonplaats van duivelen, een schuilplaats van alle onreine geesten en een schuilplaats van alle onrein en verfoeid gevogelte,
- 3 omdat van den wijn van den hartstocht harer hoererij al de volken gedronken hebben en de koningen der aarde met haar gehoereerd hebben en de kooplieden² der aarde rijk geworden zijn uit de macht harer weelderigheid.

¹ De aarde is één grote chaos geworden, maar in deze oordelen straalt toch het licht van Gods gerechtigheid.

² De kooplieden, die straks nog vaker genoemd zullen worden, komen hier voor 't eerst voor. Anderen hebben met de "hoer" geleefd, zij hebben van haar geleefd, maar het een is al even slecht als het andere.

SAMENVATTINGEN

18:1-3

Als Johannes in dit hoofdstuk gaat zeggen wat hij "hierna" zag, dan is geen tijdsorde bedoeld, maar iets wat met het voorgaande in het nauwste *verband* staat. We hebben reeds meermalen opgemerkt, dat het boek der Openbaring de dingen niet na elkaar beschrijft, maar dezelfde dingen telkens uit een ander gezichtspunt. Het nieuwe gezichtspunt is nu, dat Johannes Gods gericht niet ziet van beneden uit (h 17), maar van bovenaf. Het neerdalen van de engel met grote kracht *uit de hemel* laat zien, dat alles door God zo bestuurd en geleid wordt. Het is toch wel een groot voorrecht, dat wij de Bijbel hebben, die ons de dingen leert zien bij hoger licht. Als wij het wereldgebeuren en ons kleine leven zó zien, zien we een levende Hand in alles en raken we niet verward in de onontwarbare knopen van wat voor ogen is.

Hoewel het grote Babel op dat moment nog niet definitief gevallen was, verklaart de engel niettemin, dat ze gevallen *is*, want het staat in Gods Raad onherroepelijk vast. Deze val *moest* komen, want de wereld is een "gevangenis van onreine geesten" geworden. Bittere ironie: de wereld, die "vrij" wou zijn van Gods banden, is één grote gevangenis!

18:4-8

- 4 En ik hoorde een andere stem' uit den hemel zeggen: Gaat uit van haar, mijn volk, opdat gij geen gemeenschap hebt aan haar zonden en niet ontvangt van haar plagen.
- 5 Want haar zonden hebben zich opgehoopt tot aan den hemel en God heeft aan haar ongerechtigheid gedacht'.
- 6 Vergeldt haar, gelijk ook zij vergolden heeft, en geeft haar dubbe naar haar werken; mengt haar het dubbele in den beker, dien zij gemengd heeft;
- 7 geeft haar zoveel pijniging en rouw, als zij heerlijkheid en weelde genoten heeft. Want zij zegt in haar hart: Ik troon als koningin, ik ben geen weduwe en geen rouw zal ik zien.
- 8 Daarom zullen haar plagen op één dag komen: dood en rouw en hongersnood, en zij zal met vuur verbrand worden; want sterk is de Here God, die haar geoordeeld heeft.

¹ Het is ditmaal geen stem van een engel, maar blijkens de aanspraak: mijn volk, van Christus zelf.

² Er wordt niet bij gezegd, aan wie deze opdracht gegeven wordt, het vergeldingsgericht uit te voeren. Waarschijnlijk zijn deze instrumenten de antichrist en zijn helpers zelf (zie h 17:15-18).

SAMENVATTINGEN

18:4-8

Naarmate het einde nadert, wordt de scheiding tussen kerk en wereld meer definitief. Zegt Jezus in het hogepriesterlijk gebed nog, dat het niet gaat om wegneming van de kerk uit de wereld, thans komt die opdracht wél, en nu zal dan ook duidelijk openbaar worden, wie van Christus en wie van de wereld is (hetgeen nu nog gecamoufleerd kan worden). Immers: het bevel: "gaat uit van haar, mijn volk" is nu zo absoluut mogelijk. Het betekent de loslating van alle verbanden, ook met een stoffelijke wereld, en dus gebrek en honger. Dit is ook een van de redenen, waarom die dagen verkort moeten worden, om der uitverkorenen wil. Het leven in de wereld, die volkomen demonisch geworden is, zal voor Gods volk dan ten enenmale onmogelijk zijn. Er staat dan ook, dat haar zonden "opgehoopt" zijn tot aan de hemel, d.i. tot volle rijpheid gekomen.

De straf die de "wereld" nu krijgt, berust op de wet der vergelding. Vroeger heeft de Here aan de wereld (Babel) wel eens opdracht gegeven het volk Gods te *tuchtigen*. Maar Babel ging dan altijd enige stappen verder, en wilde het volk Gods *vernietigen*. Zo zal nu het grote Babyion ook het volle pond krijgen: Vernietiging! De grond voor dit oordeel is: *Zelfverheffing* (vs 7). Het oordeel treft steeds een elk, die zichzelf en niet God gezocht heeft!

18:9-16

- 9 En de koningen der aarde, die met haar gehoereerd hebben en weelderig geweest zijn, zullen over haar wenen en weeklagen, wanneer zij den rook van haar verbranding zien,
- 10 van verre staande uit vrees voor haar pijniging, zeggende: Wee, wee, gij grote stad, Babyion, gij sterke stad, want in één uur is uw oordeel gekomen!
- 11 En de kooplieden der aarde wenen en bedrijven rouw over haar, omdat niemand meer hun lading koopt,
- 12 lading van goud, zilver, edelgesteente en paarden, van fijn linnen, purper, zijde en scharlaken; allerlei welriekend hout, allerlei snijwerk van ivoor en allerlei voorwerpen van het kostbaarste hout, van koper, ijzer en marmer,
- 13 kaneel, specerij, reukwerk, mirre, wierook, wijn, olie, bloem en tarwe, lastdieren, schapen; (lading) van paarden en wagens en van lichamen; en zielen van mensen¹.
- 14 En het ooft², waarnaar uw ziel begerig was, is van u weggegaan en al wat kostelijk en schitterend was, is voor u verloren en het zal nooit meer gevonden worden.
- 15 De kooplieden in deze dingen, die aan haar rijk geworden waren, zullen van verre staan uit vrees voor haar pijniging, wenend en rouw bedrijvend,
- 16 en zeggende: Wee, wee die grote stad, die gehuld was in fijn linnen, purper en scharlaken, en rijk versierd was met goud en edelgesteente en paarden, want in één uur is al die zo grote rijkdom verwoest!

¹ Merkwaardig is de opsomming der producten, die niemand meer koopt. Het zijn vrijwel allemaal weelde-artikelen en schoonheidsmiddelen, en hiermee wordt zijdelings het decadente "cultuurleven" der laatste dagen getekend. Let op het in één adem noemen van specerijen en.. .. lichamen en zielen der mensen. Het is alles "materie" geworden, tot de "ziel" toe.

² Dit is waarschijnlijk niet letterlijk te nemen, maar de figuurlijke uitdrukking voor de "rijke vrucht van het cultuurleven".

SAMENVATTINGEN

18:9-16

De eersten die treuren over de ondergang der wereld zijn de "koningen der aarde", de machthebbers, die zich hún wereld zien ontgaan. Vervolgens, in breder klaagzang, de "kooplieden", die van hun bestaan beroofd zijn. Dat grijpt diep in, vandaar hun uitvoerig weegeroep. Wat een wondere wereld zal het toch zijn in het laatst der dagen, dat niemand meer belangstelling heeft voor wat altijd de wereld in beslag genomen heeft. Weelde, genot, spijs en drank. Zózeer is ieder gegrepen door de angst voor en de haat tegen de Christus, dat alles waar men vroeger van lééfde, op de achtergrond raakt. Hoe arm en leeg is de wereld zonder God die, nu alle rijkdom en schoonheid vergaan is, niets meer overhoudt dan wanhoop, vrees en haat!

18:17-20

- 17 En iedere stuurman en iedere kustvaarder en de zeelieden en allen, die de zee bevaren, bleven van verre staan,
- 18 en riepen, toen zij den rook van haar verbranding zagen, zeggende: Welke stad was aan deze grote stad gelijk!
- 19 En zij wierpen stof op hun hoofden¹ en riepen, wenend en rouw bedrijvend, zeggende: Wee, wee die grote stad, waarin allen, die schepen op zee hadden, door haar kostbaarheden rijk geworden zijn, want zij is in één uur verwoest!
- 20 Wees vrolijk over haar, gij hemel en gij heiligen, en gij apostelen en profeten, want God heeft uw rechtzaak tegen haar berecht².

¹ Dit is in het Oosten teken van rouw.

² De rechtzaak der kerk is tenslotte niet haar, maar Gods zaak, en daarom is de blijdschap der kerk geen leedvermaak, maar vreugde in God.

SAMENVATTINGEN

18:17-20

De laatste stemmen in de grote klaagzang over de verloren wereld zijn die van de stuurlieden en vrachtvaarders, want handel en verkeer zijn ook op eenmaal stilgelegd. Ook zij zien de bronnen van hun inkomsten verstopt, en daarom treuren ze. Er is niemand die treurt om de zonde, maar iedereen klaagt over z'n verlies. Daarom is al dit klagen zo angstig en benauwend, omdat het geen uitzicht geeft en voorspel is van eeuwig geween.

Temidden van al dit weegeroep kan alleen de kerk vrolijk zijn. Zij verheugt zich niet in de ondergang en het verderf der mensen, want zij heeft, als ze haar roeping trouw heeft vervuld, steeds met grote bewogenheid de wereld tot bekering geroepen. Maar zij verheugt zich er wel over, dat God nu tot Zijn eer komt. De eer van God weegt de kerk tenslotte zwaarder dan het heil der mensen. Daarom verblijdt zich de kerk niet alleen om de verlossing, maar ook om het oordeel, want in het eerste treedt de deugd van Gods barmhartigheid, in het tweede die van Zijn gerechtigheid in het volle licht. Behoren *wij* tot degenen die treuren moeten of bij hen die vrolijk kunnen zijn?

18:21-24

- 21 En een sterke engel nam een steen op als een groten molensteen en wierp¹ hem in de zee, zeggende: Zó zal Babyion met geweld geworpen worden, de grote stad, en zij zal nooit meer gevonden worden.
- 22 En geen stem van citerspelers en zangers, van fluitspelers of bazuinblazers zal meer in u gehoord worden, en niemand, die enige kunst beoefent, zal meer in u gevonden worden, en geen geluid van den molen zal meer in u gehoord worden.
- 23 En geen lamplicht zal meer in u schijnen, en geen stem van bruidegom en bruid zal meer in u gehoord worden, want uw kooplieden waren de machthebbers der aarde, want door uw toverij werden alle volken verleid;
- 24 en in haar werd gevonden het bloed van profeten en heiligen en van allen, die geslacht zijn op de aarde.

¹ Er staat in het Grieks een zeer sterke uitdrukking, die duidt op het wegslijten met een forse armbeweging. Heel deze schone wereld wordt als waardeloze rommel weggesmeten, omdat ze aan haar scheppingsdoel niet meer beantwoordt.

SAMENVATTINGEN

18:21-24

In een drietal trekken wordt hier getekend, waar een wereld terecht komt die zonder God leeft. Het wordt in de eerste plaats een *vreugdeloze* wereld, want de stem der citerspelers en zangers wordt niet meer gehoord (vs 22a). Het wordt in de tweede plaats een *economisch*-ontwrichte wereld (het geluid der molen wordt niet meer gehoord vs 22b), terwijl in de derde plaats van het *huiselijk* leven niets meer overblijft: *gezinsleven* (geen lamplicht zal meer in u schijnen) en *huwelijksleven* (de stem van bruidegom en bruid wordt niet meer gehoord: vs 22) behoren tot de "romantiek" van een ver verleden! Zo delft de zonde haar eigen graf.

De motivering van dit alles ligt in drieërlei. In de eerste plaats in de zonde der vermaterialisering. "Uw kooplieden waren de machthebbers der aarde" (vs 23), alles draaide om het geld en de materie en daarom verstok het leven.

Als tweede zonde wordt genoemd de "tovenarij", waarmee wel de valse religie en antichristelijke geest bedoeld zullen zijn, die de wereld beheersen, hetgeen dan tenslotte uitloopt op haat tegen en vervolging van de christelijke kerk (het bloed van profeten en heiligen, vs 24).

Zo komt het oordeel over de wereld om drie overtredingen. Ja, om vier, hetwelk niet herroepen wordt (zie Amos 1 en 2).

OPENBARING 19

19:1-5

- 1 Hierna hoorde ik als een luide stem ener grote schare in den hemel zeggen: Halleluja! Het heil en de heerlijkheid en de macht zijn van onzen God,
- 2 want waarachtig en rechtvaardig zijn zijn oordelen, want Hij heeft de grote hoer geoordeeld, die de aarde met haar hoererij verdierf, en Hij heeft het bloed zijner knechten van haar hand geëist.
- 3 En zij zeiden ten tweeden male: Halleluja! En haar rook stijgt op tot in alle eeuwicheden¹.
- 4 En de vier en twintig oudsten en de vier dieren wierpen zich neder en aanbaden God, die op den troon gezeten is, en zij zeiden: Amen, halleluja!
- 5 En een stem ging uit van den troon, zeggende: Looft onzen God, al zijn knechten, die Hem vreest, gij kleinen en gij groten!

¹ Dit komt er een beetje wonderlijk tussen, maar de bedoeling ervan is, dat de kerk er niet over uit kan, dat ze nu *nooit* meer last zal hebben van de vervolging en haat der wereld.

SAMENVATTINGEN

19:1-5

Het is een verademing, dat wij na alle gerichten op de aarde, waar het zo verschrikkelijk koud geworden was, weer eens in de hemel verplaatst worden met z'n licht en vreugde. Hier houdt de stem der citerspelers en zangers niet op, integendeel de vreugde wordt er steeds intenser. Het negentiende hoofdstuk van de Openbaring laat dat duidelijk gevoelen. Dit hoofdstuk is vol van gejubel en gezang, maar dit is geen matte herhaling van woorden. Er zit een geweldige climax in. In de verzen, die wij nu lezen, zingt de kerk in de hemel en prijst God, omdat Hij haar verlost heeft van het geweld der wereld. Zij ziet dan terug op de grote nood waaruit zij door 's Heren hand bevrijd is. Het onderwerp der lofliederen in 't vervolg van dit hoofdstuk is een geheel ander, nl. de heerlijkheid der Christusregering en de zalige genieting van het hemelleven. We komen daar in 't vervolg op terug. De verlost kerk kan haar dank niet anders en beter uitspreken dan door "Halleluja" en nog eens ten tweede male (vs 3) "Halleluja" te roepen. Nu niet als ijle klank, maar diep doorvoeld in de letterlijke betekenis van: looft de Heer! Hetgeen door de engelen (de 24 ouderlingen en 4 dieren) wordt overgenomen. De hemel is een plaats waar God wordt geloofd. Wie daar geen behoefte aan heeft hier, kan er zich nooit thuis voelen.

19:6-10

- 6 En ik hoorde als een stem van een grote schare en als een stem van vele wateren en als een stem van zware donderslagen, zeggende: Halleluja! Want de Here, onze God, de Almachtige, heeft het koningschap aanvaard.
- 7 Laten wij blijde zijn en vreugde bedrijven en Hem de eer geven, want de bruiloft des Lams is gekomen en zijn vrouw heeft zich gereed gemaakt;
- 8 en haar is gegeven zich met blinkend en smetteloos fijn linnen te kleden, want dit fijne linnen zijn de rechtvaardige daden der heiligen¹.
- 9 En hij zeide tot mij: Schrijf, zalig zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal des Lams. En hij zeide tot mij: Dit zijn de waarachtige woorden van God.
- 10 En ik wierp mij neder voor zijn voeten om hem te aanbidden, maar hij zeide tot mij: Doe

dit niet! Ik ben een mededienstknecht van u en uw broederen, die het getuigenis van Jezus hebben; aanbid God²! Want het getuigenis van Jezus is de geest der profetie³.

¹ Dit wil niet zeggen, dat de "heiligen" zich het feestkleed zelf gesponnen hebben, maar alleen dat het geloof ook uitkomt in daden, in rechtvaardige daden, en deze blinken in de hemel het allerschoonst.

² Johannes is zó ontroerd door de blijde boodschap, dat hij de boodschapper wil vereren in plaats van God die de boodschap gaf. Dit is een veelvoorkomend verschijnsel, dat men achter de boodschapper de Zender niet ziet, en daarom de boodschapper of verguist of verheerlijkt.

³ Dit is een terugslag op het vorige. Jezus' getuigenis was altoos: God alleen de eer. Hij beriep zich daarbij steeds op de Schriften, d.i. de Geest der profetie.

SAMENVATTINGEN

19:6-10

Het Halleluja, dat nú wordt aangeheven, vindt z'n grond in het feit, dat de Here het koningschap aanvaard heeft, en deswege de gelukstoestand ingaat, zoals die reeds b.v. in Psalm 72 is geprofeteerd. Deze gelukstoestand wordt voorgesteld als een bruiloft, enerzijds om de innige en ongebroken gemeenschap, die er nu is tussen de Here en de Zijnen, anderzijds in tegenstelling met de rampzaligheid der wereld, zoals die in het vorige hoofdstuk getekend is, waar de stem van bruidegom en bruid niet meer gehoord wordt, en de vreugde voor eeuwig plaats moet maken voor tandengeknars.

In dit licht spreekt ons wel bijzonder toe de betuiging, die tegelijk vermaning is: "Zalig zijn zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal des Lams". Dit is inderdaad een zaligheid niet af te meten. Nu, genodigd zijn wij allen.

De lezing van de Schrift, het Woord des Heren, vandaag alleen reeds is daarvan het bewijs.

De vraag is slechts, of wij die uitnodiging aannemen, en niet door allerlei nietszeggende verontschuldigen ons van het heerlijkste beroven.

19:11-14

11 En ik zag den hemel geopend, en zie, een wit paard; en Hij, die daarop zat, wordt genoemd Getrouw en Waarachtig, en Hij velt vonnis en voert oorlog in gerechtigheid.

12 En zijn ogen waren een vuurvlam¹ en op zijn hoofd waren vele kronen² en Hij droeg een geschreven naam, dien niemand weet dan Hij zelf.

13 En Hij was bekleed met een kleed, dat in bloed geverfd was³, en zijn naam is genoemd: het Woord Gods.

14 En de heerscharen, die in den hemel zijn, volgden Hem op witte paarden, gehuld in wit en smetteloos fijn linnen.

¹ Teken van alwetendheid.

² Teken van macht.

³ Teken van het gericht.

SAMENVATTINGEN

19:11-14

Wij hebben in hoofdstuk 18 de wereld achtergelaten, nog niet definitief geoordeeld in het laatste gericht, maar zó in verwarring en tot wanhoop gebracht, dat de gewone levensgang verstoord werd. Alles wachtte om zo te zeggen op de laatste verbitterde slag met Christus. Wat Johannes nu dan ziet, is de verschijning van Christus in heerlijkheid, om gericht te oefenen, zoals Hij komen zal, gelijk door Henoeh reeds geprofeteerd, met zijn vele duizenden, en zoals Johannes Hem nu ook ziet, gezeten op een wit paard, en gevolgd door de heerscharen des hemels. Aan de heerlijke en niettemin schrikkelijke *verschijning* van Christus, die ten gerichte komt, wijdt Johannes alle aandacht, maar niet het minst aan Zijn naam. Enerzijds wordt gezegd, dat niemand die naam wist, maar anderzijds wordt die naam toch genoemd en gekend, eerst de "Getrouwe en Waarachtige", en daarna: het Woord Gods. Het een is niet in tegenspraak met het ander. Naar Zijn diepste wezen is Hij onkenbaar, maar in bepaalde werken en eigenschappen is Hij toch reëel kenbaar en noembaar. Wat Johannes in die naamgeving vooral tot uitdrukking wil brengen is, dat de Here als een Getrouwe en Waarachtige alles vervult wat in het Woord des Heren gezegd en geschreven is. Zó is Hij één met dat geprofeteerde Woord, dat Hij zelf "het Woord" heet. Wij zijn dikwijls in twijfel of alles wel goedkomt, en uitkomt zoals 't ons voorgepredikt is. Hier is de absolute waarborg. Hij houdt getrouw Zijn woord. Zo wij ontrouw zijn, de Here is getrouw.

19:15-16.

- 15 En uit zijn mond komt een scherp zwaard, om daarmee de heidenen te slaan. En Hijzelf zal hen hoeden met een ijzeren staf en Hijzelf treedt den persbak van den wijn der gramschap van den toorn Gods, des Almachtigen¹.
- 16 En Hij heeft op zijn kleed en op zijn dij² geschreven den naam: Koning der koningen en Here der heren.

¹ Hieronder wordt ook te kennen gegeven de uitwerking van Gods toorn tegen de goddelozen.

² De dij is zetel en zinnebeeld van kracht, en daarom is deze heersersnaam op Zijn dij geschreven.

SAMENVATTINGEN

19:15-16

Er worden hier van Christus twee dingen gezegd ten aanzien van Zijn vijanden, nl. vooreerst dat Hij ze slaan zal met het scherpe zwaard, dat uit Zijn mond komt, en vervolgens, dat Hij ze hoeden zal met een ijzeren staf. Dit zijn twee verschillende handelingen, waar wél op te letten is, en het erge voor Gods vijanden is juist dat het een na het andere komt. Eerst dan het verpletteren met het zwaard. Dit is geen gewoon zwaard, maar het zwaard *Zijns monds*, d.i. Zijn *woord*. Christus heeft nooit geweld gebruikt, en doet dat in de dag van het gericht ook niet. Hij kan het met Zijn woord alleen af, maar dat woord, dat heel hun leven veroordeelt, en ook het allerverborgenste in het daglicht stelt, zal zó *verpletterend* zijn, dat het de eeuwige dood tengevolge heeft. Deze eeuwige dood is geen *vernietiging*. Het loopt niet uit op een eeuwig-niet-meer-zijn, maar op een eeuwig tandengeknars. Dit is het erge. Was het nu maar uit; kwam er nu maar een eind aan; kwam er maar enige verlichting. Maar dit komt nooit, nooit meer. ... dit is het hoeden met de ijzeren staf!

Deze dingen zijn óók voor *ons* gezegd, opdat niet wenende van ons getuigd moet worden, dat wij "vijanden Gods" zijn. Hij is het, die ons Zijne *vriendschap* biedt.

19:17-21

- 17 En ik zag een engel staan op de zon⁸ en hij riep met luider stem en zeide tot alle vogels, die in het midden des hemels vlogen: Komt, verzamelt u tot den groten maaltijd Gods,
- 18 om te eten het vlees van koningen en het vlees van oversten over duizend en het vlees van sterken en het vlees van paarden en van hen, die daarop zitten, en het vlees van allen, vrijen en slaven, kleinen en groten.
- 19 En ik zag het beest en de koningen der aarde en hun legerscharen verzameld om den oorlog te voeren tegen Hem, die op het paard zat, en tegen zijn leger.
- 20 En het beest werd gegrepen en met hem de valse profeet, die de tekenen voor zijn ogen gedaan had, waardoor hij hen verleidde, die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die zijn beeld aanbaden; levend werden zij beiden geworpen in den poel des vuurs, die van zwavel brandt.
- 21 En de overigen werden gedood met het zwaard, dat kwam uit den mond van Hem, die op het paard zat; en al de vogels werden verzadigd van hun vlees.

¹ Deze engel, "staande op de zon", is symbool van majesteit, heerlijkheid en overwinning.

SAMENVATTINGEN

19:17-21

De laatste strijd tussen Christus en de Antichrist met zijn satellieten zal nu een aanvang nemen, maar in sterk bewustzijn van de zekerheid der overwinning worden de roofvogels bij voorbaat reeds opgeroepen, om het vlees der verslagenen te eten. Dit wijst bovendien op de *schande* der verslagenen, want hun *onbegraven* lijken zullen de vogels ten prooi worden. Merkwaardig is, dat de mensen die hier het onderspit delven, genoemd worden naar hun militaire rangen — het was dus een welgeordend *leger*, dat zich tegen de Here verzet had.

Met bijzondere nadruk worden nog genoemd het beest (de anti-christ) en de valse profeet (zijn propagandaminister). In 't bewustzijn van hun macht hebben zij de handschoen opgenomen tegen de Christus, maar

Beef, Satan, Hij die ons geleidt
Zal u de vaan doen strijken.

Zo wordt heel deze militaire macht het voedsel waaraan de vogels zich te goed doen.... de grote maaltijd Gods.

Het is een zeer lugubere maaltijd, en welk een verschil met de maaltijd, waarvan het in het vorig hoofdstuk heette: Zalig, die genodigd zijn aan het bruiloftsmaal des Lams.

Te eten met Christus of gegeten worden door roofdieren, ziedaar het tweevoudig lot, waaruit te kiezen is.

OPENBARING 20

20:1-3

- 1 En ik zag een engel nederdalen uit den hemel met den sleutel des afgronds en een grote keten in zijn hand;
- 2 en hij greep den draak, de oude slang, dat is de duivel en de satan, en hij bond hem duizend jaren,
- 3 en hij wierp hem in den afgrond en sloot en verzegelde dien boven hem, opdat hij de volkeren niet meer zou verleiden, voordat de duizend jaren voleindigd waren; daarna moet hij voor een korten tijd worden losgelaten.

SAMENVATTINGEN

20:1-3

Alvorens ons het definitieve eindgericht en de daarop volgende staat der gelukzaligen te tekenen (h. 20:11a en h. 21,22) gaat Johannes eerst nog eens weer in de historie terug om te verhalen van de "binding" van Satan gedurende duizend jaren. Wie ten onrechte van mening is, dat Johannes de gebeurtenissen in tijdsorde na elkaar verhaalt, komt er licht toe te denken dat er vóór de wederkomst van Christus nog een gelukkige periode zal aanbreken op aarde, waar de Satan gebonden is, duizend jaren. Dit is de verkeerde opvatting der chiliasten. Het gelezen Schriftgedeelte zegt ons niets anders dan dat de Satan gedurende duizend jaren van z'n macht beroofd is, en dat hij na afloop van die periode nog eens al z'n macht terugkrijgt. Er staat bovendien niet, dat tijdens die "binding" Satan van al z'n macht beroofd is. Integendeel, hij weet nog kwaad genoeg te doen. Neen, die machtsberoving is hiertoe beperkt "dat hij de volken niet meer verleiden zou". Had Satan z'n zin gekregen, dan zou hij terstond bij de eerste vestiging der christelijke kerk heel de heidenwereld gemobiliseerd hebben tegen het christendom. Dit wordt hem verhinderd. Eerst wordt het evangelie alom gepredikt. Deze "verhinderings" duurt duizend jaren, een zinnebeeldig getal, dat een afgesloten periode betekent. Leven we nu aan het *eind* van het "duizendjarig rijk"? Het lijkt er alleszins op.

20:4-6

- 4 En ik zag tronen, en zij zetten zich daarop, en het oordeel werd hun gegeven; en (ik zag) de zielen van hen, die onthoofd waren om het getuigenis van Jezus en om het woord van God, en die noch het beest noch zijn beeld hadden aanbeden en die het merkteken niet op hun voorhoofd en op hun hand ontvangen hadden¹; en zij werden weder levend en heersten als koningen met Christus, duizend jaren lang.
- 5 De overige doden werden niet weder levend, voordat de duizend jaren voleindigd waren. Dit is de eerste opstanding.
- 6 Zalig en heilig is hij, die deel heeft aan de eerste opstanding: over hen heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen priesters van God en van Christus zijn en zij zullen met Hem als koningen heersen, [die] duizend jaren.

¹ "Uit deze woorden blijkt niet, dat deze duizendjarige binding van Satan moet volgen op de heerschappij van het beest of de antichrist". De aanbidding van het beest en van zijn beeld, en het ontvangen van een werelds tegen Gods dienst ingaand stempel op voorhoofd en hand, zal wel onder de heerschappij van den antichrist een bepaald karakter dragen, maar is op zichzelf iets, dat op onderscheiden wijze in alle eeuwen plaats vindt." (Greydanus).

SAMENVATTINGEN

20:4-6

Zij, die aan een duizendjarig rijk op aarde geloven vóór de voleinding der eeuwen, fantaseren daarbij, dat alsdan de reeds gestorven gelovigen eerst zullen opstaan, om mede de heerlijkheden van dit rijk op aarde te genieten. Een voorlopige opstanding dus vóór de volledige opstanding der doden op de jongste dag. Ze menen dit te kunnen afleiden uit dit Schriftgedeelte. Er staat daarvan niets. Wat Johannes hier ziet, is niet de gelukstoestand der kerk op aarde, maar in de hemel, gedurende deze periode. Hij ontwaart niet de (opgestane) lichamen dergenen die onthoofd waren, maar alleen hun *zielen*. De mededeling dat zij "weder levend" werden en met Christus duizend jaren heersten, heeft met vleselijke opstanding niets te maken. De vijanden dachten hen gedood te hebben, maar hun dood werd een doorgang tot het eeuwig leven en heersen met Christus. De "overige doden" echter, de zielen der ongelovigen, smaakten dit geluk niet, en gingen de eeuwige dood in.

Dat overgaan van de dood in het leven is, zegt Johannes, de eerste, de allesbeslissende opstanding (vs 6). Zalig, die er aan deel hebben, want zij zullen ook deel hebben aan de tweede opstanding, als "dit mijn vlees" wederom met mijn ziel verenigd, en aan het heerlijk lichaam van Christus gelijkvormig zal zijn.

20:7-10

- 7 En wanneer de duizend jaren voleindigd zijn, zal de satan uit zijn gevangenis worden losgelaten,
- 8 en hij zal uitgaan om de volkeren aan de vier hoeken der aarde te verleiden, Gog en Magog, om hen tot den oorlog te verzamelen, en hun getal is als het zand der zee.
- 9 En zij kwamen op over de breedte der aarde en omsingelden de legerplaats der heiligen en de geliefde stad; en vuur daalde neder uit den hemel en verslond hen,
- 10 en de duivel, die hen verleidde, werd geworpen in den poel van vuur en zwavel, waar ook het beest en de valse profeet zijn, en zij zullen dag en nacht gepijnigd worden in alle eeuwigheden.

SAMENVATTINGEN

20:7-10

Als Gods Raad vervuld is met de prediking van het evangelie en alle uitverkorenen zijn toegebracht, mag de Satan nog één keer uit de gevangenis gaan, om zijn laatste aanval op Christus en Zijn kerk te doen. Dit is dus het *einde* van het duizendjarig rijk en de (gedeelte-lijke) binding van Satan. De Here laat deze laatste machtsontplooiing toe niet om Zijn kerk te plagen, maar om de Satan de definitieve verpletterende nederlaag toe te brengen. Wat Satan reeds aan het *begin* der christelijke jaartelling had willen doen, dat doet hij nu, hij mobiliseert Gog en Magog (zie Ezechiël 38 en 39) en dat is heel de antichristelijke, onkekerstende wereld tegen de "geliefde stad" d.i. de kerk des Heren.

Dit wordt de benauwendste tijd voor de christelijke kerk, maar zijn regiem is kort, want terstond daarop volgt het geworpen worden van de duivel in de poel van vuur en zwavel, zonder ooit weer te worden ontbonden.

Wanneer wij letten op de "ontbindende", demonische factoren, die overal te bespeuren zijn, lijkt de tijd van ontbinding van Satan zeer nabij. Zalig zijn zij, die zich "gebonden" weten aan den Here en aan Zijn woord. Niets kan ons scheiden van de liefde van Christus!

20:11-15

- 11 En ik zag een groten witten troon en Hem, die daarop gezeten was, voor wiens aangezicht de aarde en de hemel vluchtten, en geen plaats werd voor hen gevonden.
- 12 En ik zag de doden, de groten en de kleinen¹, staande voor den troon, en er werden boeken geopend. En nog een ander boek werd geopend, het (boek) des levens; en de doden werden geoordeeld op grond van hetgeen in de boeken geschreven stond, naar hun werken.
- 13 En de zee gaf de doden, die in haar waren, en de dood en het dodenrijk gaven de doden, die in hen waren, en zij werden geoordeeld, een ieder naar zijn werken.
- 14 En de dood en het dodenrijk werden in den poel des vuurs geworpen. Dat is de tweede dood: de poel des vuurs.
- 15 En wanneer iemand niet bevonden werd geschreven te zijn in het boek des levens, werd hij geworpen in den poel des vuurs.

¹ Met groten en kleinen worden niet volwassenen en kinderen bedoeld, want na de opstanding valt het verschil weg. Allen zullen met een volgroeid lichaam opstaan. Met die "kleinen" bedoelt Johannes: de geringen. Men zou kunnen zeggen: alle standen zijn hier vertegenwoordigd.

SAMENVATTINGEN

20:11-15

Wat wij nu gelezen hebben, is de aangrijpende schildering van het eindgericht. De troon des Heren staat opgericht, en de Rechter van hemel en aarde gaat nu gericht oefenen. De wereldgeschiedenis is het wereldgericht niet. Er is nog veel wat niet vereffend is. God vergeet echter niets, en de vermeende fouten die wij in Zijn wereldbestuur hebben menen te ontdekken, blijken nu geen fouten te zijn, maar uitgesteld oordeel. Men kan ook zeggen: uitgesteld voordeel, want aan alle verdrukten wordt nu ook recht gedaan.

Alle doden staan op uit de graven, of waar ze ook gebleven zijn, te land en ter zee. En alle mensen staan voor de hemelse rechterstoel als gelijken. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen hoog en laag, koningen en onderdanen. Titels en praedicaten komen hier niet in het geding. Tevens blijkt, dat niets aan 's Heren oog is ontgaan, want de boeken worden geopend en ieder wordt geoordeeld naar zijn werken. Alles is dus genoteerd. Men houde hierbij wel in het oog, dat dit een zinnebeeldige voorstelling van zaken is, en de waarheid vertolkt, dat een verstandig vonnis wordt geveld en met alles rekening wordt gehouden. Heel ons leven zal dan nog eens als een film aan ons voorbijgaan. Gelukkig dat dan niet gerekend wordt met "zonde of deugd", maar met "zonde en genade". Niet de besten worden vrijgesproken, maar die "bevonden werden geschreven te zijn in *het boek des levens*"!

OPENBARING 21

21:1-4

- 1 En ik zag een nieuwen hemel en een nieuwe aarde¹, want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan, en de zee was niet meer.
- 2 En ik zag de heilige stad, een nieuw Jeruzalem, nederdalende uit den hemel, van God, getooid als een bruid, die voor haar man versierd is.
- 3 En ik hoorde een luide stem van den troon zeggen: Zie, de tent van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volken zijn en God zelf zal bij hen zijn,
- 4 en Hij zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch geklaag, noch moeite zal er meer zijn, want de eerste dingen zijn voorbijgegaan.

¹ Wel de gedaante (het schema) dezer wereld gaat voorbij, maar Gods wereld zelf blijft. Het is niet juist te spreken van het vergaan der wereld. Ze wordt vernieuwd, en wij verwachten ook een vernieuwde, gelouterde aarde. God geeft Zijn Schepping niet prijs.

SAMENVATTINGEN

21:1-4

Wat Johannes nú ziet is zó overweldigend schoon, dat het ene beeld het andere verdringt. Hij spreekt van een nieuwe hemel en aarde. Het volgend ogenblik van een nieuw Jeruzalem, en vlak daarop van een bruid die tot haar bruidegom wordt gevoerd. Wij begrijpen het wel: alles wordt nieuw, anders, heerlijk. Wij gaan niet maar naar de hemel, zoals we dat zo vaak zeggen, maar wij zullen ook het aardrijk beërven. En daar is geen zee meer. De zee is voor Johannes beeld van een Gode-vijandige macht. Daar kwam het Beest uit op. Alle zonden en alle schuld is weggedaan.

Deze nieuwe stand van zaken komt niet tot stand doordat de mens met alle inspanning van krachten aan de heilstaat bouwt. Het groeit niet van beneden af, maar "daalt uit de hemel neer". Het is van begin tot eind Gods werk.

Het schoonste van deze nieuwe wereld is de altijddurende gemeenschap met God. Dit wordt zinnebeeldig voorgesteld door "de tent Gods", die nu bij de mensen is. God woonde schaduwwachtig in een tent onder Israël. Het is alles werkelijkheid geworden. Dit is dan het eerste: God is er! We moeten niet eerst vragen: wat geeft God. Maar: is Hij er Zelf. Dan komen in de tweede plaats de gaven: geen rouw, geen graf, geen tranen.

O Zaligheid niet af te meten
O Vreugd' die alle smart verbant!

21:5-8

- 5 En Hij, die op den troon gezeten is, zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw. En Hij zeide: Schrijf, want deze woorden zijn getrouw en waarachtig.
- 6 En Hij sprak tot mij: Zij zijn geschied. Ik ben de alpha en de oméga, het begin en het einde¹. Ik zal den dorstige geven uit de bron van het water des levens, om niet.
- 7 Wie overwint, zal deze dingen beërven, en Ik zal hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn.
- 8 Maar de lafhartigen, de ongelovigen, de verfoeilijken, de moordenaars, de hoereerders, de tovenaars, de afgodendienaars en alle leugenaars - hun deel is in den poel, die brandt van vuur en zwavel: dit is de tweede dood.

¹ Alpha en oméga zijn de eerste en laatste letter van het Griekse Alphabet. De bedoeling is, dat God de alles omvattende is.

SAMENVATTINGEN

21:5-8

Het is wel een bijzonder schoon uitzicht, dat ons hier geboden wordt, namelijk, dat *alle dingen* nieuw gemaakt worden. Alle dingen! In kunst en wetenschap, in handel en wandel, in alle onderlinge verhoudingen zoekt niemand meer zichzelf, maar de ander, niet eigen voordeel, maar Gods eer. De disharmonie dezer wereld wordt omgezet in volkomen harmonie. De schepping wordt één lied.

Dit klinkt zó ongelooflijk, dat Johannes speciaal de opdracht krijgt, om neer te schrijven, dat deze belofte getrouw en waarachtig is, en dat ze stellig in vervulling zal gaan. In principe is het eens vervuld, waarom er aan toegevoegd wordt: ze (nl. deze woorden) *zijn* geschied. Het slot van deze pericoop bevat de weelde die de gelovigen zullen genieten, en de smart die de ongelovigen treft.

Wat de gelovigen te wachten staat in "het water des levens", dat is het eeuwige leven zelf; voorts het recht van de heerschappij over alle dingen, en eindelijk de voortdurende innige gemeenschap met God. De keerzijde is de eeuwige dood.

Wij willen er tot onze waarschuwing op letten, dat onder die ongelovigen óók begrepen zijn de "lafhartigen", d.w.z. zij die zich het evangelie van Christus schamen.

21:9-14

- 9 En er kwam een van de zeven engelen met de zeven schalen, die vol waren van de laatste zeven plagen, en hij sprak met mij, zeggende: Kom hier, ik zal u tonen de bruid, de vrouw des Lams.
- 10 En hij voerde mij weg in den geest op een groten en hogen berg en toonde mij de heilige stad, Jeruzalem, nederdalende uit den hemel, van God¹;
- 11 en zij had de heerlijkheid Gods, en haar glans geleeke op een zeer kostbaar gesteente, als den kristalhelderen diamant.
- 12 En zij had een groten en hogen muur² en zij had twaalf poorten en op de poorten twaalf engelen, en namen op (de poorten) geschreven, welke zijn die van de twaalf stammen der kinderen Israëls.
- 13 Naar het Oosten waren drie poorten en naar het Noorden drie poorten en naar het Zuiden drie poorten en naar het Westen drie poorten.
- 14 En de muur der stad had twaalf fundamenten en daarop de twaalf namen van de twaalf apostelen des Lams.

¹ De engel *zou* de "Bruid" tonen, en laat in werkelijkheid de "Stad" zien. Dit is geen tegenspraak. Het zijn twee beelden voor dezelfde zaak.

² Het is wel duidelijk dat hier en in 't vervolg geen plattegrond van het nieuwe Jeruzalem gegeven wordt. Het is alleen zinnebeeldige taal en men moet vragen, welke *gedachte* daardoor vertolkt wordt.

SAMENVATTINGEN

21:9-14

Dezelfde engel, die instrument geweest was, om Gods oordelen in vervulling te doen gaan, toont Johannes nu de heilige stad. Hij is dus in zekere zin bedienaar van de sleutelen des

hemelrijks! Het zijn zeer schone dingen, die hier van het nieuwe Jeruzalem worden gezegd. Zo valt het in de eerste plaats op, dat deze stad *neerdaalt uit de hemel*. Men heeft menigmaal gepoogd, en poogt nóg een "heilsstaat" van beneden af op te bouwen, maar hier blijkt duidelijk, dat dit tot mislukking gedoemd is.

Vervolgens: vrijheid en vrijheid zijn de twee "privilegiën", waarnaar de mensheid ten allen tijde gesnakt heeft, maar die ook steeds weer in de knel zijn gekomen. Op de komende nieuwe aarde (waarvan hier feitelijk een schets wordt ontworpen) zijn ze evenwel volkomen gewaarborgd. Er is een hoge muur — symbool van veiligheid —, maar deze muur omsluit geen gevangenis, doch er is volkomen vrijheid van beweging, verzinnebeeld door de twaalf poorten. Dat er drie poorten zijn naar alle vier windstreken, vertolkt de waarheid, dat de nieuwe mensheid gerecruteerd is uit alle naties, terwijl de namen der apostelen op de fundamenten aanduiden, dat de grondslag van deze nieuwe staat is: gebouwd op het fundament der apostelen, waarvan Jezus Christus de uiterste hoeksteen is.

21:15-18

- 15 En hij, die met mij sprak, had een gouden meetstok om de stad op te meten, en haar poorten en haar muur.
- 16 En de stad lag in het vierkant en haar lengte was even groot als haar breedte; en hij mat de stad op met den stok: twaalf duizend stadiën; haar lengte en haar breedte en haar hoogte waren gelijk.
- 17 En hij mat haar muur op: honderd vier en veertig el, mensenmaat, die engelenmaat is³.
- 18 En de bouwstof van haar muur was diamant; en de stad was zuiver goud, gelijk zuiver glas.

¹ De ellemaat, hier opgegeven is die van de middelste vinger tot de elleboog. Het was een *engel*, die de maat nam, en daarom zouden we kunnen denken aan heel andere, hemelse afmetingen, maar uitdrukkelijk wordt hier gezegd, dat we aan een "mensenmaat" moeten denken.

SAMENVATTINGEN

21:15-18

Wij horen nu iets van de afmetingen van de "stad", d.i. het nieuwe Jeruzalem. De reeds genoemde engel ging namelijk lengte, breedte en hoogte afmeten, en wel met een "gouden" meetstok. Goud is een edel metaal, en de aanduiding, dat de meetstok niet van gewoon hout, maar van goud is, dient natuurlijk om aan te geven, dat er *zuiver* gemeten is, en dat we een en ander volkomen kunnen vertrouwen. Men zou de vraag kunnen stellen, of het dan van zoveel gewicht is, dat we precies deze maten weten. Het antwoord moet luiden, dat we de afmetingen in 't geheel niet "precies" weten. We moeten heus niet denken, dat de "stad die de fundamenten heeft", en waarheen wij op weg zijn, precies twaalf duizend stadiën lang, breed en hoog is, en evenmin, dat de muur die haar omgeeft nu precies honderd vier en veertig el, of zeventig meter dik is. Dit is alles symboliek. Maar wat we wél moeten weten — en daarvan ontvangen we hier een betrouwbaar bericht, is tweemaal. Ten eerste, dat de stad Gods waarlijk geen benepen ruimte is, of mank gaat aan woningnood. Het is een vaderhuis met *vele* woningen, en God geeft de ruimte, want twaalf duizend stadiën is maar even duizend uren gaans! En in de tweede plaats: het is volkomen symmetrisch. De stad heeft een kubusvorm. De hemel is volkomen harmonieus. Er wordt niet de geringste wanklank gevonden.

21:19-22

- 19 En de fundamenten van den muur der stad waren met allerlei edelgesteente versierd. Het eerste fundament was diamant, het tweede lazuursteen, het derde robijn, het vierde smaragd,
- 20 het vijfde sardónyx, het zesde sardius, het zevende topaas, het achtste beril, het negende chrysoliét, het tiende chrysopraas, het elfde saffier, het twaalfde amethyst.
- 21 En de twaalf poorten waren twaalf paarlen: iedere poort afzonderlijk was uit één parel, en de straat der stad¹ was zuiver goud, gelijk doorschijnend glas.
- 22 En een tempel zag ik in haar niet, want de Here God, de Almachtige, is haar tempel, en het Lam.

¹ Reeds vroeger was gezegd, dat het materiaal, waaruit deze stad opgetrokken was, goud was. Het wordt hier nog eens afzonderlijk van een "straat der stad" gezegd. Dit is geen overbodige herhaling. Gedoeld wordt hier op het "stadsleven", het onderlinge verkeer tussen de mensen. Daarom kan men hier op aarde niet zeggen, dat het al goud is, wat er blinkt. Op de nieuwe aarde is dat wél zo.

SAMENVATTINGEN

21:19-22

We moeten hier ook weer letten op de *gedachte*.

Werd ons in het vorige iets verteld van de harmonie die er heerst in het Godsrijk, nu gaat Johannes vooral letten op de *schoonheid*. Reeds aan het slot van het vorige gedeelte was gezegd, dat de muur der stad van diamant was, het hardste materiaal dat bestaat, waardoor de gedachte van *veiligheid* wordt uitgesproken, maar nu komt in 't bijzonder de *heerlijkheid* aan de orde. Alles blinkt er van goud en parelen, van de poorten en straten af tot de fundamenten toe.

Het is onmogelijk, de betekenis van al deze afzonderlijke edelgesteenten die genoemd worden, apart na te gaan. Maar ieder die dit stuk onbevangen leest, moet tot de conclusie komen, dat er van opsmuk of pronkerij geen sprake is. Deze stad is tegelijk "bruid" die voor haar man versierd is, en alles is even voornaam.

Wat in het bijzonder Johannes opviel was, dat er *geen* tempel was in dit nieuwe Jeruzalem. Dit was ook inderdaad vreemd, want wat is Jeruzalem zonder tempel? Wat elke Israëliet zo onweerstaanbaar naar Jeruzalem trok was.... de tempel! De oplossing is eenvoudig!

Dit Jeruzalem heeft geen tempel, omdat die niet meer nodig is. Elk huis is tempel geworden, iedere dienst een altaardienst, elke maaltijd een sacrament. De gebrokenheid tussen Zondag en alledag is weg, alles dient God altijd en overal en volkomen!

21:23-27

- 23 En de stad heeft de zon en de maan niet van node, dat die haar beschijsen, want de heerlijkheid Gods verlicht haar en haar lamp is het Lam¹.
- 24 En de volken zullen bij haar licht wandelen en de koningen der aarde brengen hun heerlijkheid in haar;
- 25 en haar poorten zullen nooit gesloten worden des daags, want daar zal geen nacht zijn;
- 26 en de heerlijkheid en de eer der volken zullen in haar gebracht worden.
- 27 En in haar zal niets onreins binnenkomen, en niemand, die gruwel en leugen doet, maar alleen zij, die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam.

¹ Het is aan "het Lam", d.i. aan den middelaar te danken, dat deze altijddurende gemeenschap mogelijk is.

SAMENVATTINGEN

21:23-27

Men voelt direct dat Johannes in het nieuwe Jeruzalem niet raakt uitgekeken, en over zijn heerlijkheid niet raakt uitgesproken. Nu laat hij weer allerlei nieuwe schoonheden zien. Het niet nodig hebben van zon en maan vertolkt de gedachte, dat de verhouding tussen God en Zijn volk een *rechtstreekse* is, zodat alle licht en heil zómaar, zonder enig hulpmiddel hun toevloeit. Voorts brengen de volken en koningen alle heerlijkheid en eer in deze stad. Cultuur en ontwikkeling houden niet op, en beginnen ook niet van voren af aan, maar komen hier tot de rijkste ontplooiing. En dat de poorten nooit gesloten moeten worden zegt, dat er geen enkele vijand op de loer ligt, om deze heerlijkheid te verderven.

In deze stad zullen *niet* inkomen de onreinen, leugenaars en die gruwelijkheid doen. Wie dan wel? *Wij* denken gewoonlijk in de tegenstelling zonde-deugd, en zouden dus kunnen menen dat er wél inkomen de reinen, de deugdzamen en die de waarheid spreken. De Bijbel kent echter een heel andere tegenstelling, nl. die van zonde-genade! Wie er wél inkomen zijn óók zondaren, even goed als de anderen, maar.... zij zijn geschreven in het boek des levens van het Lam. Dit gebeurde zonder hun toedoen, en is dus enkel genade.

OPENBARING 22

2:1-5

- 1 En hij toonde mij een rivier van water des levens, helder als kristal, ontspringende uit den troon van God en van het Lam.
- 2 Midden op haar straat en aan weerszijden van de rivier staat het geboomte des levens, dat twaalf maal vrucht draagt, iedere maand zijn vrucht gevende; en de bladeren van het geboomte zijn tot genezing der volkeren.
- 3 En niets vervloekts zal er meer zijn. En de troon van God en van het Lam zal daarin zijn en zijn dienstknechten zullen Hem vereren,
- 4 en zij zullen zijn aangezicht zien en zijn naam zal op hun voorhoofden zijn¹.
- 5 En er zal geen nacht meer zijn en zij hebben geen licht van een lamp of licht der zon van node, want de Here God zal hen verlichten en zij zullen als koningen² heersen tot in alle eeuwigheden.

¹ Dit is een teken van eigendomsrecht.

² Het oorspronkelijke koningschap van de mens wordt weer hersteld.

SAMENVATTINGEN

22:1-5

De beelden wisselen snel. Hier is het niet de stad, maar een hof, een tuin, een paradijs, waardoor de nieuwe wereld wordt uitgebeeld. De tegenstelling tussen stad en platteland, enerzijds een opeenhoping van mensen, die als verbruikers alle afhankelijk zijn van "het land" en anderzijds een overvloed van producten, die men niet kwijt kan, kent het komende Godsrijk niet. Evenmin de toestand dat er hier honger geleden wordt en ginds de producten vernietigd worden. Al deze tegenstellingen zijn volkomen opgeheven in de stad, die tijdelijk "paradijs" is. De herinnering aan het eerste paradijs is wel zeer sterk vanwege de rivier die er midden door heen loopt. De gedachte (die ook hier en daar uitgesproken wordt) is die van *leven*. En dan wel het "eeuwige" leven. Die gedachten ligt reeds opgesloten in het "water", dat ook water des levens genoemd wordt, en waar dit voortkomt *uit* de trouw Gods, het eeuwige leven verzinnebeeldt. Dezelfde gedachte ligt opgesloten in het al maar door vruchtdragende geboomte. Verdorring, verwelking is er niet. Evenmin ziekte, want de bladeren dienen ter "genezing".

Wat echter de hemel tot hemel maakt, is dat allen God dienen. Immers, wat de aarde veelszins op een hel doet gelijken is, dat ieder voor zichzelf leeft. Dit dienen is niet zwaar, omdat het geschiedt in het licht der "Visio Dei", het zien van Gods aangezicht.

22:6-9

- 6 En Hij zeide tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig, en de Here, de God van de geesten der profeten, heeft zijn engel gezonden om zijn knechten te tonen hetgeen weldra geschieden moet.
- 7 En zie, Ik kom spoedig. Zalig hij, die de woorden der profetie van dit boek bewaart!
- 8 En ik, Johannes, ben het die deze dingen hoorde en zag. En toen ik ze gehoord en gezien had, wierp ik mi; neder voor de voeten van den engel, die ze mij toonde, om te aanbidden.
- 9 Maar hij zeide tot mij: Doe dat niet! Ik ben een mededienstknecht van u en van uw

broederen, de profeten, en van hen, die de woorden van dit boek bewaren; aanbid God³!

¹ De door Johannes gewilde aanbidding van een engel (een schepsel) is, gezien de overweldigende indruk, stellig begrijpelijk, maar toch niet verschoonbaar. Johannes verzwijgt hier z'n eigen zonde niet. Ook de allerheiligsten hebben nog slechts een klein begin!

SAMENVATTINGEN

22:6-9

Dit gedeelte bevat de laatste troost en de laatste waarschuwing aan de gemeente. De troost is, dat al deze woorden "getrouw en waarachtig" zijn. Als wij alles geloven wat in dit boek staat en het heimwee in ons hart gaat groeien, dan maken we ons niet blij met dromen of ijdele fantasie. We behoeven geen ogenblik te vrezen, dat we ontuchtend zullen worden. Integendeel, als we 't eenmaal zien, zal het onze hoogste verwachting nog ver overtreffen, want wij "zien nu nog slechts door een spiegel, in raadselen". De waarschuwing is een tweevoudige.

De eerste is, dat Jezus *spoedig* komt. Feitelijk is dit óók een troost, en het zal dit al meer worden, al naar de tijden benauwder worden. Maar we zullen het als "aardse" mensen toch ook als een waarschuwing moeten verstaan, opdat hij ons niet onverhoeds overvalle en ons slapende vindt. Waar het voor ons slechts op aankomt is, de woorden van dit boek te "bewaren", wat meer zegt dan "aanhoren". In bewaren ligt de gedachte van doen, gehoorzamen. Het woord moet invloed op ons hebben. We worden er nieuwe mensen door. We nemen het niet slechts voor kennisgeving aan, maar richten ons leven er naar in.

22:10-13

10 En hij zeide tot mij: Verzegel de woorden van de profetie van dit boek niet, want de tijd is nabij.

11 Wie onrecht doet, hij doe nog meer onrecht; wie vuil is, hij worde nog vuiler; wie rechtvaardig is, hij bewijze nog meer rechtvaardigheid; wie heilig is, hij worde nog meer geheiligd.

12 Zie, Ik kom spoedig en mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden, naardat zijn werk is.

13 Ik ben de alpha en de oméga, de eerste en de laatste, het begin en het einde¹.

¹ Alpha en oméga zijn begin- en slotletter van het Griekse alfabet. Daar liggen alle andere letters en woorden tussen besloten. Zo is het Christus die als alpha en oméga alles omvat.

SAMENVATTINGEN

22:10-13

Dat Johannes "de woorden van de profetie van dit boek" niet mag "verzegelen" betekent, dat het niet bestemd is om in de archieven te worden bijgelegd, maar het moet een open boek blijven, dat gelezen wordt. Immers, "de tijd is nabij", en dan vooral komt het er op aan, dat de mensen de tekenen der tijden verstaan, die in dit boek der "Openbaring" juist onthuld worden.

Wij vragen onwillekeurig, hoe Johannes gedurig schrijven kon over de "nabije" tijd, terwijl er nu na bijna twintig eeuwen ogenschijnlijk nog weinig veranderd is. Er zit dan toch maar weinig schot in, vinden wij. De oplossing ligt in het slot van dit Schriftgedeelte. De betekenis van deze ietwat mysterieuze woorden is heel eenvoudig, dat het einde niet komt, voor en

aleer alles rijp geworden is. Zowel de verharding in het kwade als de volharding in het goede mag tot volle rijpheid komen. God grijpt niet voortijdig in, maar laat zowel onkruid als tarwe samen rijpen tot de oogst. Daarom: wie vuil is, dat hij nog vuiler worde! Er is, ook al meent men dat, geen stilstand in het kwaad. Hoe meer het einde nadert, hoe meer de boosheid en goddeloosheid toenemen. Men kan ook zeggen: de groeiende chaos is een van de duidelijke tekenen van het naderend einde.

22:14-16

- 14 Zalig zij, die hun gewaden wassen, opdat zij recht mogen hebben op het geboomte des levens en door de poorten ingaan in de stad.
- 15 Buiten zijn de honden en de tovenaars, de hoereerders, de moordenaars, de afgodendienaars en ieder, die de leugen liefheeft en doet.
- 16 Ik, Jezus, heb mijn engel gezonden, om ulieden dit te betuigen voor de gemeenten. Ik ben de wortel en het geslacht van David, de blinkende morgenster¹.

¹ Beide namen: "wortel Davids" en "blinkende morgenster" zien op het koningschap van Christus. In "David" ligt de klank van het koningshuis, terwijl voor de Oosterling ster en scepter (zie de profetie van Bileam) vrijwel gelijklopende begrippen waren.

SAMENVATTINGEN

22:14-16

Christus wordt niet moede, ons rusteloos het eeuwige wel en wee voor te houden. Zo wordt hier nog eens gezegd, wie ingaan door de poorten van de stad, en wie niet. Het zijn in beide gevallen zondaars, zowel die binnengaan, als die buiten blijven. Het onderscheid is echter, zoals hier met nadruk wordt gezegd, dat die buiten blijven, de zonde niet maar *doen*, doch haar *liefhebben*. Ze *struikelen* niet in de zonde, maar ze *leven* er in, en willen er zich niet van bekeren.

Heel anders staat het met hen, die wel mogen binnengaan. Zij genieten niet van de zonde, maar bedroeven er zich hartelijk over, dat hun klederen zo vuil zijn. Zij volgen daarom de enig mogelijke weg om dit te veranderen. Deze weg is niet die van zelf-reiniging, maar het nemen van de toevlucht tot Jezus Christus, die hen bevrijdt van alle zonden. Dit is ons allen bekend gemaakt.

Wel door middel van een engel, maar dit was een gezant van Christus, en die de gezanten verwerpt, verwerpt de koning zelf. Op dit koningschap van Christus, Die recht doet gelden op alle mensen, wordt nog eens de volle nadruk gelegd door de beide namen, waarmee Christus zich noemt. Wij moeten wel bedenken dat Christus niet bij ons komt bedelen, maar zijn recht op ons doet gelden.

22:17-21

- 17 En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En wie het hoort, zegge: Kom! En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet.
- 18 Ik betuig aan een ieder, die de woorden der profetie van dit boek hoort: Indien iemand hieraan toevoegt, God zal hem toevoegen de plagen, die in dit boek beschreven zijn;
- 19 en indien iemand afneemt van de woorden van het boek dezer profetie, God zal zijn deel afnemen van het geboomte des levens en van de heilige stad, welke in dit boek beschreven zijn.
- 20 Hij, die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom spoedig. Amen, kom, Here Jezus!
- 21 De genade van den Here Jezus zij met allen.

SAMENVATTINGEN

22:17-21

Er is zowel bij de bruid (de kerk) als bij de Geest een hartelijk verlangen naar de wederkomst des Heren. Bij de bruid, omdat dit voor haar de ongebroken gemeenschap met de Bruidegom betekent. Bij de Geest, omdat het eigenlijke werk van de Geest is de vervulling of de voltooiing. De Geest "vernieuwt het gelaat des aardrijks" (Ps. 104:30) en daarom komt Hij eerst tot zijn "rust" als alle dingen nieuw geworden zijn.

Deze volheid kan niet komen, als niet eerst het ganse getal der uitverkorenen "vol" is, en daarom is dit gebed van Bruid en Geest tegelijk een gebed tot de wereld: wij bidden u van Christuswege: laat u met God verzoenen. Wie dorst heeft kome! Wederkomst en zending horen ten nauwste bij elkaar, waarom Jezus dan ook zegt, dat "eerst het evangelie gepredikt moet worden aan alle volken".

Aan het slot van dit Bijbelboek worden we nog gewaarschuwd tegen de valse profetie (er iets aan toevoegen) en tegen de zonde tegen de H. Geest, ons welbewust en vijandig er tegen verzetten (het afnemen van de woorden dezer profetie).

Het slot van het boek is ontroerend: een laatste groet aan Jezus: kom Heere Jezus. Een laatste groet aan de kerk: de genade van de Here Jezus zij met allen. En Zijn genade is ons genoeg.